

INDEX

pro Circularibus a. 1895.

	pag.
Ács	82, 134
Adorationis dies in ecclesiis Dioec.	53
Affinitatis I. gr. impedimentum .	47
Ajaky	63, 91, 133
Alapítványi pénzek felmondása	59
Albertfalu.	103
Ambach	71, 108
Anticipatio ieiunii	35
Antal	108
Apost. encyclica super s. prae- dicatione	30
„ allocutio ad Eppos Hun- gariae	42
„ litterae ad Eppos Hispaniae	73
„ epistola ad Coptos	83
Áronffy	105
Asthenaeum	2, 18
Baán	70
Babarcz	81
Baptismus privatus	121
Barátur	132
Bató	29
Báta	69
Bezedek	12
Bisztricz	104
Blum	49
Bodolya	68
Bozsok	64, 126
Bódy Car.	71, 108
Bölcske	88
Budapesti kath. kör	49
Bundalla	39
Campanularum pulsatio sub. Sacro priv.	52
Cassarum dioec., pens. et fund. gen. rationes	118

	pag.
Chontos	17
Communione pasch. terminus .	87
Consecratae ecclesiae cruces et lumin.	57
Constantinopolit. Seminarium .	17
Czikó	70
Dispensatio in articulo mortis .	47
Dispensatio in ieiunio pro tota communit.	35
Dispensatio in consanguin. I/II. gr.	130
Dispensationum apost. executio	36
Dobos	2, 30
Dráva-Szent-Márton	1, 18, 70
Dujmovics	3
<i>Dulánszky Ferd. Eppus</i>	115, 130
Duna-Földvár	63
Duna-Szekeső	112
Duplicata matricarum	96
Dvorzsák	39
Eccles. politicae leges	5, 97, 107, 109, 111, 131
Electricae lucis usus in eccles. .	91
Erdélyi Car.	120
Értény	82
Esperesek templompénz-kiadási joga	76
Exsecratio ecclesiae	51
Exercitia ss. cleri dioec.	53
Fadd	82
Feked	70, 93
Fekete Aug.	13, 29
Fetter	3, 94

	pag.
Forintos baptism.	10
Fráncsics	120
Frey	89
Fuchs	29, 55
Fundus subsid. regnic. doc. cath.	54, 78, 101
G ajdossik	17
Genuflexio ad „Incarnatus est“	74
Gombárovics	2
Gombos Mihály felfügg. tanító	93
Görcsöny	125, 133
Gyermekek vallása vegyes ház. esetén	97, 109, 111
Györkö	19, 89
Gyümölcvény	128
H aeresis externa	95
Hamar	3
Hangyály	29
Hadmentességi jogcim évi iga- zolása	48
Hass	75
Hebdom. majoris functiones . .	50
Heckenberger	29, 55
Hitközségi önkormányzat . . .	61
Hofmeister	19, 29, 55, 120
Honvéd havidíjasok	21
Horváth Michaël	29, 124
Hradek	94
Huber	52, 86
Igaz	2
Inczédy	55
Indulgentiae	47
Infantiae s. Jesu societas . . .	1
Infantes parent. divers. rit. in quo ritu baptisandi	46
Instructio pro clero resp. novarum legum	107, 109

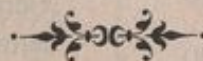
	pag.
Iskolai statiszt. adatok	62
Ivánovics	49
Izsép	88
J ák	17
Játéktanító vezérkönyv	21
Jeszenszky baptism.	10
Józics	55
K ain	2, 105
Kajdacs	55
Kakasd	69
Kánya	75
Kiss Joa. dr.	11
Kirschaneck	49
Kis-Dorogh	68
Kisfalud	82
Klein Theod.	19, 108
Kopáry	19, 29
Komócsy	71, 108
Kozáry	94
Köblény	11
Kömlöd	88
Körmenet zavarása vallás elleni vétség	37
Kövesdy	133
Krum	71, 108
Külföldi postaküld. czimzése .	133
L abacenses terrae motu damni- ficati	53
Lackenbacher	60
Lazaristarum resid. Budapestin.	92
„Lelki vezér“	125
Liquorum ss. consecratio	30
Litaniae publ. recit. permissae .	51, 117
Lourdes	66
Lycealis typographia	123

	pag.
Magyar-Peterd	108
Matrimonium (s. d.) civile 5, 107, 109	131
Matricae status civ.	5, 107, 109
Mária-Kéménd	1
Meződ	103, 123, 132
Missiones Africanæ	40
Mixta matrimonia 46, 97, 107, 109,	111
Molnár Jos.	94
Möcsény	12, 30
Mözs	13, 21
Mucsi	82, 108
Nagy Alex.	94
Nagy-Vejke	18
Nádasd	89
Neumayer	55
Németh Franc.	29
Népnevelő	11
Német-Keér	81, 93, 120
Népmozgalmi adatok	118
Népfelk. ügyben anyakönyvi kiv.	
dijmentessége	75
Oboli S. Petri	2, 130
Offenmüller	39, 120
Ollé	127
Opif. cath. sodalitates	72
Paári	104
Paks	104
Palkó Jos.	19, 49
Palé	103
Pastorales Chori Epporum 5, 107, 118	
„Patrona Hungariae”	10
Patronus de revis. rat. eccl. edo-	
cendus	54
Pataki	120
Pál	2, 49

	pag.
Pártos	87, 89
Plank	29
Pozsgay	2
Poenā ob omiss. promulg. matr.	
in Slavonia	95
Quadragesimales	15
Rác-Mecske	19, 63
Rác-Petre	71
Rajczy	71
Reisz	49
Religiosorum Parochiae	9
Religiosorum vot. simpl. dimissio	58
Reversales	97, 109, 111
Rézbányay Jos.	55
Rézpénzek beváltása	127
Riedlinger	49, 120
Rosarii ss. confratern. erectio	57
Rosarii ss. viventis associatio	65
Romaisz	94
Schultz Imre	63
Schunk	134
Simon	49, 105
Solemnitates matr. (s. d.) civilis	131
Streicher Petrus	64
Streicher Jos.	125
Supplementum instructionis pro	
clero resp. novarum legum	109
Szakadát	69
Szágy	112
Szebény	69
Szederkény	120
Szegzárd	129
Szeleczky baptism.	10
Szemes	2
Szent-István	92, 126, 133
Szent-Iván	71, 123, 128

	pag.
Szikora	118, 133
Szommer	134
Szücs Ant.	91
Szülői megegyezés gyerm. vallá- sára nézve vegy. ház. esetén	97, 109, 111
Synodale examen	117
T akáts Aloys.	18
Takáts Steph.	39
Tanítói (egyhm.) nyugdíjalap . . .	38
Tanítók ügynöki megbízása . . .	61
Tartalékosok felment. fegyvergya- korlat alól	37
Templomtökek adómentessége	48, 76
Templomfestés	59
Telephoni usus in claustris Mon.	122
Tevel	81
Theses theol.	11
Theses paedagog.	22, 29
Torjance	38
Troll fund. pro doc.	1
„ „ „ sacerd.	9

	pag.
U dvari	112
Ujváry Victor	55
Ulákovits	19
Unio dissid. ecclesiarum	44
V ajda	55
Varga Emman.	120
Várdomb	87
Vásnok	19
Velin	93, 125, 128
Véménd	128, 133
Végh Kálmán	127
Virág	49
Vörös Ferd.	3, 49, 94
W ajdits	94
Waldinger	71, 94
Walter Ant.	9
Z abavnik	13, 134
Zsulyevics	108

103

1895

In litteris meis circularibus ddtto 1. Julii anni 1893. sub nr. 1775. per
 extensum publicata est constitutio pontificia, vigore cuius nonnulla privilegia sacer-
 dotibus in Societatem a Sacra Jesu Infantia nuncupatam adscitis iam
 alias ad tempus concessa in perpetuum confirmantur ita quidem, ut horum privi-
 legiorum usus nonnisi de licentia Ordinarii fieri queat.

(Usus privile-
 giorum sacer-
 dotibus in so-
 cietatem s. In-
 fantiae Jesu
 adscitis semel
 pro semper
 concessus
 declaratur.)

Ut in eiusmodi licentia petenda et danda utrinque parceretur labori, virtute
 praesentium usum praeattactorum privilegiorum cunctis in dioecesi sacerdotibus,
 qui munere directoris sive dioecesaui, sive localis penes praevenratam Societatem
 funguntur, dummodo secus apponitis conditionibus respondeant, etquidem actu in
 isto munere existentibus, necnon futuris, semel pro semper concedo, concessumque
 declaro.

104

1895

Parochiale beneficium Mária-Kéméndense per resignationem Joan-
 nis Gauzer vacans redditum, patronatui Fundi regiae scientiarum universitatis
 Budapestinensis obnoxium usque 15. Februarii a. c. praesentibus concursui expo-
 nitur. Qui animo ducuntur beneficium isthoc consequendi, velint eatenus recursus
 ad Exc. Cultus et publ. institutionis R. H. Ministerium inscriptos et tymbro 50 crum
 provisos Officio dioecetano substernere.

(Concursus
 pro beneficio
 parochiali
 Mária-Ké-
 ménd.)

105

1895

Beneficium parochiale Dráva-Szent-Mártonense per resignatio-
 nem Joannis Szemes vacans redditum, patronatui Abbatiae S. Martini de Vaska
 obnoxium hisce concursui usque 15. Februarii a. c. duraturo exponitur. Reflecten-
 tes ad istud beneficium velint recursuales ad Exc. Cultus et publ. institutionis
 R. H. Ministerium inscriptas et tymbro 50 crum provisas intra terminum praeclusi
 ad Officium dioecetanum promovere.

(Concursus
 pro beneficio
 parochiali
 Dr.-Szt.-Már-
 ton.)

106

1895

Subsidium e fundatione Illmi Francisci Troll pro docentibus facta
 redundans pro anno 1894. obtinuerunt, etquidem: Eugenius Hack, docens
 Töttösensis; Georgius Wagner, docens Daróczihalmaensis; Stephanus
 Valdinger, docens Gilvánfaensis; Sebastianus Weber, docens Kövesden-
 sis; Colomannus Weininger, docens Karancsensis; Antonius Mül-
 ler, docens Monostorensis; Julius Droppa, docens D.-Szekcsőensis; Jo-

(Subsidium e
 fundatione
 Troll pro do-
 centibus.)

sephus Schrott, docens K.-Varasdensis; Georgius Kovács, docens Birjánensis; Carolus Schubert, docens P.-sz.-Erzsébetensis; Stephanus Allinger, docens Komlóensis; Paulus Komáromy, docens Bakóczyensis; Carolus Morvay, docens Csebenyensis; Helena Fichtner, docens Valpoviensis; Franciscus Dragojevic, docens Rakitovicaensis; Helena Jagitza, docens Kakasdensis; Theresia Francis, docens Gy.-Jováncaensis; Joannes Matisa, docens Kányaensis; Victor Hal, docens Rác-Egresensis; Alexander Bencze, docens Bölskeensis; Ignatius Horváth, docens Szegzárd-Ujvárosensis; Georgius Czay, docens Tabódensis.

Quod ipsum hisce cum eo publicatur, velint DD. Curati respectivos docentes de impetrato subsidio, quod hac vice 47 flnos 70 cros efficit, certiores reddere, eosdem inviando, ut apochas eatenus immediate ad officium fund. dioec. promoveant.

107

1895

(De nove aug-
mento Asthe-
nei e dono
Josephi Pozs-
gay.)

Fundum Asthenealem succollandis, qui infirmitate premuntur, dioeceseos capellani e dono Rssmi Josephi Pozsgay C. E. Q. et a latere canonici, cancellariae dioecesanæ directoris capitali 500 florenorum a. v. auctum esse hisce ad notitiam VCleri dioecesanæ perfero.

Fraternæ charitatis isthoc specimen intuentibus quid antiquius esse potest communi omnium desiderio, utinam qua late patet dioecesis, dilatentur spatia charitatis, effervescatque in iis saltem, qui opibus pollent, liberalitatis studium, quo fundus Asthenealis diu neglectus, et ob exiguum, quam ex annuis neopresbyterorum ratis habet, accesionem vix quicquam a pridem ditior factus talia caperet incrementa, quibus si non adaequate, approximative saltem par evaderet tegendis, quae diro quodam fato, cui quomodo obviam eatur, expers consilii sum, maiores in dies sunt ob frequentiores ex acie iuniorum sacerdotum infirmitates, indigentiis, suppediandisque pro cura medica capellanorum ope destitutorum adminiculis.

66

1895

(Urgentur
oboli S. Petri
a. 1894.)

Provocantur DD. Curati, ut symbolas pro obolis S. Petri a. 1894. conflatas indilate ad Officium Dioecesanum promoveant.

(Personalia.)

Joannes Szemes parochus Dráva-Szent-Mártonensis resignato beneficio absque pensione in quietem recessit. Josephus Pál, cooperator M.-Kéméndensis et Henricus Dobos, cooperator Püspök-Bogádensis nominati sunt administratores, etquidem prior parochiae Mária-Kéménd, posterior vero parochiae Dráva-Szent-Márton; Adalbertus Igaz, ss. Theologiae doctor et Abel Kain, subdiaconus nominati sunt catechetae, etquidem prior definitive orphanotrophii Cottus Baranya, alter autem ad interim scholarum normalium civitatis lib. reg. Quinque-Ecclesiensis.

Missi sunt cooperatores: Pancratius Gombárovics e Mária-

Kéménd ad Püspök-Bogád; Ferdinandus Vörös ss. Theologiae doctor,
adiunctus praefecti scholae musicae cathedralis ecclesiae ad Mária-Kéménd; Julius
Fetter e Rác-Petre ad Bogdása; Sigismundus Dujmovics e Bogdása
ad Rác-Petre; Carolus Hamar catecheta Quinque-Ecclesiensis ad Mosgó.

Datum Arci Tirolis, die 2. Ianuarii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

PEL

II.

124

1895

Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi!

In limine novi, quem Deo largiente ingressi sumus, anni Vos salutaturi, (Pastorales
ex incidenti
sancitarum
legum eccl-
politicarum.) avet animus — quod totus Regni episcoporum intendit chorus — Vos creditosque curis Vestris fideles, tot inter angustias, tot inter dolores, quæ premimur universi hac temporum iniquitate, solari atque confortare in Domino, simulque consolari in Vobis per eam, quæ invicem est, fidem Vestram atque nostram.¹⁾

Non estis nescii, VV. FF. et FF. DD. — ut alia, quæ postremis annis corda nostra angustis doloribusque replebant, prætereamus mala —, legem de matrimonio, quod vocant civile, die 18. decembris anni elapsi publicis illatam esse tabellis. Nostis VV. FF. et FF. DD. nos grandis, quod a Deo accepimus, muneris memores, nulli defuisse sollicitudini, nulli pepercisse labori, ut tantum malum a grege nostro, a patria nostra propulsaretur. Nostis, nos devotissimas supplicesque ad Regem Apostolicum dedisse litteras, quibus exposuimus instituti illius rationem fidei Catholice, iuribus Ecclesie iniuriosam, throno patriæque perniciosam. Dedimus et litteras ad Regni gubernium, easdemque, quas institutum illud Sanctae Dei Ecclesie fidei, iuribusque inferat iniurias, quæque in ipsam rempublicam ex eodem redundant mala, extulimus.

Nostis, nos pastoralibus ad Vos fidelesque nostros dimissis litteris cunctas, quas institutum illud in fidem nostram, libertatem nostram, in Ecclesiam nostram continet iniurias, et cuncta, quæ familiae christianæ, reipublicæ fundamento, ipsiusque reipublicæ ordini salutique nonmodo minatur pericula, sed tristi aliarum gentium experientia teste, infligit mala, in aprico posuisse.

Nostis, nos in comitiis regni, viris Ecclesie Sanctae fidelissimis stipatos, eorumque zelo et opere adiutos, contra legem illam levasse vocem nostram, dedisse suffragia nostra.

Ast-proh dolor-conamina nostra cuncta, cuncta molimina, sperato caruere effectū. Nostrum iam est, ut erigamus deiectionem populi nostri.²⁾ Nolite itaque VV. FF. et FF. DD. despondere animos. Mementote verborum crucem passi Domini: In mundo pressuram habetis, sed confidite, ego vici mundum!³⁾ Mementote: hæc

¹⁾ Rom. 1. 12.

²⁾ 1. Machab. 3. 43.

³⁾ Joan. 16. 33.

est victoria, quae vincit mundum, fides nostra.¹⁾ Grande remedium, solatium habere de Christo.²⁾ Aspicientes itaque in auctorem fidei et consummatorem Jesum, qui propositio sibi gaudio sustinuit crucem, confusione contempta, atque in dextera sedis Dei sedet.³⁾ pergite una nobiscum cumque populo fidei, humillimis, ferventissimis, assiduisque precibus flagitare, ut gregis sui, quem pretiosissimo suo sanguine redemit, misereatur, removeat a nobis, a fidelibus nostris, tantas angustias, tantos dolores; restituat misericors Ecclesiae Sanctae sanctaeque fidei nostrae iura atque libertatem. Implorate suppliciter una nobiscum fidelibusque nostris, opem Beatissimae Virginis, Mariae, cuius materno patrocinio dulcissimo patriam nostram commendabat Sanctus Rex Stephanus; implorate suppliciter opem ipsius Sancti Regis, Statoris Regni nostri, qui hanc patriam omni beneficiorum genere ornavit et auxit; exorate Patronam nostram sanctissimam; exorate Patronum piissimum, ut propitii nos e coelo respiciant, firmissimo patrocinio tueantur, nostrasque preces potentissimo suo fulciant interventu.

Sed et zelo fatigari nescio pergite Ministerio verbi instare⁴⁾, cunctasque muneris Vestri partes, ea, qua par est, industria, explere. In ministerium Sanctorum ordinastis Vosipsos;⁵⁾ state firmiter in hoc sancto Vestro proposito, quibus non solus ego gratias ago, sed et cunctae Ecclesiae.⁶⁾

A Christi in terris Vicario accepere Hungariae Antistites:⁷⁾ „In eo genere rerum, quae omnium animos istic postremo hoc tempore permoverunt, Apostolici Officii nostri ratio postulat, ut Vos Clerumque Vestrum ad animorum constantiam, ad concordiam, ad alacritatem in erudiendis monendisque opportune populis curae Vestrae conceditis enixius cohortemur.“ Constanti itaque concordique animo annunciate populo fidei fidem Christi, quam Sancta Catholica tenet Ecclesia, hortantes eos, ut hoc imprimis rerum nostrarum difficillimo cursu, assidue precentur Deum: Adauge nobis fidem.⁸⁾

Imprimis hortemini eos, ut Ecclesiae Dei, eiusque visibili Capiti inconcussa fidelitate, promptissimo obsequio, tenerrimo amore adhaereant. Memores ministerium altaribus Christi, non obsequium hominibus deferendum vos recepisse⁹⁾, omni seposito hominum respectu, nullis territi difficultatibus, annunciate Ecclesiae fidem, doce-teque populum curis vestris creditum, quid Ecclesiae fidei praeceptisve consonum, quid contrarium existat, monentes eos, ut fidem suam omnes inter vicissitudines, cunctisque in adiunctis vel maxime arduis intrepide, quemadmodum Christianum decet hominem, confiteantur, ac totam vitae suae rationem, paratissima in cuncta Ecclesiae eiusque Capitis praecepta ac monita voluntate, huic fidei reddant conformem.

1) 1. Joan. 5, 4.

2) S. Ambr. De fide l. 2. C. 11.

3) Hebr. 12, 2.

4) Act. 6, 4.

5) 1. Cor. 16, 15.

6) Rom. 16, 4.

7) Ep. encycl. Constanti Hungarorum.

8) Lucae 17, 5.

9) S. Ambr. De off. min. l. 1. C. 20.

Mementote VV. FF. et FF. DD., meminerintque fideles promissae Christo fidelitatis, quum sacro baptismo abluti, et Chrismate sancto uncti fuistis. His promissis invicta animi fortitudine oportet stare. Hoc est — monet S. Cyprianus — confessorem Domini, hoc est esse martyrem Christi, servare vocis suae inviolatam circa omnia et solidam firmitatem.¹⁾ Quamobrem et Vos VV. FF. et FF. DD. fidelesque Vestri, vexillum crucis in fronte Vestro portantes,²⁾ exemplo et auctoritate nostra confirmati, religionis causam fortes et animosi suscipiatis firmiterque tueamini necesse est, in vita privata aequae ac in publica. Idcirco etiam in praesentibus, quibus affligimur, calamitatibus, una nobiscum, quos Deus Vobis Duces constituit, omnem quam divina et humana lex praebet permittitque operam impendite, ut in suo christianum coniugium stet honore, et Sanctae Ecclesiae fideique nostrae sarta tectaue consistent iura.

In hoc rerum stadio, haec in Vestrum fideliumque Vestrorum solatium, haec ad Vestros firmandos animos.

Respicite coelum, cernite Sanctos, quos hungarica tellus aeternis intulit tabernaculis, propter quos — speramus — semen eorum et gloria eorum non derelinquetur,³⁾ quorum gloriosum ducit agmen Stator Regni nostri Sanctus Stephanus, qui filii providens salutem, patriaeque prosperitatem, nos quoque monuit: „Sanctae fidei in nostris mandatis primum damus locum.“⁴⁾

Gratia Domini Nostri Jesu Christi, et Charitas Dei, et Communicatio Sancti Spiritus sit cum omnibus Vobis. Amen.⁵⁾

Datum Arci Tirolis, die 5. Januarii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

¹⁾ Ep. 25.

²⁾ S. Hier. Apol. adv. Ruffin. l. 2.

³⁾ Eccl. 44, 13.

⁴⁾ Decr. S. Steph. Lib. I. C. I.

⁵⁾ II. Cor. 13, 13.

III.

139

1895

Ob crebriorem, nonnunquam ultimo tempore diutiorē a sede mea episcopali absentiam recenter fusarum campanarum benedictionem praesuscipere impeditus, ne longior mora aut fusoribus magistris damnum afferret, aut fidelium impatientiam augeret, omni qua par est reverentia ab apostolica Sede facultatem imploravi et vigore brevis per Suam Sanctitatem *Leonem* PP. XIII. ddo 7. Januarii anni currentis clementissime emanati ad proximum quinquennium duraturam impetravi Vicarium meum in spiritualibus Generalem ad *benedictionem campanarum* subdelegandi.

(Vicarius
Gárlis Eppa-
lis ad benedic-
tionem campa-
narum subde-
legatur.)

Qua facultate usus campanarum neo-fusarum benedictionem iuxta ritum in Pontificali Romano praescriptum exercendi munus Rssmo Dno *Antonio Walter*, abbati, canonico, meo in spiritualibus Vicario Generali commisi, commissumque pro congrua notitia V. Clero dioecesano praesentibus annuntio.

140

1895

Subsidii e fundatione Illmi *Francisci Troll* pro aegrotis et egenis sacerdotibus facta pro anno 1894. redundantis participes redditi sunt:

(Subsidia e
fundatione
Troll sacerdo-
tibus distribu-
untur.)

Aurelius Boross, parochus Szálkaensis; *Alexander Fekete*, em. parochus Monostorensis; *Leopoldus Fischer*, parochus Szt.-Istvánensis; *Julius Gianone*, parochus Maissensis; *Ferdinandus Hangay*, parochus Ibafaensis; *Josephus Haragó*, parochus Szebényensis; *Joannes Kövesdy*, parochus Vaszarensis; *Franciscus Proksch*, parochus R.-Töttösensis; *Desiderius Szabó*, cooperátor K.-Szöllösensis; *Ignatius Szikora*, parochus R.-Mecskeensis; *Gabriel Szvetics*, vicarius Pécsváradensis; *Aloysius Takács*, curatus Čepinensis.

Supra recensiti DD. sacerdotes velint apochas super summa 100 flnrum, quae subsidii loco singulis obvenit, tymbro legali provisae *immediate ad Officium fund. dioec. promovere.*

141

1895

Egyházmegyémnek a szerzetesrendek vezetésére bizott plébániáira vonatkozólag, szemben a plébániai vagyongazdálkodás körüli eljárás szempontjából ezekben divott eltérő gyakorlattal, s ebből folyólag a megkiváncsolt egyöntetűség és egyházhatalmi felügyelet hiányosságával, az 1893. évi deczember hó 31-én 3660. sz. alatt kibocsátott és 1894. évi július hó 1-jével hatályba lépett plébániai vagyongazdálkodási szabályzat és utasítás végrehajtása folyamán felmerült a kérdés, vajjon ezen szabályzat és utasítás rendelkezései a fent érintett plébániákra nézve is kötelezők-e és ha igen, mennyiben?

(Döntvény a
szerzetesren-
dek vezetésére
bizott plébá-
niák vagyon-
gazdálkodása tár-
gyában.)

Miután a hivatkozott szabályzat és utasítás az egyházmegyei és szerzetesrendi papság vezetésére bizott plébániák vagyonkezelése tekintetében semmi különbséget sem tesz, ezennel a dolog természetéből folyólag kijelentem, miszerént a nevezett szerzetesrendi plébániáknak akár ingó, avagy ingatlan, akár templomi, javadalmi, avagy alapítványi vagyona- és jövedelmeire nézve, a melyek eredetöket és rendeltetésöket az illető rendházakkal kapcsolatos plebániái jogban birják, ugy általában, mint különösen az egyházmegyei hatósággal szemben való számadási kötelezettség szempontjából a fenti egyházhatósági szabályzat és utasítás rendelkezései állanak; önmagától értetvén, miszerént ugy a plébániái templom gyanánt szolgáló conventualis templomnak, mint magának a conventnek is szorosán vett rendi jellegű vagyonára nézve csakis a rend szabályai lehetnek továbbra is irányadók.

A miről az illető szerzetesrendi plébános-helyettesek és ker. esperes urak, valamint az egyházmegyei szánvevőség mihez tartásul ezennel értesítettnek.

142

1895

(Requiruntur
baptismales
avorum Emerici
e L. B.
Inkey de Palin.)

Emericus e L. B. *Inkey* de Palin, caes. et reg. camerarius indiget baptismalibus litteris suorū in secundo gradu avorum: *Samuelis Jeszenovszky* de Jeszenova et *Julianae* natae *Szeleczy* de Szeleczy, quorum matrimonialis copulatio die 21. Novembris anni 1745. Budapestini facta est; item baptismalibus sui in quarto gradu avi *Joannis Forintos* de Forintosháza, qui die 13. Aprilis 1771. (1671.?) anno aetatis 42. in Salomvár mortuus est.

Pro singulis trium extractum matricularium honorarium 100 florenorum oblatum est.

Velint proin DD. Curati matricas diligenter perlustrare, inventor autem praememoratorum casuum matricularium extractus rite adornatos Dri *Joanni Bapt. Witting*, advocato Vindobonam (I. Rathhausgasse 8.) submittere.

143

1895

(Commendantur
pagellae
„Patrona Hungariae“.)

Ante quadriennium in lucem prodierunt pagellae: „*Patrona Hungariae*“ Budapestini, quae idiomate vernaculo alimentum spirituale suppeditarent civitatum praecipue incolis, quibus lectio spiritualis summopere saluti esset. In metropoli regni pagellarum harum e beneficio maecenatum praesuscepta in ecclesiis distributio mirum quantum successum in moribus fidelium ad praecepta fidei accommodandis habuit.

Quare ad eundem finem proseguendum pagellas has patrocinio V. Cleri dioecesani, in civitatibus praeprimis curam animarum exercentis impensius commendo.

Pagellae hae quovis mense in lucem prodeuntes haberi possunt apud *agenturam Societatis Sancti Stephani* (Budapestini, IV. Királyi Pál-utca 13. sz.), etquidem 100 exemplaria singulorum fasciculorum erga 60 cr. — totius annui cursus erga 7 fl. 20 cr.; 500 exemplaria singulorum fasciculorum erga 3 fl. — annui cursus erga 30 fl.; 1000 exemplaria singulorum fasciculorum erga 5 fl. — annui cursus erga 50 fl.

144

1895

Erga requisitionem Cl. D. *Joannis Kiss*, ss. Theologiae doctoris, camerarii (Commendantur opera et pagellae periodicae per Joannem Kiss edita.) Suae Sanctitatis ad honores, directoris Societatis s. Stephani praesentibus provoco benevolam V. Cleri dioecesanii attentionem ad percelebre *opus dogmaticum Joannis Katschthaler*, ss. Theologiae doctoris, consecrati episcopi et canonici Salisburgensis, cuius hungaricam editionem in sex tomis, quorum singuli 32 phylaras comprehendunt, intra biennium ad finem perductum iri promittit praememoratus editor. Tomi singuli erga 3 fl. 20 cros haberi poterunt apud editorem.

Apud eundem venalia adhuc sequentia opera prostant:

1. *Jézus Krisztus*. P. Didon. Tomi duo erga 5 flnos; 2. *Hitelemző Beszédek*. Irta Melcher Alajos. Tomi tres erga 5 fl. 40 cros; 3. *Levelek egy fiatal lelkeshez*. Irta Melcher Alajos. Tomi duo erga 3 fl. 20 cros; item pagellae periodicae: 1. *Bölcséleti Folyóirat*. Unius anni cursus erga 5 flnos.; 2. *Hittudományi Folyóirat*. Unius anni cursus erga 5 flnos.

Quae opera erga persolvenda sacra quoque apud editorem (Budapestirii, Királyi Pál-utca 13. sz.) procurari possunt et velut in suo genere egregia patrocinio V. Cleri dioecesanii impensius comendantur.

145

1895

I. *Pro corona vernali e Theologia Dogmatica*: Martyrum constantia et stupendi religionis christianae in mundo producti effectus, tamquam miracula in ordine morali, probant Christianismi divinitatem. (Praefiguntur theses theologicae pro a. 1895.)

II. *Pro corona autumnali e Theologia Pastoralis*: Hogyan lehet gátat vetni a napjainkban rohamosan terjedő hitetlenségnek? (elucubrandae.)

146

1895

A magyarországi latin és görög szertartású kath. népoktatási intézetek hivatalos lapjaként a *Szent-István-Társulat* által a folyó évben „*Népnevelő*” czim alatt megindított tanügyi lapot, mint kath. népoktatásügyünk előbbrevitelének egyik kiváló eszközét egyházmegyém t. lelkészeinek, tanítóinak, tanintézeteinek és iskolaszékeinek pártoló figyelmébe ezennel a legmelegebben ajánlván, egyuttal elrendelem, miszerint az egyházmegyei hatóságom alá tartozó összes népiskolai intézetek, mindazon díjjazással járó közléseiket, ugymint pályázatokat, hirdetéseket s más efféléket, a melyeknek a püspöki körlevelek keretén túl szélesebb körökben való közhírré tétele szükségesnek, vagy czélszerűnek találattik, a fent nevezett tanügyi lapnak kiadóhivatalához (Budapest, Királyi Pál-utca 13. sz.) küldjék. (Pagellae paedagogicae „Népnevelő” per Societatem S. Stephani editae commendantur.)

147

1895

A köblényi (Baranya m.) róm. kath. kántortanítói állomásra f. évi január 24-ig javított fizetéssel új pályázat hirdettetik. Jövedelme tisztességes lakás és melléképületen kívül következő: 1. Párber czimen minden telkes pártól 1¹/₂ (Concursus pro statione cant.-doc. in Köblény.)

nyolczados buza 52 pár = $19\frac{1}{2}$ mérő); kisházás és zsellérpártól $1\frac{1}{2}$ nyolczados rozs (jelenleg 72 pár = 27 mérő); lélekpénz páronként 16 kr. A párbér évenként összel meghatározott napon hátralék fönmaradása nélkül pontosan befoly. 2. A hitközségtől lélekbör megváltása fejében 36 frt. 3. Haszonélvezete 6 kat. hold és 995 □ öl (megfelel 9 kisebb holdnak) szántóföldnek, melyet a község művel; a földeket szántja, elveti, a termést learatja és behordja, kapamunkát azonban nem végez; évi átlagos tiszta termés-hozam: 25—30 mérő rozs, 20—25 mérő búkőnyös zab, 40—45 zsák burgonya. A tanító udvarán felszaporodott trágyát a község a tanítói földekre kihordja. Földadót a község fizeti. 4. Tandij fejében mindennapi tankötelesek után mintegy 11 frt; ismétlő oktatásért 25 frt. 5. A hitközségtől az eddigi két szekér lószéna helyett 20 frt. 6. A községtől 7 öl kemény hasábfá, melyből a tanterem is fütendő. 7. A szükséges malomfuvarokat a község szolgáltatja. 8. Stóla mintegy 25 frt. Tannyelv német. Felszerelt folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz Köblénybe küldendőek. (U. p. Szalatnak.) Személyes megjelenés próbatétel céljából a templomban megkivántatik; utiköltség nem térített meg. Az állás azonnal elfoglalandó.

148

1895

(Concurs. pro
stat. cant.-doc.
in Bezedek.)

A lipovai plébániába kebelezett **B e z e d e k** nevű főkközségben a kántortanítói állomás üresedésbe jövén, erre pályázat hirdettetik. Jövedelme: A) a hitközség részéről: 1) kényelmes lakás a szükséges melléképületekkel; 2) minden házaspár után 2 korona (van jelenleg 118 pár) = 236 korona; 3) ismétlő oktatásért 40 korona; 4) stóla fejében körülbelül 20 kor.; 5) $23\frac{1}{2}$ mérő buza (a telkesgazdák részéről tiszta buza, a kisházások és zsellérek részéről pedig rozs) 117 kor. 50 fill.; 6) $23\frac{1}{2}$ mérő szemes kukoricza = 94 kor.; 7) egy holdnyi beltelek kis kerttel és két hold szántóföld, melyeket a község szánt, vet és a termést is behordja, de a tanító adja a vetőmagot, 150 kor.; 8) rét helyett a temetőben termő fünek használata (a szénát a község kaszálja, gyűjti és behordja, de a sarjút maga a tanító tartozik kaszáltatni és behordatni) 50 kor.; 9) a szükséges malomfuvarok 20 kor. B) a herczeg Lippe uradalma részéről: 10) készpénzben 8 kor. 40 fill.; 11) 10 pozs. mérő gabona (kétszeres) 40 kor.; 12) 6 öl fa, melyet a község vág és behord (ebből 2 öl az iskolafűtésre) 64 kor. Összesen 839 kor. 90 fill. Ebből kántori fizetés: a stóla 20 kor. és az összes jövedelem 10-ed része, azaz 84 kor., tehát levonandó 104 kor., marad tisztán tanítói fizetés: 735 kor. 94 fill. A ház- és földadót a község fizeti. Oktatási nyelv: német-magyar. Csak képesített tanítók pályázhatnak. A választás febr. 4-én reggeli 10 órakor fog megejtetni. A kellően felszerelt folyamodványok a ker. esperesi hivatalhoz intézendők Német-Márookra (p. helyben)

390

1895

(Concurs. pro
stat. cant.-doc.
in Mőcsény.)

A czikói anyaegyházhoz tartozó **m ő c s é n y i** főkközségben a kántortanítói állomás üresedésbe jövén, arra f. évi február 24-ig pályázat hirdettetik. A

kellően felszerelt folyamodványok a czikói iskolaszéki elnökhöz küldendők. Jövedelme a következő: 1. Minden telkes háztól egy nyolczada tiszta buza és egy nyolczada rozs és 26 kr. párpénz, minden kisházastól 2 nyolczada rozs és 26 kr. párpénz (házak száma 70). 2. 12 öl kemény hasábfá, melyből az iskolaterem is fűtendő. 3. Minden szőlőbirtokostól 4 iteze bor. 4. Egy hold szántóföld, rét, egy darab kenderföld és egy darab répafield, mely földet a község művel. 5. 4 hold legelőilleték, melyet a tanító műveltet. 6. Vasárnapi oktatásért 16 frt o. é. 7. Palatinca községtől 5 frt o. é. 8. Kántorfizetés 24 frt o. é. 9. Két szobából álló lakás és melléképület. Az oktatási nyelv: német-magyar.

391

1895

M ő z s ő n egy magyar-német tannyelvű, felekezeti osztálytanítói állás (Concurs. pro stat. doc. in Mőzs.) lemondás folytán megüresedvén, annak betöltésére folyó évi február hó 10-ig pályázat hirdettetik. Évi fizetés 400 frt. A választás február hó 14-én fog megtartatni. A folyamodványok az iskolaszék elnökéhez küldendők.

A u g u s t i n u s F e k e t e, administrator Kis-Doroghensis praesentatus (Personalia.) est parochus ibidem; P. A l o y s i u s Z a b a v n i k, ord. s. Franc. institutus est vicarius parochi Jánosiensis.

Datum Arci Tirolis, die 16. Januarii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

IV.

449

1895

MANDATUM QUADRAGESIMALE

Anno Domini 1895.

Circa observantiam *jejunii et abstinentiae* per annum etiam vi indultus Apostolici sequentia, dispensando in Domino et indulgendo quoad clerum tam saecularem, quam regularem, (quin huius peculiaribus statutis derogetur) et quoad laicos Dioecesis Nostrae, statuimus: (Mandatum quadragesimale.)

1. Dies jejunii cum unica ad satietatem refectio et cum abstinentia a carnibus sint:

a) Feriae IV. et VI. Adventus, b) Feriae IV., VI. et Sabbata Quadragesimae, c) Dies feriales hebdomadae majoris, a feria IV. inchoando, d) Omnes per annum dies quatuor temporum. Tandem e) Pervigiliae festorum Nativitatis Domini, Pentecostes, ss. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis B. M. V. et Omnium Sanctorum.

2. Dies jejunii, quibus unica quidem refectio pariter observanda est usus tamen carniū etiam in exigua vespertina collatione permittitur, sint omnes reliquae feriae Quadragesimae, quae supra (puncto 1.) non eximuntur.

3. Diebus Dominicis Quadragesimae usus carniū permittitur.

4. Dies simpliciter abstinentiales, quibus quidem saepius refici permissum est, sed a carnibus abstinendum venit, sunt omnes reliquae per annum Feriae VI-ae, quae non sunt dies jejunii et superius (puncto 1. et 2.) non comprehenduntur. Ab abstinentia enim dierum Sabbati per annum vi indultus apostolici, qui volunt, hoc quoque anno relevati sunt.

5. Condimenti ciborum instar quamcunque pinguedinem adhiberi permitimus. Exceptis solummodo Feriis VI-is Quadragesimae, Feriis item VI-is quatuor temporum, Vigilia Nativitatis Domini, et exceptis collationibus vespertinis omnium vigiliarum supra (puncto 1.) recensitarum.

Hortamur vero omnes in Domino et monemus hoc indultu neque abstinentiam diei Sabbati abrogatam, neque legem jejunii e medio sublatam vel suo vigore exutam esse. Lex ecclesiastici jejunii et abstinentiae manet, et qui eam ad literam sequi et explere porro quoque malunt, meritis augebuntur. Qui tamen hac dispensatione utuntur, eos id licite facere, neque per id ulli officio deesse. Dummodo hanc indulgentiam uberioribus precibus, pietatis exercitiis ac operibus atque cumprimis, qui opibus valent, amplioribus eleemosynis compensare satagant.

Datum Arci Tirolis, Dominica Septuagesimae anni Domini 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

V.

430

1895

„Excellentissime ac Reverendissime Domine! Una cum litteris Excellentiae (Sua Sanctitas oblatoribus symbolarum pro seminario Leonino in Oriente ap. benedictionem impertit.)
Tuae Reverendissimae die 3. huius mensis ad me datis summam centum florenorum austr.-hung. val. ab Amplitudine Tua missam, ac postea summam 23 libellarum per assignationem postalem de die 9. praedicti mensis — totaliter 239 libellarum recepi, quam summam 239 libellarum pro *Collegio Leoniano* in Oriente fundando destinata, in audientia diei 20. currentis mensis in manibus Sanctitatis Suae me deposuisse fateor, et chartulam receptionis in praesentis epistolae sinu ./’ repono. Gratissimum hoc evenit Sanctissimo Domino Nostro, suique paterni animi cum effusione Excellentiae Tuae Apostolicam Benedictionem impertitus est, ac subdidit *non iam Athenis, sed Constantinopoli Collegium condere constituisse*. Sacrum reverenter osculatus annulum, summa cum reverentia et pietate persevero Romae, die 26. Januarii 1895. Excellentiae Tuae Reverendissimae obsequiosissimus et paratissimus famulus *Joannes de Montel* m. p. Excellentissimo ac Reverendissimo Domino Ferdinando Dulánszky, episcopo Quinque-Ecclesiensi Arci Tirolis.

./’. Beatissime Pater! *Ferdinandus Dulánszky*, episcopus Quinque-Ecclesiensis in regno Hungariae ad pedes Sanctitatis Vestrae mediante Mgr. Joanne de Montel deponit summam 239 libellarum italicarum, ceu primum oblatum dioecesis suae pro fundando in Oriente seminario graeco-catholico, humillime implorans *pro se, pro Capitulo, Clero et concredito populo Apostolicam Benedictionem*. — Infrascriptus declarat Illmum ac Rssmum D. Joannem de Montel, decanum S. R. Rotae summam 239 libellarum italicarum, e parte Suae Excellentiae Reverendissimi Dni Ferdinandi Dulánszky, episcopi Quinque-Ecclesiensis pro seminario Leonino graeco-catholico in Oriente fundando oblatam ad pedes Suae Sanctitatis deposuisse, Suamque Sanctitatem *Apostolicam benedictionem, uti supra implorata est, impertiri dignatam* esse. In Vaticano die 20. Januarii 1895. *N. Murzolini* m. p. (L + S.) secretarius Suae Sanctitatis.“

771—774

1895

Pie in Domino obierunt:

Die 23-a Januarii a. c. *Eduardus Ják*, cooperator Gödreensis, natus a. 1865., presbyter ordinatus a. 1889.

Die 30-a Januarii *Eugenius Chontos*, parochus Zombaensis, qui a. 1853. natus, a 1877. presbyter ordinatus, ab a. 1883. parochiam Zomba gubernavit.

Die 1-a Februarii a. c. *Joannes Gajdossik*, parochus Mózsensis et em. vadiaconus, qui a. 1815. natus, a. 1842. presbyter ordinatus, ab a. 1857. parochus

(Obitus Eduardi Ják, Eugenii Chontos, Joannis Gajdossik et Aloys. Takáts, sacer. dioec.)

fuit in Kakasd, ab a. 1872. Vad. distr. Bonyhád, ab a. 1873. parochus in Mőzs et em. vad.; sac. jub.

Die 7-a Februarii a. c. *Aloysius Takáts*, curatus Čepinensis, qui a. 1845. natus, a. 1868. presbyter ordinatus, ab a. 1879. curatiae Čepin praefuit.

Pro quorum singulis quivis sacerdos dioecesanus tria Sacra offerre tenetur.

434

1895

(Augmentum
Asthenel.)

Notum reddo VClero dioecesano *Fundum Asthenealem* sublevandis infirmis cooperatoribus e dono parochi dioecesani vitam haud absque lucta degentis, nomenque suum silentio premi peroptantis summa 37 fl. 64. cr. auctum esse.

Multum dedit, qui ferme omnia dedit; Deus retribuat.

Utinam beneficentia haec flammam fraternae charitatis latius succenderet!

776

1895

(Concurs. pro
stat. cant.-doc.
in N.-Vejke.)

Tolnamegyébe kebelezett nagy-vejke községben a kántortanítói állomás lemondás folytán megürülvén, arra f. évi február hó 26-ig pályázat hirdetik. Javadalmazása a következőkből áll: 1) természetbeni lakás, u. m. két szoba, két konyha, kamara, istálló, felszer, présház, pincze. 2) kis házi kert. 3) hat hold szántóföld, melyből két holdat a község művel. 4) egy fél holdas rét. 5) tizenkilenc és fél pozsonyi mérő tiszta buza, huszonnyolc és fél pozsonyi mérő rozs. 6) a hivektől, hét forint nyolevanegy krajczár lélek-pénz; a hétköznapi iskoláért kap a községtől 31 forint 50 krajczárt, a vasárnapi iskoláért kap a községtől 18 frt 90 krt. 7) stóla fejében 10—15 frt körül. 8) A hivektől kap bort 8—9 akó körül. 9) ostyasütésért kap a templom pénztárából öt forintot. 10) évfordulati sz. misék után kap a község pénztárából hét forint hetven krt. 11) községi misék után kap a község pénztárából 3 frt 51 krt. 12) hat öl fa, melyből az iskolát is köteles fűteni és két kocszi rőzse. 13) a szükséges malomfuvarok, de csak a határban. Tannyelv: német-magyar. Felszerelt folyamodványok Varasdra (Tolnamegye, u. p. Kis-Dorogh) a főt. esperesi hivatalhoz küldendők. Személyes megjelenés próbatétel céljából a templomban megkívántatik. Utiköltség nem térítettik meg.

777

1895

(Concurs. pro
stat. doc. in
Dr.-Sz.-Márton.)

A dráva-szent-mártoni (somogym.) róm. kath. magyar-horvát iskolához f. é. február hó 28-ig másodtanító kerestetik, ki egy tanteremben önállólag tanítani köteles. Évi fizetése 350 frt és egy butorozott szoba, téli fűtéssel. Tannyelv: magyar, de a horvát nyelv ismerete is megkívántatik, hogy az előadott tananyagot esetleg a horvát ajkuaknak megmagyarázhassa. A kántortanítónak is esetleg segédkezni kell. A kellőleg felszerelt folyamodványok a dráva-szent-mártoni róm. kath. iskolaszék elnökénél nyújtandók be.

778

1895

A r á c z-m e e s k e i r. k. osztálytanító állomásra f. é. február 28-ig pályázat hirdettetik. Jövedelem: a hátralevő 5 havi tanidőre 150 frt, butorozott szoba, ennek és a tanterem fűtésére 5 méter fa, tartozik ezért külön osztályt vezetni, és a kántori teendőkben segédkezni. Tannyelv: német-magyar, az állomás azonnal elfoglalható. A folyamodvány az iskolaszéki elnökséghez küldendő. (Concurs. pro stat. doc. in Rác-Mecske.)

779

1895

A v á s n o k i tanítói állomásra az 1894. évi XVI. sz. püspöki körlevél 95. lapján 3557. sz. a. közzétett feltételek alapján f. évi márcz. hó 20-ig a pályázat újból kihirdettetik. (Concurs. pro stat. doc. in Vásnok.)

Georgius Ulákovits nominatus est notarius districtus Valpoviensis. *Julius Kopáry* cooperator Báltaszékensis, administrator Zombaensis; *Franciscus Györkö* vicarius Mőzsensis, administrator ibidem; *Franciscus Hofmeister* coop. Valpoviensis, administrator Čepinensis, nominati sunt. Missi sunt cooperatores: *Josephus Palkó* e Zomba ad interim ad parochiam Báltaszék; *Theodorus Klein* neopresbyter ad Gödre.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 12-a Februarii 1895.

Antonius Walter, m. p.
vicar. generalis eppalis.

VI.

917

1895

Beneficium parochiale Mőzsense obitu Joannis Gajdoszik vacans redditum, inclyto patronatui Fundi Studiorum obnoxium praesentibus concursui exponitur.

(Publicatur concursus pro beneficio paroch. Mőzs.)

Qui e clero dioecesano animo ducuntur isthoc beneficium consequendi, velint eatenus recursus ad Exc. Cultus et Publ. Institutionis R. H. Ministerium inscriptos et tymbro legali (50 cr.) provisos usque 30. Aprilis a. c. ad Officium Dioecesanum promovere.

1093

1895

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 211. eln. szám. A m. kir. honvédelmi minister úr f. évi január hó 21-én kelt s hozzám intézett átirata folytán van szerencsém a Főtiszt. Főhatóságot tiszteletteljesen értesíteni, hogy azon felmerült kérdésre, hogy vajjon oly tisztviselő, a ki a védkötelezettség törvényes tartamát már túllépte s önként kíván a közös hadsereg vagy honvédség kötelékében maradni, a véderőről szóló 1889. évi VI. törvényczikk 56. szakasza alapján felmentésre javaslatba hozható-e vagy nem, a honvédelmi minister úr elrendelte, hogy ilyen honvéd havidíjasok felmentésre hasonló módzatok mellett javaslatba hozandók s hasonló feltételek alatt felmenthetők, mint a honvédség egyéb védköteles, nem tényleges havidíjasai.

(Honvéd havidíjasok felmentése.)

Fogadja a Főtiszt. Főhatóság kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását Budapest, 1895. évi február hó 6-án. Dr. Wlassics Gyula.

1094

1895

A vallás- és közokt. m. kir. ministertől. 62880. szám. 1894. A vezetésem alatt álló m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium még az 1893. évben pályázatot hirdetett egy olyan könyv megírására, amely a mozgással járó játékokat ismertesse s egyuttal a játékok begyakorlásához a tanítók számára vezérkönyvül szolgáljon.

(Commendatur opus: „Játéktanító vezérkönyv az elemi népiskolai tanítók számára.”)

A pályázat eredményéhez képest az országos közoktatási tanács javaslata alapján ezen mű elkészítésével dr. Kiss Áron és Kun Alajos budapesti állami tanítóképző intézeti tanárok bizattak meg.

A pályadíjjal jutalmazott mű „Játéktanító vezérkönyv az elemi népiskolai tanítók számára” czim alatt, mint a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium kiadása, immár nyomtatásban is megjelent s a m. kir. egyetemi nyomda igazgatóságánál (Budapest, vár) megszerezhető. Bolti ára 40 kr., netto ára 30 kr.

Midőn erről van szerencsém a főtiszt. főhatóságot szíves tudomás végett

teljes tisztelettel értesíteni, egyuttal felkérem, hogy a szóban levő játékkönyvet a főhatósága alatt álló elemi népiskolák tanítóinak, valamint a tanító- és tanítónőképző intézetek tanárainak és tanulóinak megszerzés és terjesztés végett ajánlani méltóztassék. Budapest, 1895. évi február hó 11-én. *Dr. Wlassics Gyula.*

1100

1895

(Publicatur
recensio thes.
paedag. pro a.
1894. elabo-
ratarum.)

Az egyházm. tanítók által a múlt évben kidolgozott tételek birálását a következőkben közlöm a tanítói karral.

Az 1868. XXXVIII t. cz. keretében készült püspöki rendtartás (elaboratum) a magyarországi latin- és görögszertartású róm. kath. népiskolák bel- és külszervezetének szabályozására szolgál, és a többek között arról is gondoskodik, hogy az egyhm. tanhatóság a tanítói tanácskozmányok fontos ügyét szemmel kísérje és a tanítóknak évenként alkalmas tételeket tűzzön ki, melyek ezen tanácskozmányokon tüzetes tárgyalás és kölcsönös megbeszélés tárgyává tétetvén, — imigyen az önképzésre és arra, hogy tanítóink a tanügy fejlődésével mindenkor lépést tarthassanak, kedvező alkalom nyujtassék. A püspöki rendtartásnak ezen intézkedése nyomán a pécsi egyházmegyében hasonlóképen tartatnak tanítói tanácskozmányok és tanítóink jó része a kitűzött tételeket ki is dolgozza. Minderről a tanácskozmányokon felvett jegyzőkönyvekből, valamint magukból a dolgozatokból tudomást szerezvén: egyházmegyei tanügyünk érdekében vélünk cselekedni, midőn annak lendületes emelkedését őszinte jóakarattal előmozdítani iparkodunk. — A tanítói tanácskozmányok horderejét és czélszerűségét fölösleges bizonyítani, elég ha arra hivatkozunk, hogy már a legrégibb időben ezekre különös súlyt fektettek és ugy az egyházi, mint a világi törvények és hatóságok kötelezték a tanítókat az ilyen tanácskozmányok megtartására.

Ha ezen tanácskozmányok elhanyagoltatnak, vagy csak azért tartatnak meg, hogy a törvény holt betűjének elég tétessék, csupa külsőségből és oly indokokból, melyek az önképzés nemes feladatával és az egyesülési szellem magasztos eszméjével homlokegyenest ellenkeznek, — akkor nem lehet csodálnunk a tanügy iránti érdeklődés hanyatlását és ezzel kapcsolatban tanítóink szellemi hátramaradását sem. Hol közöljék a tanítók évek hosszú során át szerzett tapasztalataikat egymással; hol buzduljanak hivatásuk iránti szeretetre és jóindulatra; hol nyerjen táplálékot a munkásság szelleme; hol nyiljék alkalom nekik a paedagogia újabb vívmányaival, a módszeres eljárás fejlődésével megismerkedni; hol készíttethetik el jobban az ut a tanításban való egyöntetűsége; hol hozathatnak vissza emlékezetbe a felsőbb rendeletek és utasítások, — ha nem a tanítói értekezleteken?! Azért lelkünk egész melegével felkarolandónak tartjuk a tanítói tanácskozmányok ügyét főleg napjainkban midőn az egyesülés és tömörülés horderejét mindenki belátja és az elérendő czél érdekében mindenki nélkülözhetetlennek is gondolja. Mi különös súlyt fektetünk a tanítói tanácskozmányokra azért is, mert a szorgalmasan látogatott gyűlések a közszellemet ápolják, arra jótékonyan hatnak

és mert ezen jótékony befolyás a gyűlés tagjait szent hangulatba hozza, a megfejtésre kitűzött tételek komoly és méltóságteljes elbírálására vezérli s a próbatanítások által a nevelői tulajdonok fejlesztésére kitartást és kedvet nyújt, a tanítók valódi hivatásának kölcsönös fejlesztésében pedig hatalmas eszközül szolgál. Csak nem igen régen és az egész országban oly lelkes mozgalom indult meg és oly lázas tevékenység fejtetett ki e téren, hogy még azon tanférfiak is, kik eddig bizalmatlansággal viseltettek az országos tanítói gyűlések iránt, ma már nyíltan bevalják azok szükségességét és a kath. tanügy biztosítására magasztosan emelkedett szövegekben nyilvánítják meggyőződésüket. Azért nem lehet nem kárkoztatnunk azon közönyt, mely által az egyesülésre irányult minden törekvés hajótörést szenved, a tanítói tanácskozmányok, mint az országos tanítói gyűlések alapfeltételei és lételemei iránti érdeklődés lanyhul s kevés kilátás mutatkozik arra, hogy azon kerületek és vidékszerint beosztott egyletek is, melyek magukról semmi életjelet sem adtak, — eddigi tétlenségükből új életre és tevékeny munkásságra ébredjenek. És itt elismeréssel kell kiemelni a tamási — vidéki tanítóegyletet, melyben ellenkezőleg lelkes tevékenységet észlelünk a kitűzött tételek megfejtése és a tanácskozmányok szorgalmas megtartása körül, hasonlóan azon példás szorgalommal működő egyletekhez, melyekről már más alkalommal dicsérőleg megemlékeztünk.

Az idők és elvek mai hullámozásában mi sem nyújthat menedéket egyházmegyénk katolikus tanügyének megmentésére, mint a komoly szervezkedés (egyletek, tanácskozmányok stb.), a küzdelemnek egyesítése és a védelemre való készszenvedés azon ellentétével szemben, hol az elkeseredésig, és nem is igen válogatott eszközökkel küzdenek az iskolaért, azon helyes meggyőződésben, hogy akié az iskola, azé a jövő is, és ahol a győzelem biztos sikerét kizárólagosan a tömör és tervszerű egyesülésben keresik. A nemzeti közművelődés roppant organizmusában a közoktatásügy a leglényegesebb tényező, és azért ennek, különösen pedig a népoktatásnak horderejét a tanítók kölcsönösen hivatván a nemzettel megértetni. Nagy és nehéz feladat, de kivihető akkor, ha tanítóink összetartanak, az értekezleteken többször találkoznak és egymással eszmét cserélnek. Ilyenkor igen helyén lenne például a dárdai egyházkerületben a tanácskozmányon multkor felvetett kérdések közül, a tanítók mindegyike által saját iskolája számára készitendő részletes tantervet bonczkés alá venni és ha beválik, mindjárt kötelezővé is tenni. Ezenkívül az eszmecserének legpraktikusabb eszköze az időszerű tételeknek megfejtésében és azoknak a tanácskozmányokon való felolvasása- és tárgyalásában áll, hogy felettük az eszmecseré meginduljon és a kölcsönös rokonszenvedés és barátság nyilvánulásai között tanulságos lefolyást is nyerhessen. Talán nem lesz fölösleges némi utasításképen fölemlíteni azon módot és egymásutánt, mely szerint a kérdéses dolgozatok, mint az eszmecserének kiindulópontjai elkészitendők lennének. Legelső sorban a kitűzött tételek tárgyát megértetni szükséges, tisztába jöven az iránt, hogy mi az, ami a tételben foglaltatik, nehogy azon hibába essék valaki, amibe már igen sokan estek, — mást, és a tétellel sokszor egészen ellentétes dolgokat fejtegetvén. Kijelölendők azon

határok, melyek között a dolgozat mozogni fog és megállapítandó azon írásbeli alak (forma), melybe az eszméket foglalni akarja valaki. Ezután hozzá kell látni az adatok gyűjtéséhez és azok rendezéséhez. Az összegyűjtött és eszerint rendelkezésre álló adatokat most már akár mint értekezést, akár mint leírást, elbeszélést vagy életrajzot stb. a fentebbi megállapodás szerint rendszeres alakba öltözteti, a szükséges javításokat megteszi és az ekképen elkészült dolgozatot, a bírálatnál a kezelés megkönnyítése céljából egész és nem negyedivekre letisztázza az illető tanító ur. Minél tovább foglalkoznak tanítóink ezen módszerrel, és minél nagyobb buzgósággal készítik el dolgozataikat: annál nagyobb lesz a haladás, és örömmel fogják tapasztalni önmagukon azt a készséget, melylyel nemcsak kötelességből, hanem máskor is, midőn a közjó úgy kívánja — tollukat ügyesen forgatni, a tanügy érdekében helyüket szóval és írásban megállani nemes feladatuknak ismerendik. Egyházmegyénk tanítóinak eddig tapasztalt munkássága a tételek kidolgozása körül, haladást jelez az önképzés terén, s úgy látszik, sőt bizonyos, hogy az egyleti szellem fokozatos ébredésével és kellő gyámolításával a kitűzött tételek megoldása iránti érdeklődés a jövőben emelkedni fog!

Mikó György, a szegszárdvidéki róm. kath. néptanító-egylet elnöke; Som-sich Ignác gerdei és 45 év óta működő tanító; Józsa János pellérdi tanító és a némedii tankerületnek jegyzője; és Szandtner Pál dunaföldvári tanító elhalálozván: e felett érzett mély fájdalmukat az illető néptanító-egyletek jegyzőkönyvileg megörökítették. — A kegyeletnek illetően épületes nyilvánulásáról e helyen is megemlékezni, szükségesnek tartom.

Ezeknek általánosságban való előrebecsajtása után, a részletes bírálat a következő:

A) Mindkét dolgozatot elkészítették:

Gergely József gyakorlóiskolai tanító. A vallás-erkölcsi irányzat lelkes felkarolása, kiváló előnye neveléstani dolgozatának, melyben mindaz kifejtve foglaltatik, ami a részletes tanterv készítésénél szem előtt tartandó és egyuttal a taneredmény biztosítására szolgál. A lányiskolák tantervének a női jellem és gyengédség ápolása valóban figyelmet érdemel. A helyes csoportosítás eszméjét, már időkimélés szempontjából is, feltétlenül el kell fogadni, habár a kivitel elé akadályok gördülnek, mint ezt értekező maga is megjegyzi, nem lévén eddig még alkalmas reálolvasókönyveink. A részletes tantervek ellenőrzése az izg. igazgatók és ker. tanfelügyelők által sörténik. — Gazdaságtani dolgozata sok igazságot tartalmaz és oly gyakorlati, hogy méltó a megszívlelésre. Valóban beillik tanulmánynak is, mert bő olvasottságra mutat és értekező tájékozottságának a filloxerakérdésben tagadhatlan bizonyítéka.

Lengyel Ferencz, tolnai tanító. A szolnoki esetből nem lehet általános következtetéseket vonni. Hogy a tanterv keresztülvihető az bizonyos. Ha mégis egyes esetekben feljajdulnak a tanítók és a tantervet okolják a sikertelenségért, ebből korántsem következik, hogy nekik igazuk is van! Vagy nem tudják, vagy nem

akarják az ilyenek a részletes tantervet elkészíteni és a tanítást ennek megfelelőleg vezetni. A lelkes tanító a szent ügyért fáradozik és buzgó művelője marad a tanügynek akkor is, midőn mások, azzal vajmi keveset törődnek! — Ily fontos kérdéseket, minő az elpusztult szőlőterületek termőképessé tételének kérdése, azzal, hogy nincs pénz, megoldani nem lehet; mert ha volna sem lenne elégséges egymaga a pénz! Ehhez a pénzen kívül sok tanulmány, tapasztalás, jóakarát, legfőképen pedig közös tevékenység kívántatik. Azért megfizethetlen haszonnal jár a tanítók érdeklődése e kérdés megoldása körül, lévén a tanító a szegény nép vezére nemcsak szellemi, hanem közgazdasági tekintetben is.

Strobl Ferencz, laskafalusi oszt. tanító. A népiskolai törvényeket egészen elítélni nem lehet, dacára a sok idegenszerűségnek, mely belőlük kír. Ha a revisio csak ezekre terjesztetnék ki: tanítóink meglehetnének elégedve. Egyébiránt a jó tanító eddig is jó tervet készített, és tudott a hiányokon segíteni. — A filloxeravész okozta károk ugyan nagyok, de talán még sem olyanok, hogy valami módon helyre hozhatók ne lennének. Selyem-, méh-, gyümölcsfatenyésztés stb. okszerűen kezelve, mily sok előnyt nyujtanak! Elismerésre méltó dolgozatok.

Stefán Péter, dárdai tanító. Hogy a tanítónak sorsa, úgy mint másoké is, folztonos küzdelem, az nem szenved kétséget, de hogy örökös mellőzés és lenézés legyen osztályrésze, ezt nem lehet és nem szabad állítani, mert a jóra való és lelkiismeretes tanítót mindenki szereti és becsüli. Helyes azon fölfogása, hogy városi és falusi iskolák között különbséget kellene tenni; mert imígyen a tantervkészítés is célszerűbben történhetné. A részletes tantervkészítésre vonatkozó indítványa, melyet a tanítói tanácskozmányon tett, igen életre való és fölkarolandó. — Jól van tájékozva a filloxerakérdés iránt és dolgozatában kifejtett módozat, ha csakugyan beválik, — a szegény népnek nagy segítségére szolgálna.

Szuszics Kálmán, bogdásai tanító. A túlterhelés nagy hátrány, de ha a tanító a tanterv készítésénél tekintetbe veszi növendékeinek képességeit is, akkor ezen nehézség le van győzve. Egyébként a dolgozatban sok üdvös dolog foglaltatik. — Addig is, míg az állam intézkedik, nem lehet tétlenül nézni a szőlők veszedelmét, hanem a tanítóknak, mint a nép közvetlen és hivatott jóakaróinak válik kötelességükké, szóval és példával annyit tenni, a mennyit lehet.

Hajas Ede, miszlai tanító. Nem magyarajku népiskolában a tannyelv csak az lehet, melyet a gyermekek beszélnek, a magyar csak akkor, ha mindnyájan megtanultak magyarul. Latin kifejezései itt-ott találók, de nem mindenütt. — Igaza van, hogyha Isten velünk, ki ellenünk?! Meglehet, hogy a szőlők pusztulása okozta csapást Isten áldásától kísért és hatványozott tevékenységgel az emberiség ki fogja heverni.

Kiss Vilmos, villányi tanító. Még a jóra való tankönyvekkel is nehéz a tanítónak boldogulni az iskolában; azért a jegyzetek készítése éppen nem fölösleges, sőt hasznos. Az a tanító, a ki a képző intézetben, a gyakorlóiskolának látogatása alatt szorgalmasan jegyzett, az a jegyzetek készítésének sokszor terhes munkájától meg van kímélve. — Az amerikai szőlővesszők kultiválása előnyös, a

ennyiben idővel ki fog derülni, vajjon tartós ellenállási képességgel rendelkezik-e, vagy sem? Addig is, igen okoszerűen cselekesznek azok a tanítók, a kik az uralgó szegénység enyhítésére a szederfaültetést, a selyemtenyésztést, zöldség- és esetleg komlótermelést iparkodnak a néppel megkedveltetni.

Bodonyi Nándor, baranya-sellyei tanító. Mindig veszedelmes a szemfényvesztés, de legveszedelmesebb a tanügy terén, hol az ily módon okozott károkat helyrehozni nem, vagy csak nehezen lehet. A részletes tanterv készítésénél a tanító lelkiismeretessége és megbízható források, okvetlenül sikerre vezetnek. — A tanítóra más teendő a filloxera kérdésben úgy sem vár, minthogy a reményt egy jobb jövőben fentartsa és a gyakorlati téren a jónak és helyesnek a nép között propagandát csináljon. Ha ezt megtette, mindent megtett. Különben gonddal készült dolgozatok. A tanácskozmányon tett indítványára megjegyeztetik, hogy a kitűzött tételeken kívül és magánszorgalomból készíthetők tetszés szerint dolgozatok, melyek ha sikerültek, még jutalomban is részesülnek.

Jung Károly, paksi tanító. Az elfogultság, vagy előszeretet egyik vagy másik tantárgy iránt sohasem érvényesülhet a tanterv készítésénél, — csak az, ami a közcélra előnyös és szükséges, juthat abban kifejezésre. — A szőlőtelepek létesítése czélszerű lehet akkor, ha a szegény nép hozzájárulása nélkül történik és ha ugyan jótétteményben részesülhet a tönkre ment szőlősgazda.

Hal Viktor, rácz-egresi tanító. A püspöki tanterv helyes, csak érvényesíteni kell tudni, ez pedig a tanító dolga, aki ügybuzgóság és lelkiismeretes kezelés mellett a 6. osztályra kijelelt tananyagot 4-ben is szépen elvégezheti, mint ezt a gyakorlat bizonyítja. — A sok panasz helyett a szorgalmas munkásságot hangsúlyozza, mert a szőlőszet terén kifejtendő tevékenységtől várja a kopasz hegylejtők újra való virulását. Mindkét dolgozatért elismerést érdemel.

Horváth Kamill, kökényi tanító. A tanítók 300 frtos ellátása nincs direct összefüggésben a tantervvel, melyről saját egyéni nézeteinek hangsúlyozásával bőven és elég érdekesen ír. — Bármely vélemény vagy egyéni nézet, ha czélszerű és az kellőképpen indokolva van, a közjó érdekében fölkarolandó! A kidolgozandó tételek célja nem más, mint a czélszerűt keresni, s ha megtaláltuk, népszerűvé tenni.

Ruzsinky József, kölesdi tanító. Ha minden tanító nélkülözne azon hátrányos tulajdonokat, melyekről e dolgozatban szó van, akkor nemesak szabatos tantervek készülhének, hanem a siker is biztosítva lenne. — Igen helyes fölfogás az, hogy a filloxeravész elnyomására a kormány részéről hozandó áldozatok, bőségesen kifizetnék magukat.

Horváth Ferencz, dr. szt-mártoni tanító. Helyesen mondja értékező, hogy tanításunk csak akkor lesz sikeres, ha tanítóinkat az élet viszonyaihoz képest azon társadalmi osztály számára képezzük, melynek egykor tagjai leendének és tantervünket ennek megfelelőleg készítjük. — Miután a részvérlenség nagyobb mérveket látszik öltetni, kívánatos volna az összetartás legalább is azok között, kikre a

tanító befolyást gyakorolhat, hogy a szőlők közös veszedelme ellen, közös erővel indíttassék meg a küzdelem.

Jakab Fülöp nádasdi, *Zindl József* sztárai és *Frank János* gyűrűfői tanítók mind a két tétellel foglalkoztak.

B) Csak az egyik dolgozatot készítették el:

Schubert Károly, püspök-szt-erzsébeti ktanító. Katholikus iskolában föltétlenül a püspöki tanterv az irányadó. Nagy érdeme értekezőnek az, hogy a kérdés tárgyalására vonatkozó adatokat szorgalmasan tanulmányozta, és terjedelmes dolgozatában dicséretre méltó buzgósággal összeállította.

Pfeffermann Gáspár, szabolcsi ktanító. A tanterv szükségessége elleni támadásokat alapos és többnyire saját tapasztalataiból vett érvekkel visszaveri és a tanterv nélkülözhetlenségét bőven és érdekesen kimutatván, a részletes tantervvel is tüzetesen foglalkozik.

Müller Imre, német-mároki ktanító. A 6 osztályu osztatlan népiskolában szorgalmas iskolalátogatás mellett, és ügybuzgó tanító vezetése alatt, a tananyag kényelmesen földolgozható; azért kár volna a biztos sikert, a bizonytalanért kockáztatni.

Balla Sándor, ozorai tanító. Tulajdonképen ma sem kívánhatók több a népiskolában a hittanon kívül az írás-, olvasás- és számolásnál, mint régente. A többi, alkalmas taneszközök, különösen olvasókönyvek segítségével nagyobb megterheltség nélkül is eszközölhető és a kívánalmaknak, jól készített részletes tantervek alapján szépen meg lehet felelni. Célszerű tanterv és lelkiismeretes eljárás mellett 50-nél jóval több gyermekkel is teljes siker mutatható fel.

Keszler János, paksi tanító. A bevezetés kissé hosszú, és nem is megfelelő. Annyi bizonyos, hogy tüzetes tervezet nélkül sehol sem lehet boldogulni — legkevesebb az iskolában! Számítása helyes és célszerű.

Jéhn Győző, dunaföldvári tanító. Számítása biztos alapokon nyugszik, csak az a baj, hogy az amugy is sujtott népet újabb áldozatokra kényszeríteni nem lehet, midőn a kitűzött cél az, hogy rajta minden áron segítsünk.

Jéhn Ferencz, dunaföldvári tanító. A fokozatos haladásnak, és sikernek magva a tantervben rejlik, ha azt úgy készítjük, hogy az összefüggő tanítás és az iskola sajátos céljai csorbát ne szenvedjenek.

Gyulay József, kövágó-szőlősi ktanító. A jó példának okvetlenül meg lesz a hatása, hátha még a tanító urak összejöveteleik alkalmával, a felvetett eszmét komolyan megbeszélik és a szegény nép támogatása céljából saját hatáskörükben mindent megtesznek.

Schmidt Ádám, jakabfalusi tanító. A tanterv csak keret, a melyben a tanítónak szabad keze van, midőn a részletezésnél saját iskolája viszonyaihoz alkalmazottan jeleli ki a tananyagból azt, amit földolgozni szükségesnek tart.

Bencze Sándor, bölskei tanító. Kétséget sem szenved, hogy a filloxera-

vész az Isten büntetése azon visszaélésekért, melyeket a bor mértékletlen élvezetével elkövettek az emberek; de mert sokan ártatlanok és csupán a szőlő jövedelméből éltek: már ezen szempontból is szükséges az érdeklődés, egyesek és az állam közreműködése.

Retter Rezső, dárdai tanító. A tanterv készítésénél a gyakorlati szempontok szoros megfigyelése nemcsak előnyös, hanem szükséges is. A vallásos zománcz, mely azon és a tanító lelkiületén észlelhető, okvetlenül megtermi azon áldásos gyümölcsöket, melyek a tanítónak és a gyermekeknek boldogságát előmozdítják. — Ezeknek kiemelésével a dolgozat sikerültnek mondható.

Fischer József, herczeg-szöllősi ktanító. Jól jegyzi meg, hogy a mai szellemi nagy forradalomban azon kell lenni, hogy a mi jó megmenthető, az minden áron megmentessék. A tanító e végből sokat tehet ügybuzgó tevékenysége és a gyakorlati elveknek megfelelőleg készült tanterv lelkiismeretes keresztülvitele által.

Schäfer Károly, szabolcsbányatelepi tanító. A főbb elvek előszámlálása és ismertetése által, a részletes tanterv körüli teendőkre nézve vázlatos képet nyújt.

Rott József, paksi tanító. Tagadhatlan befolyással van a tanterv készítésére a tapasztalás, — aki ezt nem veszi figyelembe, rosszul cselekszik.

Hotay Lajos, dunaföldvári tanító. Tervezetéhez ugyan sok szó fér, háttározott érdeme azonban, hogy a lelkiismeretességet hangsúlyozza, mely nélkül a legjobb tervezet sem válik be.

Fent Lajos, hõgyészi ktanító. A kormányok, községek és a birtokos osztály áldozatkészsége és jó példája sokat ér, de nem elég, ha a nép tétlenül marad. Látszik, hogy a gyakorlat terén szép tapasztalatokkal rendelkezik.

Rettinger István, duzsi tanító. Teljesen igaza van, hogy a népet fel kell világosítani, és meggyőzni a veszedelmes rovar létezéséről és ekképpen tevékenységre buzdítani.

Francsics Teréz, gyula-jovánczai oszt. tanítónő. A vallás-erkölcsi elveknek előtérbe helyezése által sok figyelemre méltót mond, mi a részletes tanterv készítésénél haszonnal alkalmazható.

Vitkovics István, dráva-kereszturi tanító. Öröndetes, hogy a filloxeravész által okozott károkat a tanító ur nemcsak saját szőlőjében, hanem jó példája és üdvös tanácsai folytán a szegény nép elpusztult szőlőterületén is, a konyhakerészlet felkarolása által bőven kárpótolta. Egy újabb bizonyíték arra, hogy mily sokat tehet a tanító, ha akar.

Striskovics bánfai tanító. A tökéletesedés követeli, hogy azt, ami jó a tantervben — megtartsuk, a mi rossz, azt helyesbítsük. Mint fiókközségi tanító a hitoktatás tantervének készítésénél forduljon az illető plébános urhoz, a ki az utbaigazításon kívül, még szakkönyvekkel is szolgál.

Báter János, tótujfalusi tanító. A szorgalmas munkásságot az Isten áldása kíséri, azért a jó tanító, ki a czélszerűen készült tantervet vezérfonalul tekinti és azt köteles buzgósággal keresztül is viszi, — méltó elismerésre számíthat Isten és emberek előtt. — Továbbá:

Komlósi Márton, dr.-sztt.-mártoni, *Horray Károly* csebényi, *Kummermann Márk* meződi, *Hack Jenő* töttösi, *Ditler Emil* szabolcsi, *Propsz Jakab* pécsváradi, *Csáky Zsigmond* dinnye-berkii, *Wunderlich János* diósberényi, *Varga Lajos* tótkereszturi, *Geyer Miklós* boldogasszonyfai tanítók mind elismerésre méltó igyekezetet tanusítottak.

Alulírott által a legjobb dolgozatok jutalmazására kitűzött 4 darab tizkoronás arany közül egyet *Gergelys József* gyakorlóiskolai, egyet *Lengyel Ferencz* tolnai, egyet *Stróbl Ferenc* laskafalusi és egyet *Stefán Péter* dárdai tanítóknak ítélte oda a bíráló. A dolgozatok, mint ez a részletes bírálatból eléggé kiviláglik, kellő gonddal készültek és általában dicséretet érdemelnek.

1128

1895

F. 1895. évre a következő tételek tűzettek ki kidolgozásra:

I. Fejtessék ki az ifjúsági egyletek, és olvasó körök áldásos befolyása a népre, ha azok kath. szellemben vezettetnek és maga a néptanító is bátor előharcosa a jó ügynek.

(Praefiguntur theses paedagogicae pro a. 1895. elucubrandae.)

II. A néptanító hogyan vezesse házi gazdaságát, hogy a népnek e tekintetben is jó példát adhasson?

Hanny Gábor, egyházm. tanfelügyelő.

Provocantur DD. Curati, ut publicatas has theses cum suis docentibus communicent eosque ad illas elaborandas exhortentur.

Michaele Hangyály erga suas preces a munere Vadiaconi et scholarum inspectoris distr. Simontornya relevato, Franciscus Németh parochus Tamási nominatus est eiusdem districtus vadiaconus et scholarum inspector. Praesentati sunt: Augustinus Fekete parochus Kis-Doroghensis ad parochiam Zomba, Franciscus Bató parochus Veliskovcensis ad curatiam Čepin et Camillus Plank cooperator Báttaszékensis ad parochiam Kis-Dorogh. Franciscus Hofmeister nominatus est administrator Veliskovcensis. Michael Horváth cooperator Olaszensis factus est ibidem vicarius in spiritualibus.

Missi sunt cooperatores: Conradus Heckenberger e Harkanovci ad interim ad Valpo; Guilielmus Fuchs e Tolna-Szántó ad Szakadát; Julius Kopáry administrator Zombaensis in qualitate cooperatoris ad Báttaszék est remissus.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 7-a Martii, 1895.

Antonius Walter, m. p.
vicarius generalis eppalis.

VII.

1241

1895

Ex provisione Excellentissimi Praesulis ob valetudinem a sede episcopali abesse coacti ss. Olea pro dioecesi hoc anno Colocae consecrabuntur. Ut vero parochiae **SS. Olea** ocyus obtinere possint, Sacerdos cum ss. Liquoribus Coloca redux, feria V-a in Coena Domini circa meridiem in Paks; a meridie hora 3—4. in Szegzárd; vespere eiusdem diei in Kakasd; feria VI-a in Parasceve circa horam 8-am matutinam in Nádasd subsistet, ubique Olea ss. pro parochiis districtuum distributurus; et circa meridiem Quinque-Ecclesias adventurus hic distributionem ss. Liqueorum perficiet. (Dispositio circa ss. Liqueores)

Inviantur itaque RR. DD. Parochi, ut eos, quos pro asportandis ss. Liqueoribus missuri sunt, ad unum vel alterum suprafatorum locorum, prout oportunius censuerint, deputent.

1244

1895

A czikói plébániába kebelezett Möcsény fiókközségben a r. kath. kántortanítói állomásra f. évi március 31-ig javított fizetéssel új pályázat hirdetik. Jövedelme tisztességes lakás és melléképületen kívül következő: 1. Minden telkes háztól (40 ház) egy nyolczada tiszta buza, egy nyolczada rozs és 26 kr. párpénz; minden kisháztól (30 ház) 2 nyolczada rozs és 26 kr. párpénz. 2. 12 öl kemény hasábfá, melyből az iskolaterem is fűtendő. 3. Minden szőlő birtokostól 4 itcze bor. 4. Egy hold szántó föld, 4 hold legelőilleték, rét, egy darab kenderföld és egy darab répaföld, melyet a község művel; a földeket szántja, elveti, és a termést behordja, kapamunkát azonban nem végez. 5. Vasárnapi oktatásért 16 frt. o. é. 6. Palatincza községtől 5 frt. o. é. 7. A r. k. hitközségtől 70 frt. o. é. 8. Kántorfizetés 24 frt. o. é. (Concurs. pro stat. cant. doe. in Möcsény)

Felszerelt folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz Czikóba küldendők. Pósta helyben. Tannyelv: német és magyar. Az állás azonnal elfoglalandó.

Henricus Dobos, administrator Dráva-Szent-Mártonensis, praesentatus est parochus ibidem. (Personalia.)

Datum Quinque-Ecclesiis, die 26-a Martii, 1895.

Antonius Walter, m. p.
vicarius generalis eppalis.

VIII.

1296

1895

Ex S. Congregatione Episcoporum et Regularium.

(Litterae ency-
clicae super s.
praedicatione.)

Litterae encyclicae Leonis Papae XIII. iussu super sacra praedicatione, ad omnes Italiae Episcopos, atque ad omnes ordinum coetuumque religiosorum Praesules datae.

Sanctissimus Pater Leo Papa XIII. cui apostolicum sacrae praedicationis ministerium adeo cordi est, utpote christiano populo his praesertim temporibus recte instituendo tantopere necessarium, magno quidem animi sui dolore accepit, in annuntiandis e suggestu fidei mysteriis multa peccari; complures scilicet, aliquot abhinc annis, eosque gravissimos irrepsisse abusus in modum, quibus saepe numero sacra hodie praedicatione spretu digna, aut saltem sterilis ac prorsus inutilis efficitur.

Quapropter antecessorum suorum vestigia premens,¹⁾ hanc S. Congregationem Episcoporum et Regularium causis dignoscendis praepositam iussit ad Italiae Episcopos, Praesulesque religiosorum ordinum sese convertere, eorumque vigilantiam ac zelum vehementer excitare, ut quoad per ipsos fieri potest huic incommodo remedium afferant, atque illud omnino removendum curent.

Augustis igitur Sanctissimi Patris praeceptis obsequens haec S. Congregatio Rmis Episcopis ac regularium ordinum, coetuumque ecclesiasticorum Praesulibus hasce regulas omni diligentia studioque observandas exhibet:

1. Primum quidem quod ad sacri oratoris *personam* attinet, caveant huiusmodi adeo sanctum ministerium ulli concedere, qui nec sincera christiana pietate praeditus, nec fervido in Dominum nostrum Iesum Christum amore incensus sit; sine quo aliud profecto non esset orator, nisi *aut aes sonans, aut cymbalum tinniens*,²⁾ nec unquam verum divinae gloriae et salutis aeternae animarum zelum habere posset, qui solus et ratio impellens, et finis ultimus evangelicae praedicationis sit oportet.

Haec vero christiana pietas, sacris verbi Dei praeconibus adeo necessaria, etiam in exteriori agendi ratione fulgeat necesse est, quae cum traditis e suggestu documentis pugnare non debet; nec quidquam iidem prae se ferre vulgare aut mundanum; sed tales se exhibere, ut quisque illos existimet *ministros Christi et dispensatores mysteriorum Dei*³⁾; *secus enim*, ut S. Thomas Aquinas animadvertit, *si doctrina est bona, et praedicator malus, ipse est occasio blasphemiae in doctrinam Dei*.⁴⁾

Cum pietate vero et christiana virtute etiam scientia sacra coniunctim socianda est; quum apprime compertum sit, atque assiduâ experientia compro-

¹⁾ Inter alios Clemens X., Innocentius II., Innocentius XII., Benedictus XIII. tum actis pontificiis, tum ope S. Congregationis Concilii aut S. Congregationis Episcoporum et Regularium, pro diversis temporum circumstantiis, sapientia praescripta super s. praedicatione ediderunt. — ²⁾ I. Cor. 13. 1. — ³⁾ Ib. 4. 1. — ⁴⁾ Comment in Matth. 5.

batum, praedicationem vere sapientem, rite ordinatam ac fructuosam ab iis, qui bonis studiis, praesertim vero sacris, instructi non sint, frustra expectari; eosque cuidam, qua praestant, naturali loquacitati fidentes, qui nihilum (aut parum admodum) se praeparent, pulpitem ascendere.

Hi nimirum nil aliud conficiunt, quam aërem verberant, divinoque verbo contemptum irrisumque, quin id fortasse advertant, misere conquirunt; quibus idcirco iure merito convenit minax illud divinum effatum: *Quia tu scientiam repulisti, ego repellam te, ne sacerdotio fungaris mihi.*¹⁾

2. Postquam igitur sacerdos (non vero ante) quas recensuimus dotes sibi comparaverit, tum solum Rmi Episcopi et regularium ordinum Praesules magnum divini verbi praedicandi ministerium eidem concedere poterunt; sed tamen continenter advigilantes, ut iis dicendis *rebus* inhaereat orator, quae sacrae praedicationi proprie conveniunt. Hae quidem res (quae materia propria sunt sacrae praedicationis) his divini Redemptoris verbis continentur: *Praedicate Evangelium... Docentes eos servare omnia, quaecumque mandavi vobis.*²⁾ Quae verba enarrans Angelicus Doctor scribit: „Praedicatores debent illuminare in credendis, dirigere in operandis, vitanda manifestare, et modo comminando, modo exhortando hominibus salutaria praedicare.“³⁾ Et S. Tridentinum Concilium: „Annuntiantes eis vitia, quae eos declinare et virtutes, quas sectari oportet, ut poenam aeternam evadere et coelestem gloriam consequi valeant.“⁴⁾ Sed multo amplius summus Pontifex Pius IX. id declaravit haec scribens: „Non semetipsos, sed Christum crucifixum praedicantes, sanctissima Religionis nostrae dogmata et praecepta, iuxta catholicae Ecclesiae et Patrum doctrinam gravi ac splendido orationis genere populo clare aperteque annuntient; peculiaria singulorum officia accurate explicant; omnesque a flagitiis deterreant, ad pietatem inflamment, quo Fideles Dei verbo salubriter refecti, vitia omnia declinent, virtutes sectentur, atque ita aeternas poenas evadere et coelestem gloriam consequi valeant.“⁵⁾ Ex quibus omnibus manifesto liquet, Symbolum, Decalogum, Ecclesiae praecepta, Sacramenta, virtutes et vitia, varia hominum officia pro conditionis cuiusque varietate, hominis novissima, aliasque id genus aeternas veritates ordinariam debere sacrae praedicationis materiam constituere.

3. Atqui haec gravissima argumenta a multis divini verbi praeconibus indignum in modum negliguntur: qui quidem quaerentes quae sua sunt, non quae Iesu Christi, ac probe noscentes, hasce materias ad popularem auram, quam expetunt, sibi conciliandam magis prae aliis idoneas nequaquam esse, eas omnes, praesertim in concionibus quadragesimalibus, et quibusdam aliis celebrioribus anni solemnitatibus, consulto praetereunt, unaque cum rebus earum nomina permutantes, antiquis concionibus novum aliquod genus praedicationis sufficiunt, quas morales collationes, falso sensu acceptas, vocant: quibus mens auditorum, vel

1) Os. 4, 6. — 2) Matth. 28. 20. — 3) L. c. — 4) Sess. V. c. 2. de Ref. — 5) Lit. encycl. 9. Nov. 1846.

potius phantasia, otiose permulceatur, non vero voluntas salubriter permoveatur pravique reformatur mores. Hi nimirum non advertunt, conciones quidem morales omnibus, polemicas vero collationes plerumque paucis prodesse; atque hos ipsos paucos, si acuratus fuerint bonis moribus instructi, seu si diligentius adiuti, quo maiori castitate, animi demissione, atque obedientia erga Ecclesiae auctoritatem praediti sint, id unum sufficeret, ut mentem innumeris contra Fidem erroribus immunem, et ad veritatis lucem suscipiendam paratiorem haberent, errores enim circa Religionem, praesertim inter catholicos populos, magis ab effraenatis animi cupiditatibus, quam a quibusvis mentis aberrationibus plerumque originem ducunt; iuxta quod scriptum est: *De corde exeunt cogitationes malae . . . blasphemiae . . .*¹⁾ et in Psalmo²⁾: *Dixit insipiens in corde suo: Non est Deus.* „In corde suo, inquit regius Psalles (sapienter hic adnotat S. Augustinus), non vero in mente sua.“

4. Nec vero ideo *collationum polemicarum* usum damnandum existimamus, quae si recte perficiantur, et ipsae admodum utiles, imo etiam necessariae, tot inter errores contra Religionem quoque sparsos, quandoque esse possunt. Sed omnino a christianis suggestibus vaniloquia illa arcenda sunt, quae, de theoreticis potius rebus, quam practicis, petrant; de civilibus potius quam religiosis, maioris videlicet speciei, quam fructus; quae proinde ephemeridum palaestris, aulisque academicis apta forte erunt; at vero a loco sancto prorsus absona.

Quod vero ad illas polemicas collationes attinet, quae Religionis ab adversariorum impugnationibus defensionem spectant, sunt eae quidem identidem necessariae, at cuiusvis humeri onus non sunt, sed solummodo robustiorum. Imo ipsi maxime strenui oratores magnā debent prudentiā uti; huiusmodi enim *apologiae* in iis tantummodo locis, iisque temporibus, atque iis auditoribus faciendae sunt, qui vere illis egeant, et a quibus aliquod spirituale emolumentum reipsa sperari possit; cuius rei iudices maxime omnium competentes, locorum quorumlibet Episcopos esse manifeste patet. Has vero apologias eā decet ratione fieri, ut earum demonstratio in doctrina sacra potius, quam in humanis seu naturalibus argumentis, solidissime fundetur; tali demum sapientiā ac perspicuitate elaborari, ut periculum evitetur, ne in quorundam auditorum mentibus altius defixi errores inhaereant, quam oppositae veritates, magisque percellant animos obiecta, quam responsa. Praesertim vero cavendum est, ne frequentior, quam par est, harum collationum usus aestimationi noceat et desiderio moralium concionum, quasi vero istae inferioris ordinis ac minoris momenti sint, quam polemicae, ac proinde praedicatorum et auditorum vulgo relinquendae; dum contra omnino constat, moralem praedicationem fidelium universitati longe maxime necessariam esse, nec nobilitate a polemica vinci; ac proinde etiam valentiores et celebriores oratores in auditorum conspectu quantumlibet electissimo ac frequentissimo hanc deberent, saltem

¹⁾ Matth. 15, 19. — ²⁾ 13. 1.

aliquando, sincero zelo exercere. Quod nisi fiat, frequentes isti auditores semper de erroribus disserere audient, qui saepe numero in iis, qui intersunt, nequaquam reperiuntur; nunquam vero de culpis vitiisque, quae in hisce potius auditoribus, quam fortasse in aliis, profecto vulgaribus, abundare solent.

5. At vero si plerique in thematum tractandorum selectione abusus deflentur, plerique alii et quidem haud minus graves, sunt in ipsa *thematum tractatione* deplorandi. Circa quam haec praeclara documenta tradit idem S. Doctor Aquinas¹⁾: „Ut vere sit lux mundi, tria debet habere praedicator verbi divini: primum est *stabilitas*, ut non deviet a veritate; secundum est *claritas*, ut non doceat cum obscuritate; tertium est *utilitas* (seu recta intentio), ut quaerat Dei laudem, et non suam.“ Sed heu! triste infortunium! Plerarumque hodie concionum forma non solum ab evangelica perspicuitate et simplicitate longe abest, quam illa constanter praeseferret; sed etiam obscuris ambagibus tota obvolvitur et in abstrusis argumentis, communem populi captum excedentibus, versatur, ut illud propheticum effatum in mentem subeat hic opportune repetendum: *Parvuli pelierunt panem et non erat qui frangeret eis.*²⁾

Quod autem peius est, ille divinus character concionibus abest, ille christianae pietatis habitus, illa S. Spiritus unctio, per quam praeco evangelicus semper de se ipso profiteri et possit, et debeat: *Sermo meus et praedication mea non in persuasibilibus humanae sapientiae verbis, sed in ostensione spiritus et virtutis.*³⁾ Hi contra persuasibilibus humanae sapientiae verbis ferme unice innixi, verbum Dei parvi aut nihili pendunt, sacram videlicet scripturam, quae quidem praecipuus sacrae eloquentiae fons sit oportet, quemadmodum summus Pontifex super Cathedram Petri sedens, nuper gravissimis verbis, quae huc referre opportunum putamus, edocebat: „Haec propria et singularis Sacrarum Scripturarum virtus a divino afflatu Spiritus Sancti profecta, ea est quae oratori sacro auctoritatem addit, apostolicam praebet dicendi libertatem, nervosam viatricemque tribuit eloquentiam. Quisquis enim divini verbi spiritum et robur eloquendo refert, ille *non loquitur in sermone tantum, sed et in virtute, et Spiritu Sancto, et in plenitudine multa*⁴⁾ Quapropter ii dicendi sunt praepostere improvideque facere, qui ita conciones de Religione habent, et praecepta divina enunciant, nihil ut fere afferant, nisi humanae scientiae et prudentiae verba, suis magis argumentis, quam divinis innixi. Istorum scilicet orationem quantumvis nitentem luminibus, languescere et frigere necesse est, utpote quae igne careat sermonis Dei, eandemque longe abesse ab illa, qua divinus sermo pollet virtute: *Vivus est enim sermo Dei et efficax, et penetrabilior omni gladio ancipiti, et pertingens usque ad divisionem animae ac spiritus.*⁵⁾ Quamquam hoc etiam prudentioribus assentiendum est, inesse in sacris Litteris mire variam et uberem, magnisque dignam rebus eloquentiam: id quod Augustinus pervidit, diserteque arguit⁶⁾, atque res ipsa confirmat, et praestantissimorum in

¹⁾ L. c. — ²⁾ Thren 4. 4. — ³⁾ I. Cor. 2. 4. — ⁴⁾ I. Thess. 1, 5. — ⁵⁾ Hebr. 4, 12. — ⁶⁾ De doctr. Chr. IV. 6. 7.

oratoribus sacris testimonium, qui nomen suum assidue SS. Bibliorum consuetudini, piaque meditationi se praecipue debere, Deo grati affirmarunt.¹⁾

6. En igitur sacrae eloquentiae potissimus fons, sacra Biblia. Sed isti Evangelii praecones dicti, templorum nostrorum ideis ac moribus imbuti, neglecto per summum nefas fonte aquae *vivae* ex humanae sapientiae *cisternis dissipatis* suam eloquentiam hauriunt, potius quam divinitus inspiratas sacrorum librorum sententias afferant, aut sanctorum Patrum aut Conciliorum auctores quamplurimos eosque profanos, novissimos, atque etiam viventes testes adducunt; quorum sententiae affatim ambiguas interpretationes, et quandoque etiam valde periculosas, saepe saepius admittunt. „Est etiam pessimus sacrae eloquentiae abusus, religiosa themata unice ob praesentis vitae rationes, quin de futura vel mentio fiat, passim pertractare, commoda recensere a christiana Religione mundo allata, et officia dissimulare divinum Redemptorem uti egregium *υπανδρῶπον* pingere, et eius, ut iudicis aeterni, iustitiam praeterire.

Exiguus exinde huiusmodi praedicationis fructus, ex qua forte mundanus quisque homo persuasus exit, se, quin mores corrigat, dummodo in Christum credat, probum christianum fore.²⁾

Sed quid istorum hic fructus refert? Hic profecto non est id, quod ipsi in primis expetunt; auditoribus blandiri, exoptant, *quibus pruriunt aures*³⁾; et dummodo templa stipata videant, eorum parvi interest animas fructu vacuas permanere. Proinde numquam de peccato disserunt, numquam de hominum novissimis, numquam denique de aliis veritatibus gravissimis, quae auditores salubriter *contristare ad poenitentiam* possent⁴⁾; sed solummodo *placencia* loquuntur⁵⁾; atque hoc idem faciunt eloquentiam quadam potius tribunitiam quam apostolicam; magis profana quam sacra, quae complures manus plaususque ipsis comparat, a S. Hieronymo graviter reprobato, cum ad Nepotianum scriberet: *Docente te in Ecclesia, non clamor populi, sed gemitus suscitebatur; auditorum lacrymae laudes tuae sint.* Ex quo fit, ut eorum praedicatio, ita in templo, sicut alibi, theatri quadam aurâ circumfusa appareat, quae eam omni sacro caractere expoliat, omni spirituali efficacia destituit. Exinde item in populo, imo etiam in plerisque e Clero adeo depravatus gustus divini verbi, et exsurdatum palatum; exinde tandem piorum scandalum, perversorum atque incredulorum nulla aut parva emendatio, qui quamvis interdum in templa, huiusmodi *placencia* verba audiendi causa, praesertim vero si sonoris illis ac magnificis nominibus *civili progressu, patria, recenti nostrorum temporum scientia*, aliisque id genus, allecti fuerint, profusse confluant, postquam oratorem fragosis plausibus fuerint prosequuti, oh! iste, aientes verum ac legitimum concionandi callet modum! e templo exeunt quales illuc intraverant, sicut Iudaei, qui *omnes quidem mirabantur, sed non omnes convertebantur*.⁶⁾

7. Haec igitur S. Congregatio quum, supremis Romani Pontificis praeceptis obtemperans, tot tamque gravibus sacrae praedicationis corruptelis consuetu-

¹⁾ Lit. encycl. de studiis S. Script. 18. Nov. 1893. — ²⁾ Card. Bausa, archiep. Florent. ad jun. cler. suum 1892. — ³⁾ II. Tim. 4, 3. — ⁴⁾ II. Cor. 7, 9. — ⁵⁾ Is 30, 10. — ⁶⁾ S. August. in Matth. 19, 15.

dine inductis remedium afferre omnino velit, omnes Rmos Italiae Episcopos generales coenobitarum Praesules, atque omnes ecclesiasticorum coetuum Rectores compellat, ut in easdem apostolica animi fortitudine insurgant, atque iisdem penitus extirpandis sedulo dent operam.

Itaque memores, se iuxta sacrosancti Concilii Tridentini praescriptum¹⁾ viros idoneos ad huiusmodi praedicationis officium assumere adstrictos esse, hac in re quam maximam diligentiam curamque abhibeant. Si quidem sacerdotes designandi ad suam ipsorum dioecesim pertineant, iis adeo augustum ministerium, *nisi prius*, sive per examen, sive alio quolibet opportuno modo, *de vita, de scientia, de moribus comprobati, fuerint*,²⁾ nequaquam concedant. Si vero illi ad aliam dioecesim spectent, neutiquam Episcopi in sua concionaturos admittant, praesertim vero occurrentibus quibusdam solemnioribus anni solemnitatibus, nisi proprii Episcopi seu Praesulis literas ostendat, quae et sacerdotem bonis moribus praeditum, et huic officio idoneum esse testentur.

Generales item cuiusvis religiosi Ordinis, Societatis, Congregationis Praesules nemini e sacerdotibus sibi subditis publice concionari, in scio loci Episcopo, permittant; eoquo minus decet, traditis testimonialibus literis illos quoquo mittere, ut Episcopis se sistant, nisi prius accurate inquisierint, et certissime optimam noverint sacerdotum eorumdem et moralem vivendi, et consuetam concionandi rationem.

Si vero cuiuslibet dioecesis Episcopus, postquam aliquem sacerdotem, literis huiusmodi a suis commendatum ad Dei verbum praedicandum in propria dioecesi exceperit, eumque deinceps in sacro ministerio peragendo ab normis monitisque hic per nos traditis aberrantem conspexerit, opportune primum eundem admoneat, ut si fieri possit, quam primum resipiscat; quod nisi sufficiat, ab officio illico removeat, poenis etiam canonicis, si necessitas urgeat, adhibitis.

Ceterum quoniam haec S. Congregatio Rmorum Episcoporum, et Praesulum religiosus quibusvis Ordinibus praepositorum, diligentiae ac zelo se tuto fidere posse probe novit, idcirco per ipsos praecipue fore confidit ut haec nova recensque Dei verbum annunciandi, seu potius adulterandi, ratio quam primum reformatam se prodat, et sacra ipsa praedicatio, vanis verborum lenociniis amotis, augusto ac nativo suo splendori, sepernaturali simul efficacia denuo suscepta, in Dei laudem, aeternam animarum salutem, ac spiritualem Ecclesiae totiusque christiani Orbis utilitatem, tandem aliquando restituatur.

Romae, ex Scribarum Curia Sacrae Congregationis Episcoporum et Regularium negotiis dignoscendis expediendisque praepositae, die XXXI. Iulii, anno MDCCCXCIV.

ISIDORUS Card. VERGA, Praef.

1240

1895

Decr. S. R. et I. Inquisitionis de facultate anticipandi ac etiam dispensandi in lege ieiunii et abstinentiae in certis casibus Ordinariis loci concessa.

¹⁾ Sess. V. cap. 2. de Ref. — ²⁾ C. T. 1. c.

(Facultas anticipandi ab etiam dispensandi in lege ieiunii et abstinentiae in certis casibus Ordinariis loci concessa.)

Decretum S. Rom. et Univers. Inquisitionis Feria IV. die V. Decembris 1894

Cum recenter ad hanc supremam Congregationem S. R. et Il. Inquisitionis a compluribus Episcopis pervenerint petitiones, quarum omnium una mens erat abstinentiae legem, de qua valde solliciti sunt, magnis im populorum concursibus aegre admodum ac difficulter variis de causis posse servari et damno potius animarum quam saluti praebere occasionem, Eminentissimi ac Reverendissimi Domini S. E. R. Cardinales contra haereticam pravitatem in universa christiana republica Generales Inquisitores in plenario comitio dictae feriae IV. die 5. Decembris 1894. re integre proposita ac mature perpensa decreverunt ut infra, scilicet :

Supplicandum Sanctissimo, ut Episcopis aliisque locorum Ordinariis concedere dignetur facultatem anticipandi die sibi benevisa atque ob gravissimas causas etiam dispensandi super lege ieiunii et abstinentiae, quando festum sub utroque praecepto servandum Patroni Principalis aut Titularis, vel solemne aliquod festum item magno populorum concursu celebrandum, inciderit in ferias sextas aut sabbata per annum excepto tempore quadragesimae, diebus quatuor temporum et vigiliis per annum ieiunio consecratis; atque ut eadem anticipandi seu etiam gravissimis de causis dispensandi potestate uti possint pro diebus, quibus nundinae extraordinariae, magno item populorum concursu, habeantur.

Habita autem per R. P. D. Adsessorem S. O. relatione Sanctissimo Domino Nostra Leoni Papae XIII., idem Sanctissimus Dominus praesens decretum ratum habuit et confirmavit ac omnibus et singulis locorum Ordinariis facultatem, de quo agitur, perpetuis futuris temporibus concessit ac attribuit facta tamen in singulis casibus mentione apostolicae dispensationis. Ios. Mancini. S. Rom. et Univ. Inquis. Notarius.

1295

1895

Ex S. Poenitentiaria Apostolica. *Nullitate laborat executio dispensationum matrimonialium, si fiat antequam Curia exceperit Apostolicum Documentum. Eme et Rme Princeps.* Notum est quod dispositione juris (Cap. 12. Appellationis, Conc. Trid. Sess. XXII. Cap. V. de Ref.) Ordinarius Dioecesanus nullam habet jurisdictionem ut executioni mandet Brevia Apostolica super dispensationibus matrimonialibus, priusquam habuerit documentum originale. His positis, Episcopus Nicoterin. et Tropien. humiliter E. V. Rman pedrecatur ut dignetur sequentia quae sita solvere : 1. Applicaturne haec canonica dispositio etiam iis dispensationibus matrimonialibus, quas, vix ac conceduntur, Ordinario manifestat Expeditionarius Apostolicus in Urbe commorans ? 2. Quid faciendum si hodiernus Episcopus invenit, quod nonnulla matrimonia in urgentissimis casibus contracta fuerunt post monitionem Expeditionarii, et antequam Curia recepisset Breve originale, dum partes in bona fide versantur. Sacra Poenitentiaria, mature perpensis expositis,

(Responsum S. Poenitentiariae Apostolicae de executione dispensationum matrimonialium, si fiat ante apostolicum documentum, acceptum.)

respondet: *Ad 1. Affirmative. Ad 2. Opus esse nova dispensationum executione.*
Datum Romae in S. Poenitentiarie die 15. Ian. 1894. — N. Averardius, S. P. Reg.
— V. Can. Lucchetti, S. P. Secrius.

1242

1895

(Miniszteri
rendelet a tar-
talékos tisztek
és havidíja-
soknak, had-
gyakorlat alól,
felmentése tár-
gyában.)

A vallás és közoktatásügyi m. kir. Ministertől. — 505 eln. szám. A honvédelmi m. kir. minister úr, tekintettel arra, hogy igen sok állami, közigazgatási vagy polgári és egyéb hatóságnál alkalmazott tartalékos tiszt s havidíjas azon okból mentetett fel a fegyvergyakorlat alól, mivel ennek szükségességét a hatóságok nagyobbára azzal indokolták, hogy az illetők a többi személyzet egy részének szabadságon léte miatt nélkülözhetlenek, továbbá mivel közszolgálatban álló tisztviselőknak jó példával kell szolgálniok a törvényes kötelezettségek teljesítésében, elhatározta, hogy a fegyvergyakorlatok alól való felmentéseket a teljesen beigazolt szükségesség legsürgősebb eseteire fogja szorítani. Hogy azonban a hatóságoknak módjukban álljon a fegyvergyakorlatra behívott tartalékos tisztek kellő helyettesítéséről ideje korán gondoskodni, a m. kir. honvédelmi minister úr meghagyta az összes honvédkerületi parancsnokságnak, hogy évente február, jelen évben pedig kivételesen márczius havában a közszolgálati alkalmazásban levő s a fegyvergyakorlatra behívott tartalékos honvéd tisztek és havidíjasokról névjegyzéket származtasson át az illető hatóságoknak. A közös hadügyminister úr pedig intézkedett, hogy a közös hadsereg állományába tartozó *tartalékos tisztek és havidíjasoknak* a cs. és kir. hadkiegészítésikerületi parancsnokság a fentjelzett időben személyükre szóló „Behívó jegy“-et küldjön kézbesítés végett az egyes hatóságoknak. Miről a főtitzt. Főhatóságot további szíves intézkedés végett van szerencsém tisztelettel értesíteni. Fogadja a főtitzt. Főhatóság kiváló tisztelettem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1895. márczius hó 10-én. A minister helyett Zsilinszky államtitkár.

1294

1895

(Egyházi kör-
menetnek köz-
botrányt oko-
zó zavarása
vallás elleni
vétség.)

Tényállás. F. A. nagyszombaton a feltámadási ünnepély alkalmával szarvasmarhától vont szekérével szükség nélkül és szándékosan a kath. templom körül tartott feltámadási körmenetben haladó ájtatoskodók közé hajtott, s köztük megállva, és kalapját a szentség előtt le nem véve, mosolyogva nézte az általa így megzavart körmenetet, sőt a szekéren ülő fiának is megtiltotta, hogy kalapját levegye. Ezen rendzavaráson s tisztességtelen viseleten a körmenetben résztvevők nagyon megbotránkoztak,

Ítéletek. *A nv. kir. törvényszék* (1894. ápr. 24-én 881.sz. a.) vádlottat, miután a vallási szertartást nem erőszakosan zavarta meg, a K. B. T. K. 52. §-ába ütköző vallás elleni kihágásban mondotta ki bűnösnek, és 20 frt. pénzbüntetésre, behajthatlanság esetében pedig 4 napi elzárásra ítélte.

A nv. kir. ítélőtábla (1894. jan. 7-én 2048. sz. a.) hogy az ünnepi körmenet alkalmával az utcának a körmenet által elfoglalt, illetve igénybe vett része a vallás szertartásainak gyakorlatára rendelt helynek tekintendő, s hogy a vádlott által okozott botrány nyilvános volt, vádlottat az elsőbíróság által magállapított kihágás helyett a B. T. K. 191. §-ába ütköző vallás elleni vétség miatt mondta ki bűnösnek, s őt ezért büntetlen előélete mint enyhítő körülménynek figyelembe vételével, 8 napi fogházra, és esetleg egy napi fogházra átváltoztatandó 5 frt. pénzbüntetésre ítélte.

A kir. Curia (1894. jun. 7-én 8447. sz. a.) tekintve, hogy az eljárás adatai szerint F. A. vádlott oly helyen, hol kitérni nem lehetett, hajtott marhaszekerével szükség nélkül, szántszándékosan a templom körüli körmenetben az utcán, s eképp az állam által elismert római. kath. vallás szertartásai gyakorlatára rendelt helyiségben, haladó nép közé s azon keresztül; tekintve, hogy vádlottnak ezen az ájtatoskodást zavaró cselekménye nemcsak meghaladja az 1868: 53. t. cz. 19. §-ában foglalt s a K. B. T. K. 52. §-a által büntetés alá helyezett tilalom körét, hanem egyuttal már magában botrányos, ez a botrány pedig számosak láttára, s így nyilvánosan követtetett el: a kir. ítélőtábla ítéletét a minősítésre nézve ez okoknál, egyébként pedig elfogadott indokainál fogva helybenhagyta. (Büntetőjog tára XXIX. 17. sz. 1895. jan. 24.)

1337

1895

Az egyházmegyei kántortanítók nyugdíjintézetének jelenlegi állapota, tekintettel különösen a tagok megfogyatkozott számára, megengedvén az eddigi évi nyugdíjösszegek fölemelését, a f. évi január 1-től számítva

az I. osztályu nyugdíjasoknak évi 30 frt.

a II. „ „ „ 18 „

a III. „ „ „ 12 „

fog nyugdíj gyanánt negyedéves részletekben kijárultatni.

Miről a t. lelkészkező papság a végből értesítettik, hogy azt a tanítókkal kik a nyugdíjintézet tagjai, közölni sziveskedjék.

1338

1895

A beremendi plébániához tartozó Torjánce fiókközségben a kántortanítói állomás lemondás folytán megüresedvén, erre f. évi ápr. 28-áig pályázat nyittatik. Jövedelme a három szobából álló lakáson és melléképületeken kívül:

(Publicatur
elevatio rata-
rum pens. lu-
dir. dioc.)

(Concurs. pro
stat. cant.
doc. in Tor-
jánce.)

1) minden házaspár után (van átlag véve 200 pár) 40 kr. készpénz 80 frt, 2) minden házaspár után $\frac{1}{8}$ kétszeres buza = 50 mérő kétszeres à 2 frt. 100 frt. 3) minden házaspár után $\frac{1}{8}$ szemes kukorica = kukorica à 2 frt. 100 frt. 4) minden iskolás gyermek után (van átlag véve 50 gyermek) 20 kr. 10 frt. 5) ismétlő oktatás fejében kap 21 frt, 6) hat öl tüzelőfa saját használatára à 6 frt. 36 frt, 7) 11 hold szántó föld, melyet maga a tanító tartozik művelni 220 frtot 8) $\frac{1}{3}$ hold házi kert 5 frt, 9) a szükséges malomfuvarok 5 frt. 10 Stólailleték körülbelül 5 frt. Összesen 582 frt. Ebből levonva kántori fizetés czimén 60 frt. Marad tisztán tanítói fizetés: 522 frt. Tannyelv: horvát-magyar.

A választás április hó 28-án délután 4 órakor fog megejtetni a helyszínen. Pályázni szándékozók kellőkép felszerelt kérvényeiket a kitűzött határidőig a kerületi esperes-tanfelügyelő urhoz küldjék be N é m e t-M á r o k r a.

(Personalia.)

Joannes Dvorzsák e gremio dioecesis dimissus est ad vicariatum apostolicum Philippopoli - Sophiensem. Sigismundus Offenmüller administrator Bicsérdensis missus est cooperator ad civitatem interiorem Mohács; Stephanus Takács cooperator Mohácsensis constitutus est administrator parochiae Bicsérd. Adalbertus Bundalla parochus Lapáncsaensis praesentatus est ad parochiam M.-Kéménd.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 2-a Aprilis, 1895.

Antonius Walter, m. p.

vicarius generalis eppalis.

IX.

1243

1895

CONSIGNATIO

Symbolarum per dioecesim in emolumentum s. Missionis Africanæ a. 1895. conflatarum.

Parochia	fl.	cr.	Parochia	fl.	cr.	Parochia	fl.	cr.
			Translati:	73	31	Translati:	176	43
Abaliget	4	50	Diós-Berény	—	78	Kajdacs	2	—
Agárd	2	—	Dolnji-Miholjac	2	70	Kakasd	2	50
Apar	3	—	Dombóvár	4	—	Kánya	1	—
Baán	12	50	Döbrököz	13	60	Kárasz	2	50
Baar	—	51	Dráva-Sz.-Márton	3	—	Keszű	5	—
Babarcz	2	77	Duna-Földvár	9	—	Kisasszonyfa	3	13
Bakonya	1	60	Duna-Szekeső	3	11	Kis-Dorogh	1	50
Baranyavár	1	—	Egerágh	1	57	Kis-Falud	1	—
Báta	1	17	Értény	4	10	Kis-Székely	1	40
Báttaszék	3	10	Fadd	7	30	Kocsola	1	23
Battina	2	—	Feked	—	30	Kónyi	1	50
Bedegh	—	40	Felső-Iregh	1	25	Köblény	3	—
Bellye	5	—	Felső-Mindszent	4	11	Kömlőd	2	—
Berement	3	—	Felső-Nyék	—	50	Köv.-Szöllős	21	—
Berkesd	2	—	Garé	2	—	Lakócsa	2	08
Bicsérd	2	—	Gödre	1	30	Lancsuk	4	—
Bikal	1	—	Göresöny	3	20	Lapáncsa	3	31
Bizovac	3	42	Grábóc	1	—	Laskafalu	4	50
Bodony	5	—	Gyula-Jovánca	2	15	Lengyel	2	—
Bogdása	3	64	Harcz	—	80	Lipova	1	—
Bonyhád	3	—	Harkanovci	2	—	Lovász-Hetény	3	95
Bozsok	1	—	Herczeg-Szöllős	1	—	Lőcs	5	—
Bölcske	5	20	Hetvéhely	—	50	Magyar-Hertelend	2	—
Brodjanci	2	—	Himesház	2	—	Magyar-Szék	2	50
Bükösd	2	—	Hird	1	43	Maiss	3	23
Čepin	2	—	Hosszu-Hetény	2	—	Mágocs	2	—
Czikó	1	—	Högyész	26	06	Mária-Gyüd	1	—
Dályok	3	—	Ibafa	1	20	Mária-Kéménd	4	20
Darázs	1	50	Izsép	—	35	Marjanci	3	80
Dárda	3	—	Jánosi	—	81	Miszla	2	—
Summa:	73	31	Summa:	176	43	Summa:	271	76

(Symbolae
pro missioni-
bus Africanis
a. 1895. con-
flatae.)

Parochia	fl.	cr.	Parochia	fl.	cr.	Parochia	fl.	cr.
Translati :	271	76	Translati :	380	22	Translati :	480	42
Mocsolád	1	—	Püspök-lak.	1	—	Szebény	1	—
Mohács ad s. Cruc.	5	—	P.-Sz.-Erzsébet	2	—	Szegzárd	10	—
Mohács ad s. Mich.	6	50	P.-Sz.-László	—	—	Szegzárd-Ujváros	3	30
Monostor	2	—	Qu.-Eccl. Cath.	38	54	Szent-Dienes	2	—
Mosgó	2	—	" ad BMV. Purif.	10	fr #	Szent-György	1	20
Mózs	1	—	" s. August.	3	—	Szent-István	1	—
Mucsi	1	20	" s. Francisc.	1	—	Szent-Iván	1	57
Nádasd	4	69	" s. Florian.	6	08	Szent-Lőrincz	2	—
Nagy-Mányok	2	—	Rácz-Mecske	—	50	Szigetvár	10	50
Nagy-Nyárad	3	08	Rácz-Petre	—	30	Tamási	5	81
Nagy-Vejke	1	—	Rácz-Tóttós	2	07	Tengőd	—	40
Nakk	10	—	Radikovci	2	—	Tevel	2	—
Német-Bóly	9	—	Regöly	1	50	Tolna	1	30
Némethi	3	—	Saásd	3	50	Tolna-Szántó	2	12
Német-Keér	1	30	Siklós	3	53	Tót-Keszi	5	50
Német-Márok	5	25	Simontornya	—	—	Vaiszló	1	—
Német-Ürögh	2	60	Šljivoševci	1	55	Valpó	4	—
Olasz	2	—	Somberek	3	50	Varasd*)	11	96
Ozora	5	—	Somogy-Szt-László	1	42	Várdomb	1	—
Ó-Kurd	5	—	Sumony	1	—	Vásáros-Dombó	1	—
Paári	2	38	Szab.-Szt.-Király	4	12	Vaszar	1	36
Paks	8	—	Szabolcs	2	—	Vaszar	3	51
Pálfa	—	35	Szajk	2	50	Veliškovci	—	60
Pécs Várad	1	61	Szakadát	—	—	Véménd	3	—
Pellérd	10	—	Szakád	4	—	Villány	3	—
Petrievci	6	58	Szakál	4	24	Viljevó	2	86
Pinczehely	3	92	Szakcs	4	12	Vókány	1	43
Podgajci	2	—	Szalatnak	1	—	Vörösmarth	5	—
Püspök-Bogád	1	—	Szálka	2	23	Závod	3	76
			Szászvár	3	50	Zomba	2	50
Summa :	380	22	Summa :	480	42	Summa :	573	10
				10	fr #		10	fr #

Quae summa 573 fl. 10 cr. a. v. et 10 fr. # fine ulterioris promotionis ad Nuntiaturam Apostolicam Vindobonam transmissa est.

Datum Quinque-Ecclesiis die 10. Aprilis 1895.

Cancellaria Episcopalis.

*)Parochus Varasd in emolumentum s. Missionis Africanæ decursu anni 1894 collegit 57 fl. 68 cr., quae summa iam prius destinationi suae reddita est.

X.

1785

1805

Sanctissimi Domini Leonis Divina Providentia Papae XIII. allocutio habita in Consistorio die XVIII. Martii MDCCCXCV. ad S. R. E. Cardinales in aedibus Vaticanis.

Venerabiles Fratres — In litteris Nostris ad Venerabiles Fratres Hungariae Episcopos semel atque iterum missis, cum prospiceret animus quid illic temporum cursus afferre catholico nomini videretur, non obscure significavimus futurorum incommodorum sollicitam expectationem. Revera coepere, quae metuebamus, opinione citius erumpere. — Facile coniecit quorsum Nostra pertineat oratio: ad ea nimirum, quae haud ita pridem placuit de coniugiis in Hungaria decernere. Ratum lege matrimonium, quod civile vocant: permissa divortiorum facultas: iussum, nuptias inire more catholico licere, sed civili ritu antea perfunctis.

(Allocutio
SSmi Dni Nri
Leonis PP.
XIII. habita in
Consistorio
die 18-a Martii
a. c.)

Omnia profecto, ut debuerant, experti ac periclitati Episcopi sunt ut ab Ecclesia, a civitate tantum mali defenderent: elaboravit eodem proposito cum Episcopis Clerus; sedulam dedere operam quotquot ex utroque legumlatorum ordine salvam volunt acceptam ab avis et maioribus fidem. Quibus tamen omnibus frustra insumptus est pro caussa iustissima sanctissimaque labor: plus ii valere, qui civicos profanare mores, remque Hungaricam in anfractus compellere rerum novarum iamdiu connituntur. Atqui vereri religionem oportebat, cui maxime firmitudinem imperii gloriamque nominis Hungaria debet: pro qua toties adversus immanes hostium impetus memorabili virtute dimicavit: quam ipsam, per summa saepe discrimina inviolate servatam, hodieque multo maxima pars studiose et constanter, ut praestantissimum bonorum, tuetur.

Haudquaquam in animo est, nec ceteroquin necessarium, plura eloqui quo appareat cuiusmodi eae leges sint, quas modo memoravimus, quasque variis temporibus easdem romani Pontifices decessores Nostri, ut veritas postulabat, praeiudicavere, praesertim quia Nosmetipsi istud de matrimonio christiano argumentum, ex perpetua atque incommutabili Ecclesiae doctrina, alio loco pertractavimus. Nihilominus rem omnino tacitam relinquere, salvo officio non possumus. Videant, qui maxime debent, illud quam sit calamitosum iustitiaque alienum, formam ineundi matrimonii catholicae genti praescribere, centies Ecclesiae iudicio damnatam. Quas res coniugia pariunt in genere civili, de iis rectum est cognoscere ac decernere,

qui praesunt reipublicae: contra de ipso statuere maritali vinculo, muneris Ecclesiae est: propterea quod Christus Dominus eam Ecclesiae suae contulit potestatem, cum nuptias ex officio naturae naturalique contractu in Sacramenta transtulisset. Vix autem attinet christianum dogma recordari de ipsius unitate et perpetuitate coniugii: quibus sublati, fundamentum illud praecipuum tollitur, in quo familiam civitatemque christianam restitutor ac perfector utriusque Iesus Christus iussit consistere. Cui quidem voluntati divinae, nulli hominum licet impune repugnare.

Ad istiusmodi caussas molestiae atque aegritudinis adlatas foris, illae accedunt quae circumsidet domi. Ne persequamur hoc loco singulas, unum illud cogitate quale fuerit, destinatos per Italiam episcopos magno numero sedibus suis prohibitos, dilata in diem ex die litterarum apostolicarum, ut loquuntur, executione. Quod huc plane recidit, intercipere cursum apostolicae auctoritatis, impedire ius proprium ac nativum romani Pontificis, cuius profecto est Antistites sacrorum non modo sublegere, sed in assignata statione, nulla re impediante, collocare. Eo vel magis quod Sedes Apostolica in delectu Episcoporum exquisitissimâ adhibitâ diligentia, neminem evehere ad id dignitatis consuevit, quin sibi fuerit integritate vitae et laude doctrinae, simulque rerum experientia et quadam velut maturitate consilii probatus; a quibus certe nihil habet respublica, quod metuat: plurimum quod expectet. Postremo quidem tempore injuria facti ab iis ipsis videtur intellecta, qui fecerant: nam quae antea obstabant, remota vidimus. Qua re haud sane diffitemur magna Nos sollicitudine curaue liberatos, Quoniamque semel est aequitatis et iuris admissa vox, libet confidere, nulla huius generis impedimenta posthac futura. — Quamquam si fuerit Apostolicae Sedi hac ex parte satis factum, non idcirco tamen mutata admodum censenda conditio Nostra praesens, Romano Pontifici iniuriosa, nec italico fortunata generi; cui nos conditioni acquiescere volentes, non sanctitatis iuris, non officii conscientia ullo modo patitur. Legitimam apostolici muneris libertatem, Sedisque Apostolicae iura omnia vindicamus, eodemque tenore constantiae nullo non tempore vindicabimus.

Ceterum auctoritatem muneris Nostri primum omnium postulat hodierna die Ecclesia Chaldaica, videlicet suo orbata Patriarcha ob interitum venerabilis Fratris Petri Eliae Obolonian, quem Nosmetipsi Patriarcham Babylonensem Chaldaeorum rite olim in consistorio confirmavimus. Is pie cessit e vita anno proximo superiore, die XXVII. mensis Iunii, integritate, religione, beneficentia commendatus. Cui viro haec quoque tribuenda laus, quod, nominatim postea quam decreta ac iussa omnia Constitutionis Pianae Cum ecclesiastica disciplina demississime accepisset, reliquo tempore in obsequio Apostolicae Sedis permansit libens et constans. — Eo igitur demortuo, Episcopi Chaldaici ritus in templum Beatae Mariae Virginis prope pagum Alkosch ad synodum congregati, cunctis suffragiis dixere Patriarcham venerabilem Fratrem Georgium Ebed-Iesum Khayyath, Archiepiscopum Amidensem seu Diarkibirensensem Chaldaeorum. Litteras hac de re Nobis misere Episcopi suffraga-

tores: itemque misit Patriarcha electus, adiectâ fidei catholicae, ut assolet. suique erga romanam Apostolicam Ecclesiam obsequii professione; quibus eisdem litteris cum is, tum illi postulant ut electionem confirmare sacrique Pallii honorem electo tribuere auctoritate apostolica velimus. Perspectis quidem ornamentis animi et ingenii, quae venerabilem Fratrem Georgium Ebed-Iesum Khayyath commendant, explorata spes est, futurum ut communem expectationem digne expleat, collatamque dignitatem magna cum salute Ecclesiae Chaldaicae gerat. Tota hac caussâ sacro Consilio Nostro fidei christianae propagandae negotiis Ecclesiarum Orientalium ad cognoscendum permissâ, de ipsius sacri Concilii sententia venerabilem Fratrem supra dictum in Patriarcham Babylonensem Chaldaeorum confirmandum, eique Pallium, de Beati Petri corpore sumptum, hodie concedendum censuimus.

Itaque auctoritate omnipotentis Dei, sanctorum Apostolorum Petri et Pauli ac Nostra, confirmamus et approbamus electionem seu postulationem a venerabilibus Fratribus Episcopis Chaldaici ritus factam de persona Venerabilis Fratris Georgii Ebed-Iesu Khayyath, eum praeficientes in Patriarcham et Pastorem Ecclesiae Babylonensis Chaldaeorum, prout in decreto et schedula Consistorialibus exprimitur: contrariis quibuscumque non obstantibus. In Nomine Patris † et Filii † et Spiritus † Sancti. Amen.

1813

1895

Clementissimas, quae subsequuntur, litteras apostolicas utprimum receperint s. curiones, velint prima opportunitate earundem argumentum ex ambone fidelibus ea cum adhortatione commendando explicare, ut per sollemnia sacrae Pentecostes suas cum SSmo Patre preces pro unione et reconciliatione dissidentium ecclesiarum coniungere haud intermittant.

(Per sollemnia
sacrae Pente-
costes peculi-
ares preces
catholicis
commendan-
tur.)

Leo PP. XIII. universis Christifidelibus praesentes litteras Inspecturis Salutem et Apostolicam benedictionem.

Provida matris caritate dignum maxime est votum, quod Ecclesia rite Deo exhibere non cessat, ut populo christiano, quacumque ille patet, una sit fides mentium et pietas actionum. Similiter Nos, qui Pastoris divini ut personam in terris gerimus ita studemus animum imitari, idem propositum Catholicas inter gentes fovere nullo modo intermisimus, idemque nunc enixius apud gentes eas urgemus, quas Ecclesia ipsa iam diu ad se magno revocat desiderio. Hisce vero consiliis curisque Nostris unde praecipue et auspicia petierimus et incrementa expectemus, non obscurum est apertiusque in dies extat: ab eo nimirum qui Pater misericordiarum iure optimo invocatur, et cuius est illustrare mentes benigneque voluntates flectere in salutem. — Nec sane catholici non videre possunt quanta sit susceptarum a Nobis rerum gravitas et praestantia; in eis namque, cum amplificatione divini honoris et christiani nominis gloria, salus plurimorum vertitur

sempiterna. Quae ipsi si probe religioseque, ut aequum est, considerent, acriorem profecto sentient animis vim flammamque supernae caritatis, nihil quidquam Dei gratiâ recusantis, nihil non enitensis pro fratribus. Ita fiet, quod magnopere optamus, ut Nobiscum illi coniungant alacres non modo secundi exitus fiduciam, sed omnem etiam quam possint opem; eam in primis quam humiles sanctaeque preces a Deo conciliant. — Cuiusmodi officio pietatis nullum videtur accomodatius esse tempus, quam quo olim Apostoli, post Domini ascensum in caelum, simul constituerunt perseverantes unanimiter in oratione cum... Maria Matre Jesu,¹⁾ promissam expectantes virtutem ex alto omniumque dona charismatum. In eo nempe Caenaculo angusto ex eoque Paracliti illabentis mysterio, Ecclesia, quae iam a Christo concepta, ipso moriente prodierat, tunc feliciter, quodam veluti afflatu divinitus accedente, suum coepit obire munus per gentes omnes, in unam fidem novitatemque christianae vitae adducendas. Brevisque tempore fructus consecuti sunt uberes et insignes; in quibus ea voluntatum summa coniunctio, nunquam satis ad imitationis laudem proposita: Multitudinis credentium erat cor unum et anima una.²⁾

Ob eam Nos causam censuimus catholicorum pietatem hortatu atque invitatione excitare, ut per exempla Virginis Matris et Apostolorum sanctorum, proximis novendialibus ad sacrae Penteeostes sollemnia, Deum velint uno animo et singulari studio adprecari, illa instantes obsecratione: *Emitte Spiritum tuum, et creabuntur: et renovabis faciem terrae.* — Maxima enim vero ac saluberrima bona ex eo sperare licet, qui Spiritus est veritatis, arcana Dei sacris in Litteris elocutus, Ecclesiamque perpetuâ praesentia confirmans; ex quo, vivo sanctitatis fonte, regeneratae animae in divinam adoptionem filiorum, mire ad aeterna augentur et perficiuntur. Siquidem ex multiformi Spiritus gratia divinum in eas lumen et ardor, sanatio et robur, levamen et requies omnisque prosequendae bonitatis animus, sancteque factorum fecunditas perenni munere derivantur. Idem denique Spiritus virtute sua in Ecclesia sic agit, ut mystici huius corporis quemadmodum caput est Christus, ita ipsemet cor apta possit similitudine appellari: nam cor habet quamdam influentiam occultam; et ideo cordi comparatur Spiritus Sanctus qui invisibiliter Ecclesiam vivificat et unit.³⁾ Quoniam ille igitur omnino Caritas est eique opera amoris insigniter tribuuntur, valde idcirco sperandum, fore per ipsum ut, evagante spiritu erroris et nequitiae cohibito, arctior fiat quae decet Ecclesiae filios vigeatque consensio et societas animorum. Qui quidem, secundum admonitionem Apostoli, nihil per contentionem agant, idem sapiant, eandem habeant caritatem unanimes;⁴⁾ atque ita Nostrum explentes gaudium, civitatem quoque incolumem florentemque non uno nomine efficiant. Ex hoc autem catholicorum inter se christianae concordiae specimine, ex hac impensa divini

¹⁾ Aet. IV, 14.

²⁾ Ib. 32.

³⁾ Summa th. s. Thomae p. III, q. VIII, art. 1 ad 3.

⁴⁾ Philipp II, 2, 3.

exorandi Paracliti religione, eo sperandum est vel maxime de reconciliatione quam instituimus dissidentium fratrum provehenda; ut idem illi velint in semetipsis sentire quod et in Christo Iesu,¹⁾ eiusdem nobiscum fidei atque spei aliquando compotes, vinculis coniuncti optatissimis perfectae caritatis. — At vero, praeter bona emolumenta quibus fideles, quotquot hortationi Nostrae libentes responderint, talem pietatis fraternique amoris sollertiam certe a Deo cumulatam habebunt, placet Nobis praemia sacrae indulgentiae ex thesauro Ecclesiae addere et largiri.

Itaque omnibus qui novem continuis diebus ante Pentecostem quotidie preces aliquas peculiare ad Spiritum Sanctum, publice vel privatim, pie fecerint, concedimus in singulos eos dies indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum; plenariam autem in uno quolibet eorumdem dierum vel festo ipso die Pentecostes vel quolibet ex octo insequentibus, modo rite confessione abluti sacrâque communione refecti ad mentem Nostram, quam supra significavimus, supplicaverint Deo. Hoc praeterea tribuimus, ut si qui easdem precum condiciones iterum pro pietate sua praestent per octo dies a Pentecoste proximos, ipsis liceat utramque consequi iterum indulgentiam. Quae beneficia etiam animabus piis igni purgatorio addictis converti ad suffragium posse atque in posteros item annos esse valitura, auctoritate Nostra decernimus atque edicimus; iis ceterum salvis quaecumque de more sunt ac iure servanda.

Datum Romae apud Sanctum Petrum sub anulo Piscatoris die v Maii anno MDCCCXCV. Pontificatus Nostri decimo octavo. C. Card. De Ruggiero.

1786

1895

E sacra Congregatione de Prop. Fide.

Matrimonia catholicorum cum schismaticis aequiparentur matrimoniis mixtis. Filii familias baptisentur in ritu (cath.) patris.

(Duo responsa
S. Congrega-
tionis de Pro-
paganda fide.)

Illustrissime et Reverendissime Domine!

Litteris Tuis ad hanc S. Congregationem quaedam proposuisti dubia, quorum solutionem postulabas, nempe:

I. An matrimonia Catholicos inter et Schismaticos, quae in hisce regionibus facile evenire possunt, quoad condiciones canonicas praemitti solitas aequiparanda sint matrimoniis mixtis i. e. Catholicos inter et haereticos (baptisatos) contrahendis.

II. Utrum in ritu baptisari et educari debeant filii filiaeque parentum Catholicorum quidem, sed ad diversos ritus pertinentium, veluti ad Romanum, Ruthenum, Armenum etc.

Porro omnibus mature perpensis respondendum censeo propositis dubiis, ut sequitur:

Ad I. Affirmative.

¹⁾ Ib. 5.

Ad II. Filii familias generatim loquendo baptisari et educari debent in ritu patris.

Post haec Deum O. M. rogo, ut Te diutissime sospitet.

Amplitudinis Tuae addictissimus servus M. C a r d. L e d o c h ó w s k i, Praef. Aloisius Veccia, Secret. R. P. D. Josepho Rademacher, Episc. Wayne-Castrensi.

1787

(Indulgentiae
100 dierum
pro precibus
jaculatoriis in
honorem
B. M. V.)

1895

Abbas Generalis Canonorum Regul. Lateranensium, qui et Director generalis Piarum Unionum Filiarum Mariae est, ad Pedes Sanctitatis Vestrae pro-volutus humiliter petit, ut Indulgentiam 300 dierum concedere dignetur omnibus Christifidelibus, qui sequentes preces in honorem Beatissimae Virginis Mariae devote recitaverint :

„Virgo ante partum, ora pro nobis ! Ave Maria.

Virgo in partu, ora pro nobis ! Ave Maria.

Virgo post partum, ora pro nobis ! Ave Maria.“

Et Deus

S. Congregatio Indulgentiis sacrisque Reliquiis praeposita, utendo facultatibus a Sanctissimo Domino Nostro Leone XIII. sibi specialiter tributis, benigne concessit Indulgentiam centum dierum semel tantum in die lucranda ab omnibus utriusque sexus Christifidelibus corde saltem contrito ac devote recitantibus praefatas jaculatorias preces cum adnexa cuilibet ipsarum recitatione salutationis angelicae. Praesenti in perpetuum valituro absque ulla Brevis expeditione. Contrariis etc.

Datum Romae ex Secretaria ejusdem s. Congregationis, die 20. Maji 1893.
Fr. Ignatius Card. Persico, Praef. A. Archiep. Nicopolitanus, Secr.

1788

(Nullitas dispensationis
super impedimento affinitatis lineae rectae in primo gradu proveniente ex copula licita impertitae in articulo mortis.)

1895

Raymundus R. et Maria S., quae ex primo marito Carmelam filiam habebat, valido matrimonio conjuncti erant. Maria autem mortua, Carmela cum vitrico suo incestuose vivens tres infantes peperit. Sed cum ille in periculo mortis existeret, parochus facultatibus a S. C. Off. de 20. Febr. 1888 datis nitens, matrimonium inter dictas personas contrahi fecit; priusquam autem matrimonium illud in libro sacramentali describeret, S. C. C. adiit interrogans: I. „Utrum matrimonium inter Raymundum et Carmelam ut validum reputari queat atque ut tale in libro sacramentali describi;“ II. „Quatenus negative, utrum sanatio in radice ad trium filiorum legitimationem peti et concedi oporteat.“ Respondit S. C. C. in hac causa Malacitana d. 16. Junii 1894. Ad utrumque: negative.

Negative respondendum erat; nam 1° facultates d. 20. Febr. 1888 a S. Off. episcopis datae omnia impedimenta dirimentia ab ecclesia introducta respiciunt „excepto s. presbyteratus ordine et affinitate lineae rectae ex copula licita proveniente.“ 2° Super hoc impedimento affinitatis ex copula licita prioris gradus, sicut

in casu, a S. Sede numquam dispensatur. „Obstat sane huiusmodi dispensationi in 1° gradu affinitatis lineae rectae quod centies a S. Pontifice implorata, toties ab ipso, de voto etiam S. Inq., fuit denegata, licet a magnis principibus petita et copula inter affines intercesserit.“ S. C. C. in c. Leodien. d. 28. maii 1796 (Thes. resol. S. C. C. 165) cfr. Bened. XIV. de syn. dioec. 1. 9. c. 13. n. 4. Feije, de imped. et disp. matr. n. 379 et autores ibi citatos. Ballerini-Palmieri, Opus theol. mor. ed. II. 1894. n. 1167 ; 1338.

1789

1895

Mihez tartás végett közlöm a m. kir. pénzügyminiszteriumnak átiratát, mely az esztergomi főegyházmegyei hatóság megkeresésére kimondja, hogy a fennálló hazai törvények értelmében a templomokra sem tőke kamat, sem pedig általános jövedelmi pótlékadó ki nem róható. (A templomok sem tőke kamat, sem általános jövedelmi pótlékadót fizetni nem tartoznak.)

M. kir. pénzügyminiszterium. 1251. szám. Méltóságos és Főtisztelendő Boltizár Jüzsef mylassi felsz. püspök stb. stb. általános érseki helytartó urnak Esztergom. Méltóságos és Főtisztelendő Püspök Ur! Folyó évi február hó 7-én 517. szám alatt kelt nagybecsű átiratára van szerencsém Méltóságodat teljes tisztelettel értesíteni, hogy a templomépítési alapok kamatjövödelmének adómentessége az egyenes adó törvények és szabályok 1888. évi hivatalos összeállítás I. kötet V. rész 47. §. 4. pontjában már általánosságban ki van mondva, mindazonáltal a legnagyobb készséggel intézkedni fogok az iránt, hogy a Méltóságod szives értesítése alapján azok a m. kir. pénzügyigazgatóságok, melyek a törvénynek említett határozmányát figyelmen kívül hagyják, a szóban levő kamatjövödelmet adóztatás tárgyává ne tegyék. Fogadja Méltóságod kiváló tiszteletem nyilvánítását. Budapest, 1895 márczius 7. A m. kir. pénzügyminiszter helyett: M á r f f y Á g o s t, államtitkár.

1790

1895

A m. kir. honvédelmi miniszter 1893. évi 3481. számú határozata szerint „a védtörvényi utasítás I. rész 49. §-a I. a) és b) pontjaiban említett fölszentelt papok, alkalmazott lelkészek, segédlelkészek és papi jelleggel bíró tanárok, a kik illető püspökük (rendfőnökük) bizonyítványa alapján a póttartalék nyilvántartásába már fölvetettek, ezen viszonyban való állásukat az illető esperesnek, mint közvetlen egyházi felsőbb hatóságuknak, bizonyítványával is teljesen és érvényesen igazolhatják; miután az utasítás 49. §. 3. pontja nem tartalmaz olyan rendelkezést, mintha az említett egyének mentességi jogczimök fennállásának évenkénti igazolásaira kizárólag püspökük bizonyítványát volnának kötelesek betérjeszteni.“ (Magyar közigazgatás 1895. évf. 4. szám.) (Papok hadmentességi jogczimének évenkénti igazolására elegendő a körületesi esperes bizonyítványa.)

1791

1895

(A „budapesti
kath. kör“
részvényei
ajánlatnak.)

A „budapesti kath. kör“ az általa képviselt ügy méltóságának megfelelő saját egyleti ház építését elhatározván, az építkezési költségek beszerzését 3000 db. egyenkint 50 forintos részvény kibocsátása útján óhajtja eszközölni.

E célból azon kérelemmel fordul a kath. nagy közönséghez, hogy ez a részvények jegyzése és aláírása által a kath. ügyet minél hathatósabb pártolásban részesíteni sziveskedjék.

A ki e részvényeket aláírja, nem ajándékot, hanem csak kölcsönt ad az egyletnek. A részvény értéke ugyanis az állítandó egyleti épület által biztosítva lesz, melynek jövedelméből a részvényesek évi kamatot fognak huzni s évente a részvények egy része kisorsoltatván, tőkájöket is visszanyerik. A részvények árának fele aláíráskor mindjárt, másik fele pedig folyó évi október hó 1-éig fizetendő s a „budapesti kath. kör“ irodájába (IV. Koronaherczeg-utca 17. sz.) beküldendő.

Tekintve a kath. egyleti életnek országszerte örvendeten tapasztalt fellendülését, mely a fő- és székváros központi kath. körének méltóbb megjelenésével még inkább nyer erejében és elterjedésében, az országos kath. érdek előbbrevitelének céljából szükségesnek tartom, hogy ezen ügyet magunkénak vallva, ezt tehetségünkhöz képest pártoljuk, és a kath. világi hívek pártolásába is a leghatósabban ajánljuk.

A miért is felhívom a t. egyházmegyei papságot, hogy kézhez vevén e célra az aláírási íveket, úgy a maga részéről ezen ügyet anyagi pártolásában részesíteni sziveskedjék, valamint a híveknek ily célra fogékony soraiban pártfogókat szerezni törekedjék.

(Personalia.)

Josephus Pál, cooperator M.-Kéménd, institutus est parochus Lapáncsaensis; Georgius Ivánovics cooperator Valpoviensis praesentatus est parochus Veliškovecensis; Desiderius Riedlinger, cooperator Somberekensis ob labefactatam valetudinem ab actuali servitio ad interim relevatus est; Franciscus Blum, cooperator N.-Bólyensis cognomen e „Blum“ in „Virág“ permutavit; Ludovicus Simon, missus est cooperator e Szebény ad Somberek; Desiderius Riedlinger interea sanitati restitutus missus cooperator ad Szebény; in eadem qualitate missi sunt: Cl. Ferdinandus Vörös administrator Lapáncsaensis ad Felső-Iregh; Edmundus Kirschanek e Szajk ad M.-Kéménd; Antonius Reisz e Rác-Petre ad Báttaszék; Josephus Palkó e Báttaszék ad Rác-Petre.

Nádasd, die 14. Maii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XI.

1956

1895

Bellunen. et Feltren.

Rmus Dnus Salvator Ioannes Baptista Bolognesi, Episcopus Bellunen. et Feltren. nonnulla Dubia Sacrae Rituum Congregationi pro opportuna solutione humillime proposuit, nimirum:

In Dioecesibus Bellunen. et Feltren. plures extant Ecclesiae ad Regulares Familias olim pertinentes, quae, iisdem Regularibus initio huius saeculi per civile Gubernium dispersis, Clero saeculari attributae sunt. Hasce in Ecclesias, ubi mos viget peragendi sacras Maioris Hebdomadae functiones, nonnullis abhinc annis, deficiente Sacerdotum numero, quaedam inductae sunt consuetudines, unde suborta sunt insequentia dubia:

Dub. I. An Passio Domini, deficientibus aliis ministris, cantari possit a Diacono ministrante quoad textum Evangelistae, et a Celebrante quoad verba a Christo prolata; vel a duobus Diaconis, quorum alter sit ipse Diaconus ministrans; vel (si Subdiaconus ministrans sit in ordine diaconali) a duobus Missae ministris?

Dub. II. An Feria V. in Coena Domini liceat Missam canere cum alterius Hostiae delatione ad Sacellum (vulgo (Sepulcrum)), quamvis die sequenti, ea in Ecclesia, Missa Praesantificationum non celebretur, eandem Hostiam e Sepulcro in Sacrarium sub vesperam privatim deferendo? et quatenus Negative,

Dub. III. An liceat praedicta Feria V. Missam canere absque alterius Hostiae consecratione, et absque processione?

Dub. IV. Ubi vero nulla eadem Feria V. habeatur functio, an possit sacra Pix in suo Altari servari usque ad solis occasum, ut fideles, loco Sepulcri, ad Ssam Eucharistiam adorandam accedere valeant?

Dub. V. An pro Altarium denudatione sufficiat mappas, seu tobaleas, ita complicare ut maior mensae pars nudata remaneat, quum ipsae mappae ab Altaribus amoveantur?

Dub. VI. In utraque Ecclesia Cathedrali, quibus diebus agitur Officium de aliquo Sancto in cuius honorem dicatum sit alterum ex Altaribus lateralibus, Missa Conventualis celebratur ad illud Altare, manentibus in Choro Canonicis aliisque Praebendatis. An haec consuetudo sit toleranda?

Et sacra eadem Congregatio, ad relationem subscripti Secretarii, exquisito voto Commissionis liturgicae, ita propositis Dubiis rescribere rata est videlicet:

Ad I. Affirmative.

Ad II. Negative.

Ad III. Affirmative iuxta Decretum Pii Papae VII. (Resol. Dubior. 28 Iunii 1821, appr. 31 Iulii eodem anno), de venia saltem Episcopi.

Ad IV. Affirmative.

Ad V. Serventur rubricae.

Ad VI. Affirmative; dummodo Altare nimis non distet a Choro; secus Missa celebretur in Altari Choralis, vel Chorus adscitus paretur ad Altare, ubi Missa Conventualis celebranda sit.

Atque ita rescripsit et servari mandavit die 1 Februarii 1895. Cai. Card. Aloisi-Masella, m. p. S. R. C. Praef. Aloisi Tripepi, m. p. S. R. C. Secret.

1957

1895

(Resolutio
dubii quoad
perdurationem
Consecratio-
nis Ecclesiae.)

Tridentina. — Rmus Dnus Episcopus Tridentinus Sacrae Rituum Congregationi sequens Dubium pro opportuna solutione humillime subiecit, nimirum:

An post Decr. in una Senien. die 5. Maii 1882. Ecclesiae Consecratae, e quarum parietibus crusta, vulgo intonaco, maiori ex parte disiecta fuit, tamquam execratae habendae sint, ideoque nova indigeant consecratione?

Sacra vero eadem Congregatio, ad relationem infrascripti Secretarii, exquisito voto a Commissione Liturgica, re perpensa, ita proposito Dubio rescribendum censuit, videlicet: Negative ad utramque partem. Atque ita rescripsit die 11. Ian. 1894. — † Cai. Card. Aloisi-Masella, m. p. S. R. C. Praef. Aloisius Tripepi, m. p. Secretarius.

1964

1895

(De Litiis in
ecclesiis
vel publicis
oratoriis
recitandis.)

Decretum. — In Ecclesiis vel Oratoriis publicis illae tantum recitentur Litaniae, quae habentur in Breviario, aut in rec. edit. Rit. Rom. a S. S. adprobatis. — In Sacra Rituum Congregatione duo insequentia dubia excitata fuerunt, nimirum:

I. Quaenam Litaniae publice recitari valeant in Ecclesiis, vel Oratoriis publicis, vi Constitutionis Clementis Papae VIII. et Decretorum, quae ab illius Successoribus Pontificibus promulgata fuere?

II. Utrum invocationes ad normam Litaniarum, in honorem Sacrae Familiae, Sacratissimi Cordis Iesu, Mariae Perdolentis, S. Ioseph, aliorumque Sanctorum in Ecclesiis, vel Oratoriis publicis recitari possint?

Sacra pro R. C. in Ordinariis Comitibus subsignata die ad Vaticanum coadunatis, ad relationem mei infrascripti Cardinalis Praefecti, atque audito R. P. D. Augustino Caprara, S. Fidei Promotore, re mature perpensa, ita propositis Dubiis rescribendum censuit, videlicet:

Ad I. Litaniae tantum quae habentur in Breviario, aut in recentioribus editionibus Ritualis Romani, ab Apostolica Sede approbatis.

Ad II. Negative. Atque ita rescripsit die 6. Martii 1894. — † Cai. Card. Aloisi-Masella, m. p. S. R. C. Pref. Aloisius Tripepi, m. p. Secret.

1965

1895

Olomucen.

Reverendissimus Dominus Theodorus Kohn, Archiepiscopus Olomucensis, sequens dubium Sacrae Rituum Congregationi pro opportuna solutione humillime subjecit, nimirum:

In Archidioecesi Olomucensi viget consuetudo in Missis privatis seu lectis in altaribus ecclesiarum parochialium collateralibus eodem tempore quo Divina sive cantantur sive leguntur in altari majori, pulsandi campanulas ad Offertorium, Elevationem et Communionem. Quoniam celebrans sacerdos in altari majori et fidelis populus, qui adest Divinis, campanularum fere continuato pulsu perturbantur, quaeritur num campanularum pulsus in Missis interdici possit eodem tempore celebratis, quo in altari majori Divina sive cantantur sive leguntur?

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem infrascripti secretarii, exquisito voto Commissionis Liturgicae, ita propositae quaestioni rescribendum censuit, videlicet: Affirmative. Atque ita rescripsit die 25. Januarii 1895. † Cai Card. Aloisi-Masella, m. p. S. R. C. Praefectus. Aloisius Tripepi, m. p. Secretarius.

1958

1895

Rssmus D. Joannes Huber, canonicus honorarius, emer. VADiaconus et parochus Nádasdensis ob ingravescentem sibi graviorem infirmitatem muniis parochialibus obeundis impar supplicem se mihi exhibuit, ut albo emeritorum sacerdotum cooptandus annua pensione donaretur.

(De pensione Joanni Huber applaci-danda.)

Viri de re ecclesiastica optime meriti et ad metam sacerdotii iubilare brevi iam perventuri precibus benignas aures praeendas esse ratus, postquam eatenus recommendationem proprii districtus tulisset, inhabilitatemque suam ad actuale servitium iudicio medicorum Cl. DD. Eduardi Pázitzky et Gabrielis Jahoda per me deputatorum comprobasset, praesentibus in sensu Statutorum pensionalium honorabiles DD. cunctorum districtuum VADiaconos provocatos esse volo, ut quisque intuitu applacidandae huius pensionis vota suorum districtuum expetant et usque finem mensis Junii a. c. horsum promoveant.

1859

1895

(Ss. Exercitia
VClero dioec
asservanda
indicuntur.)

More annorum praecedentium ss. Exercitia pro VClero dioecese sano meo horum quoque in aedibus seminarii, moderatore patre e collegio S. S. Coloczaensi adpromisso servatum iri tempestive publicare festino, quo dierum sacri huius a tumultu mundano recessus fructum facturi plures e VClero, rebus hunc in finem suis congrue componendis longiorem moram nacti, iisdem interesse valeant.

Qui autem exercitiis his a die 26. mensis Augusti inchoando per triduum duraturis interesse voluerint, semet apud vice-rectorem seminarii praevis insinuandos, praescriptamque taxam pro intertentione pendendam habebunt.

1960

1895

(Terminus
servandarum
adorationis
SSmi solenni-
tatum redac-
torii directorii
perscribendus
praecipitur.)

Quotiescunque in persona redactoris directorii dioecesis mutatio intercessit, toties ferme novo redactori ob defectum libri, quo sedes servandarum adorationis SSmi Altaris Sacramenti festivitatum descriptae comprehenderentur, cum difficultate circa praefigendos adorationum dies pugnandum fuit.

In aliis quippe parochiis festum adorationis sedem fixam habet stato die, in aliis vero pro nobilitate dominicarum vel festorum mutabilem.

Ad faciendum huic incertitudini et dubietati finem Ludovico Beck succentori, directorii dioecesis redactori iniungere decrevi, ut librum eatenus fine evidentiae usui suorum in isto munere successorum quoque inserviturum concinnaret.

Quamobrem praesentibus cunctis per dioecessim parochis praecipiendo dispono, ut fundamento visitationis canonicae, seu alterius instrumenti huc facientis praefato redactori, adursione haud exspectata, usque finem mensis Junii a. c. dilucide et circumstantiose perscribant, quando in suis ecclesiis sive parochialibus, sive filialibus sollemnitas adorationis SSmi celebranda praescribatur, utrum fixa aliqua die, an pro mobilitate dominicarum vel quorundam festorum quotannis varianda?

Has autem relationes velint sub involucro litterarum ad officium parochiale ecclesiae cathedralis inscribendo immediate ad praememoratum redactorem Ludovicum Beck promovere, eidemque huic, si quid dubii diluendum remanserit, petitam clarificationem praestare.

(Expeluntur
symbolae La-
bacensium
terrae motu
damnificato-
rum ecclesiis
restaurandis.)

1990

1895

Ex ephemeridibus meministis VV. FF. et FF. DD. florentem civitatem Labacensem terrae motu noctis diei 14. Aprilis a. c. ad incitas redactam esse, inter reliqua aedificia ecclesias, monasteria, aliaque instituta ecclesiastica

partim ad ruinam proxima evasisse, partim adeo vitiata esse, ut magnis nonnisi sumptibus restaurari valerent.

Lugubri rerum statu adactus Illmus ac Rssmus Dominus Episcopus Labacensis tanto malo quo citius occurreret, ad nostram quoque fraternam charitatem confugere constituit.

Fidei charitatisque communio postulat, ut quisque nostrum pro modulo virium reaedificandis his sacris aedibus stipem conferre satagat.

Provocatos proin vos volo, ut ad hoc opus misericordiae incitari et inclinari patiamini, symbolasque vestras, fideliumque vestrorum, siquos opibus valentiores habeatis, usque finem mensis Julii a. c. ad Officium Dioecesanum transmittere velitis ulteriori destinationi reddendas.

1961

1895

Az „Esterházy hercegi zárgondnokság központi igazgatósága“ az iránti intézkedés végett, hogy a hercegi kegyuraság kötelékében levő plébániák templom- és alapítványi számadásainak megvizsgálására kitűzött határnap a kegyurasági képviselőt kirendelhetése céljából hozzája két héttel előbb bejelentessék, kérelmével fordult hozzám, a mely kérelem méltányossága a mily szembe szökő a nevezett kegyuraságra nézve, ép oly közérdekű annak tárgya egyházmegyéim többi kegyurasági plébániáira vonatkozólag.

(A kegyurak a templom- és alapítványi számadások megvizsgálási határnapjáról jó előre értesítendőek.)

A miért is nehogy „a plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás“ 111. és 112. §§-aiban a templom- és alapítványi pénztárak ellenőrzése tekintetében a kegyuraknak biztosított jog illusoriussá tétessék, felhivom az alesperes urak figyelmét arra, miszerint a felügyeletőkre bizott templom- és alapítványi pénztárak, illetve számadások megvizsgálására kitűzött határnapot jó előre az illető plébánosokkal, mint a kiknek kötelességökben áll a kitűzött határnapról a vizsgáló bizottság tagjait értesíteni, akként közöljék, hogy az Esterházy-kegyuraság lelkészei ebbeli kötelességüknek a kegyurasággal szemben a kitűzött határnap előtt legalább két héttel, a többi kegyurasági viszonyban álló lelkészek pedig a körülményekhez képest szintén kellő időben megfelelhessenek; utasítatván egyben az utóbbiak, hogy a kitűzött határnapról kegyuraikat, az esperes ez iránti értesítésének vétele után, haladéktalanul tudósítsák.

1962

1895

Az alábbi felhívást lelkészkedő papságom tudomására hozom azzal, hogy ezt mihez tartásul a tanító urakkal közölni sziveskedjenek:

Felhívás. Az országos kath. tanító segélyalap mindazon tagjai, kik az alapszabályok 8. és 15. §§-ai értelmében ösztöndíjak és segélypénzek elnyerhetősére jogosultak, ezennel felhivatnak, hogy kellően felszerelt folyamodványaikat az

(Az orsz. kath. tan. Segélyalap ösztöndíjaiban és segélypénzeiben való részesülés iránti folyamodványok határidejéről.)

alapszabályok 20. §-ának e) pontja szerint az alesperes-kerületi alapgyűjtő-bizottság, illetve az alesperes-kerületi tanfelügyelői hivatal útján az illető egyházmegyei főtisztelendő hatósághoz folyó évi július hó 15-ig indokolt javaslat kíséretében beterjeszték. Tájékoztatásul megjegyzem, miszerint a központi bizottság határozata értelmében maga a folyamodvány, a benne foglalt adatok és indokok hitelesítése végett az illetékes plébános által aláírandó. Ezen, ily alakban való hitelesítést sem községi, sem működési bizonyítvánnyal helyettesíteni nem lehet. A jelentkezők nagy száma miatt — hogy minél többen részesülhessenek segélyben — figyelemzetnek mindazok, akik az utolsó három év valamelyikében támogatásban részesültek, miszerint a segélypénzek ezidei kiosztásánál segélyre nem számíthatnak. Tekintettel a beíratási időre, iskolai bizonyítványokat czélszerűbb hiteles másolatban csatolni. Azon folyamodványok, melyekhez tagsági könyvecske nincs mellékelve, vagy melyek nem az egyházi hatóság útján, vagy a kitűzött határidőn túl érkeznek be, nem fognak figyelembe vétetni. Esztergom, 1895. évi május hó 22. Dr. Roszival István, s. k. az orsz. kath. tanítói segélyalap központi bizottságának elnöke.

1690

1895

(Concursus
pro stat. cant.
doc. in Kaj-
dacs.)

A kajdacs (Tolna m.) r. k. anyaegyház magyar nyelvű kántortanítói állomására pályázat hirdettetik. Fizetés: két szobából álló tisztességes lakáson és kerten kívül, a) $\frac{1}{4}$ telek szántóföld haszonélvezete = 100 frt; b) minden pár után 2 nyolczada rozs és 40 kr, (van átlag 40 pár); c) a községtől 2 szekér széna = 30 frt; d) ugyanattól 1 öl keményfa = 12 frt; e) földmunkaváltság 22 frt; f) Congrua címén a vallásalapból 16 frt 44 kr; g) tandíjakkól hivatalos megállapítás szerint, körülbelül 43 frt, mely azonban változó; h) stólailetmény 10 évi átlagon számítva, körülbelül 73 frt; i) alapítványi misék után 12 frt. A nyugdíjba számítható elkülönített tisztán tanítói fizetés, kántori javadalma nélkül, ebből 171 frt 40 krt teszen ki. Pályázati határidő július hó 1, a mely napon a választás d. e. 10 órakor tartatik meg. — Kérvények a kajdacs r. k. iskolaszéki elnökséghez küldendőek.

(Personalia.)

Nominati sunt assessores consistoriales: Mgf. ac Rssmus D. Edmundus Vajda, s. ordinis Zirczio-Cisterciensium abbas, ins. ordinis Leop. III. cl. eques; AR. ac Cl. D. Dionysius Inczédy, s. ord. Zirczio-Cisterciensium presbyter, gymnasii maioris Q.-Eccl. director, ord. Francisci Josephi eques.

Josephus Rézbányay professor collegiatus est ss. Theol. doctor ad universitatem Bpest; Geysa Ujváry cooperator D.-Szekcsőensis praesentatus est parochus Bikalensis.

Missi sunt cooperatores: Franciscus Hofmeister administrator Veliškovcensis ad Valpo; Conradus Heckenbergere Valpo ad Harka-

novci; Josephus Jozics cooperator valetudinarius ad Valpo; Guilielmus Fuchs e Szakadáth ad Bölske; Desiderius Neumayer administrator Bikalensis ad Duna-Szekcső.

Nádasd, die 30. Maii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XII.

2271

1895

1. An duodecim cruces, quae in consecratione ecclesiae pinguntur in parietibus et ab Episcopo consecrante sacro chrismate liniuntur, expleta consecratione possint evelli, si sint factae ex marmore, aut deleri, si sint depictae; an vero remanere debeant perpetuis temporibus in testimonium consecrationis ejusdem ecclesiae. Resp. Omnino perpetuis futuris temporibus remanere debere. (Die 18. Febr. 1696 in Januen.)

(Decisiones S. Congreg. Rituum de crucibus et luminaribus in parietibus ecclesiarum consecratarum.)

2. Cruces ad sacras unctiones praescriptae in dedicatione ecclesiae N. non fuerunt dispositae prout fert liber pontificalis, et aliunde incuria plane supina quaedam fuerunt destructae effosso muro: quaeritur, an novis crucibus loco et ordine requisitis depictis suppleri debeat illarum unctionis caeremonia juxta formam Pontificalis? Resp. Depingantur iterum cruces in ecclesia, quarum sex in parte dextera, sex aliae in sinistra appareant: ita tamen, ut duae sint prope altare majus et duae prope ecclesiae januam, omissa unctionis caeremonia. (Die 5. Sept. 1867 in Mechlinien.)

3. Accendenda sunt lumina ante cruces positas in parietibus ea die ad quam transfertur celebratio officii dedicationis ecclesiae. (Die 28. Febr. 1628 in Girgentina).

2272

1895

Ex sacra Congregatione Indulgentiarum.

Ordinis praedicatorum.

Confraternitates SSmi Rosarii, consentiente Episcopo erigi possunt in ecclesiis cujuslibet ritus catholici.

(Oraculum S. Congregationis Indulgentiarum de confraternitatibus SSmi Rosarii in ecclesiis cujuslibet ritus erigendis.)

Frater Marcolinus Cicognani ordinis Praedicatorum Procurator Generalis huic Sacrae Congregationi exponit, a quibusdam sacerdotibus catholicis ex ritu graeco supplicem libellum porrectum fuisse, quo postulabant, ut in eorum ecclesiis erigerentur sanctissimi Rosarii Confraternitates. Verum dubitatum est, an hoc fieri liceat absque sanctae Sedis consensu, quapropter sequentia dubia dirimenda proponit:

I. An absque ulla speciali licentia Sanctae Sedis, sed tantum vigore facultatum, quibus utitur supremus moderator Ordinis Praedicatorum in erectione Confraternitatum pro ecclesiis ritus latini, possit etiam et valeat Confraternitates, quae sunt propriae Ordinis, in Ecclesiis alterius ritus, puta ritus graeci, armeni etc. erigere?

Et quatenus affirmative:

II. Quanam formula sacerdotes alterius ritus quam latini uti debeant pro benedictione Rosariorum allisque ceremoniis, quae locum habere possunt in actu receptionis sodalium?

Et sacra Congregatio propositis dubiis sub die 21. Junii 1893. respondit:

Ad I. Affirmative, praevisio tamen consensu Episcopi respectivi ritus orientalis.

Ad II. Orator recurrat ad sacram Congregationem Christiano nomini propagando praepositam.

Datum Romae ex Secretaria ejusdem sacrae Congregationis, die 21. Junii 1893. (L. S.) Fr. Ignatius Card. Persico m. p., Praef.

2273

1895

(S. Congr.
super statu
Regularium
responsum de
dimissione
Religiosorum
votorum
simplicium.)

Ex S. Congregatione super Statu Regularium.

Fr. Raphael ab Aureliaco, Procurator Generalis Ordinis Minorum S. Francisci, ad Pedes S. V. provolutus exponit quod in declaratione diei 12. Junii 1858. data a S. C. super statu Regularium de votis simplicibus et facultate dimissionis Professorum eorumdem votorum legitur:

„Nr. V. Licet ad decernendam dimissionem neque processus, neque iudicii forma requiratur, sed ad eam procedi possit sola facti veritate inspecta, tamen Superiores procedere debent summa charitate, prudentia et ex iustis et rationabilibus causis.“

Quaeritur, ad ampliorem in hac materia dilucidationem, an iusta sit ac rationabilis causa, idem motivum, quod fuisset sufficiens ad novitium a professione arcendum, uti a nonnullis gravitate et dignitate praestantibus tenetur, v. g. aptitudinis defectus ad Ordinis officia, quamvis minora et respective communia obeunda, sicut praedicatoris aut confessarii, vel etiam ineptitudo ad obligationes proprii status adimplendas, sive id oriatur ex animi levitate, vel iudicii defectu, ita ut ob huiusmodi causas a superioribus immediatis recognitas et pro certo affirmatas, professus votorum simplicium, potius oneri et perturbationi, quam utilitati et aedificationi futurus esset propriae Religioni (exclusa semper infirmitate post professionem superventa, ob quam professus dimitti nequit). Et Deus.

Sacra Congregatio super statu Regularium super praemissis mandavit

rescribi, prout rescripsit, „Non esse interloquendum, cum agatur de re ab Apostolica Sede commissa iudicio et conscientiae Superiorum.“ Romae, 15. Decembris 1893. (L. S.) A. Trombetta m. p. Pro-Secretarius.

2274

1895

Ismételten tapasztaltatott azon szabálytalanság, hogy egynémely lelkészek templomaik kifestéséhez, azon téves felfogásból indulván ki, hogy ezt, mivel e munkálatot egészben vagy legnagyobb részt hiveiknek önmegadóztatás-, vagy önkéntes adakozásból befolyt pénzén eszközölhetik, saját hatáskörükben intézhetik, nemcsak általában az egyházhatósági engedélynek, a kifestési terv, költségvetés és szerződés egyházhatósági jóváhagyásának kieszközölését elmulasztották, hanem a ker. esperesek is ilyennemű költségek kiegészítéséhez „a plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás“ 33. §-ában kijelölt illetékességek túllépésével, hozzájárulásképen az illető templompénztárból 50 frton aluli összegeket engedélyeztek.

(Utasítás a templomkifestések, a templomi és alapítványi kölcsöntőkék behajtása körüli eljárásra nézve.)

Minthogy pedig általában a templom kifestésének és különlegesen a kifestés kik által, miként s mily áron való keresztülvitelének kérdése, mint a templomon eszközöltetni szándékolt lényeges változás, az Isten házában az istenitisztelet méltóságához illő díszére nézve még azon esetben is, ha ez a templompénztár megterhelhetése nélkül, méginkább pedig, ha ennek igénybevitelével történik, közönyösnek nem vehető; továbbá minthogy az idézett 39. §. értelmében a ker. esperesnek jogosultsága a templompénztárból 100 koronáig terjedő kiadásokat engedélyezni nem terjeszthető ki olyan egy és ugyanazon tárgyra vonatkozó kiadásokra, melyek egy egésznek veendő végösszege a 100 koronát meghaladja, még pedig annál kevésbbé, mivel szorosán véve az ilyennemű, a hivek önmegadóztatása- vagy önkéntes adakozásából begyűlt pénz tekintettel „a plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás“ 12. §-ára, a templompénztáron kívül állónak nem is tekinthető: mindezeknél fogva a t. cz. lelkész és esperes urak figyelmét felhivandónak találom arra, hogy az ilyen és ehhez hasonló esetekben úgy a munkálatok engedélyezése-, mint a munkálati tervek, költségvetések és szerződések jóváhagyása-, nemkülönben pedig a templompénztárnak akár 20, akár 50 forint aluli hozzájárulása iránti engedélyért is az egyházmegyei hatósághoz folyamodjanak, illetve a kerületi esperesek a lelkészeket ilyennemű kereseteikkel az egyházmegyei hatósághoz utasítsák.

Tapasztaltatott továbbá „a plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás“ végrehajtásánál, jelesül ennek 53. és 54. §§-ai körül az is, hogy egynémely lelkészek a magán adósoknál kellő biztosíték nélkül elhelyezett templomi, kápolnai tőkekölcsönök telekkönyvi biztosítása-, illetve felmondása- és behajtása-, a javadalmi és alapítványi tőkekölcsönöknek pedig kivétel nélküli felmondása- és behajtásával járó odiumtól szabadulni óhajtván, az e részben rájuk háruló eljárást másokra

ruháztatni, vagy ezen kötelezettségek elől akként kíséreltek meg kitérni, hogy az adósokat az idéztem §§-ok terhétől való felmentvény kieszközlése végett hozzám utasították.

Minthogy pedig az ezen §§-okban közrebocsátott rendelkezéseim a templom- és alapítványi vagyon biztosítottságának most is megmásíthatlan feltételeiként állanak előttem; minthogy e rendelkezések csak bővebb kifejtését képezik azon jogviszonynak, melyben a lelkészek az általok gyámolt templom- és alapítványi pénztárakkal szemben állanak; minthogy a hivatolt rendelkezésekben az öt évi határidő kikötése által arról gondoskodva van, hogy a szegényebb sorsu adósok rendszerint csekélyebb összegű kölcsöneik visszatérítését öt évi részletekben, tehát megterheltetés nélkül eszközölhessék; miután a fenti eljárás ellenkezik azon felelősséggel, mely a plébánosi állástól elválaszthatlan, de azon köteles tekintettel is, hogy az adósok célra nem vezető kísérletek fölösleges költségeitől megóvassanak: mindezeknél fogva a kérdéses §§-ok rendelkezéseit hangsúlyozottabban is lelkészkedő papságom figyelmébe ajánlván, ennek körültekintő tapintatosságától elvárom, hogy azok elől ki nem térve, a velük kapcsolatos fontos érdekeket, az előirt módon a maga hatáskörében megóvni fogja.

2275

1895

(Pályázat a bibliafordítások jutalmazására alapított Lackenbacher-féle pályadíjra.)

26470. sz. A Lackenbacher-féle alapítványból 15—20 bibliai versnek héberből arabra készítendő legjobb fordításáért 472 forint 50 krajczár o. é. tüzetik ki jutalmul. A feltételek következők:

1. Mózes 5. könyvének mindenikéből (a leszármazási lajstromok kivételével) sors által 3—4 versből álló hely szemelendő ki, mely héberből arabra fordítandó. Arab szótár használható ugyan, azonban két egyenlően jó fordítás között, a szótár nélkül készülté az előny. Legjobb fordításul az tekintendő, mely a londoni Polyglotte-hoz legközelebb áll.

2. A versenyben azon belföldiek vehetnek részt, kik a hittudományi tanfolyamot a bécsi, prágai vagy budapesti egyetemen a jelen vagy a legközelebb lefolyt tanévben vagy pedig 2, legfeljebb 3 évvel előbb végezték és a kath. presbyteratust felvették. Egyenlően jó fordításoknál az elsőség azé, ki a hittudományi tanfolyamot legközelebb fejezte be.

3. A verseny a bécsi, prágai és budapesti egyetemen tartatik s a dolgozat 12 óra alatt elkészítendő. Rövidebb időköz viszonylagos előnyül szolgál.

Ezen díjért a verseny Bécsben f. évi november 26-ra, Budapesten és Prágában pedig f. évi november 29-re tüzetik ki. A pályázók kötelesek illetékeségüket az illető egyetem hittudom. kari dékánjánál, legalább 3 nappal előbb okmányilag igazolni. Budapest, 1895. évi május hó 22-én. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől.

2276

1895

A vallás- és közokt. m. kir. minisztertől. 29501. sz. Van szerencsém a főtit. Főhatóságot tisztelettel felkérni, méltóztassék a lehető legrövidebb idő alatt közölni, hogy a bölcs kormányzása alatt álló egyházmegye területén hány hitközség van önkormányzati alapon szervezve? Melyek azok? és ezek közül melyek alapszabályai lettek a kormány által megerősítve és melyek létesültek esetleg csak egyházhatóságilag megerősített alapszabályokkal? Budapest, 1895. évi június hó 5-én. Wlassics Gyula, s. k.

(Miniszeri rendelet a hitközségek önkormányzati szervezettségét illető statisztikai adatok beszerzéséről.)

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter urnak jelen köriratát azon utasítással közlöm egyházmegyém t. lelkeskedő papságával, hogy az abban megjelölt adatokat *folyó évi július hó 15-ig* hozzám okvetlenül beküldjék; oly hitközségekről pedig, melyekben az iskolaszéken kívül, avagy evvel egybeesőleg, az egyházi ügyekre nézve külön önkormányzati képviselőt nincsen, a készítendő kimutatás teljessége végett ezen körülményt is fölemlítsék, illetve ide fölközlőjk.

2277

1895

A nm. vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszteriumnak alább egész terjedelmében következő körintézkedését a tanító urakkal való megismertetés végett és azon hozzáadással teszem közzé, miszerént egyházmegyém tanítóinak a magam részéről megkivántató engedélyt ahhoz, hogy a kérdéses intézet részéről képviselői és ügynökségi megbízást vállalhassanak, a ker. tanfelügyelők javaslatára esetről esetre fogom megadni.

(A tanítók ügynöki megbízásáról.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 21799. sz. Ő cs. és ap. kir. Felségének 25 éves koronázási ünnepe emlékére „Első biztosító intézet katonai szolgálat esetére Ő cs. és kir. Fensége József főherczeg védnöksége alatt, mint szövetkezet“ czimmal egy intézmény létesült oly czélzattal, hogy a véderőkötelezettség teljesítésével úgy a besorozottakra, de különösen a szegényebb néposztálynál a fő munkaerőt vesztett családokra nehezedő súlyos terhek könnyebben elviselhetőkké s a haza oltalmára hozott áldozatok kevésbé érezhetőkké váljanak.

Ezen humanus cél érdekében kívánatos, hogy a társaság szervezete minél szélesebb körben megismertessék s hogy az intézetnek mindenütt állandó képviselői közege legyen, a kik a nép körében élve, annak e tekintetben a szükséges felvilágosítást és utbaigazítást megadhatják. Ily képviselői közegekül kiválóan alkalmasak a néptanítók, a kik ily módon míg a közjótékonyt szolgálnak, egyszersmind anyagi helyzetükön is segítenének.

Felkérem tehát a főtit. Főhatóságot, méltóztassék a hatósága alatt álló hitfelekezeti népoktatási tanintézetek tanítóit buzdítani, hogy a szóban tárgy

intézet részéről képviseleti és ügynökségi megbízást vállaljanak, a mire az engedélyt az 1868. évi 38. t. cz. 141. §-a alapján részemről ezennel megadom.

A megbízás ügyében bővebb felvilágosítást nyerhetnek a tanítók az említett szövetkezet igazgatóságától (Budapest V. Erzsébettér 1. sz. a.) Budapest, 1895. június hó 4-én. Wlassics Gyula s. k.

2278

1895

(Miniszteri
rendelet az
iskolai statisztikai adatok tárgyában miheztartásul közöltetik.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 30278. szám. A kir. tanfelügyelőkhez a népoktatás 1894/95. tanévi állapotára vonatkozó statisztikai adatoknak az ezredéves országos kiállítás illetve országos ünnepre való tekintettel a folyó évi szeptember hó 15-éig leendő beküldése tárgyában egyidejűleg kiadott rendeletem másolatát szives tudomás végett, azon tiszteletteljes felkéréssel van szerencsém a főtiszt. egyházi főhatóságnak megküldeni, hogy a főhatósága alá tartozó felekezeti iskolaszékeket és alantás iskolai hatóságokat utasítani méltóztassék, hogy a szóban forgó statisztikai adatokat, valamint a kir. tanfelügyelők által tőlük esetleg bekívánandó egyéb, a népoktatás állapotára vonatkozó adatokat a kir. tanfelügyelőknek lelkiismeretes pontossággal és sürgősen szolgáltatassák ki. Budapest, 1895. évi június hó 12-én. Wlassics Gyula, s. k.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 30278. szám. Az 1896. évi ezredéves országos kiállításra, illetőleg az ezredéves országos emlékünnepre való tekintettel elhatároztam, hogy a népoktatás állapotáról az országgyűlés elé terjesztendő 24-ik miniszteri jelentésbe nemcsak az 1893/94. tanév népoktatási állapotáról, hanem az 1894/95. tanévről szóló főbb adatokat is föl fogom venni. Fölhivom ennél fogva a kir. tanfelügyelőséget, hogy az 1894/95. tanév népoktatási statisztikai anyag összegyűjtését és földolgozását olyképp és oly időben eszközölje, hogy a főkimutatás 1-ső, 2., 3., 5., 6. és 7-ik, 9-ik és 10-ik táblázataiba szükséges adatok minden lehetőség szerint a folyó évi augusztus hó végéig bevezetessenek és legkésőbb pedig szeptember hó 15-éig fölterjesztessenek. Ehhez képest a folyó évi 22421. sz. körrendeletnek a népiskolák fentartásáról szóló kimutatás fölterjesztésére adott határidő módosul. A 8-ik táblából csak a tantermek számáról szóló rovat töltendő ki. Szükséges lesz továbbá, mint a népoktatási állapotok jellemzésére vonatkozólag igen fontos adatoknak a tanító és tanítónőképző intézeteknek statisztikai adatait ismerni az 1894/95-ik tanévről. — Ezeket a kir. tanfelügyelőség szintén haladéktalanul gyűjtse össze és terjessze föl folyó évi szeptember hó 15-éig. Ugyancsak e mondott határidőig fölterjesztendők lesznek az állami elemi iskolák külön kimutatása (I. sz. kimutatás), az egy és több tanítós iskolák külön kimutatása (VI. sz. kimutatás), a magán és társulati jellegű elemi népiskolák külön kimutatása (V. sz. kimutatás), és a polgári iskolák külön kimutatása (a IV. sz. kimutatás). Közölje továbbá a kir. tanfelügyelőség az iskolába járók végösszegét az iskolák jellege szerint való megoszlásá-

ban is. Mivel az ezredéves kiállítás alkalmából szerkesztendő XXIV. miniszteri jelentés tartalmilag kell, hogy Magyarország iskolaügyének ne csak számszerű föltüntetése legyen, hanem valóságos tükre legyen népoktatásunk állapotának, a melyből a fejlődés megítélhető legyen, melyben egyuttal tisztán le legyen téve az alap jövő évtizedek fejlődésének megítélésére is — ezen jelentésemben föl szándékozom sorolni Magyarország összes népoktatási intézeteinek földrajzi elhelyezkedését, a politikai községek szerint való megosztását az iskolák jellegének föltüntetésével; fölhevom ennél fogva a kir. tanfelügyelőséget, hogy a tankerületében lévő összes helyben iskolát tartó községeket, — külön megküldendő nyomtatott rovatos lapokon, a házi földolgozási ivekből tüntesse föl, s ezen kimutatását f. évi szeptember hó 30-ára terjeszsze föl. Elkerülhetetlenül szükséges, hogy a nagy nemzeti ünnep előtt megjelenő XXIV. miniszteri jelentés ne csupán az 1893/94. tanév, hanem a közelebb eső 1894/95. tanév főbb adatait tüntesse föl, — annál is inkább, mert a tényleges állapotot a nagy nemzeti ünnep fontosságához képest még ezek az adatok is sok tekintetben hiányosan fogják föltüntetni. Elvárom azért a kir. tanfelügyelő ur ügybuzgóságától, hogy ezen kivételesen sürgős munkában hazafias lelkesedéssel és odaadással jár el, hozzájárulván ekkép az ezredéves ünnep fényének emeléséhez, melyben a népoktatás hű képének méltó helyet kell elfoglalnia. Egyidejűleg fölkértem az összes egyházi főhatóságokat és a közigazgatási bizottságokat, hogy a hatóságuk alá tartozó alantas iskolai, illetőleg közigazgatási községeket a kir. tanfelügyelőséghez küldendő statisztikai adatoknak pontos és sürgős beszolgáltatására különösen utasítsák. Budapesten, 1895. évi június hó 12-én. Wlassics Gyula s. k.

2279

1895

Felhivom ezennel egyházmegyéim tanférfiainak figyelmét azon irodalmi vállalatra, melyet Schultz Imre, püspöki tanítóképezdém r. tanára, mint szerző és Stampfel Károly cs. és kir. udvari könyvkereskedő, mint kiadó a kath. leánynevelés szolgálatában álló magyar népiskolai és felsőbb nép- és polgáriskolai olvasókönyvek közrebocsátása céljából megindítottak. A mely vállalat kiadásában a népiskolai olvasókönyvekből a II. osztálynak, a polgáriskolaiakból pedig az I. és II. osztálynak szánt kötet már meg is jelent. A többi kötetek pedig gyors egymásutánban fognak napvilágot látni. Az előbbi ára kötve 30 kr., az utóbbi kötve 1 frt.

(Schultz Imre
népiskolai
olvasókönyv-
kiadó
vállalata.)

2280

1895

A dunaföldvári róm. kath. népiskolánál a kántori állomás megüresedése alkalmából egy kántortanítói állomás szerveztetett, melyre ezenel f. é. jul. 15-ig pályázat hirdettetik. Az állomás évi jövedelme a következő:

(Pályázat a
d.-földvári
kántortanítói
állomásra.)

1. tanítói díj czímen 400 frt; 2. kántori díj czímen 100 frt és kényelmes lakás; 3. ezenkívül a kántorsággal kapcsolatos ostyasütésért 30 frt; 4. a hirdetési czédulák megírásáért per 12 kr. kb. 12 frt; 5. két kisegítő kántorsegéd díjazására 100 frt; 6. stóla- és misepénz czímen — az utóbbi 7 év bevételét véve alapul — átlag kb. 250 frtra, külön bucsuztatókért kb. 200 frtra számíthat.

E javadalomért tartozik: 1. egy önálló osztályt vezetni, melyet számára az iskolaszék kijelöl; 2. az összes kántori teendőket templomban és templomon kívül teljesíteni, különösen pedig az egyházi népének meghonosítására és fentartására mind a népiskolásoknál, mind a felnőtteknél minden lehetőt megtenni; 3. a temetések szaporulata és egyéb netáni akadályoztatása eseteire a tanítói karból két alkatmas kisegítő kántorsegédet kölcsönös egyezség szerint díjazni.

A pályázók keresztlevéllel, tanítói oklevéllel, működési és erkölcsi bizonyítványokkal felszerelendő folyamodványaikat fent kitett határnapig az iskolaszékre czímezve az iskolaszék elnökségéhez küldjék be. A választás és a próba-éneklés ideje f. é. július hó 18-ra reggeli 9 órára tüzetik ki, melyre a versenyzők személyesen megjelenni tartoznak.

2281

1895

(Pályázat a
bozsoki nép-
iskola osztály-
tanítói
állomására.)

A b o z s o k i r. k. népiskolánál az egyik üresedésben levő osztálytanítói állásra f. évi július hó 21-ig pályázat hirdettetik. — Évi fizetése 300 frt a község által havonként rendszeren kiszolgáltatva és $1\frac{1}{2}$ öl kemény hasábfűtésre. Lakásul: csinos szoba a szükséges butorizzal, ágynemű nélkül. Tartozik ezért: egy osztályt önállólag vezetni, ismétlő iskolát a másik két tanítóval tartani, és a kántorságban segédkezni. Pályázhatnak a német nyelvben jártas, végzett képezdészek is; a tan nyelv német és magyar. Folyamodványok a bozsoki r. k. iskolaszék elnökéhez intézendők.

2282

1895

(Pályázat a
rácz-mecskei
osztálytanítói
állomásra.)

A r á c z - m e c s k e i r. k. osztály-tanítói állomásra folyó évi július hó 15-ig pályázat nyittatik. Javadalma az 1895/6. évi 10 havi tanidőre 300 frt, negyedévi részletekben; butorozott szoba, ennek és a tanterem fűtésére 10 ürméter kemény hasábfűtés. Tartozik ezért külön osztályt vezetni és a kántori teendőkben segédkezni. Tan nyelv német-magyar. A folyamodvány kellőleg felszerelve a rácz-mecskei iskolaszéki elnökséghez küldendő. Pósta helyben.

AR. D. E u g e n i u s A j a k y VAD. et parochus Varasdensis a munere VADiaconi et scholarum inspectoris districtus Völgység erga suas preces relevatus est; Petrus Streicher, parochus Hőgyészensis nominatus est ordinarius VADiaconus et scholarum inspector districtus Völgység.

Datum in Nádasd, die 21. Junii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XIII.

2551

1895

Epistola Rmi Dni Secretarii S. Congr. Indulg. Sacrisq. Reliquiis praepositae excerpta ex Analectis Ord. Praedicat. quam idem Rmus Secretarius dabat sub die 25 Maii 1894 ad Rmum Episcopum Jaurinensem desuper nonnullis dubiis quoad piam Associationem a Rosario vivente nuncupatum propositis.

(Rescriptum S. Congr. Indulg. circa dubia nonnulla quoad associationem Rosarii viventis.)

Illustrissime ac Reverendissime Domine.

Datis litteris ad sacram Rituum Congregationem sub die 4 Februarii huiusce currentis anni, Amplitudo Tua varia dubia proponebat piam consociationem a Rosario vivente respicientia, quae deinde ad Congregationem Indulgentiis Sacrisque Reliquiis praepositam fuerunt transmissa.

I. Porro ad examen recovata dubia ab Amplitudine Tua proposita, veluti in tres classes fuerunt distributa. Iam vero relate ad dubia primae classis, quae referuntur ad usum coronae benedictae pro sodalibus piae Societati a Rosario Vivente addictis, haec retinenda sunt.

1° Sodales singulos recitantes suam decadem uti debere Rosario benedicto, uti patet ex iis quae leguntur in legibus de Societate a Rosario Vivente sub n. 9. in quo expresse dicitur teneri sodales recitare decadem quotidianam cum corona precatoria de more benedicta.

2° Pariter teneri sodales ad utendum corona benedicta si frui velint Indulgentiis concessis a s. m. Benedicti XIII. minime vero si gaudere cupiant tantum Indulgentiis sodalibus tributis a Gregorio XVI. Id facile eruitur ex ipso Summario Indulgentiarum ipsi sodalitati concessarum, approbato ab hac Sacra Congregatione sub die 1 Februarii 1878.

3° Sodales recitantes etiam decadem unam lucrari Indulgentias concessas a Benedicto XIII Christifidelibus, qui saltem quinque decades recitaverint, uti pariter constat ex citato Summario.

II. Quoad vero dubia secundae classis quae sese referunt ad modum distribuendi sodalibus singulis mensibus mysteria Rosarii hoc principii loco habendum est, sortionem mysteriorum vel eorumdem distributionem secundum naturalem eorumdem ordinem rem esse tantum pertinentem ad regulas seu statuta sodalitatis minime vero recensendam esse inter conditiones ad lucrandas Indulgen-

tias; quippe in Brevi apostolico quo Indulgentiae conceduntur haec conditio haud apponitur, ac proinde modus distribuendi mysteria sodalibus, ille seligi potest qui attentis personarum et locorum circumstantiis opportunior videbitur.

III. Quoad vero dubia tertiae classis quae proprius attingunt quaestionem de iis sodalibus qui societati a Rosario vivente fuerunt adscripti extra tuam dioecesim res ita componi potest. Quoad sodales extra dioecesanos iam in antecessum assumptos attinet S. Congregatio benigne permittit, ut salvis Indulgentiis in sodalitate laurinensi sub Moderatore Dioecesano a Rmo Magistro Generali Ordinis Praedicatorum nominato permanere possint si velint. Quoad futurum vero observentur statuta sodalitatis, et extradioecesani remittantur ad directores dioecesanos respectivos, qui a Provinciali Ordinis Praedicatorum Viennae in Austria residente facultates necessarias facile obtinere possunt.

Haec habebam, quae amplitudinis Tuae propositis dubiis responderem, interea dum ea qua par est observantia me profiteor.

Amplitudinis Tuae.

Romae, ex Secr. S. Congr. Indulg. et SS. RR. die 25. Maii 1894. † A l e x.
Archiep. Nicopol. Secr.

2552

1895

(Felhívás a magyar katolikusok augusztushavi országos lourdesi zarándoklatára.)

Midőn szentséges Atyánk, dicsőségesen uralkodó XIII. Leo pápa 50 éves püspöki jubileumának méltó befejezéseül az egész világ katolikusait felszólította, hogy lelkileg Lourdesba zarándokoljanak, és kilencz napi ájtatosságot végezve a boldogságos Szűznek, az Isten Anyjának, ki egyszersmind a mi Anyánk is, segítségét, közbenjárását, pártfogását a maguk, valamint az egész emberiség számára leedsjék, akkor a magyarországi katolikusok örömmel és lelkesedéssel ragadták meg az alkalmat, hogy az egész világ előtt kimutassák, hogy ők Máriának hű fia, és hogy Magyarország, melyet első szent Királyunk halálos ágyán a bold. Szűz oltalmába ajánlott, nem szűnt meg Mária országa lenni. És ezen alkalommal sokan azon hő vágyuknak adtak kifejezést, hogy bárcsak rendeztetnék Lourdesba egy zarándoklat, hogy Nagyasszonyunk iránt mindenha érzett gyermeki ragaszkodásunk, szeretetünk és hódolatunk adóját a világ legnagyobb és leglátogatottabb helyén, a mennyei irgalom e forrásánál leróhatnók.

Mintán a Lourdesbe vezetendő magyar zarándoklat országSZerte hangoztatott eszméjét Magyarország biboros hercegprimása, Vaszary Kolos ur Ő Eminenciája nemcsak hogy helyesléssel fogadta, hanem a megindult mozgalmat jóváhagyta és reá apostoli áldását adta, alulírott a legelőnyösebben ismert Cook Tamás és fia, angol czégnek nemzetközi utazási irodájával léptem érintkezésbe, és vele a zarándoklatra nézve a következő általános utiprogrammban állapodtam meg:

I. A zarándoklat f. é. augusztus havában, szent István napja után valamely később meghatározandó napon indul I., II. és III. osztályu kocsikból álló

különvonaton Budapestről a következő irányban: Budapest, Pragerhof, St.-Peter, Cormons, Velence, Miláno, Genua, Nizza, Marseilles, Cette, Toulouse, Lourdes, és vissza is ugyanezen úton.

II. Az utközben eső nagyobb és nevezetesebb városok megtekintetése és a szükséges pihenés végett a zárandoklat az odautazásban *Milanóban és Marseillesben*, a visszautazás alkalmával pedig *Nizzában és Velenczében* 24—24 órára megállapodik.

III. A zárandoklat három napig időzik Lourdesban.

IV. A zárandokok a megállapodásoknál a nevezett négy városban az állomásról a szállodába és viszont, az előre megrendelt kocsikon szállíttatnak, ott 24 órai ellátásban, mely reggeli (kávé), ebéd, vacsora, szoba, világítás és szolgálatból áll — részesülnek.

V. A Lourdesben töltendő 3 nap alatt az első és második osztályú utasok teljes ellátást (reggeli, ebéd, vacsora) kapnak. (A III. osztályon utazók az utközben történendő 24 órás megállapodásoknál mindenütt kapnak teljes ellátást, de Lourdesban csak azok, kik ezt külön kívánják és a mit külön kell fizetni; mert a III. osztályú zárandokok számára egy ottani kolostorban csaknem ingyenes helyet fogok kieszközölni.

Ugy Lourdesban, mint minden más megállásnál a szállodákban az I. osztályú zárandokok mindegyike külön-külön szobában, a II. osztályúak ketten egy szobában, a III. osztályon utazók pedig (utközben) 3—4-en helyeztetnek el egy szobában.

VI. Menetközben, mivel az egész zárandoksereg kellő ellátására nincs elegendő idő, élelmi szerekről mindenki maga gondoskodik.

VII. A visszautazás is — ugymint az odautazás — az e célra megrendelt külön vonaton együttesen történik és a zárandokok számára kiállított menetjegy semmiféle más vonatra, csak a különvonatra érvényes.

VIII. A zárandoklatban való részvételi *jegyek ára* beleszámítva utközben négy napi (t. i. menet kétnapi — jövet kétnapi) és Lourdesban három napi, tehát összesen *hét napi teljes ellátást*, és a szállodákba való oda és visszaszállítást *személyenkint* a következő:

I. osztály 240 frt, — II. osztály 185 frt, — III. osztály 110 frt.

IX. A zárandoklatban való részvételre alulírott nál a mai naptól fogva *már lehet jelentkezni*, és kérem a jelentkezések mielőbbi megtételét, mert ha a külön vonatra szükséges szám be lesz töltve, a későbbi jelentkezéseket nem vehetem figyelembe. A jelentkezés alkalmával biztosíték gyanánt az I. osztályon utazók 80, a II. osztályúak 60, a III. osztályon utazók pedig 40 frt *előleget fizetnek*.

X. A részletes utiprogramm július havában fog megjelenni, és a zárandoklatban résztvevőknek megküldetni.

A Szeplőtlen Szűz Bernadettenek, az ártatlan pásztor-leánykának kijelentette: „*Óhajtom, hogy sokan zarándokoljanak e helyre*“ és ime azóta a világ minden részéről a zarándokok megszámlálhatlan seregekben tódulnak a lourdesi csodabarlanghoz, hogy az egek Királynőjét üdvözljék és anyai áldását kérjék.

Fel tehát magyar katolikusok! Zarándokoljunk minél tömegesebb számban Lourdesba! Rójjuk le a kegyelet és hála adóját az irgalmasság Anyjának! Ajánljuk fel magunkat, családjainkat, országunkat a mi Nagyasszonyunknak, Pátronánkunk! Mutassuk meg az egész világ előtt, hogy Mária fiai vagyunk!! Budapesten, 1895. Pünkösdünnepe. Dr. Puri Iván, a budapesti központi papnövelde tanulmányi felügyelője, az országos magyar lourdesi zarándoklat rendezője. (Lakik: Budapest, IV. kerület, Központi papnövelde.)

2553

1895

(Pályázat a bodolyai kántortanítói állomásra.)

A baranya-baáni r. k. plébániába kebelezett Bodolya fiókközségben, nyugdíjazás folytán, a kántortanítói állás üresedésbe jöven, augusztus 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedéke: a) hitközségtől évi készpénz 42 frt, b) kegyurtól 4 frt, c) községben lakóktól páronként (117) $\frac{1}{8}$ pm. elegyes gabna — értékben 86 frt 77 kr., d) ugyanannyi morzsolt kukoricza 64 frt 53 kr., e) ugyanazoktól 3 liter bor — borjárulék 39 krral megváltható 49 frt 63 kr., f) vasárnapi oktatási díj 15 frt, g) minden egyes hétköznapi tanköteles után 20 kr. 30 frt, h) hat öl fa saját személyére 60 frt, i) iskolafűtésre 2 öl 20 frt, j) négy font gyertya 2 frt, k) 3 szoba, 1 konyha, 1 éléskamra, 1 pincze, 1 padlás, melléképületben 1 tehénistálló, 1 pajta, l) szántóföld 8 hold 279 □-öl, kert 578 □-öl, rét 1 hold 558 □-öl, kat. jöv. 129 frt, m) kegyurtól 8 pm. kétszeres 25 frt, n) hegyi lakosoktól páronként 1 frt 237 frt, o) stola-illeték 10 frt, tisztán tanítói járulék 371 frt 38 kr., kántori járulék 342 frt 32 kr. Összesen 713 frt 70 kr. Favágatási díj és behordás a községet terheli; föld- és egyéb adót a tanító fizeti. Jár malomfuvar és hivatalos utra napidíj. A község fentartja magának azt a jogot, hogy akkor, mikor szükségét látja, a természetményeket, hiteles adatok alapján, készpénzzé átváltoztathatja, s ennek a megválasztott köteles magát alávetni. Oktatási nyelv: magyar és illyr. Csak képesített tanítók pályázhatnak. Az állomás augusztus 25-én elfoglalandó. Kellően felszerelt folyamodványok a ker. esperesi hivatalhoz Baranya-Baánba intézendők.

2554

1895

(Pályázat a kisdoroghi osztálytanítói állomásra.)

A kis-doroghi r. k. osztálytanítói állomásra f. évi július 25-re pályázat hirdettetik. Jövedelme 10 havi tanidőre 350 frt a községtől, tetszés szerinti részletekben; butorozott szoba kis előszobával, mely esetleg tanítónőnek konyhául is szolgálhat. Tannyelv: magyar és német. Folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz küldendők.

2555

1895

A k a k a s d i róm. kath. osztály-tanítói állomásra folyó évi augusztus hó 15-ig pályázat nyittatik. Javadalma évi 350 frt, negyedévi részletekben és bu-
torzott csinos szoba. A pályázat tanítónők részére is nyitva áll. A megválasztott tartozik ezért az iskolaszék által meghatározott külön osztályt és az ismétlő iskolát vezetni és azon esetben, ha tanító választatik meg, a kántori teendőkhöz is segéd-
kezni. Tannyelv: német-magyar. A folyamodványok kellőleg felszerelve a kakasdi iskolaszéki elnökséghez küldendők. Bonyhád az utolsó posta. (Pályázat a kakasdi osztálytanítói állomásra.)

2556

1895

A s z e b é n y i r. k. népiskolánál megüresedett osztálytanítói állomásra (Pályázat a szebenyi osztálytanítói állomásra.)
f. évi augusztus hó 15-ig pályázat nyittatik. Javadalma: 300 frt a község pénztárából évnegyedes részletekben; 12 méter kemény hasábfal, melyből a tantermet is fűtetni tartozik; egy csinos szoba, ágyneműn kívül kellőleg bebutorozva. Kötelessége: az iskolai év alatt egy osztályt önállóan vezetni, a kántorkodásban szükség esetén segédkezni s állomását a tanév alatt, ha csak önálló kántortanítóságra nem jut, el nem hagyni. A tanítási nyelv: magyar. Az orgonáláshoz is értő a választásnál előnnyel bír. A folyamodványok kellőleg felszerelve a szebenyi r. k. iskolaszéki elnökséghez intézendők. Képezdét végzett ifjak is pályázhatnak. A pályázónak r. k. vallásának kell lenni. Az állomás f. év szeptember 1-én elfoglalandó.

2557

1895

A b á t a i róm. kat. népiskola alszögi osztálytanítói állomására ezennel (Pályázat a bátai alszögi osztálytanítói állomásra.)
pályázat nyittatik. Javadalma: a) Természetbeni lakás, a hitközség tulajdonát képező házban, mely áll: két szobából, egy konyhából, élés-kamarából, padlásból, udvarból és pincéből. Az évi házbér átlagos értéke 60 frt, b) 300, azaz háromszáz forint havi előleges részletekben a hitközség pénztárából 5) 9, azaz kilencz hold, egyenkint 1200² öl szántóföld haszonélvezete, melyet a tanító műveltet. Átlagos évi jövedelem 100 frt, d) 3, azaz három méter öl puha hasábfal saját használatára, melyet a község a tanító udvarába szállit és felrak 18 frt, e) 5, azaz öt forint meszelési évi átalány. Összesen 483 frt. Kötelessége: egy tantermet vezetni, az ismétlő iskolásokat tanítani és a kántoriakban szükség esetén segédkezni, minden díj nélkül. Pályázati határidő augusztus 15-ig terjed, a pályázók kérvényüket Tolna-Agárdra S á g h y Pál ker. tanfelügyelőhöz küldjék.

2558

1895

A s z a k a d á t h i osztálytanítói állomásra augusztus 10-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme évi 308 frt lakással. Tannyelv: német. Folyamodványok az iskolaszékhez intézendők, u. p. Gyönk. (Pályázat a szakadáthi osztálytanítói állomásra.)

2559

1895

(Pályázat a
czikói osztály-
tanítói állomásra.)

A czikói r. k. iskolánál harmadtanítói állomás szerveztetvén, ennek betöltésére f. é. augusztus 31-ig pályázat kirdettetik. Javadalma: 1) két szoba, két konyha, egy kamara, felszer, istálló és pinczéből álló tanítói lak a tanítói lak mellett, kert és kut. 2) A hitközségtől 300 frt készpénz évnegyedenként fizetve egy polgári évre. Kötelessége az osztályt önállóan vezetni, a vasárnapi tanulók oktatásában, valamint a kántori teendőkben segédkezni. A tannyelv német-magyar. A kellőkép felszerelt folyamodványok Czikóra (Tolnamegye, u. p. helyben) a plébánia hivatalhoz intézendők.

2560

1895

(Pályázat a
baáni segéd-
tanítói állomásra.)

A baranya-baáni r. k. segédtanítói, illetve segédtanítónői állásra ezennel pályázat hirdettetik. A segédtanító, illetve segédtanítónő évi fizetése havi előleges részletekben: 400 frt, azon felül 4 kbm. tűzifa és egy a szükséges butorokkal ellátott csinos szoba élvezete. Köteles az illető megválasztott az iskolaszék által meghatározandó önálló osztályokat vezetni, a vasárnapi tanítást egy külön osztályban eszközölni. Az esetre, ha tanító választatik meg, a kántori teendőkben segédkezni, míg a tanítónő a kézi munkát külön díjazás nélkül tanítani köteles. Tannyelv: német-magyar. Pályázhatnak okleveles tanítók és tanítónők. Pályázati határidő 1895. augusztus 15-ig. Az állás ez évi szeptember 1-én elfoglalandó. Pályázati kérvények hiteles vagy hitelesített okmányokkal felszerelve augusztus 14-ig a r. k. iskolaszék egyházi elnökéhez küldendők.

2561

1895

(Pályázat a
dr.-szent-mártoni
osztály-
tanítói állomásra.)

A somogy-dráva-szent-mártoni róm. kath. népiskola II-od tanítói állomására pályázat nyittatik. Fizetése 350 frt, egy butorzott szoba téli fűtéssel. A horvát nyelvhez értők előnnyel birnak. Pályázati határidő f. évi augusztus 15. A kellően felszerelt folyamodványok a dráva-szent-mártoni iskolaszék elnökéhez czimzendők.

2562

1895

(Pályázat a
fekedi osztály-
tanítói állomásra.)

A feked i r. k. osztálytanítói állomásra f. é. augusztus 15-ig pályázat hirdettetik. Jövedelme: 10 hónapi tanítási időre 300 frt; butorozott szoba és 4 méter tűzifa. Tannyelv: német-magyar. Tartozik I., II., III. osztályt önállóan vezetni. Az állomás szeptember elején elfoglalandó. A folyamodványok az iskolaszéki elnökséghez küldendők Fekedre u. p. Véménd (Baranyavármegyében.)

2569

1895

A b a r a n y a - r á c z p e t r e i róm. kath. népiskolánál az I-ső osztály-
tanítói állásra f. évi augusztus 25-ig pályázat hirdettetik. Évi fizetése 350 forint,
a község által havonként kiszolgáltatva, és egy öl kemény hasáb- vagy aprított
fa fűtésre. Lakásul egy szoba a szükséges butorzzattal ágynemű nélkül. Pályáz-
hatnak a német nyelvben jártas tanképesített férfi- vagy nőtanítók, végzett ké-
pezdészek is. A tannyelv német-magyar. Folyamodványok a ráczpetrei iskolaszék
elnökéhez intézendők. Személyes megjelenés szeptember elsején.

(Pályázat a
ráczpetrei
osztálytanítói
állomásra.)

2521

1895

A s z e n t i v á n i r. k. osztálytanítói állomásra f. évi augusztus hó 4-ig
pályázat nyittatik. Javadalma az 1895—96. évi tíz havi tanidőre 300 frt negyed-
évi részletekben előre fizetve; 1 butorozott szoba ágynemű nélkül; 1 öl kemény
tűzifa felvágva. Tartozik ezért külön osztályt vezetni s az ismétlő iskolában a
kántortanítóval felváltva működni. A kántorságban jártasak s személyesen is meg-
jelenők előnyben részesülnek. A folyamodvány kellőleg felszerelve a szentiváni
iskolaszéki elnökséghez fent kitett napig beküldendő. (U. p. B.-Szt.-Lőrincz.)

(Pályázat a
szt.-iváni osz-
tálytanítói
állomásra.)

Missi sunt cooperatores: Petrus Krum e Kurd ad Zomba; Joannes
Rajczy ex Apar ad Kurd; Michael Ambach neopresbyter ad Apar;
Stephanus Komócsy neopresbyter ad Mosgó; Carolus Bődy neopres-
byter ad Szántó; Stephanus Waldinger neopresbyter aliquamdiu obtinuit
respirium.

Datum in Nádasd, die 10. Julii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XIV.

2650

1895

LEO PP. XIII.

Ad futuram rei memoriam. Expositum est Nobis piam juvenum opificum societatem in Coloniensi Dioecesi primum institutam ea incrementa, Deo fautore, suscepisse, ut nunc in universae Germaniae, Austriae et Hungariae, atque Helvetiae dioecesisbus reperiatur erecta. Societas in sectiones partitur, unaquaeque sectio Sacerdote gaudet Praeside. Nunc vero, cum, sicuti ad Nos admotae praeseferunt preces, tum Coloniensi Antistiti, tum sectionum Praesidibus, tum reliquis Christifidelibus eandem in Societatem adscitis in votis admodum sit, ut tam frugiferum institutum, caelestium munerum, quorum dispensatores Nos voluit Altissimus, largitione augere velimus, Nos votis hujusmodi benigne obsecundandum censuimus. Quare de Omnipotentis Dei misericordia ac B. B. Petri et Pauli Apostolorum ejus auctoritate confisi, omnibus et singulis Christifidelibus, qui dictam Societatem in quacumque Germaniae, Austriae et Hungariae atque Helvetiae Dioecesi in posterum ingredientur, die primo eorum ingressus, si vere poenitentes et confessi Ssum Eucharistiae Sacramentum sumpserint, Plenariam; ac tam inscriptis, quam pro tempore adscribendis in dictam Societatem Sodalibus, Sacerdotibus, Praesidibus, Magistris et Benefactoribus pariter in Germaniae, Austriae et Hungariae, atque Helvetiae Dioecesisbus existentem, si vere poenitentes et confessi ac S. Communionem refecti respectivam Parochialem Ecclesiam, vel respectivae sectionis oratorium die festo Patrocinii S. Josephi et die anniversario foundationis ejusdem Societatis vel Dominica immediate sequenti a primis vespere usque ad occasum solis dierum hujusmodi singulis annis devote visitaverint, et ibi pro Christianorum Principum concordia, haeresum extirpatione, peccatorum conversione ac S. Matris Ecclesiae exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die praefatorum id egerint, Plenariam omnium peccatorum suorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino concedimus. Insuper dictis fidelibus nunc et pro tempore eandem in Societatem adlectis, aliisque supra recensitis, qui corde saltem contriti qualibet per annum feria secunda psalmum „Miserere“ recitaverint, et quoties quodlibet bonum opus vel juxta Societatis statuta, vel in ejus utilitatem et incrementum exercuerint, centum dies de injunctis eis, seu alias quomodolibet debitis poenitentiis in forma Ecclesia consueta relaxamus. Quas omnes et singulas indulgentias, peccatorum remissiones,

(Indulgentiae
sod. opif. cath.
concessae.)

ac poenitentiarum relaxationes etiam animabus Christifidelium, quae Deo in charitate conjunctae ab hac luce migraverint per modum suffragii applicari posse indulgemus. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscunque. *Praesentibus valituris ad Decennium*. Volumus autem ut praesentium litterarum transumptis, seu exemplis etiam impressis, manu alicujus Notarii publici subscriptis et sigillo Personae in ecclesiastica dignitate constitutae munitis, eadem prosus fides adhibeatur, quae adhiberetur ipsis praesentibus, si forent exhibitae vel ostensae.

Datum Romae apud S. Petrum sub annulo Piscatoris die XIX. Decembris MDCCCXCIV. Pontificatus Nostri Anno Decimo septimo. Pro Dno Card. de Ruggiero m. p., *Nicolaus Marini* m. p. subs. L. S.

2651

1895

LEO PP. XIII.

Venerabilis Frater, salutem et Apostolicam benedictionem.

(Literae Ss.
Patris Nostri
Leonis XIII.
ad Archiepi-
scopum Tara-
gonensem.)

Postquam catholici ex tota Hispania viri, sacrorum Antistitibus praeerantibus, quantum convenere ad religionis utilitates promovendas, visum tibi est ceterisque Episcopis, qui coetui interfuerant, litteras ad Nos dare, quae de fausto rei exitu deque omnium voluntate erga Sedem Apostolicam ejusque integram libertatem docerent. Equidem de litteris deque obsequio et studio vestro gratias pro merito habemus; in acto autem feliciter conventu impense gratulamur vobis. Deum simul benignissimum enixa prece rogamus, ut, qui vobisdedit velle, quaecunque in religionis bonum concordii suffragio decrevistis, det etiam perficere. Ex quibus ea esse praecipua, quae Nos saepenumero, suadente gentis vestrae caritate, docuimus. Illud primis ex animo non excidisse confidimus, catholicorum officium esse, jurium disceptatione, quaecunque sint, divinae Providentiae permissa, eos, qui publicam rem administrant, omni prosequi observantia; quod eo libentius in praesentia exsequi par erit, quum habeant Hispanae gentes regni moderatricem quae ob virtutes animi ac singulare obsequium in Apostolicam Sedem omni sit honore atque estimatione dignanda; nunquam vero committere ut religionis rationes, quae toto eminent coelo, politicis controversiis implicentur.

Improbandi etenim profecto sunt, qui in civilium factionum commoda et ad politicos quoscunque fines adipiscendos catholicum nomen pro argumento habent religiosaque populi voluntate abutuntur.

Juvat igitur eos, quibus sacrorum cura demandata est, a civilibus studiis abstinere omnino esse, ne ministerium Ecclesiae in suspicionem veniat. Laici vero homines non verbo tenus sed ipsa re ecclesiasticae auctoritati morem gerant neve unquam obliviscantur privatorum utilitates emolumento religionis communique bono debere subiici. Haec dum servant, catholicos laicos otiosos esse nequaquam permittimus, probamus contra si incolumi debita legibus observantia nec repudiato Episco-

porum ductu religiosae rei provectum strenue prosequuntur. Quamobrem congressus saepe cogi, ephemerides in vulgus edi, quae quidem ad regulam exigantur praescriptorum ab Apostolica Sede atque incolumi reverentia erga eos, qui potestate potiuntur; consociationes operariorum foveri aliasque id genus celebrari institutiones magnopere extollimus et inculcamus. Hortamur autem multo maxime, ut Romano Pontifici, qui Christi Domini vices interris gerit, catholici homines in dies arctius adhaerant. Novimus enim ac dolemus in Hispanis etiam minime desiderari, qui religionis obtentu Sedis Apostolicae consiliis ac documentis obsistunt nec desunt ephemeridum scriptores, qui etsi catholico utuntur nomine usque eo sunt progressi, ut supremam Ecclesiae auctoritatem non adversentur modo, sed etiam irreverenter habuerint. Pro certo habemus, Venerabilis Frater, fideles Hispaniarum populos monita haec Nostra accepturos libenter, Episcopos vero naviter curaturos, ut ea animis alte insideant atque in rem deducantur. Id religionis, id patriae exigit caritas; una etenim haec ratio est, qua religionis patriaeque bono vere prospiciatur. Deus autem, a quo est omne datum optimum, suo vos numine tueatur; divinarumque gratiarum auspex paternaeque Nostrae benevolentiae testis sit apostolica benedictio, quam tibi cunctisque Episcopis populoque Hispano universo amantissime impertimus.

Datum Romae apud Scutum Petrum die X. Decembris anni MDCCCXCIV. Pontificatus Nostri decimo septimo. *Leo PP. XIII.* Venerabili Fratri Thomae Costay Fornaguera, Archiepiscopo Tarragonensi.

2652

1895

S. Rituum Congregatio.

Veliternen.

Cathedralis Basilicae Veliternae Caeremoniarum Praefectus, qui iuxta Constitutiones Capitulares curare debet, ut omnia quae ad Caeremonias attinent rite ac recte ab omnibus peragantur, Sacrorum Ritum Congregationi pro opportuna declaratione humillime exposuit, nimirum: „In choro diebus festis adsunt praeter Canonicos, Beneficiatos et Ven. Seminarii Alumni. In Missa solemni, ad *Credo*, omnes Symbolum recitant cum Celebrante, simulque ad verba „Et incarnatus est . . .“ genuflectunt. Absoluta recitatione, omnes sedent. Cum deinde cantatur praedictus versiculus „Et incarnatus est“ Beneficiatos et Seminarii Alumni sedentes non faciunt ad eadem verba alteram genuflexionem. Et haec praxis duobus abhinc annis obtinet, vi resolutionis sumptae in Collatione Casuum moralium et liturgicorum, habita die 20 mensis Iulii anni 1893, praeside Rmo Dno Episcopo Suffraganeo et Vicario Generali, adstantibus Canonicis, Beneficiatis et Seminarii Alumnis, qui disciplinis Theologicis vacant. Inde postulavit:

„An servari possit huiusmodi praxis non genuflectendi prout in casu?“

Et Sacra eadem Congregatio, ad relationem infrascripti Secretarii, omnibus

attente consideratis, rescribendum censuit: *Affirmative*, iuxta Decreta in *Neapolitana* 15 Februarii 1659, et *Maioricensi* 13 Februarii 1677 et praxim Basilicarum Urbis. Atque ita rescripsit et servari mandavit. Die 15 Iunii 1895. Cai. Card. *Aloisi-Massella* m. p. S. R. C. Praef. (L. † S.) *Aloisius Tripepi* m. p. Secret.

2653

1895

(Mors Josephi
Hass, parochi
Kánya.)

Die 16. Julii a. c. pie in Domino obiit *Josephus Hass*, parochus Kányaensis, qui a. 1841. natus, a. 1865. presbyter ordinatus ab a. 1881. parochiae Kánya praefuit.

Pro cuius animae refrigerio quivis sacerdos dioecesanus tres missas offerre tenetur.

2654

1895

(Concursus
pro beneficio
parochiali
Kánya.)

Beneficium parochiale *Kánya* per obitum *Josephi Hass* de iure et facto vacans redditum, patronatui Fundi Religionis obnoxium praesentibus concursui usque finem mensis Augusti a. c. duraturo expono.

Qui e Clero dioecetano animo ducuntur beneficium isthoc consequendi, velint eatenus libellos supplices ad Exc. Cultus et publ. Institutionis R. H. Ministerium inscriptos et legali tymbro 50. cr. provisos intra terminum praecclusi ad officium Dioecesanum promovere.

2655

1895

(A népfelke-
lési ügyekben
hivatalból
kivánt anya-
könyvi kivo-
natok dijmen-
tes kiadá-
sáról.)

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől 34551. szám. A m. kir. honvédelmi miniszter ur f. évi junius hó 1-én 30891. sz. a kelt átiratából arról győződtem meg, miszerint a múlt évben megejtett népfölkelési időszak jelentezés alkalmával tapasztaltatott, hogy a népfölkelés nyilvántartásában igen sok elhalt népfölkelésre kötelezett vezetetik.

A községi előjárók összhangzó bemonddása szerint ezen szabálytalanság kiváltképpen az anyakönyvvezetők azon mulasztásából ered, hogy a községi előjárók hivatalos megkeresésének és számtalan szorgalmazásának dacára, az anyakönyvvezetők vonakodnak az elhalt népfölkelésre kötelezettekről dijmentes halotti bizonyítványokat kiszolgáltatni.

Tiszteletteljesen felkérem tehát a főtiszt. egyházi főhatóságot, hogy az anyakönyvvezetőket utasítani és kötelezni méltóztassék arra, hogy az 1886. évi XX. t. cz. 10. §-a folytán ugy a kérdéses halotti bizonyítványokat, mint egyéb segéd okmányokat dijmentesen hivatalból, népfölkelési ügyekben is éppen ugy kiszolgáltassák, mint egyéb katonai ügyekre nézve az 1889. évi VI. t. c. 36. §-ában elrendelve van. Budapest, 1895. évi julius hó 7-én. Wlassich Gyula s. k. Valamennyi főtiszt. egyházi főhatóságnak.

2656

1895

„A plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás“ 39. §-ának azon rendelkezésével kapcsolatban, miszerint a 40—100 korona templompénztári kiadásokhoz a ker. esperes írásbeli engedélye kívántatik, a ker. esperesek egyike által azon kérdésnek eldöntése terjesztetvén előm, hogy vajjon a ker. esperesek a saját kezelésök alatt álló templompénztárak 40—100 koronaig terjedő kiadásainak engedélyezése végett, minthogy ennek szüksége velők szemben is fenforog, kihez forduljanak, vajjon a viszonyosságnál fogva, melyben az esperesek kezelésére bízott pénztárakhoz állanak, a ker. jegyzőkhöz, avagy az egyházmegyei hatósághoz? — ezennel kijelentem, miszerint tekintettel azon körülményre, hogy a ker. esperesek részére biztosított azon jogositvány, melynél fogva a felügyeletökre bízott templompénztárakból a fent jelzett mérvben felmerülő kiadásukat engedélyezhetik, indokát egyebek közt a hatáskör kiszélesítésével járó tekintély emelésének célzatában is bírja, másrészt pedig a ker. esperesek és jegyzők közti viszonyosság a pénztár és számadás vizsgálatán, vagyis azon határon túl, melyet e részben a plébániai vagyont illető szabályzat és utasítás 120. §-a megjelöl, nem terjeszthető, s így az imént hivatkozott új szabályzat e részben a korábbi jogállapotot érintetlenül hagyta, annál fogva a ker. esperesek, mint plébánosok részére a saját kezelésök alá tartozó templompénztárak 40—100 korona közt mozgó kiadásainak engedélyezése az egyházmegyei hatóságnak fentartott gyanánt tekintendő s ebből folyólag a kérdéses engedély megadása iránti kérvény az egyházmegyei hatósághoz intézendő.

(Az esperesek, mint plébánosok kezelése alatti templompénztárak 40—100 korona kiadásainak engedélyezéséről)

A miről a ker. esperes urak miheztartó tudomásul ezennel értesítettnek.

2657

1895

Egyrészt mivel a templomépítési és fentartási tőkéek kamatai hazai törvényeink és bírósági döntvények alapján adómentesség jogkedvezményében részesítvők, másrészt pedig a templomok tőkepénzei nem annyira belszükségletek, vagy személyi járandóságok fedezésére, mint inkább építésre vagy fentartásra szolgálnak, a mennyiben a kápolnák, fiókközségi templomok, mint kegyurakkal egyáltalán nem bírók, valamint a kegyuratlan plébániatemplomok is fentartási költségeik tekintetében első sorban tőkepénzeiknek e célra való igénybe vételére utalvák, de sőt a kegyurakkal bíró plébániatemplomok tőkepénzei is ezek fentartási céljára igénybe vehetők, a plébánosoknak a templomaikra kirótt tőkekamatadóban való belenyugvását a templomok érdekeivel nem találván összeegyeztethetőnek: utasítom ezennel a lelkész urakat, miszerint a templomaik tőkekamatjai után kirótt tőkekamat- és általános jövedelmi pótdadó leírását az illetékes m. kir. adóhivataloknál kérelmezzék, és ha kell, ügyeiket harmadfoku elbírálásig fokozatosan fölebb vigyék.

(Utasítás a templomok tőkekamatadójá elleni felszólamlások iránt.)

Az evégre szerkesztendő kérvényeik kellő fogalmazásánál vezérfonálul

szolgálhat az alább közölt felszólamlási kérvény a zárjelekbe foglalt részeinek kihagyásával:

Nagytekintetű magyar kir. pénzügyigazgatóság!

(A templomok
tőkekamat- és
ált. jövedelmi
pótadót nem
fizetnek.)

Az esztergommegyei Kural községben levő róm. kath. templomra a f. évi tőkekamatadó kivétési lajstromnak 14. tétele szerint kivettett tőkekamatadó czimén 2 frt 25 kr, és jövedelmi pótadó czimén 1 frt 05 kr.

Ezen követelés ellen bátorkodom tiszteletteljesen felszólalni. A templom pénzei ugyanis a templom építési és renoválási költségeinek fődözésére vannak hivatva és mint ilyenek az illeték-egyenérték alól is fel vannak mentve az 1881. évi XXVI. t. cz. 24. §-ának d) pontja szerint. A templom köztudomásúlag nemcsak az ájtatossági gyakorlatoknak, hanem nyilvános oktatásnak is helye. Mint ilyen pedig az 1875. évi XXII. t. cz. 2. §-ának 6. pontja is felmenti a templompénzeket a tőkekamatadó alól, mert a pénzek részben ezen nyilvános közoktatás helyéül szolgáló épületnek (részben a nyilvános közoktatást végző papnak és templom-szolgáknak) fentartására vannak rendelve. A templom pénzei tehát a jelzett t.-cz. kivételnek helyet adó 2. §. 6. pontjának erejénél fogva fel vannak mentve a *tőkekamatadó* kötelezettsége alól. De ugyancsak az 1875. évi XLVII. t.-cz. 2. §-a 4. pontja felmenti az *általános jövedelmi pótadót* alól is azon erkölcsi személyeket, kik ugyanazon évi XXII. t.-cz. 2. §-a 6. pontja szerint adómentesség kedvezményében részesített jövedelmeket huznak. Ilyen értelemben (ítélt a trencsényi pénzügyigazgatóság 1892. jan. 23-án 2173. sz. alatt. De ily értelemben) döntött a közig. pénzügyi bíróság 1888. ápr. 21-én 1087. és u. a. évi 3293. sz. alatti döntvényeivel. Miért is tiszteletteljesen kérem a Nagytek. kir. Pénzügyigazgatóságot, miszerint a kurali templomra kirótt tőkekamat és ált. jöved. pótadónak törlését elrendelni méltóztassék.

20688/1894. XIV.

Dr. Koperczky Ferencz nagyölvédi lakosnak, mint a nagyölvédi és kurali róm. kath. templompénztárak kezelőjének kérvénye az utóbbiak 1893. évi adó számlán előirt tőkekamatadó és járulékai iránt. Végzés. A nagyölvédi róm. kath. templompénztár 1893. évi adószámláján előirt 3 frt 64 kr. tőkekamat- és 1 frt 40 kr. általános jövedelmi pótadónak, valamint a kurali róm. kat. templompénztár 1893. évi adószámláján előirt 4 frt 42 kr. tőkekamat- és 1 frt 75 kr. nak törlése a felhozott indokokból elrendeltetik. — Budapesten, 1894. július 19-én. Az aláírás saját-kezü, hivatalos. (Olvashatlan név.)

2658

1895

A)

A magyarországi lat. és gör. szert. róm. kath. tanítók segélyalapja vagyonáról a kezelő egri főkáptalan által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek talált

(A kath. tanítók segélyalapjának 1894. évi számadása.)

1894. évi számadás kivonata.

V a g y o n á l l á s 1893. é v v é g é n.

	oszt. ért.
1. 4 ⁰ / ₀ -kal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint) 114.000 korona, vagyis	57450 frt — kr.
2. 4 ² / ₁₀ ⁰ / ₀ -kos egys. oszt. államkötvényekben (névérték szerint)	1100 „ — „
3. 6 db. bazilika sorsjegy á 8.50	51 „ — „
4. Magán kötelezvényen	50 „ — „
5. Takarékpénztáraknál 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₀ kamatra tőkésítve	14000 „ — „
6. Készpénzmaradvány	3636 „ 16 „
Összesen	76287 frt 16 kr.

I. Fejezet. 1894. évi Bevétel.

1. §. A mult évi készpénzmaradvány	3636 frt 16 kr.
1. §. összege	3636 frt 16 kr.
2. §. Az egyházmegyék gyűjtéseiből befolyt:	
a) Az esztergomi érseki megyéből	221 frt 75 kr.
b) A kalocsai érseki megyéből	204 „ 50 „
c) Az egri érseki megyéből	263 „ 86 „
d) A besztercebányai püspöki megyéből	51 „ — „
e) Az eperjesi gör. szert. püspöki megyéből	80 „ 25 „
f) Az erdélyi püspöki megyéből	101 „ 60 „
g) A győri püspöki megyéből	131 „ 15 „
h) A kassai püspöki megyéből	70 „ 50 „
i) A nagyváradai gör. szert. püspöki megyéből	19 „ — „
k) A nyitrai püspöki megyéből	105 „ „
l) A pécsi püspöki megyéből	195 „ 20 „
m) A rozsnyói püspöki megyéből	102 „ 09 „
n) A szatmári püspöki megyéből	49 „ — „
o) A székesfehérvári püspöki megyéből	5 „ 50 „
p) A szepesi püspöki megyéből	124 „ 98 „
q) A szombathelyi püspöki megyéből	194 „ — „
r) A váci püspöki megyéből	13 „ — „
s) A veszprémi püspöki megyéből	144 „ — „
t) A pannonhalmi főapátság egyházi területe részéről	13 „ 50 „
2. §. összege	2089 frt 88 kr.
3. §. Tőké (értékpapírok és takarékpénztári betétek) kamataiból	3004 frt 04 kr.
3. §. összege	3004 frt 04 kr.

4. §. Végrendeleti hagyományból :

Néhai Bartl György bresztováczi plebános által hagyományozott	20 frt — kr.
4. §. összege	20 frt — kr.

A bevételek összesítése: 1. §. összege	3636 frt 16 kr.
2. §. összege	2089 „ 88 „
3. §. összege	3004 „ 04 „
4. §. összege	20 „ — „
Összes bevétel	8750 frt 08 kr.

II. Fejezet. 1894. évi Kiadás.

1. §. Az 1894. évben felosztás alá eső (alapsz. 6. és 7. §§.)
összeg számlájára:

a) A közp. bizottság által megszavazott ösztöndíjak czimén kiadatott	2008 frt 84 kr.
b) Segély- és gyámpénzekre, valamint a szegény sorsu tagok gyá- molítására	2437 „ 66 „
c) Az orsz. kath. tanítói árvaházról illető hányad czimén az árva- ház külön kezelt alapjába áttétetett	487 „ 54 „
1. §. összege	4934 lrt 04 kr.

2. §. Tőkésítésre :

1100 korona névértékű 4 ⁰ / ₁₀₀ -os járadék kölcsönkötvényekért, a lejárt kamatok kiegyenlítésével fizettetett	531 frt 22 kr.
2. §. összege	531 frt 22 kr.

3. §. Különfélékre (nyomdai, postai stb. stb. költségek) 10 frt 25 kr.

A kiadások összesítése: 1. §. összege	4934 frt 04 kr.
2. §. összege	531 „ 22 „
3. §. összege	10 „ 25 „
Összes kiadás	5475 frt 51 kr.

Mérleg: Összes bevétel	8750 frt 08 kr.
„ kiadás	5475 „ 51 „

1895. évre átvendő készpénzmaradvány 3274 frt 57 kr.

A segélyalap vagyonállása 1894. év végén:

1. 4 ⁰ / ₁₀₀ -kal kam. magyar járadékkötvényekben (névérték szerint) 116.000 korona, vagyis	58000 frt — kr.
2. 4 ² / ₁₀₀ -os egys.osztr. államkölcsön-kötvényekben (névérték szerint)	1100 „ — „
3. Hat db. bazilika sorsjegy á 8.50	51 „ — „
4. Magán kötelezvényen	50 „ — „
5. Takarékpénztárakban 4 ¹ / ₂ ⁰ / ₁₀₀ kamatra tőkésítve	14000 „ — „
6. Készpénzmaradvány	3274 „ 57 „
Összesen	76475 „ 57 „

B)

A létesítendő országos katolikus tanítói árvaház alapjáról a kezelő egri főkapitány által benyújtott, felsőbb helyen pedig felülvizsgált és helyesnek tatált

1894. évi számadás kivonata.

V a g y o n á l l á s 1893. é v v é g é n.

1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölcsön jegy (névérték szerint) 100 frt — kr.	
2. 4 ⁰ / ₀ -kal kam. magyar járadék kötvényekben (névérték szerint) 10500 korona, vagyis	5250 " — "
3. Takarékpénztárban 4 ⁰ / ₀ kamatra tőkésítve	5000 " — "
4. Készpénzmaradvány	572 " 70 "
Összesen	10922 frt 70 kr.

I. Fejezet. 1894. évi Bevétel.

1. §. A múlt évi készpénzmaradvány	572 frt 70 kr.
1. §. összege	572 frt 70 kr.
2. §. Az egyházmegyék gyűjtéseiből:	
Az egri érseki megyében — Szőke Sándor egri róm. kath. hitközségi tanító pályanyertes művének sokszorosításából befolyt és az árvaházra felajánlott tiszta jövedelem	63 frt — kr.
2. §. összege	63 " — "
3. §. A segélyalap 1894. évben felosztás alá eső jövedelmeiből az árvaház pénztárába áttétetett:	
A szabályszerű ¹ / ₁₀ rész czimén	487 frt 54 kr.
3. §. összege	487 frt 54 kr.
4. §. Tőkék kamataiból	464 frt 75 kr.
4. §. összege	464 frt 75 kr.
A bevételek összesítése:	
1. §. összege	572 frt 70 kr.
2. §. összege	63 " — "
3. §. összege	487 " 54 "
4. §. összege	464 " 75 "
Összes bevétel	1587 frt 99 kr.

II. Fejezet 1894. évi Kiadás.

1. §. Tőkésítésre:	
3000 korona névértékű, 4 ⁰ / ₀ -kos járadék kölcsönkötvényekért, a lejárt kamatok kiegyenlítésével fizettetett	1457 frt 70 kr.
1. §. összege	1457 frt 70 kr.
2. §. Különfélékre: Ez évben semmi sem adatott ki.	— " — "
A kiadások összesítése:	
1. §. összege	1457 frt 70 kr.
2. §. összege	— " — "
Összes kiadás	1457 frt 70 kr.
Mérleg. Összes bevétel	1587 frt 99 kr.
" kiadás	1457 " 70 "
1895. évre átvendő készpénzmaradvány	130 frt 29 kr.

Az árvaház alapjának állása 1894. év végén.

1. Egy db. 1870-i magy. kir. nyeremény kölcsönjegy (névérték szerint)	100	"	—	"
2. 4 ⁰ / ₀ -kal kam. magyar járadék kölcsönkötvényekben (névérték szerint) 13500 korona, vagyis	6750	"	—	"
3. Takarékpénztárban ez idő szerint 4 ¹ / ₄ ⁰ / ₀ -kos kamatra tőkésítve	5000	"	—	"
4. Készpénzmaradvány	130	"	29	"
Összesen				11980 frt 29 kr.

2659

1895

(Pályázat a
teveli osztálytanítói
állomásra.)

A tolna-teveli r. k. népiskolánál megüresedett osztálytanítói állomásra f. évi augusztus hó 5-ig pályázat nyittatik. Az állomás jövedelme: egy a szükséges butorokkal ellátott szobából álló lakás, 400 frt készpénz; kötelme: egy tantermet s az ismétlő iskolát önállóan vezetni, a kántori teendőkben segédkezni. Tannyelv: német-magyar. A kérvények az iskolaszék elnökségéhez intézendők.

2660

1895

(Pályázat a
babarcsi osztálytanítói
állomásra.)

A babarcsi (Baranyam.) róm. kath. oszt. tanítói állomás megüresedvén, arra f. évi aug. 11-ig pályázat kirdettetik. Tannyelv német-magyar. Az állomás jövedelme egy polgári évre: a) 800 korona készpénzben havi előleges részletekben a hitközség pénztárából kiutalványozva; b) szobából és konyhából álló szabad lakás, mely évenként kétszer meszeltetik s padlója ugyanannyiszor felmosatik. Kötelessége leendő az alsóbb osztályokat tanítani s a kántorságban segédkezni. Az állomás szept. 1-én elfoglalandó. Megjegyeztetik, hogy a megválasztott ezen állomását a szorgalmi idő alatt csak azon esetben hagyhatja el, ha önálló kántortanítónak választatnék meg. Kérvények az iskolaszékre czimezve főt. Eberling Mátyás esperes-plebános urhoz küldendők.

2661

1895

(Pályázat a
németkeéri
osztálytanítói
állomásra.)

A németkeéri (Tolnam.) róm. kath. elemi iskola egy osztálytanító állomására pályázat hirdettetik. Évi díja 300 frt a hitközségtől havi, 50 frt a m. kir. közalapítványi uradalomtól évnegyedes részletfizetésben, egy szoba a tanépületben a szükséges butorral. A megválasztott csak ideiglenesen alkalmaztatik, mégis biztosítván itt működését, évről-évre számítva, szeptember 1-től, szeptember 1-ig. Tannyelv német-magyar. Kötelessége az első osztályt és az ismétlőket tanítani. A kántori teendőkben jártas pályázók előnyben részesülnek. Szükség esetén képezdét végzetek folyamodványai is tekintetbe vétetnek. Pályázati határidő f. évi augusztus 18-ig. Az állomás szeptember első napjaiban elfoglalandó. A kellőleg felszerelt folyamodványok, az okiratok eredeti, v. hiteles másolatban, Német-Keerre (Tolnam. Czeccén át) a róm. kath. plebánia hivatalhoz intézendők.

2662—63

1895

Az értényi (Tolnamegye) róm. kath. iskolánál üresedésbe jött osztálytanítói és segédtanítói állomásokra f. é. augusztus hó 15-ig pályázat nyittatik. Az osztálytanítói állomás jövedelme: évi 300 frt készpénz, egy butorozott szoba fűtéssel és $\frac{1}{4}$ hold kert haszonélvezete. A segédtanítói fizetés: évi 150 frt, egy butorozott szoba fűtéssel, $\frac{1}{4}$ hold kert haszonélvezete és ételmezés a kántortanítónál, a miért a kántorságban segédkeznie kell. Mindkét állásra pályázhatnak képezdevégzett tanítójelöltek is. Pályázók okmányait a fentjelzett határidőig küldjék be az iskolaszék elnökségéhez — posta helyben.

(Pályázat az értényi osztálytanítói és segédtanítói állomásokra.)

2664

1895

F a d d o n, Tolnavármegyében, a róm. kath. népiskolánál egy osztálytanítói s ezzel egybekapcsolt segédkántori állomás megüresedvén, arra pályázat hirdettetik. Javadalma: 360 frt évi fizetés s egy szobából álló lakás fűtéssel. Kérvények a faddi róm. kath. iskolaszéki elnökséghez intézendők folyó évi augusztus hó 15-ig.

(Pályázat a faddi osztálytanítói állomásra.)

2665

1895

M u c s i b a n (Tolnavármegyében) egy magyar-német tannyelvű róm. kath. kántorsegédtanítói állomás megüresedvén, annak betöltésére folyó évi augusztus 15-ig pályázat hirdettetik. Évi fizetés: 200 frt, szabad ételmezés s lakás fűtéssel. Kötelessége egy osztályt vezetni, az ismétlő iskolában és a kántorságban segédkezni. Az eredeti, vagy hitelesített másolati bizonyítványokkal felszerelt folyamodványok a mucsii iskolaszék elnökéhez küldendők.

(Pályázat a mucsii kántorsegédtanítói állomásra.)

2666

1895

A k i s f a l u d i róm. kath. elemi iskolánál az altanítói állomás lemondás folytán üresedésbe jöven, erre folyó év szeptember 1-ére pályázat nyittatik. Az állomás évi jövedelme: 400 frt készpénz fizetés utólagos negyedévi részletekben, saját személyére 1 öl kemény hasábfá, butorozott szoba. Kötelessége: az alsóbb osztályokat önállóan vezetni s a vasárnapi oktatást egy külön osztályban eszközölni, nemkülönben a kántori teendőkhöz segédkezni. Tannyelv német-magyar. Az okmányokkal felszerelt folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz küldendők.

(Pályázat a kiskisludi altanítói állomásra.)

J o a n n e s Á c s, cooperator Gy.-Jováczaensis nominatus est administrator Kányaensis. (Personalia.)

Datum in Nádasd, die 22. Julii 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XV.

2790

1895

LEO PP. XIII.

Salutem et Pacem in Domino.

Unitatis christianae propositum, instaurandae per Orientem vel affirmandae, vix Nos, Patriarchis illarum gentium in consilium accitis, aggressi eramus, quum ab isto catholicorum Clero accepimus litteras obsequio in Nos et obsecratione refertas. Eas paulo post alterae subsecutae sunt, similem filiorum pietatem spirantes similiterque supplices, ab optimatibus nationis vestrae communiter datae: quae pariter atque illae tam acciderunt iucundae ut intimam erga vos animi caritatem permoverint. Hoc autem eo vel magis factum, quia ex utrisque luculenter testatum vidimus singulare, quo ardetis, studium reconciliationis salutisque iuvandae vestrorum civium, quos a gratia sua iam pridem Apostolica Sedes dolet seiunctos. Dignus plane est professione catholica animus iste vester, dignus vera Christi fraternitate. Neque nos cunctati profecto sumus ad postulata quae detulistis peculiare quaedam cogitationes convertere; rescribere tamen ad vos consulto in hoc tempus distulimus. Visum est enim rationibus vestris id fore utilius, si mentem Nostram pleniore licuisset modo patefacere, simulque cum quaesito paternae curae solatio, nonnihil vobis hortationis apostolicae impertire.

(Epistola apostolica ad Coptos.)

Inclitae ecclesiae gentique vestrae maxima Nos benevolentia, nec vos opinio fallit, omnino favemus, nihil habentes potius, quam ut affictas eius res praesenti ope erigamus. — Siquidem, a religionis inde primordiis, arctissima et praeclara necessitudinis vincula intercesserant Romanam inter et Alexandrinam ecclesiam. Hanc ipse apostolorum Princeps per Marcum discipulum et interpretem suum condendam regendamque curavit, futuram non uno nomine eximiam. Nec quisquam ignorat quam digne eam tenuerint viri sanctimonia et sapientia insignes, in his Dionysius, Petrus martyr, Athanasius, Cyrillus; qui, ex praeconio sancti Caelestini I, semper defensores catholici dogmatis extiterunt,¹⁾ et quorum summa cum Pontifice romano consensio auctoritatisque eius par observantia multis factis elucet. Fuit etiam apud cathedram Marci schola electae doctrinae late nobilissima; in qua iam tum patuit quid disciplinae humanae utiliter possint ad veritatem divinam sive illustrandam sive tuendam, prudenti iudicio advocatae. Sed clarior praeterea laus ecclesiae vestrae, specimina excellentis virtutis protulisse; in omnemque

¹⁾ Ep. ad S. Cyrillum Alex. n. 1.

posteritatem manabit eorum memoria qui desertas Aegypti solitudines in domicilia evangelicae perfectionis, magni Antonii instituto admirabili, commutarunt. — Infesta catholicae unitati succedere tempora, eaque diu Alexandrinae quoque ecclesiae calamitosa: non defuere tamen ex ipsa qui argumenta ederent non obscura pristinae repetendae romanae fidei et communionis. Illud quidem commemorabile sub exitum magni Concilii Florentini, quum Eugenius IV. decessor Noster, splendidâ Coptorum atque Aethiopum legatione admissa, Alexandrinam sedem addictasque gentes Sedi Apostolicae reconciliavit, magnâ Ecclesiae laetitia. Atque utinam integra apud eas omnes permansisset concordia pacta, neque alienationis causae rursus acerbae incidissent. Nihilo tamen minus eodem providentiae caritatisque studio romani Pontifices in discordes filios constiterunt affecti: vosque ipsi nomina potissimum Pii IV., Gregorii XIII., Innocenti XI. et XII., Clementis XI. itemque XII., Benedicti XIV., Pii VII., in litteris vestris recoluitis grato animo et memori.

Ad Nos quod attinet, iucundum enimvero est, penitus vobis haerere in animis, ut religiose declarastis, eas de rebus vestris curas quas ab initio pontificatus suscepimus, multoque est incundius nosse quam fideli eisdem curis voluntate et opera respondere nitamini. Id enim in primis est a Nobis consultum, ut aptum haberetis praesidium ab Alumnis Societatis Iesu: qui vobis adsunt quum sacrarum expeditionum muneribus, tum puerilis aetatis institutione, in eoque praecipue ut bonae indolis adolescentes rite ad clericatum educant. Mandatu pariter Nostro, istuc deinde advecti sunt Missionales Africani Lugdunenses, homines apostolici, qui adhuc apud vos, in inferiore praesertim Aegypto, versantur. Egregiam autem eorum operam largeque fructuosam aequum est vos, ut facitis, collaudare, atque ex eo de resurgenti ecclesiae vestrae gloria, in tempus haud ita longinquum, optime augurari. Id ipsum adeo Nostram auget expectationem acuitque instantiam, ut nuper etiam aliquid rogationi vestrae concedendum libentissime censuerimus. Episcopum namque habetis a Nobis datum, popularem vestrum; virum, ut aetate, sic doctrina florentem, consilio, exemplo; qui nullis profecto nec vigiliis nec laboribus parcat in vestram omnium salutem. Nobisque laetabilis vere fuit ampla ea significatio honoris, qua ipsum, prout novissimae nunciaverunt litterae vestrae, uno vos animo auspicantem dignitatis munia exceperitis, debitae simul obtemperationis partes sancte polliciti. — Sed plura deinceps et maiora posse Nos efficere causâ vestra, valde confidimus, favente Deo vobisque omni conspirantibus ope et pietate. Atque id vos primum curare studiosissime oportet, quemadmodum *depositum fidei* caute inviolateque custodiatis: nec enim vos fugit de bono agi omnium praestantissimo, eoque malis artibus fallaciisque quorundam hominum istuc peregre commeantium nimis multum obnoxio. Et quoniam ad rectam fidei custodiam plurimum sane interest quali disciplinae ratione animi a teneris imbuantur, eam idcirco velle ab omni erroris periculo incolumem, atque adeo ministram religionis et probitatis, scholis multiplicatis optimis, enixe contendite. Qua in re tam gravi, a Nobis

etiam bona vos habere volumus adiumenta. — Ista vero, quae commendavimus, non ita, ut opus est, benevertent, nisi accesserint christianae virtutis pietatisque exercitationes, ab illis maxime qui maiores natu, qui loco clariores: proinde agite, huc etiam pro virili parte alacriorem diligentiam conferte, *in omni opere bono fructificantes, et crescentes in scientia Dei.*¹⁾ Sacerdotum quidem copia, pro locorum atque hominum opportunitatibus, in desiderio est: attamen in hanc spem nonnulli ex vestra ipsa iuventute iam proba succrescunt. Qui si utrâque ornentur laude et doctrinae sanae et vitae integerrimae, si religionis catholicae ardore et vera caritate patriae ducantur, laeta sane erunt vobis incrementa allaturi, ac subinde laetiora, aliis pluribus ad sacerdotium incitatis exemplo. Neque id minus curandum sperandumque est de virginibus sacris, educationi deditis puellari; quae floreat in tutela Catharinae vestrae, sapientis virginis et invictae. — Unum videtur reliquum, in quo vos peramanter hortemur; hoc est ut animorum coniunctionem diligere atque colere ne cessetis. Et clerici inter se et inter se laici homines quantâ maxima fieri possit sentiendi agendique convenient similitudine: utrumque vero ordinem copulatum et obstrictum teneant *vinculum perfectionis*, caritas Christi. Quae documenta ut eo amplius in animis valeant, libet compellare vos eodem pastoralis studio quo maiores vestros beatus Cyrillus e patriarchali throno alloquebatur:²⁾ *Imitemur, dilectissimi et caelestis vocationis participes, imitemur, pro sua cuiusque facultate, ducem nostrae salutis et consummatorem Iesum. Amplectamur eam, quae in altum evehit, animi demissionem, et caritatem, quae nos Deo coniungit, et erga divina mysteria sinceram fidem. Divisionem fugite, vitate discordiam mutua vos caritate fovele; Christum audite edicentem: In hoc cognoscent omnes quia discipuli mei estis, si dilectionem habueritis ad invicem.*³⁾ — Inter multiplices autem fructus eiusdem concordissimae caritatis, singularis quidam inest in eo, quod vestri qui de religione dissident cives, tali exemplo commoti, propensius adducantur ut catholicam vobiscum communionem expetant et requirant. Cuius rei eventum quum merito vos tantopere exoptetis, eundem ipsi urgeatis velimus, et apud eos omnibus christianae humanitatis officiis, et sanctis apud Deum precibus; id quod a Nobis vel proxime est catholicis universis indictum.

Hoc loco sentit maxime animus ac testari gestit sollicitae caritatis vim, qua vos, quotquot cooptico estis ritu a Nobis disiuncti, vos ad unum omnes, prosequimur cupimusque *in visceribus Iesu Christi.*⁴⁾ Sinite, fratres et filios dulci vos desiderio appellemus; sinite alamus spem quam de reditu vestro non tenuem exhibetis. Comperta quippe est vestra in Nos ac nostros benevolens gratia; aequae ac mens pia, qua factum commiserantes patrum, tempora illa, sanctitatis fecunda et gloriae, saepius revocatis. Idque fiduciam addit quod complures ad hanc Petri Cathedram, tamquam ad arcem veritatis et salutis perfugium, non sine ardore

¹⁾ Coloss. I, 10. — ²⁾ Hom. in mysticam Caenam, X ex diversis, c. ult. — ³⁾ Ioann. XIII, 35. — ⁴⁾ Philipp. I, 8

respicitis, nihil fere iam dubitantes ad optima erga ipsam consilia inclinare. — Consilia eiusmodi, rectis animis auctore divino Spiritu iniecta, ut studiose Nos complexi antehac sumus, sic incensa magis magisque voluntate complectimur, Deoque misericordiae votis maximis commendamus. Quidquid autem possit ex Nobismetipsis ad ea perficienda conducere, id Nos, certissimum habetote, non modo nulla in parte desiderari patiemur, sed ultro abundeque pro conscientiae officio praestabimus. Nempe plenam prudentiae et benignitatis rationem quam in eadem re adhibuit Benedictus XIV., Decessor illustris beneque de natione vestra promeritus, deliberatum Nobis est imitari, qui multa peropportune constituit, auctoritatem temperans indulgentia. *Ex hac porro indulgentia, similiter Nos at est ille professus, uberem in dies spiritualium gaudiorum messem expectamus, lucrum scilicet animarum ad gremium Ecclesiae redeuntium: probe enim intelligent, Nos pastoris Iesu Christi vicem in terris tenentes, tantum quaerere et salvum velle quod perierat; ovesque inventas, non virga timoris, sed officio caritatis ad ovile congregare.*¹⁾ — Cor Nostrum ita patet ad vos: et quoniam alia nulla Nos movet ad hortandum causa, nisi caritas Christi Iesu, in suam vos hereditatem vocantis, eadem vos ad respondendum moveat impellatque obsecramus.

Quae quum ita sint, si unitatis catholicae studia toto Aegypto quotidie invalescant, quique coepere boni fructus, uberius consequantur, tum vero poterit Alexandrina ecclesia, quod vos percipere significastis, ad praestantiam veteris prosperitatis fidenter niti; poterit iusta sibi et beneficia et ornamenta a romana Ecclesia, matre nunquam non amantissima, expectare. — Auspicia fauste emergentia benigne foveat Sanctorum praeclara cohors quos in caelum Aegyptus transmisit, beatissimusque Petrus atque carissimus ei Marcus, vestrae auctores iidemque patroni ecclesiae; maxime vero sanctissima Virgo MARIA, cui decus divinae matris Cyrillus idem constantia mirifica asseruit.

Illud est denique exorandum, ut ipsa FAMILIA SACRA quae divino iussu regionem istam profuga invisit beavitque hospitem, atque in proavis illis vestris semina prima indidit caelestis doctrinae et gratiae, ea vos salutariter respiciat singulos universos, muneribusque priscae pietatis cumulatissime donet.

Datum Romae apud Scutum Petrum die XI. Iunii anno MDCCCVC, Pontificatus Nostri decimo septimo. *Leo PP. XIII*

2791

1895

(Mors Joannis
Huber, cano-
nici hon. et
parochi Ná-
dasdensis.)

Die 27. Julii a. c. piam animam Creatori reddidit Joannes Huber, canonicus honorarius, assessor consistorialis, em. VAD. et scholarum inspector districtus Pécsvárad, parochus Nádasdensis, pui a. 1821. natus, a. 1846. presbyter ordinatus aliquamdiu cooperatorem et praebendatum egit, dein a. 1857. notarius

1) Pastoralis Instr. ad Coptos, Eo quamvis tempore, anno MDCCXLV.

consistorialis et ceremoniarius episcopalis, a. 1862. assessor consistorialis et parochus Nádasdensis, a. 1863. inspector scholarum districtus Pécsvárad, a. 1868. eiusdem districtus Vice-Archi-Diaconus, a. 1885. cathedralis ecclesiae Quinqueecclesiensis canonicus ad honores renuntiatus gratam sui memoriam apud V. Clerum dioecesanum reliquit vel ex eo, quod haud exiguae substantiae suae in dimidia parte haeredem scripsit fundum Emeritorum Sacerdotum dioeceseos.

Cuius animam consuetis sacerdotum dioecesanorum suffragiis commendo.

2792

1895

Beneficium parochiale Várdombense per translationem Sigismundi Pártos vacans redditum, inclyto patronatui Academiae R. Theresianae Viennensis obnoxium praesentibus concursui usque 20. Septembris a. c. duraturo expono.

(Publicatur concursus pro beneficio parochiali Várdomb.)

Reflectentes ad praefatum beneficium velint recursus eatenus ad Exc. Cultus et publ. institutionis R. H. Ministerium inscriptos et tymbro legali provisos intra terminum praeclusi ad Officium dioecesanum promovere.

2793

1805

Juxta vigentem in dioecesi disciplinam communio paschalis incipit Dominica „Laetare“ IV. Quadragesimae et perdurat usque festum Ascensionis inclusive. Ob termini huius, qui ante Pascha protenditur, brevitatem in populosis praecipue parochiis saepenumero accidisse mihi constat, ut ob insufficientiam temporis quam plurimi fidelium, quamvis praecepto ecclesiae satisfactori confessorum adierunt, annuam confessionem cum communione paschali peragere haud potuerint ante Pascha, quin post Pascha eodem fine sacrum tribunal accessissent; tanta quippe praedilectio plebis communionem paschalem ante Pascha peragendi. Iam vero huic ut incommodo obviam iretur, solliciti de suorum salute animarum pastores facultatem sparsim a me petierunt et impetrarunt praefixum terminum communionis paschalis anticipandi; nuperrime autem e congregatione districtuali mihi supplicatum est, ut in hoc gravissimo negotio congrua disponerem.

(Terminus communionis paschalis ampliatur.)

Quare ut uniformitati disciplinae eatenus dioecesanae, item maiori facilitati adimplendi praeceptum s. matris ecclesiae de annua s. confessione et communione paschali consulatur, praesentibus terminum, a quo imposterum incipiat quotannis communio paschalis, a Dominica „Laetare“ IV. Quadragesimae retro ad Dominicam „Oculi“ III. Quadragesimae transpono, transpositumque declaro, redactori directorii dioecesani injungens, ut initium communionis paschalis ad exigentiam praesentium in directorio iam proximo permutatum exponat.

2794

1895

Sigismundus Pártos, parochus Mözsensis ex incidenti suae ad

(Donum Sigismundi Pártos pro fundo Asthenaei.)

Mözs promotionis pro fundo asthenaeali 60 flnos obtulit; quo fraternae charitatis documento opus praestitit in aditu novi beneficii sacerdote dignum, V. Clero dioecesisano gratum et utinam aliis quosque simili occasione pro modulo virium incitamento futurum.

2795

1895

(Pályázat a
bölcseki kán-
tortanítói állo-
másra.)

A bölcseki kántortanítói állomás áthelyezés folytán üresedésbe jöven, ennek betöltésére pályázat hirdettetik. A pályázat aug. 25-ig tart, 28-án a reggeli órákban énekpróba, melyre a pályázók személyesen megjelennek. A kántortanító jövedelme: 3 szobából álló tisztes lakás, konyha, 2 éléskamra, istálló, pincze, udvar és az udvarban egy kertecske; 265 frt készpénz, 30 frt ismétlő isk. tanítási díj, a pol. község által fizetve. Egy fél telek legelőilletékkal (24 magyar hold), melyet a tanító művel és az adót tőle fizeti. (Jövedelme 200 frt.) Stóla 100 frt. 4 öl puha tűzifa, 300 kéve puhafa-rőzse, melyet a pol. község vágat és hordat be. Ostyát a kántortanító süti. Tannyelv magyar. Egy osztályt a kántortanító vezet. Állomás azonnal elfoglalandó. A kérvények Bölcskére (Tolnamegye) u. p. helyben, az iskolaszéki elnökséghez intézendők.

2796

1895

(Pályázat az
izségi osz-
tálytanítói ál-
lomásra.)

Az izségi r. k. osztálytanítói állomásra f. évi augusztus hó 22-ig pályázat hirdettetik. Évi fizetése 360 frt készpénz, mely utólagos havi részletekben lesz a község által fizetve. 6 öl kemény tüzelőfa, melyet a község hordat be, de annak felapritása a tanítót terheli, ugyszintén a tanterem fűtése is e 6 öl fából a tanító által eszközöltetik. Lakása áll: két szoba, konyha, éléskamra, pincze, pajta, nyári konyha, istálló és házhoz tartozó kert. Kötelessége: a reá bizott osztályt és az ismétlősöket (melyért külön 21 frt díj jár) önállóan tanítani és a kántorságban segédkezni. Az állás szeptember 1-én foglalandó el. Tannyelv: Horvát-magyar. A felszerelt kérvények az iskolaszék elnökéhez intézendők. Posta helyben.

2797

1895

(Pályázat az
apari osztály-
tanítói állo-
másra.)

Az apari róm. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra f. évi augusztus hó 25-ig pályázat hirdettetik. Az állomás javadalma: 300 frt készpénzben, egy öl fa és egy csinos szobából álló lakás a legszükségesebb butorzattal. Kötelmei: egy osztályt önállóan vezetni és a kántori teendőkben szükség esetén segédkezni. A folyamodványok Aparra (Tolna megye) küldendők az iskolaszék egyházi elnökéhez. Tannyelv német-magyar.

(Pályázat a
duna-kömlődi
osztálytanítói
állomásra.)

2798

1895

A duna-kömlődi róm. kath. népiskolánál megüresedett osztálytanítói

állomásra f. évi augusztus hó 28-ig pályázat nyittatik. Az állomás jövedelme: egy szükséges butorokkal ellátott szobából álló lakás fűtéssel, 400 frt készpénz. Kötelme: egy tantermet önállóan vezetni és a kántori teendőkben szükség esetén segédkezni. Tannyelv: német-magyar. A kérvények az iskolaszéki elnökséghez intézendők.

2799

1895

A nádasdi róm. kath. elemi iskola osztálytanítói állomására pályázat (Pályázat a nádasdi osztálytanítói állomásra.) hirdettetik. Fizetése évi 400 frt és egy szoba butor nélkül az iskolaépületben. A fenti fizetést felveheti évnegyedenként előre és pedig: 250 forintot a hitközségi pénztárból és 150 forintot a kántortanítótól a teljes ellátás fejében, melyet utóbbi köteles volt adni a segédtanítónak. Kötelessége: külön osztályt és a vasárnapi iskolát vezetni és a kántoriakban segédkezni. Kérvények az iskolaszéki elnökhöz f. évi aug. 27-ig küldendők.

2810

1895

A tolna-teveli r. k. népiskola segédkántorsággal egybekötött osztálytanítói állomására f. hó 20-ikáig pályázat nyittatik. Évi jövedelme: egy a szükséges butorokkal ellátott szobából álló lakás, fűtés, a kántortanítónál élelmezés, 200 frt készpénz. Kötelme: egy tantermet s az ismétlő iskolát önállóan vezetni, a kántori teendőkben segédkezni. Tannyelv: német-magyar. A kérvények az iskolaszéki elnökséghez intézendők. (Pályázat a teveli osztálytanítói állomásra.)

Sigismundus Pártos parochus Várdombensis praesentatus est ad parochiam Mözs; Joannes Frey cooperator Nádasdensis nominatus est administrator ibidem; Franciscus Györkö, administrator Mözsensis nominatus est in administratorem Várdombensem. (Personalia.)

Datum in Nádasd, di 8. Augusti 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XVI.

2982

1895

Decretum S. R. Congregationis

A Rmīs locorum Ordinariis non semel postremis hisce annis exquisitum fuit, utrum in Ecclesiis adhiberi liceret lucem electricam tam ad dissipandas tenebras, quam ad pompam exteriorem augendam. Nuper vero Sacrorum Rituum Congregationi propositum fuit Dubium: „Utrum lux electrica adhiberi possit in Ecclesiis?“ — Quare Emi Patres Sacris tuendis Ritibus praepositi in Ordinariis Comitibus, ad Vaticanum infrascripta die habitis, rescribendum censuerunt: „*Ad cultum, Negative. Ad depellendas autem tenebras, Ecclesiasque splendidius illuminandas, Affirmative; cauto tamen ne modus speciem praeseferat theatralem.*“ Atque ita rescripserunt, et servari mandarunt die 4. Junii 1795. Cai. Card. Aloisi-Masella m. p. S. R. C. Praef. L. † S. Aloisius Tripepi, m. p. S. R. C. Secret:

(De luce electrica adhibenda in eccl.)

2983

1895

Die 11. Augusti a. c. pie in Domino obiit Antonius Szücs, parochus Kisasszonyfaensis, qui a. 1842. natus, a. 1866. presbyter ordinatus, ab a. 1870. in Bellye, ab a. 1879. in Vörösmarth, ab a. 1887. in Villány, ab a. 1891. in Kisasszonyfa parochum egit.

(Mors Antonii Szücs, parochi Kisasszonyfaensis.)

Pro cuius animae refrigerio quivis sacerdos dioecesanus tres missas offerre tenetur.

2984

1895

AR. D. Eugenius Ajaky, VAD. em. et parochus Varasdensis septuagenarius semet ad rite obeunda munia parochialia propter capitis vertiginem incessabilem viriumque prae senecta nimiam debilitatem inhabilem sentiens, postquam de ista inhabilitate medici per me eatenus deputati testimonium protulisset, confratrumque proprii districtus concordibus suffragiis pro applacidanda eidem pensione commendatus fuisset, nuper mihi supplicavit, ut initia darem proceduræ, e cuius resultado quietis cum annua pensione compos fieret.

(Expetuntur vota districtuum quoad pensionem Eugenii Ajaky.)

Huiusmodi precibus annuendo proinde provocatos volo cunctos per dioecesim districtus, quatenus intuitu applacidandae petitaе pensionis in sensu statutorum pensionalium in congregationibus autumnalibus vota depromere velint.

2985

1895

(A tehetősebb
anya- és fiókközségi templomok pénztárai a Lazaristák budapesti templomára és házára adakozhatnak.)

Bizonyára nem olvasta lelki öröm nélkül a t. egyházmegyei papság a kath. hírlapok időnkinti értesítéseit azon bizottság nemes és eredményes buzgókodásáról, mely Ő cs. és kir. Fensége, József főherczegnek pártfogása alatt czélul tűzte ki a Lazarista Atyáknak letelepítését a fő- és székvárosba, a mely végből a számukra Budapasten építendő templom és társház építkezési költségeire rendezett gyűjtések útján máris jelentékeny sikert ért el, a mely azonban még távol áll a tervezett intézmény közeli megvalósításához megkívántató anyagi erő azon mértékétől, mely nélkül ily nagy vállalkozásba fogni sem lehet.

A fentisztelt bizottság tehát azon kérelemmel fordult hozzám, hogy a mondott czélra egyházmegyém templompénztárainak belevonását engedélyezném, illetve a lelkész urakat felhatalmaznám, hogy templomaik vagyoni erejéhez képest ezek pénztáraiból a szent czélra áldozatfillérekkel járulhassanak.

Tekintettel magyar kath. hitéletünk nagy lelki érdekeire, melyek ezen intézményhez fűződnek, káptalanommal egyetértőleg Székesegyházamnak e czímen való évi hozzájárulását 100 forintban állapítottam meg, a mely összeg további rendelkezésemtől függővé tett időtartamig a mondott czélra fordíttatni fog.

A mi pedig egyházmegyém többi templomait illeti, figyelemmel ezeknek többnyire szegényes vagyoni állapotára, a tehetősebb akár anya-, akár fiókközségi templomok pénztárait nézve az illető lelkészeket buzditólag felhatalmazom, miszerint ezekből legjobb belátásuk szerint tíz év tartama alatt évenként vagy kevesebbszer, amint t. i. a pénztár ereje megengedi, egyszerre legfőlebb 10 forintig terjedő adományokat küldhessenek a Lazaristák budapesti templomára és házára, a fentisztelt bizottság elnökének, a budapesti érseki Vicarius urnak kezéhez, mégis kizárásával annak, hogy ebből az illető templomokra bárminemű jogi kötelezettség hárítható lenne.

2986

1895

(Pályázat a szent-istváni osztálytanítói állomásra.)

A szent-istváni r. k. elemi iskola osztálytanítói állomására pályázat hirdettetik. Pályázhat okleveles tanító, avagy végzett képezdész is, utóbbi köteles az 1895/96. iskolai év alatt — különbeni állomásvesztés terhe mellett — a tanítói oklevelet megszerezni. Kántorságban jártas és személyesen jelentkező előnyben fog részesülni. Ha esetleg olyan választatnék meg, a ki a kántorságban még járatlan, az ilyen tartozik a helybeli kántortanítótól a kántori ismereteket elsajátítani, ki is őt e végből kellőleg és ingyen fogja oktatni. Az osztálytanító tartozik a kántortanítót betegség esetében a templomban és a tanításban is helyettesíteni. Hasonló kedvezményben fog betegség esetén az osztálytanító is a kántortanító által részeltetni. Díjazás: havi részletekben egész polgári évre 350 frt. Megérkezési költségek megtérítésére 4 frt. Mindkét illetmény a község birája által fog pontosan kifizet-

tetni. Lakásul az iskolaépületben egy butorzott tisztességes szoba ágynemű nélkül. A választás f. é. szeptember 8-ikán fog megtartatni. Tannyelv német. Kérvények a plébánia-hivatalhoz Szent-Istvánba (u. p. Baranya-Lőcs) küldendők.

3021

1995

Vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 31.569 sz. Gombos Mihály okl. tanító a hivatali sikkasztás büntetvében bűnösnek kimondatván, az ipolysági kir. törvényszék f. évi ápril 22-én 1234. sz. a. kelt s másolatban csatolt jogerőssé vált ítéletével két évi börtönre, háromévi hivatalvesztésre és politikai jogai gyakorlatának hasontartamu felfüggesztésére ítéltetett. Miről a főtiszt. főhatóságot ezennel tisztelettel értesitem. Budapest, 1895. évi augusztus hó 8-án. A miniszter helyett: Zsilinszky s. k. államtitkár. Valamennyi főtiszt. egyházi főhatóságnak.

(Gombos Mihály tanító felfüggesztése)

2997

1895

A fekedir. k. osztálytanítói állomásra a f. évi XIII. sz. körlevélben 2562. sz. a. hirdetett pályázat az ott felsorolt feltételek mellett, f. é. szeptember 25-iki határidő mellett, megújittatik.

(Pályázat a fekedir. k. osztálytanítói állomásra.)

2998

1895

Az egyházmegyei XIV. sz. köriratban f. évi július 22-én kelt 2661. sz. a. hirdetett németkeéri ideiglenes tanítói állomásra új pályázati határidő tűzetik ki f. évi szeptember hó 22-ig.

(Pályázat a németkeéri osztálytanítói állomásra.)

3022

1895

A szentkirályi plébániához tartozó Velin fiókközségben új kántortanítói állomás szerveztetvén, ennek betöltése végett f. é. szeptember 24-ig pályázat hirdettetik, a következő évi jövedelemmel: 1) 4000 frt alaptőkének jelenleg 6⁰/₀-os kamata czimén 240 frt; 2) 12 hold jóminőségű föld, melyben benne van a temető, a tanítót illető kaszálási joggal = 120 frt; 3) 1500 □ öl rét = 20 frt; 4) 200 □ öl házi kert = 5 frt; 5) failletmény az uradalomtól 2 öl, Velin községtől 1¹/₂, Bagota községtől 1¹/₂ öl = 24 frt; 6) párbér után: I. Velinben minden telkes pártól (55) a) 1 nyolczada buza = 33 frt, b) 10 kr. készpénz = 5 frt 50 kr; c) 4 liter bor (10 kr) = 22 frt; kisházások után (18 pár) 50 kr. = 9 frt; II. Bagotán minden telkes (47) pártól: a) 1 nyolczada buza = 28 frt 20 kr; b) 10 kr. készpénz = 4 frt 70 kr; c) 4 liter bor (10 kr) = 18 frt 80 kr; 7) Ismétlődő iskola után 10 frt; 8) minden tanköteles után tandíj és iskolafűtés czimen 2 frt = 60 frt; 9) stóla-jövedelem 4 frt; 10) Kényelmes lakás 2 szobával. konyha, mosókonyhával, kamara, istálló, felszer, sertés- és baromfióllal. A kellően felszerelt folyamodoányok a szentkirályi plébániához küldendők (posta helyben).

(Pályázat a velini kántortanítói állomásra.)

(Personalia.)

AR. Julius Wajdits, Suae Sanctitatis capellanus secretus ad honores, cleri iunioris in seminario maiori director spiritualis nominatus est „Confraternitatis Sacerdotum Adoratorum“ director dioecesanus; Josephus Molnár, cooperator Bükösdensis nominatus est administrator parochiae Kisasszonyfa; Alexander Nagy parochus Bogdásaensis praesentatus est parochus Kisasszonyfaensis; Julius Fetter cooperator Bogdása nominatus est administrator ibidem; Franciscus Romaisz director spiritualis seminarii minoris institutus est parochus Nádasdensis; Cl. Ferdinandus Vörös, ss. theol. doctor, cooperator Felső-Iregh nominatus est ecclesiae cathedralis praebendatus; Carolus Hradek, cooperator V.-Eccl. ad B. M. V. Pur. nominatus est director spiritualis seminarii puerorum, catecheta praeparandiae candidatorum ad ludimagisterium, director dioecesanus Societatis Altaris Budapestinensis, item S. Infantiae Jesu; Julius Kozári catecheta V.-Ecclesiensis missus est cooperator ad parochiam B. M. V. Purif. Quinque-Ecclesiis; Josephus Molnár missus est in subsidium infirmi parochi ad Felső-Iregh; Stephanus Valdingner neopresbyter missus est cooperator ad Bükösd.

Datum in Nádasd, die 28. Augusti 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XVII.

3100

1895

Juxta dispositionem §. 14. legis matrimonialis de 8. Octobris anni 1856. pro catholicis latae in regnis Croatiae et Slavoniae vetitum est matrimonium iungere absque praemissis bannis, atque partibus nupturientibus iuxta §. 70. Instructionis pro iudiciis matrimonialibus datae injunctum est, ut antequam matrimonialiter iungerentur, litterale attestatum de rite factis promulgationibus producerent; cuius vetiti equidem vis tanta est, ut sacerdotibus quoque absque tali de praemissis promulgationibus attestato ad copulationem procedere praesumentibus graviolem poenam statuatur infligendam.

(De poena sacerdotum absque attestato factarum promulgationum in Croatia et Slavonia ad copulationem procedentium)

Cui legis dispositioni inhaerendo Excelsum Regium croatico-slavonicodalmaticum Gubernium, respective: huius sectio cultus et publ. institutionis cointelligenter cum sectionibus negotiorum internorum et iustitiae publicato eatenus ddo 20. Maii 1895. sub nr. 5090. decreto iurisdictionibus administrationalibus intimandum invenit violati vetiti, de quo supra, poenalem cognitionem competentiae iurisdictionum iudicialium subiacere, earumdemque harum esse in sacerdotes, aliosque culpabiliter cooperando vetito huic contravenientes animadvertere.

Quosuper Venerabilem Clerum curatum districtum Trans-Dravanorum pro congrua notitia hisce edoceo.

3101

1895

Saepe numero accidit, ut animarum pastores eo, quod „haeresis externa“ casum constituit in dioecesi Ordinario reservatum, in recurrentibus aliqua secta vel schismate conversionum casibus autumantes, hos casus quoque indiscriminatim reservationi subiacere, tunc etiam supplices facultatem ab his casibus sacramentaliter absolvendi implorent, quando agitur de convertitis, qui in haeresi, respective in aliqua secta vel schismate nati et educati sunt, in gremium s. matris ecclesiae recipiendis.

(Casus convertitarum, qui in sectis nati sunt, ex capite haeresis externae reservationi non est obnoxiius.)

Cum vero talium convertitarum conversionem facilitari magis, quam retardari conveniat, praxi quoque in dioecesi eatenus continuo vigenti congruenter praesentibus declaro idmodi conversionum casus reservationi Ordinarii haud subiacere, proinde tales convertitas in foro interno per sacerdotes simpliciter iurisdictionatos quoque citra omnem facultatem absolutionis sacramentalis ex hoc capite participes fieri posse.

3102

1895

(Az anyaköny-
vek másodpél-
dányai f. évi
szeptember hó
végén lezárán-
dók s az ille-
tékes törvény-
hatóságokhoz
beszolgáltatán-
dók, ezentul
pedig az egy-
házmegyei le-
véltár részére
vezetendők.)

A vallás- és közokt. m. kir. minisztertől. 39633 szám. Az 1894. évi XXXIII. t. cz. a minisztertanácsnak a törvény 90. §-ban foglalt felhatalmazásán alapuló határozata értelmében f. évi október hó 1-én lép életbe.

Az 1827. évi XXIII. t. cz. arra kötelezi a lelkészeket, hogy az anyakönyveket két példányban vezessék, melyek egyikét minden év végén a törvényhatóságoknak tartoznak beküldeni. Minthogy az állami anyakönyvek a fenidézett rendelet értelmében október 1-től kezdve vezetettek, szükséges, hogy a lelkészek által vezetett anyakönyveknek a törvényhatóságokhoz küldendő példányai f. évi szeptember hó utolsó napjával lezárassanak.

Erről azon kéréssel van szerencsém a főtiszt. főhatóságot értesíteni: méltóztassék a hatósága alá tartozó lelkészeket (anyakönyvvezetőket) utasítani, hogy az általuk vezetett anyakönyvek azon példányait, melyeket az 1827. évi XXIII. t. cz. 1-ső §-a értelmében a törvényhatóságoknak beszolgáltatni tartoznak, f. évi szeptember utolsó napján a szokott módon lezárják s azokat f. évi október hó 1-ső felében az illetékes törvényhatóságoknak beszolgáltatassák.

Budapest, 1895. augusztus 1-én. Wlassics Gyula s. k. Valamennyi róm. és gör. kath. főtiszt. egyházi főhatóságnak.

Jelen kormányhatósági intézkedéssel kapcsolatban, ugyanazon fontos érdekre való tekintetből, mely az 1827. évi XXIII. t. cz. azon rendelkezésének, hogy az anyakönyvek két példányban vezetessenek s a másodpéldányok az illető törvényhatóságoknak beszolgáltatassanak, indító okául szolgált, hogy t. i. a bármi okból veszendőbe ment plébániai anyakönyvek adatait legyen honnét megbízhatóképen pótolni; minthogy a plébániai anyakönyvek vezetése a legközelebb közrebocsátandó utasítás értelmében a plébános uraknak továbbra is egyik legfontosabb kötelességét fogja képezni, a mely anyakönyvekhez az egyházi élet terén ugyanazon egyházjogi érdekek fűzve maradnak, melyek miatt azok keletkeztek s máig a teljes megbízhatóság fölényével dicsekedtek; *ezennel lelkészkedő papságomra nézve szoros miheztartásul elrendelem, miszerént az általok vezetett kereszteleési, halotti és esketési anyakönyvek másodpéldányait folyó évi szeptember hó utolsó napjával lezárván és a fenti kormányrendeletben kitűzött záros határidőn belül az illetékes törvényhatóságoknak a szokott módon beszolgáltatván, folyó évi október hó elsejétől kezdve, a régebben érvényben volt, de egyházmegyémben szokásból kiment gyakorlat felújításával, a keresztelek, halottak és eskettek anyakönyveinek másodpéldányait ezentul az egyházmegyei levéltár részére vezessék s a ker. esperesi hivatalok útján évenként legkésőbb a rá következő év január hó végén egyházmegyei hivatalomhoz betérjesszék.*

3103

1895

1675/1895. vall. és közokt. min. eln. szám. M. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeri rendelet a gyermekek vallásáról szóló 1894: XXXII. t.-cz. végrehajtása tárgyában.

(Miniszteri rendelet a gyermekek vallásáról szóló 1894: XXXII. t. cz. végrehajtása tárgyában.)

1. §. A gyermekek vallásáról szóló 1894: XXXII. t.-cz. tekintettel ezen t.-cz. 10. §-ának rendelkezésére és a m. kir. ministeriumnak 1895. évi június hó 29. napján, 2020/m. E. sz. alatt kiadott rendeletére, a házassági jogról szóló 1894-iki XXXI. t.-czikkel egyidejűleg 1895. évi október hó 1-ső napján hatályba lépven, a vallás- és közoktatásügyi miniszternek a kereszteleési bizonylatok kölcsönös megküldése tárgyában 1890. évi február hó 26-án 10.086. sz. a. kiadott rendelete 1895. évi október hó 1. napján egész terjedelmében hatályát veszti.

2. §. A vallás- és közoktatásügyi miniszternek 1875. évi január hó 13-án 563. sz. alatt kiadott körrendelete a törvényhozás további rendelkezéseig hatályban marad.

Azok, a kik a bevett vagy törvényesen elismert vallásfelekezetek egyikéhez sem tartoznak, a hivatkozott rendelet értelmében gyermekeik vallása és nevelése tekintetében is azon vallásfelekezet híveinek tekintendők, a melyhez azelőtt tartoztak.

Kelt Budapesten, 1895. június hó 29-én. Dr. W l a s s i c s G y u l a, s. k.

3104

1895

1674/95. vall. és közokt. min. eln. szám. M. kir. vallás- és közoktatásügyi, m. kir. igazságügyministeri és m. kir. belügyministeri rendelet a gyermekek vallására vonatkozó megjegyzések és nyilatkozatok alakszerűségeinek, s azok anyakönyvi nyilvántartásánál követendő eljárásnak, s a gyámhatósági beleegyezés mellett való áttérésnek szabályozása tárgyában.

(Kormányrendelet a vegyes házasságból születő gyermekek vallására vonatkozó szülői megegyezés alakszerűségeiről.)

A gyermekek vallásáról szóló 1894. XXXII. t.-cz. 1-ső §-ban foglalt felhatalmazás, s ugyanezen törvény 3., 4., 5. és 10. §§-ai alapján a következőket rendeljük:

1. §. A bevett, vagy törvényesen elismert különböző vallásfelekezetekhez tartozó házasulóknak gyermekeik vallására vonatkozó megegyezése (1894: XXXII. t.-cz. 1. §-a) a kir. járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró előtt a házasulók által személyesen, vagy különös meghatalmazottjaik által jelentendő ki.

Különös meghatalmazottul csak az fogadható el, a ki ebbeli megbízatását közjegyzőileg, vagy bíróságilag hitelesített olyan meghatalmazással igazolja, a melyben határozott kifejezést nyer, hogy a gyermekek valamennyien melyik szülőnek, az atyának vagy anyának vallását fogják követni.

A megegyezés a kir. járásbíró, a polgármester vagy főszolgabíró előtt az érdekelt két házasuló, vagy külön meghatalmazottjaik együttes jelenlétében jelentendő ki.

A megyegyezésről a kir. járásbíró, a polgármester vagy főszolgabíró által az 1. sz. minta szerint jegyzőkönyv veendő fel, mely a feleknek felolvasandó, az általuk értett nyelven megmagyarázandó, s elfogadás után úgy az eljáró köztisztviselőnek, mint a feleknek aláírásával, s illetőleg utóbbiaknak kézjeggyével ellátandó. A különös meghatalmazás a jegyzőkönyvhöz csatolandó.

2. §. A jegyzőkönyv felvétele előtt a járásbíró, a polgármester vagy főszolgabíró köteles meggyőződni a felek személyazonosságáról és arról, hogy az esetleges meghatalmazások az 1. §-nak megfelelőleg vannak-e kiállítva.

Kikérdezendők végül a felek arra nézve, hogy a házasságot hol, mikor és mely polgári tisztviselő előtt (1894: XXXI. t.-cz. 29. §.) kívánják megkötöni.

3. §. A járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró köteles meggyőződni arról is, hogy a házasulók a fennálló törvényeknek vagy rendeleteknek (1875. évi 563. sz. körrendelet) értelmében azon vallásfelekezethez tartoznak-e, a melynek hiveiül magukat vallják.

A mennyiben úgy találná, hogy a házasulók a törvény értelmében nem azon vallásfelekezethez tartoznak, a melynek hiveiül magukat vallják: fel kell világosítania azokat tévedésükről és arról, hogy a kötendő megegyezés csak akkor lesz hatályos, ha az összes gyermekeknek azon vallásban való nevelésében egyeznek meg, a melyhez vagy az apa, vagy az anya törvény szerint tartozik. Ha azonban a házasulók felvilágosításuk után is ragaszkodnak ahhoz, hogy megegyezésök jegyzőkönyvbe foglaltassék: az előre bocsátott figyelmeztetés és annak sikertelensége a jegyzőkönyvben külön felemlítendő.

4. §. Az 1. és 3. §§. értelmében felvett jegyzőkönyv hiteles másolatát a járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró legkésőbb a felvétel napját követő három nap alatt kiadja a kérelemhez képest az egyik vagy mindkét házasulónak, vagy azok különös meghatalmazottjainak és mindenesetre hivatalból megküldi a házassági anyakönyvvezetőnek, illetve azon polgári tisztviselőnek, a ki előtt a felek a házasságot megkötöni kívánják. (27.243 1895. számú igazságügyminiszteri utasítás 70. §-ának utolsó bekezdése, 72. §-a, 78. §-ának utolsó bekezdése.)

Az eredeti jegyzőkönyvet, valamint az 1. és 3. §§. értelmében kiállított meghatalmazásokat a járásbíró, a polgármester vagy főszolgabíró saját irattárában tartja vissza. Az anyakönyvvezető vagy más polgári tisztviselő a megegyezést az anyakönyvbe, illetőleg a házasság megkötéséről felvett jegyzőkönyvbe nem jegyzi be, ha a létrejött megegyezés az 1894: XXXII. t.-cz. szerint nem érvényes.

5. §. A gyermekek vallására vonatkozólag megkötött megegyezés az 1894. évi XXXII. t.-cz. 3. §-a értelmében később csak az esetben változtatható meg, ha a különböző vallású felek közül valamelyik a másik házastárs vallására tér át, úgy hogy e házasság egyvallásuak házasságává válik.

Ez esetben a megegyezés az 1. §-ban foglalt szabályok mellett, a járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró által a 2. / alatti minta szerint felveendő jegyzőkönyvbe foglalandó.

6. §. A 2. §. első bekezdésének rendelkezései az eredeti megegyezés megváltoztatása esetén is alkalmazandók. Az áttérési bizonyítvány, a melynek igazolnia kell, hogy a házasság most már mindketten ugyanazon egy vallásfelekezethez tagjai, valamint az eredeti megegyezés hiteles másolata, a mennyiben megegyezés más hatóság előtt jött volna létre, járásbíró, polgármester, vagy főszolgabíró előtt felmutatandó.

Ezenkívül felmutatandók a házassági anyakönyvi kivonat, valamint a 7-ik életévét még be nem töltött összes gyermekek születési anyakönyvi kivonatai is. A felmutatott okiratok a jegyzőkönyvhez csatolandók. Az eredetiek helyett csatolható azoknak hiteles másolata. E másolatokat az eljáró köztisztviselő is hitelesítheti.

A megegyezés megváltoztatásáról felvett jegyzőkönyv hiteles másolata legkésőbb a felvétel napját követő három nap alatt a kérelemhez képest kiadandó az egyik, vagy mindkét házastársnak, illetőleg a különös meghatalmazottaknak és mindenestre hivatalból megküldendő egyrészt azon anyakönyvvezetőnek, a kinél a felek házassága (27243/95. számú igazságügyminiszteri utasítás 78. §-ának utolsó bekezdése) — másrészt pedig mindazon anyakönyvvezetőknél, a kiknél a 7-ik életévét még be nem töltött gyermek születési esete nyilván van tartva. (60,000/95. számú belügyminiszteri utasítás 57. §-a) A 4. §. utolsó bekezdésének rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

7. §. Ha a bevett, vagy törvényesen elismert, különböző vallásfelekezetekhez tartozó szülők házassága annak következtében, hogy egyik házastárs a másik házastárs vallására tér át: egyvallásuak házasságává válik és a házasságból született az a gyermek, a ki a 7-ik életévét már túlhaladta, de a 18-ik életévét még be nem töltötte, az 1894. XXXII. t. cz. 3. és 4. §§-ai értelmében a szülőknek most már közös vallására kíván áttérni: ez csak a gyámhatóság beleegyezése mellett történhetik meg.

A beleegyezést az illetékes árvaszéknél kérheti: az áttérni kívánó gyermek vagy a szülők valamelyike, vagy ha nem a szülő a gyermek törvényes képviselője, a törvényes képviselő is.

A kérelmező tartozik bemutatni: a szülők házassági anyakönyvi kivonatát, azon esetben, ha a szülők között gyermekeik vallása iránt törvényes megegyezés létesült, a megegyezésről, valamint a megegyezés megváltoztatásáról szóló jegyzőkönyv hiteles másolatát, továbbá a szülő áttéréséről kiállított bizonyítványt, végül az érdekelt, s 7-ik életévüket már túlhaladott, de 18-ik életévüket még be nem töltött gyermekek születési anyakönyvi kivonatait.

A kérvényt, illetőleg a szóval előadott kérelemről felvett jegyzőkönyvet a gyámhatóság az érdekelteknek, jelesen az áttérni kívánó gyermeknek, e gyermek szülőinek, és ha nem a szülők valamelyike a gyermekeknek törvényes képviselője, a törvényes képviselőnek kihallgatása végett az illetékes polgármesternek, vagy főszolgabírónak adja ki. Az áttérni kívánó gyermek mindenestre személyesen, a

szükséghez képest a szülők, illetőleg a törvényes képviselő jelen nem létében hallgatóndó ki.

Ezen alkalommal a polgármester, vagy főszolgabíró köteles meggyőződést szerezni arról, vajjon érett-e már a gyermek annyira, hogy saját vallásos meggyőződéssel bírhat. A kihallgatás eredménye tüzetesen jegyzőkönyvbe foglalandó.

A gyámhatóság szükség esetében az áttérni kívánó gyermeket kihallgatás végett maga elé idézheti, s az áttéréshez beleegyezését csak akkor adja meg, ha az áttérni kívánó gyermek már az érettség oly fokát mutatja, hogy saját vallásos meggyőződéssel bírhat.

Ha a gyermek eddigi vallását elhagyni nem hajlandó: a gyámhatóság beleegyezése megtagadandó.

Az árvaszék határozata ellen az illetékes felsőbb hatóságokhoz felebbezésnek van helye.

Maga az áttérés a gyámhatóság beleegyezésének megtagadása után az 1868: LIII. t.-cz. 3–8. §-ában körülírt módon megy végbe.

8. §. Ha a gyermekek érvényes megegyezés hiányában a törvény értelmében szülők vallását követik és a szülők valamelyike a házasság tarlama alatt más vallásra tér át, az áttért szülő, ha neméhez tartozó, s 7-ik életévét még be nem töltött gyermeke van, az áttérést annak tényleges megtörténte után a születési anyakönyvben leendő nyilvántartás végett, az illetékes anyakönyvvezetőnek jelentse be. (60.000/95. számú belügyministeri utasítás 57. §-a.)

9. §. Ha az atya az 1894. évi XXXII. t.-cz. 5-ik §-a értelmében azt kívánja, hogy királyi leirattal törvényesített, vagy ő általa elismert, s 7-ik életévét még be nem töltött fugyermeke az ő vallását kövesse, ebbeli kívánságát a törvényesítést vagy elismerést követő 6 hó alatt jelentheti ki.

E kijelentésről a járásbíró, a polgármester, vagy főszolgabíró jelen rendelet 1. §-ában, valamint a 2. §. első bekezdésében foglalt szabályok szem előtt tartása mellett a 3. §. alatti minta szerint jegyzőkönyvet vesz fel.

A legfelsőbb elhatározást közlő leirat, elismerés esetén pedig, ha az elismerés nem személyesen történt az eljáró kir. járásbíró, polgármester, vagy főszolgabíró előtt, az elismerésre vonatkozó közokirat, végül a törvényesített, vagy elismert gyermekek születési anyakönyvi kivonatai felmutatandók, s eredetiben, vagy hiteles másolatban a jegyzőkönyvhöz csatolandók.

A másolatokat az eljáró köztisztviselő is hitelesítheti.

A jegyzőkönyv hiteles másolata legkésőbb a felvétel napját követő 3 nap alatt az atyának, illetőleg különös meghatalmazottjának kiadandó és mindenestre hivatalból megküldendő a születési anyakönyvbe való bejegyzés végett azon anyakönyvvezetőknek, a kik a kir. leirattal törvényesített, vagy elismert fugyermekek születését nyilvántartják. (60.000/95. belügyminiszteri utasítás 57. §-a.) A 4. §. utolsó bekezdésének rendelkezései megfelelően alkalmazandók.

10. §. A jelen rendelet 1—6. és 9-ik §§-ainak rendelkezései megfelelően alkalmazandók abban az esetben is, ha a házasulók a gyermekek vallására nézve az 1894: XXXII. t.-cz. 1. §-a alapján létrejött megegyezéseket, vagy e megegyezésnek az idézett törvény 3. §-a értelmében történt megváltoztatását, vagy a törvénytelen gyermek vallására nézve az atya az 1894: XXXII. t.-cz. 5. §-ához képest tett kijelentését kir. közjegyző előtt nyilvánítják.

Ez esetben a közokirat felvételének alakszerűségeire nézve a közjegyzői törvény intézkedéseit kell alkalmazni.

Az említett megegyezések és kijelentések anyakönyvi nyilvántartása végett a kir. közjegyző a fölvetett közokiratról hiteles kiadványt tartozik küldeni a jelen rendeletben megnevezett anyakönyvvezetőhöz, illetőleg polgári tisztviselőhöz.

Kelt Budapesten, 1895. évi június hó 29-én. Dr. Wlassics Gyula, s. k. Erdélyi Sándor, s. k. Perczel Dezső s. k.

3105

1895

A magyarországi latin és görög szert. róm. kath. tanítók Segély-(Az orsz. kath. tanítói Segély-alap közp. bizottságának közgyűlése.) alapja központi bizottságának folyó évi közgyűléséről szóló jegyzőkönyv kivonatát tudomás és a tanító urakkal is leendő közlés végett azon figyelemztetéssel teszem közzé, miszerint a jegyzőkönyv XIV. pontja értelmében segélydíjban részesített egyházmegyei tanítókat lelkészeik az elnyert segélydíjra nézve külön is tájékoztatólag tudósítani sziveskedjenek.

Jegyzőkönyv, felvétel Budapestén a magyarországi latin és görög szertartású róm. kath. tanítók segélyalapja központi bizottságának 1895. évi aug. hó 22-én a központi papnevelő-intézet dísztermében tartott 11-ik közgyűléséről. (Kivonatban.)

I. A gyűlést az egyetemi templomban 9 órakor tartott csendes sz. mise előzte meg, melyen a bizottság tagjai testületileg vettek részt.

VIII. Dr. Richnavszky Pál, szepesegyházmegyei püspöki helynök az iránt intézett kérdést az elnökhöz, valjon Fuhrmann László papnövendék, ki 120 frtos Mária-Terézia-féle ösztöndíj élvezetében is van, megtarthatja-e a segélyalapi ösztöndíjat is?

Ugyanezen alkalomból felmerült az a kérdés, valjon papnövendékek meghagyandók-e egyáltalában az ösztöndíj élvezetében?

Határozatott, hogy papnövendékek vagy általán mindazok, akik ingyenes teljes ellátásban részesülnek, vagy akik más alapból 100 frtos vagy ennél magasabb ösztöndíjat huznak, a segélyalapi ösztöndíjasok sorából töröltessenek. Ezen határozat alapján kihagyatott: Fuhrmann László, Hamar Kálmán és Jendrassák József papnövendék.

IX. Az elnök több oldalról felszólított, hogy alapító- és pártoló-tagsági oklevelek kiállítása czéljából űrlapokat küldene.

Határoztatott, hogy a bizottság új, diszesebb kiállítású okleveleket nyomtat és ezentúl az okleveleket maga állíttatja ki. Ennélfogva felkéretnek az egyházmegyei hatóságok, hogy azok névsorát, kik az alapszabályok VI. 12. és 13. §. értelmében oklevélre jogot tartanak, a méltóságos egri főkapitálannal közöljék, melynek képviselője a névsort az évi közgyűlésen bemutatja s ez alapon az oklevelek ki fognak állíttatni.

X. Az elnök felpanaszolja, hogy sok tag a magába a tagsági könyvecskebe bevezetett alapszabályokat nem olvassa s így szükség nélkül, felesleges kérdézősködés és felvilágosításkérés által az elnöknek nem csekély munkát okoz. Ismételve felmerült az eset, hogy különben jeles tanulónak azért nem lehetett ösztöndíjat adni, mert szülei 50 krnyi tagsági befizetéseket két egymásután következő évben elmulasztották. Ezt elháríthatják, ha az alapszabályok 16. §-át átolvassák.

XII. Az elnök azon indítvánnyal lép fel, hogy az árvaház alapjának kamatai terhére már most helyezettnek el 5—7 árva valamely árvaházban; hogy így az érdeklettek az alaphoz mielőbb gyakorlati hasznát láthassák.

A bizottság, jóllehet helyeselte az indítványt, mindazonáltal kivitelét, azon okból, hogy az árvaház alapjának tőkeszaporítása, mely amugy is felette lassan halad előre, ezáltal még jobban megakasztatnék, korainak tartja.

XIV. Tárgyalás alá vétettek a segélyezés iránti folyamodványok. Beérkezett összesen 199, kifogásoltatott 46, maradt jogosult folyamodó: 153. Egyenkint 20 frtnyi segélyben részesül 110 folyamodó.

A segély kiosztásnál a kellőleg fel nem szerelt s nem az egyházmegyei hatóság útján vagy a kitűzött határidőn túl beérkező folyamodványok figyelembe nem vétettek.

A segélyezettek névszerint a következők: Pécs egyhm.: Czay György pusztatabódi, Hambuch Péter csibráki, Jung Ferencz kis-kőszegi, Kiefer József kováczenai, Kulcsár István vargai, Rafael Leo dunaföldvári.

A megszavazott segély rendes bélyeggel ellátott nyugtára az elnöknel felveendő. Mindazon segélyösszeg, melyek decz. 31-ig fel nem vétetnek, az alap javára visszatartatnak.

A közgyűlésen panaszképen felemlített, hogy a gyűlés határozatairól némely tanító vagy éppen nem vagy csak a legutolsó időben nyer értesítést s így a segély-alap előnyeitől elesik. Ugyanezért mély tisztelettel felkéretnek az egyházmegyei hatóságok, hogy a saját egyházmegyéjükből segélyezett tanítók és ösztöndíjasok névsorát az egyházmegyei körlevelekben közölni kegyeskedjenek, minthogy az illetők más úton értesítve nem lesznek.

Felszólíttatnak továbbá a segélyezettek, hogy a nyugta beküldése alkalmával zavarok elkerülése végett tisztán írják ki a lakóhelyet és az utolsó postát.

XV. Az 1896-iki ezredéves országos kiállítás III. csoportjának bizottsága felhívja a segély-alapot, hogy a kiállításon részt vegyen.

A segély-alap, melynek célja a tanítók anyagi szükségletein könnyíteni, kiállításra alkalmas tárggyal nem rendelkezik. A kiállítás megnyitásánál s az esetleg megtartandó diszgyűlésen azonban hattagu küldöttség által képviselteti magát, melynek tagjai: Dr. Roszival István elnök, esztergomi kanonok, Gulyás Béla alelnök, a budapesti tanítóképző intézet igazgatója, Dr. Komlóssy Ferencz esztergomi kanonok, főtanfelügyelő, Erdélyi Imre szatmári népiskolai igazgató, Kelecsényi Antal mocsonoki tanító és Laszczik Gyula előszállási főtanító.

XVI. Az érsekújvárvidéki rk. népnevelők egyesülete azon indítványt terjeszti be: „hogya kiki, ha kántortanítónak megválasztatik, a választás helybenhagyásától számított egy éven belül köteles legyen a kath. segély-alap pártoló vagy rendes tagjai közé lépni.“ Ezen indítványból kifolyólag sok helyes és célszerű felszólalás történt. Minthogy azonban a segély-alap sikeres fejlődése leginkább a nagym. püspöki kar intézkedésétől függ, melyhez ez ügyben már történt alázatos felterjesztés, a jelen indítvány fölött semmi határozat sem hozatott.

Kelt mint fent. Dr. Roszival István s. k. Esztergom főszékesegyházi apátkanonok, a bizottság elnöke. Erdélyi Imre s. k. a bizottság jegyzője.

3106

1895

Az albertfalusi róm. kath. iskolai osztálytanítói állomására pályázat nyíttatik. Fizetése: 350 frt, két öl fa és egy szobából álló lakás. Tannyelv német-magyar. Pályázati határidő szeptember 20. Pályázhatnak okleveles, vagy legalább képezdét végzett tanítók. Kellőleg felszerelt folyamodványok Laskafalura (Baranyamegye) a plébániahivatalhoz küldendők.

(Pályázat az albertfalusi osztálytanítói állomásra.)

3107

1895

A meződi k.-tanítói állomásra f. évi október hó 15-éig pályázat hirdettetik. Az állomás jövedelmeit alkotják: tisztességes lakás és házi kerten kívül, készpénzben: a) a tanítói földek bérlete után 100 frt b) tandíj 20 frt; c) Szalay-féle alapítvány után 8 frt; d) páronként 20 kr. lélekpénz = 24 frt; e) a községi párok után borváltság fejében 20 kr. = 22 frt; f) stola-díj mintegy 6 frt. — Terményekben: a) minden községi pár után 1. 8-ados gabona; átlagos érték: 84 frt; b) a pusztai cselédség után 1 mm. buza: 6 frt; c) 4 öl hasábfu = 40 frt; d) 1 szekér széna, 1 szekér sarju: 20 frt; e) $\frac{1}{4}$ hold kenderföld: 5 frt; f) a temetőbeli fű évi értéke 5 frt; g) Szabad legeltetési jog. — Tannyelv: magyar-német. Helyi kántori teendők végzendők. — Pályázók folyamodványaikat az iskolaszék elnökéhez Saásdra intézzék.

(Pályázat a meződi kántortanítói állomásra.)

3108

1895

A paléi róm. kath. jellegű k.-tanítói állomás üresedésbe jövén, ezennel

(Pályázat a paléi kántortanítói állomásra.)

f. é. szept. hó 15-ig pályázat hirdettetik; jez állomás jövedelme tisztességes lakás és házi kerten kívül 300 frt osztr. ért. előrealó fizetéssel. A tannyelv német-magyar. A folyamodványok a felső-mindszenti plebániához intézendők.

3109

1895

(Pályázat a
bisztricei
kántortanítói
állomásra.)

A bisztricei róm. kath. kántortanítói állomásra f. é. szept. hó 15-ig pályázat hirdettetik. Ez állomás jövedelme: 2 szobából álló tisztességes lakás, konyha, pincze, éléskamra és istállón, $\frac{1}{4}$ hold házikerten kívül: 1. Párbér-illeték fejében, minden telkes pár után két nyolczada tiszta buza, jelenleg van 57 pár, mérőjét számítva 3 frt 34 krajczárjával, kitesz 95 frt 19 krt. 2. Hét hold jóminőségű szántóföld, à 8 frtjával = 56 frt. 3) 56 kocsi trágya, évenként a tanító szántóföldjére a nép által kihordatva és eltergetve, kocsiját 60 krjával számítva = 33 frt 60 kr. 4) Tizenhárom kisházaspár után lélekpénz, egy-egy pár után 2 frt = 26 forint. 5) Három pár zsellér után lélekpénz à 1 frt 50 kr., = 4 frt 50 kr. 6) 57 pár telkes után lélekpénz à 30 kr., = 17 frt 10 kr. 7) Vasárnapi iskolásokért évenként a községi pénztárból 35 frt. 8) Minden hétköznapi tanköteles után 1 frt; van jelenleg 25 frt. 9) Négy öl hasábfá, az udvarba szállítva, à 8 frt = 32 frt. 10) Félhold rét, vagy ennek megfelelő ára készpénzben 15 frt. 11) Minden telkes és kisházaspár után hat régi magyar itcze bor, vagy nem termés esetében megfelelő ára, számítva itczéjét tíz krajczárjával = 42 frt. 12) Négy malomfuvar = 4 frt. 13) Szabad legeltetés = 4 frt 50 kr. Összesen 379 frt 89 kr. Tannyelv magyar. A kérvények Felső-Mindszentre az iskolaszéki elnökséghez intézendők.

3110

1895

(Pályázat a
paksi
osztálytanítói
állomásra.)

A paksi (Tolna m.) r. k. elemi fuiskolánál egy megüresedett osztálytanítói és vele egybekapcsolt segédkántori állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme: 400 frt, havi előleges részletekben, egy butorozatlan szobából álló lakás az iskolaépületben, $1\frac{1}{2}$ öl puhafa, 1 hold páskumföld. Tannyelv magyar; az istentisztelet nyelve magyar és német. Pályázati határidő szeptember 22, a mely napon a pályázók d. e. 11 órakor tartandó próbaéneklésre megjelenni tartoznak. Az állomás október 1-én okvetlen elfoglalandó. A kellőleg felszerelt kérvények a paksi r. k. iskolaszék elnökségéhez küldendők be.

3134

1895

(Pályázat a
pári osztály-
tanítói állo-
másra.)

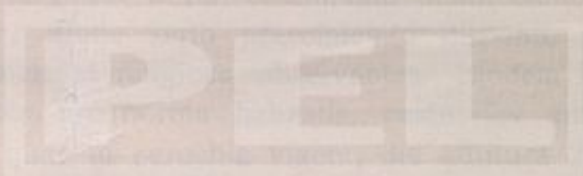
Páriiban (Tolnam. u. p. Tamási.) a r. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra f. évi okt. hó 1-ig pályázat hirdettetik. Évi jövedelme: 300 frt készpénz, 2 öl hasábos tűzifa a házhoz szállítva és megvágva, egy butorozott szoba ágynemű nélkül. Kötelme: az egyik vegyes osztály és az ismétlő iskolások

oktatása és nevelése. A kántorságban is jártasak előnnyel bírnak. Ez osztálytanítói állomásra tanítónők is pályázhatnak. Tannyelv: német-magyar. A felszerelt kérvények az iskolaszék elnökségéhez intézendők.

Ludovicus Simon, cooperator Somberekensis et Franciscus (Personalia.) Áronffy, subdiaconus deputati sunt interim catechetae scholarum communalium L. R. Civitatis Q.-Ecclesiensis; Abel Kain interimalis catecheta scholarum prae-memoratarum missus est cooperator ad Somberek.

Datum in Nádasd, die 4. Septembris 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XVIII.

3193

1895

Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi!

Quae ad averruncanda, in quantum licet, ex infaustrarum legum novellarium (anni 1894. art. XXXI et XXXIII.) proxima executione imminencia animarum pericula forent sancienda, Venerabiles regni Episcopi nuper inunum congregati litteris adnexis ./. pastoralibus, quarum altera latina instructionis adinstar ad Clerum, altera hungarica ad populum fidelem destinatur, inserta decreverunt.

(Pastoralis instructio ex incidenti legum de matrimonio civili et matricis status executioni dandarum.)

Labefactata valetudine impeditus, quominus consultationibus conferentiae episcopalis in persona interesssem, quae in tanto rerum ecclesiasticarum discrimine utilitati sanctae matris Ecclesiae servitura existimavi, litterarum commercio sapienti iudicio Co-Episcoporum submisi, nunc vero sancita iam et decreta toto corde reverenter recipio et amplector; cor unum et animam unam cum his quoad omnia et singula capita profiteor; atque serio praecipiendo dispono, ut praeveneratam „instructionem“ sancte et religiose observantes, eandem in agendis matricularibus et matrimonialibus pro norma habeatis, pastorales autem ad populum datas quisque iis linguis, quae in parochia vigent, die affutura 29-a Septembris, seu Dominica XVII. post pentecosten fidei populo ex ambone perlegatis, sequentibus vero oportunitatibus per partes et ad captum explanetis.

Praesentium expeditionem ita iussi instituendam, ut sacerdos quivis dioecesanus utrumque textum: et instructionis ad clerum curatum et pastoralium ad populum fidelem, docentes autem solum exemplar pastoralium ad populum fidelem impetrarent.

In his interea temporum angustiis hortamento Sanctissimi Domini Nostri Leonis PP. XIII. devotionem SS. Rosarii in epistola ddo 5. Septembris a. c. orbi christiano inculcantis obsecundantes, Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi! cum grege vobis concredito ad praesidium magnae Virginis, proximo praesertim mense, fiducia plena confugiatis, Eam publice et privatim, laude, prece, votis compellare concordem una mecum ne desinatis et obsecrare Matrem Dei et nostram: *Monstra te esse Matrem! Monstra te esse Hungariae Patronam!* Maternae sit clementiae tuae, familiam tuam, haereditatem tibi a divo Hungarorum proto-rege devotam servare ab omni periculo incolumem, ad veri nominis prosperitatem adducere, praecipue in sancta unitate fundare; catholicos gentis nostrae benigna respice et vinculis inter se caritatis obstrictos, alacriores fac et constantiores ad sustinendum religionis decus, quo simul bona maxima continentur civitatis!

Monstra te esse Matrem! Monstra te esse Hungariae Patronam!

3194

1895

(Pályázat a
mucsii kántor-
segédtanítói
állomásra.)

A mucsii kántorsegédtanítói állomásra a folyó évi július hó 22-én kelt püspöki (XIV.) körirat 2665. szám alatt hirdetett pályázat határideje, az ott körülírt feltételek mellett, ezennel folyó évi szeptember hó 30-ig meghosszabbítatik.

3324

1895

(Pályázat a
magyar-
peterdi kán-
tortanítói áll-
omásra.)

A magyar-peterdi róm. kath. kántortanítói állomásra újra pályázat hirdetetik. Lakás egy szobával, konyhával és melléképületekkel. A szolgabírói összeírás szerint tisztán tanítói fizetés 216 frt 42 kr, tisztán kántori 138 frt 42 kr. összesen 354 frt 84 kr. Pályázók kérvényeikkel az iskolaszékhez forduljanak (u. p. Ráczpetre).

(Personalia.)

Martinus Zsulyevics, cooperator Q.-Ecclesiensis ad s. Augustinum praesentatus est parochus Bogdásaensis. Missi sunt cooperatores: Theodorus Klein e Gödre ad Nagy-Vejke; Stephanus Komócsy e Mosgó ad Gödre; Michaël Ambach ex Apar ad Laskafalu; Carolus Bódy e Szántó ad Apar; Georgius Antale Szabolcs ad s. Aug. V.-Eccl., Petrus Krum e Zomba ad Szabolcs.

Datum in Nádasd, die 14. Septembris 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

Krisztusban Szeretett Hiveink!

Szivünk mély fájdalmával értesítünk Benneteket, hogy az úgynevezett „polgári házasságról“ szóló törvény f. évi október hó elsején életbe lép. E szerint Krisztusban Kedvelt Hiveink, a házassági ügyekben, e naptól kezdve, Ti is kényszerítve lesztek az egyházi törvények szigorú megtartása mellett, az említett törvény rendelkezéseit is figyelembe venni.

Magatok is tudjátok, hogy legalázatosabb felterjesztést intéztünk a trón zsámolyához, emlékiratot a magas kormányhoz és ott, a hol jogunk és kötelességünk volt szólni — a törvényhozás termében — előszóval is elmondottuk:

hogy e törvény szent hitünk tanával ellenkezik;

hogy bennünket katolikusokat kilencz századon át elismert és gyakorlatban volt jogunktól foszt meg;

hogy alkalmas a vallásosságot és az ezzel összekötött erkölcsiséget gyengíteni;

hogy veszélyezteti a család tisztaságát, mely pedig szent Istvántól kezdve napjainkig nemzedékről nemzedékre származtatta át az ősök vallásos és hazafias erényeit.

De nemcsak az ország sorsát intézőihez fordultunk, hanem pásztorlevelünkben Titeket is felszólítottunk, esedeztetek buzgó imáitokkal segítségért a Mindenhatóhoz az Egyház és a haza ügyében.

Szóval, mint főpásztorok és törvényhozók, mint hívők és polgárok megkísérlettünk mindent, hogy e törvény létrejöttét megakadályozzuk.

Mindazonáltal az isteni gondviselés, mely kifürkészhetlen utában, mely a rosszból is jót tud támasztani, megengedte, hogy a polgári házasságnak nevezett intézmény hazánkban is behozatott.

Nem történt-e ez talán azért, hogy e törvény a hithez való igaz hűségteknek, a katolikus Anyaszentegyházhoz való tántorithatatlan ragaszkodástoknak próbaköve legyen?

Mert Krisztusban Szeretteink! miként fegyvergyakorlás edzi a katonát, a csata szüli a hőst: azonképpen Krisztus hitvallóit is a küzdelmek, a bajok és veszélyek próbálják ki és csak azok, kik mindvégig kitartanak az igaz hitben és e hit szerint való cselekvésben, csak azok nyerik el a győzelem koronáját, melyet mindnyájunk számára elkészített az Ur!

Hogy tehát Titeket a szent hitünk iránt való hűségben, az Anyaszentegyházhoz való ragaszkodásban megerősítsünk; hogy Titeket a megtévedéstől, melybe az új törvény ejthetne, megóvjunk: főpásztori kötelességünknek tartjuk Elétek adni a következőket:

Először: Mit tanít és mit parancsol Nektek, Hiveinek, az Anyaszentegyház a házasságot illetőleg.

Másodszor: Miként kell az új törvénnyel szemben viselkednetek.

Midőn e fontos ügyben tanítással és utasítással Hozzátok fordulunk, komolyan intünk és kérünk Benneteket, hogy szavunkat halhatatlan lelketek üdvére őszinte megszívleléssel és szent engedelmességgel fogadjátok, meg lévén győződve, hogy azt ama súlyos felelősségnél fogva intézzük Hozzátok, melyet az Ur Jézus Krisztus az apostolokra s azok utódaira, Reánk, hagyott, hogy Titeket, gondjainkra bízott Hiveinket, az élet minden változó viszonyai között szent hitünk útján az örök életre vezéreljünk.

I.

Midőn az Anyaszentegyház tanítását a házasságról röviden Elétek adjuk, ne gondoljátok azt, Kedvelt Hiveink, hogy talán ma, az új törvény hatása alatt, e tekintetben új tanokat hirdetünk Nektek. Távolról sem.

A mit Krisztus Jézus az idők teljében hirdetett, a mit az ő Egyháza, a ker. kath. Anyaszentegyház, hogy higyjuk, élénkbe ad, azt hirdetjük mi ma is Nektek.

Mit tanít tehát az Egyház a házasságról?

Tanítja először:

hogy Krisztus rendelete szerint keresztények között csak az házasság, a mi egyszersmind szentség; épp azért minden más frigy, mely nem mint szentség jött létre, köttessék az bár a polgári hatóság előtt, az bizony nem házasság, és ily frigyben élni nem egyéb, mint házasságon kívül való bűnös együttélés.

E szerint a katolikusok a jövőben sem köthetnek másképp valódi házasságot,

mint kötöttek apáink, tudniillik az Anyaszentegyház törvényei szerint, az illetékes plébános vagy ennek megbízottja előtt két tanu jelenlétében.

Tanítja az Egyház másodszor:

hogy az érvényesen megkötött valódi házasság felbonthatatlan.

E szerint katolikus nem köthet addig újabb házasságot, míg hitestársa életben van.

Tanítja az Egyház harmadszor:

hogy katolikus nem köthet oly házasságot, melynek bárminő egyházi akadály van útjában, hacsak ez akadálytól az Egyház őt fel nem menti.

E szerint amiként eddig, ugy ezután is köteles lesz a katolikus hívő a készülő házasságot legelőször is saját plébánosánál bejelenteni, hogy a netán létező akadálytól, ha lehetséges, felmentessék;

ha pedig az akadály olyan, hogy attól az Egyház fel nem menthet, a házasság meg nem köthető.

Ezek katolikus hitelvek, melyekről az Egyház sem emberi tekintetért, sem hatalmi önkényért, sem emberi törvényért le nem mondhat;

nem mondhatna le még akkor sem, ha bármely üldözéseknek lenne is kitéve.

Igaz ugyan, hogy javára van az Egyháznak, ha törvényeit az állam is tiszteli, azoknak megtartását sürgeti és megköveteli; de viszont az államnak is nagy haszna van abból, hogy az Egyház hívei vallásuk rendeleteit pontosan megtartják; mert elismert igazság az, hogy az országok talpköve és biztonsága népeinek vallásossága.

Ha azonban az állam saját érdekének kárával az Egyházat magára hagyja, vagy, a mi még rosszabb, intézményeit figyelembe nem véve, törvényeinek fogantatását megnehezíti: mit tehet az Egyház egyebet, mint hogy küldetésének tudatában halad azon az uton, melyet isteni alapítója Jézus Krisztus kijelölt, fennen hirdetve az apostol szavaival: „Inkább kell engedelmeskednünk Istennek, mint az embereknek.”

Igy tett az Egyház a múltban, így fog tenni a jövőben is.

Tudjátok Kedvelt Híveink, mily ádáz üldöztetéseknek voltak kezdetben a keresztények kitéve.

Ha magukat keresztényeknek vallották, ha egyházuk iránt való kötelezettségeiket teljesítették, börtönbe hurczoltattak, vadállatok elé vették, vagy más kínos halállal végeztették ki.

Megingott-e ezen üldözések alatt a keresztények hűsége szent hitükhöz?

Nem ingott meg.

Megszűnt-e a híveknek Egyházukhoz való ragaszkodása?

Nem szűnt meg.

Sőt inkább! Százezrek és milliók ontották vérüket Krisztusért és Egyházáért.

Avagy talán az Egyház akkor mást tanított, s hogy híveinek sorsán könynyitsen, talán elhallgatott oly tanokat, melyek az állam felfogásával, törvényeivel ellenkeztek?

Korántsem!

A házasságot illetőleg az Egyház az üldözések közepette is azt tanította, hogy a keresztény házasság nem olyan, mint a pogány házasság; hanem hogy szentség; hogy felbonthatatlan, s hogy hiveinek, a kik házasságra akarnak lépni, az ő törvényei szerint kell házasodniok.

Tanusítja ezt már Szt. Ignác, Szt. Péter apostolnak az antiochiai püspöki széken közvetlen utóda.

Az apostolok ezen tanítványa ugyanis Rómába hurczoltatván, hogy ott Jézus hiteért oroszlánok elé vettessék, ez útjában — katonáktól őrizve — több levelet irt, melyek egyikében meghagyja, hogy a hivek a püspök tanácsa nélkül házasságot ne kössenek; nyilván azért, hogy a püspök megítélhesse, valjon a katholikus Egyház törvénye szerint köthetnek-e az illetők házasságot.

Hasonlólag Athenagoras, kereszténynyé lett pogány böcs, védőiratában, melyet Krisztus után körülbelül 175-ik évben a keresztények érdekében az akkori római császárhoz intézett, határozottan kijelenté: „hogy nálunk keresztényeknél mindenki azt tekinti és ismeri el feleségének, kit nem az állami, hanem a keresztény törvény szerint vett nőül.“

Ime tehát, Kedvelt Hiveink, az üldöztetések idejében is szent kötelessége volt a hívőknek házasságukat az Egyház törvényei szerint megkötniök. És az első keresztények az állami hatalom részéről szenvedett üldöztetések daczára is lelkiismeretesen teljesítették kötelességeiket.

Ti e szent űsök utódai vagytok; példájukon buzdulva, Ti is meg fogjátok tenni azt, a mit az Anyaszentegyház parancsol, annyival is inkább, mert ezt az új, bármennyire sérelmes törvény mellett is megtehetitek.

Ime tehát a próbakő, melyen hithűségtek, az Egyházhoz való ragaszkodástok megválnak; megválnak: élő gyümölcsöt hozó, vagy terméketlen, száraz ágak vagytok-e a kicsi mustármagból nőtt, az egész világra kiterjedt terebélyes fán, melyet az Ur maga ültetett, saját és érette kinszenvedett martirjainak vérével öntözött.

II.

A mondottak után nagy tévedés volna azt hinnetek, hogy az új törvény eddigi vallási kötelességeiteket a házasság tekintetében a legcsekélyebb mértékben is változtatta vagy módosította volna, mert a kath. Egyháznak a házasságról szóló tanítása és törvényei az úgynevezett polgári házasság behozatala daczára ezentúl is kötik lelkiismereteket s azokat halálos bűn nélkül a jövőben sem mellőzhetitek. Mindazonáltal az egyházi törvények szigorú megtartásán kívül a házasságkötésnél kény-

telenek lesztek figyelembe venni az új törvény rendelkezéseit is a végett, hogy a templomban kötendő szent frigyetek az állam előtt is birjon polgárjogi következményekkel.

Hogyan voltunk eddig?

Eddig az állam az Egyház törvényeinek megtartásával kötött házasságot a maga részéről is elismerte törvényes házasságnak, felruházva azt mindazon következményekkel, melyek a polgári jog szerint a házasságból származnak.

Az új törvény szerint az állam az Egyház színe előtt kötött házasságot a maga részéről most már el nem ismeri; a házastársakat olybá veszi, mintha házastársak nem is volnának; gyermekeiket törvényes gyermekeknek nem tekinti, és a házasságnak polgárjogi következményeit csakis azon házasulóknak adja meg, kik teljesítik az új törvény által követelt formásokat, melyekre nézve utbaigazításért lelkipásztoraitokhoz forduljatok.

Ezen formásokat megtartják katolikus testvéreink oly országokban, hol az úgynevezett polgári házasság már régebben behozatott. Kénytelenek lesztek Krisztusban Kedvelt Híveink, Ti is megtartani és pedig egyedül a végből, hogy az Egyház színe előtt kötendő házasságoknak a polgárjogi következményeket az állam előtt is megszerezzeitek.

Minthogy azonban szent hittünk szerint a kath. jegyesek csakis az Egyház előtt tett akaratnyilvánításaik által lesznek Isten és a lelkiismeret előtt valódi házasságok, a törvény által követelt formásokat nem szabad azon szándékkal teljesíteniök, hogy a polgári hivatalnok előtt ker. házasságot kössenek, hanem egyedül avval a szándékkal, hogy a kath. Egyház rendelete szerint kötendő házasságuk számára a polgári jogokat biztosítsák.

A törvény követelményeinek így eleget téve, sohasem fogtok megfedkedezni arról, hogy e polgári ténykedést végezve kötelességteknek mint katolikusok még nem tettetek eleget; nevezetesen ragaszkodnotok kell őseitek, apáitok kath. hitéhez, mely szerint a házasság szentség és keresztény jegyesek e szentségben csak úgy részesülnek — mint már fentebb említettük — ha a házassági frigy az Anyaszentegyház szabályai szerint kötik meg; azon akaratjukat, hogy egymással házasságra lépnek, az illetékes plébános vagy általa megbízott áldozár és legalább két tanu előtt ünnepélyesen kijelentik.

Ezekből kifolyólag lelkiismeretben kötelezzük a jegyeseket, hogy mielőtt a polgári közegnél a polgári ténykedést megindítanák, házassági szándékukat előbb okvetlenül a lelkésznek hozzák tudomására, hogy általa a szükséges előkészületek az egyházi házasságkötéshez megtörténhessenek és a netán fennforgó egyházi akadályok eltávolíthatók legyenek.

Ha a plébános az előkészületeket megtette és a házasulandóknak kijelentette, hogy házasságuk megkötése ellen az Egyház részéről semmiféle akadály fenn nem forog, ezután, de csakis ezután, mehetnek a házasulandók az anyakönyvvezetőhöz, és annak is bejelentik, hogy házasodni akarnak.

Az Ur Jézus szerelmére kérjük és intjük a házasulókat, hogy miután a polgári törvény követeléseinek eleget tettek, hacsak lehet még az nap a templomban,

Isten színe előtt kössék meg az Egyház rendelete szerint házasságukat; ha pedig bármi oknál fogva lehetetlen volna az nap vagy eshetőleg több napig a templomba menniök, mindaddig, míg egyháziilag össze nem keltek, magukat valódi házasokul nem tekinthetik, a házastársak jogaival nem élhetnek.

Él bennünk azon vigasztaló remény, hogy Ti mindnyájan Kedvelt Hiveink, ezen főpásztori utasításainkat és intelmeinket készséges engedelmességgel fogadjátok és megtartjátok. Ha azonban találkoznának oly ker. kath. hívők, (mitől Isten őrizzen), kik a pusztá úgynevezett polgári házasságkötéssel megelégednének és ezután keresztény házasságot nem kötnek, azoknak már most kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy a kath. Egyház őket igazi ker. házasokul sohasem fogja elismerni, s minthogy nyilván megvetik az Egyház törvényeit és ezáltal botrányt okoznak, magától érthető, hogy ilyenek, mint nyilvános bűnösök állandó ellenszegülések és folytatott bűnös együttélésük mellett a bűnbánat szentségében fel nem oldozhatók s így a szent áldozáshoz sem bocsáthatók; kizáratnak egyes egyházi jogok gyakorlásából is: keresztségnél, bérnálásnál mint kereszt- illetve bérmaszülők, egyházi esketésnél mint tanúk el nem fogadhatók, a templom-gondnoki tiszt rájuk nem ruházható és egyházi temetésben is csak akkor részesíttetnek, ha Istennel kiengesztelődve, a bűnbánat jelei közt halnak meg.

Végül még egy igen fontos körülményre figyelmeztettünk Benneteket.

Tudjátok, hogy az egyszer érvényesen megkötött valódi házasság felbonthatatlan; maga az Úr Jézus mondotta: A mit Isten összekötött, ember azt szét ne válaszsza; az oltárnál is megesküdtek, hogy egymást holtiglan el nem hagyjátok.

A felbonthatlanság hitelv, melyet semmi emberi törvény meg nem változtathat.

Megtörténhetik mégis és meg is történik olykor, hogy a valódi házasságban is a házastársak között az együttélés lehetetlennek mutatkozik; ez esetben az Egyház elválasztja őket, mint mondani szokás, ágytól és asztaltól a nélkül azonban, hogy hitvestársak lenni megszűnnének; tehát a férj sem vehet el más nőt, a nő sem mehet máshoz férjhez mindaddig, míg egyikök el nem hal.

Éppen azért, ha az a szomorú eset beállana, hogy válási keresetet kellene megindítanotok, jövőre is fenmarad és lelkiismereteket terheli az a kötelezettség, hogy az egyházi szentszékhez forduljatok s ennek ítélete szerint igazodjatok.

* * *

Krisztusban Szeretett Hiveink!

Elétekbe adtuk a kath. Egyház tanát és a ti kötelességeket a házasság körül; megmondottuk, mikép kelljen magatokat az új törvénnyel szemben viselnetek, hogy földi javaitokat a polgári törvény követelménye szerint is biztosítva, Isten és Egyháza előtt és pedig csak is itt, valódi házasságot kössetek.

Kérünk Benneteket, hogy Ti, kik az Anyaszentegyház tagjai vagytok, házasodni a jövőben is az Ur oltárához menjete, mert csak akkor teljesítitek kath. kötelességeket és az a jókivárat, melylyel az uj családot alapító párt a szülők, rokonok s jó barátok elhalmozzák, csakis akkor lehet foganatos, ha azt az Egyház és Isten áldása kíséri.

Ismételjük: az uj intézmény legyen a próbakő, melyen igazoljátok, hogy igazi katolikusok, hogy a Szentek társai és Istennek háznépe vagytok.

Az Ur Jézus kegyelme, az Isten szeretete és a Szentlélek közössége legyen és maradjon Veletek. Amen.

Kelt Budapesten az 1895. évi augusztus 31. és szeptember 1-én tartott közös tanácskozmányunkból.

Kolos s. k., bibornok, esztergomi érsek.
Lőrincz s. k., bibornok, nagyvárad püspök.
György s. k., kalocsai és bácsi érsek.
Victor s. k., gyulafehérvári és fogarasi érsek és metropolita.
János s. k., győri püspök.
Mihály s. k., nagyvárad gör. kath. püspök.
Nándor s. k., pécsi püspök.
Constantin s. k., váci püspök.
János s. k., szamosújvári püspök.
Ferencz s. k., erdélyi püspök.
Kornél s. k., szombathelyi püspök.
János s. k., eperjesi püspök.
Imre s. k., nyitrai püspök.
Zsigmond s. k., kassai püspök.
Gyula s. k., szathmári püspök.
Károly s. k., veszprémi püspök.
Sándor s. k., csanádi püspök.
Fülöp s. k., székesfehérvári püspök.
Gyula s. k., munkácsi püspök.
Pál s. k., szepesi püspök.
Károly s. k., besztercebányai püspök.
Ipoly s. k., pannonhalmi főapát.
Szekeres János s. k., rozsnói kápt. helynök.
Pap Péter s. k., lugosi káptalani helynök.

Venerabiles Fratres et Filii Dilectissimi!

Iniuriosa in sanctam fidem Ecclesiamque nostram lex de infausto illo instituto, quod matrimonium vocant civile, lata, non obstantibus nostris, virorumque Catholicorum nobiscum causam Ecclesiae in Comitibus defendentium, conaminibus cunctis, die 18-a Decembris a. 1894., quemadmodum in nostris 5-a Januarii a. c. ad Vos datis litteris ingemuimus, publicis illata tabellis, proh dolor, die 1-a Octobris a. c. a potestate civili executioni mandabitur. Nos quidem pro grandi, quod a Domino accepimus, officio responsionisque onere, firmo constantique animo pergemus una Vobiscum, cumque fidelibus nostris omnem, quam divina humanaque lex praebet permittitque, operam impendere, ut suus christiano coniugio restituatur honos, et Ecclesiae fideique nostrae sarta tectaque reddantur iura; nihilominus, stantes firmiter iis omnibus, quae in litteris 5-a Januarii a. c. ad Vos datis solemniter enuntiavimus, et Vos fidelesque Vestros hortati sumus, interea nostri muneris esse duximus, praesentibus in adiunctis, ne fideles nostrae crediti sollicitudini, sive aeternae suae salutis, sive huius vitae bonorum capiant ex illa lege detrimentum, Vos, qui in vigiliarum curarumque nostrarum vocati estis partem, Antistitem aliarum regionum vestigia sequentes, convenienti munire instructione, cum quoad legem istam, tum quoad alteram ei nexam, aequae mox exequendam, de matriculis civilibus.

I.

Observanda quoad matrimonium, quod vocant civile.

1. Imprimis et ante omnia strictissimi Vestri erit officii, fideles in sacris concionibus, catechesibus, omnique alia data occasione, in communi quoque vitae commercio, zelo fatigari nescio docere sanctam fidem catholicam de Sacramento matrimonii,

verumque hoc sanctumque coniugium opponere illi coniunctioni, quam civile vocant matrimonium. Item Vestrum erit indefessa cura iuxta eandem sanctam fidem, instruere illos de unitate, indissolubilitate matrimonii, deque eiusdem impedimentis, eosque hortari impense, ut quaecunque sancta mater Ecclesia de Sacramento matrimonii proponit credenda, praescribitque agenda, firma teneant fide, promptissima ad parendum observent voluntate. Fiant autem hae institutiones hortatusque Vestri iuxta litteras pastorales ad fideles a Nobis datas, hucque adnexas. Singularem autem adhibete, in gravissimo hoc exequendo officio curam, ut terminis utamini in Ecclesia Dei usitatis, eamque dicendi sequamini normam, quam res tam sancta flagitat, quemadmodum Benedictus XIV. P. P. monet: „Erit officii Vestri haec omnia, cum commoda se obtulerit occasio, atque ea, quam rerum circumstantiae vobis adhibendam suaserint, *circumspectione et cautela*, singulis explicare prolixius, simulque omnes commonere, ut siquidem Regionis consuetudini et terreni Principis sanctionibus obtemperare coguntur, faciant illi quidem, sed religione salva, potioresque ducant sanctissimas Ecclesiae leges, quibus fidelium matrimonia constringuntur¹⁾.“

2. Suapte intelligitur, in omni suo vigore stare et manere, sancteque observanda esse in posterum etiam cuncta, quae iure ecclesiastico de sponsalibus, de bannorum proclamatione, de impedimentis, de dispensationibus, de tempore vetito, de matrimonio contrahendi forma, de causarum matrimonialium tribunali disposita sunt.

3. Quoniam lex nova civilis matrimonii in facie Ecclesiae contracti nullum pro foro civili agnoscit valorem, nullosque civiles effectus, ordines a potestate civili quoad ineunda matrimonia quocunque sub respectu hactenus editi, nullas parochis amplius iniungunt obligationes. Huc pertinent, quae de matrimonio minorennium, ad militiam obligatorum, exterorum, a potestate civili praescripta sunt. Unice respicit parochos legis §. 123., cuius iussu mulcta usque ad 1000 coronas, in iterato casu insuper carceris poena ad duos usque menses plectitur ille sacerdos, qui sponsorum adstiterit matrimonio, antequam coram illo probaverint se a lege civili praescriptae formalitati satisfecisse. Probatum autem testimonio peractae civilis caeremoniae ab officiali civili exarato, quod idem, praestitis illis formalitatibus, illico partibus gratis tradere tenetur, parochus vero archivo parochiae custodiendum inferat.

4. Ut difficultatibus occurratur, quae oriri possent, si formalitate civili peracta, copulatio ob ecclesiasticum obstans impedimentum differri, vel impedimento existente indispensabili, plane denegari deberet, fideles hortandi obligandique sunt, ne prius actus a lege civili praescriptos coram officiali civili praestent, quam parochus ipsis enuntiarit, nil obstare, quominus matrimonium in facie Ecclesiae ineant.

5. Quare omni, qua par est adnitantur parochi sollicitudine, ut fideles prius ipsos, quam officialem civilem adeant, suam matrimonium ineundi significaturi intentionem, quatenus obversans nefors impedimentum mature dispensatione tolli, si vero indispensabile foret, partes a suo matrimonium ineundi proposito dimoveri queant.

¹⁾ Breve „Redditae sunt nobis.“

6. Si sponsi suam matrimonium contrahendi intentionem tunc demum indicarent parochi, ubi dies peragendae formalitatis civilis stabilita iam fuerit, abs mora disponat cuncta, quae ad celebrandum matrimonium requiruntur; occurrente autem aliquo matrimonii impedimento urgebit, ut peragenda formalitas civilis differatur ad illud usque tempus, quo dispensatio in isthoc impedimento obtenta fuerit, quod si indispensable esse contigerit, omni, quem salvandarum animarum postulat, zelo hortandi permovendique sunt sponsi, ut a suo desistant matrimonium ineundi proposito.

7. In eodem casu, quo nimirum sponsi peragendae formalitatis civilis diem cum officiali civili defixerint, antequam suum accessissent parochum, caeremoniam autem illam civilem in alium differre diem parati non essent, facultatem largimur parochis et parochiarum administratoribus dispensandi nomine nostro in secunda et tertia promulgatione, item in tempore vetito; qua sanctae matris Ecclesiae indulgentia opem intendimus praebere ad obtinendum, qui semper anhelandus prosequendusque est, finem, quatenus eadem die, qua civilis peragitur formalitas, matrimonium celebretur in Ecclesia.

De concessa autem dispensatione Ordinario substernenda erit de casu in casum relatio, quae simul in matricula copulorum erit notanda.

8. Si qui invenirentur fideles, quod imprimis in maioribus civitatibus contingere potest, qui vel ex ignorantia, vel ex indifferenti in sanctam religionem catholicam animo, vel ex Ecclesiae catholicae contemptu, suum de ineundo matrimonio propositum parochi non insinuarent, haud levis aderit suspicio, eos sola contentos esse coniunctione civili. Quare parochorum erit omni curare sollicitudine, ut de cunctis civilibus matrimoniorum proclamationibus mature sibi, etiam ope instrumenti publicationum civilium, per 14 dies in loco publico affixi, notitiam parent, quatenus omnibus, quos pastoris zelus postulat, modis partes ad matrimonium in facie Ecclesiae contrahendum permovere, obversante autem aliquo impedimento indispensable, a coniunctione civili ineunda dimovere queant. His autem in suis conaminibus pastores animarum, partium parentes, imprimis matres, consanguineos aliasque personas, quas noverint partibus aliqua nexus necessitudine, sed et officiales civiles, quos melioris in Ecclesiam sanctam esse noverint indolis, adiutores adhibebunt. Confidendum autem pastoris zelum, prudentiam, atque charitatem, qua partibus, imprimis in tollendis matrimonii impedimentis, benevole adiutorio erit, desiderato non carituram successu. Hos autem sanctos pastorum labores Ordinarii, in quantum disciplinae permittit vigor, suo prosequantur benigno iuvamine.

9. Juxta §. 36. legis officialis civilis absque praemissa promulgatione civiliter conjungere autorizatus est sponsos illos, quorum unus alterve gravi cum proximo periculo mortis conjuncto morbo correptus est. Parochus similes in articulo mortis civiliter conjunctos matrimonialiter copulabit, adhibitis probationibus, quae haberi possunt, aut saltem elicitis ab ipsis — dubio prudenti subversante — juramento de statu libero. Si vero impedimento irretiti fuerint juris ecclesiastici quocunque, dummodo non sit gradus presbyteralis vel affinitas lineae rectae ex copula licita proveniens, parochis et parochiarum administratoribus subdelegamus facultatem a Sacra Sede per decretum die 20. Februarii 1888. editum nobis delegatam atque decreto sacrae

Congregationis Inquisitionis die 9. Januarii 1889.¹⁾ explicatam, cum iisdem dispensandi, et quidem sive exstiterit impedimentum directe in aegroto sive in benevalente; facultate hac tamen in casibus illis solum uti poterunt, in quibus deerit tempus ad Ordinarium recurrendi et periculum fuerit in mora, tenebuntur autem quotiescunque hac facultate usi fuerint, rem Ordinario referre.

10. Ex §. 123. legis patet, parochum sponso, qui formalitatem civilem non peregerant, tunc solum posse copulare, si unus vel alter eorum gravi, cum proximo mortis periculo, morbo laborat; ex motivis vero legis²⁾ patet, parochus, ut impunis exsistat, probandi mortis periculum incumbere onus. Quare parochus curam habebit, ut periculi mortis existentia testimonio medici, vel, ubi medicus advocari nequit, duorum testium probetur testimonio. Ita autem parochus his utatur cautelis, ut timorem pariter omnem in exequendo munere exuat.

Quia vero matrimonio, quod non praecessit formalitas civilis, nec in hoc, de quo loquimur extremo casu, effectus civiles largitur status, monebit parochus copulatos in mortis articulo, ut illico, saltem testamento nuncupativo (*szóbeli végrendelet*) coram 4 simul praesentibus testibus facto, coniugis superviventis proliumque temporalia in tuto collocet iura et bona; sed et monebit illum, ut recuperata sanitate, ne matrimonium effectibus civilibus careat, formalitatem lege civili praescriptam peragat.

Si sponsi in gravissimo mortis periculo, absque praestita formalitate civili, matrimonium inituri in concubinato vixerint, et impedimentis irretiti fuerint, licebit parochis et parochiarum administratoribus, cum iisdem, sub conditionibus numero 9. expositis, in illis impedimentis dispensare.

11. Singularem, praesentibus in adiunctis, postulant parochorum vigilantiam et curam matrimonia mixta. Suapte intelligitur parochos in futurum quoque omni zelo conari debere, ut fideles suos ab ineundo matrimonio mixto avocent; quod si obtinere nequeunt, partes edocebunt, Ecclesiam tunc solum dispensationem in impedimento mixtae religionis elargiri, si conditiones ab Ecclesia positaе, et in specie proliis utriusque sexus educatio catholica securae redditae fuerint. Quare eos permovebunt, ut coram parochus et duobus testibus solemne scripto edant promissum, si fieri potest iuramento firmandum, se ab Ecclesia praescriptis cautelis fideliter satisfacturos. Cum vero legis a. 1894. art. 32. permittat huiusmodi sponsis, ut contractu coram officiali civili inito convenient, qua in religione educentur proles, parochus eos permovebit, ut hunc de catholica prolium utriusque sexus educatione contractum celebrent, exemplumque huius contractus, qui, in sensu §. 4. Ord. Minist. die 29-a Junii 1895. n. 1674. editorum, sponsis ad eorum preces intra terminum 3 dierum ab officiali civili (kir. közjegyző, kir. járásbíró, polgármester vagy főszolgabíró) resignari debet, parochus exhibeant. Docendi autem sunt fideles, in isthoc ineundo contractu sponso quocumque modo, sive suasionem sive alio auctoritatis abusu impedire, nullum officiali a lege ius tribui. Parochi contractu hoc sibi praesentato, et reliquis ab Ecclesia praescriptis conditionibus in tuto collocatis, recurrent ad Ordinarium, ut dispensatio in mixtae religionis impedimento obtineatur. Matrimonia haec mixta cum dispensatione ineunda per parochos proclamabuntur, quin necessarium sit eadem

¹⁾ Decreta vide in calce. — ²⁾ Pag. 245.

et in oratorio acatholicorum publicare, vel litteras testimoniales de peractis ibidem proclamationibus exigere. Si autem mixta matrimonia coram acatholico ministro celebrabuntur, parochus ea nec promulgabit, nec litteras testimoniales acatholico ministro exhibebit.

Horum in nexu subiungimus, recursui pro dispensatione in impedimento mixtae religionis vel aliis in impedimentis ad Ordinarium dirigendo tymbrium hucusque consuetum amplius haud debere apponi; tymbrium enim iis solummodo adplicari debet documentis, quae in sphaera iuris civilis ad iura producenda, transferenda, confirmanda, mutanda vel tollenda inserviunt. Lex vero nova civilis impedimenta ecclesiastica non agnoscit, neque eorum vel dispensationum in eisdem datarum ullam in sphaera iuris civilis agnoscit efficaciam.

12. Si quos parochus noverit fideles, civili tantum formalitate peracta, coniugum adinstar convivere, omni, qua par est, sollicitudine, hortari eosdem debet, ut validum in facie Ecclesiae contrahant matrimonium, eundemque in finem omni zelo pastoralis sua eis servitia ad tollenda obversantia nefors impedimenta ecclesiastica, paratissimus offeret. Si hortatus et preces eiusdem repulsam passae fuerint, peccatores non deserat, sed instet apud illos omni, quem zelus et prudentia pastoris suggesserit, modo. Quodsi vero omnes suos conatus anhelato cerneret carere successu, illique in peccaminoso convictu perseveraverint, ea quae animarum pastoris est, caritate simul et gravitate eis moestus declarabit, illos, ni resipuerint, tamquam publicos peccatores, nec absolvi in S. Confessione posse, nec admitti ad SS. Eucharistiae Sacramentum suscipiendum; sed et arceri eos debere a muneribus honorificis patrinorum, testium matrimonio assistantium, et quae similia sunt; mulieri post partum consuetam benedictionem impertiri non posse, imo debere ecclesiasticam quoque illis denegari sepulturam, si impenitentes decesserint, quin unquam vel intentionem Ecclesiae praeceptis satisfaciendi manifestaverint.

Si vero pars altera ad ineundum in facie Ecclesiae matrimonium prona foret, illudque celebrare desideraret, altera parte pertinaciter resistente, casus hic cum omnibus suis adiunctis Ordinario erit referendus eiusque inviatio expectanda.

13. Si parochus adverterit coniuges, contracto in facie Ecclesiae matrimonio, civilibus innixos legibus, divortium moliri, omni zelo, prudentia atque conamine curabit tantum praevenire facinus et impedire, opportunaque adhibebit reconciliationis media; qua occasione inculcabit litigantibus legislationem Ecclesiae quoad causas matrimoniales per novam legem civilem minime cessasse, nec cessare unquam posse; quare fideles in futurum quoque in conscientia obligantur, causas matrimoniales ad tribunal Ecclesiae deferre eiusque sententiae semet subiicere. Si vero iidem coniuges a civili potestate divortii fuerint, novamque coram officiali civili coniunctionem iniverint, res ad Ordinarium deferenda erit, ut idem congrua disponere, et pro re nata, in casibus peculiariter scandalosis, excommunicationis sententiam in contumaces ferre possit.

In reliquum, omni in tali casu valor matrimonii in facie Ecclesiae contracti expendendus investigandusque erit. Detecto autem impedimento dirimenti, instituendus foret processus canonicus ad declarandam nullitatem prioris matrimonii, ut civiliter solummodo coniuncti validum coram Ecclesia inire queant matrimonium.

Idipsum observandum, quotiescunque coniux catholicus, facta mortis declaratione sui consortis per iudicem saecularem, novum matrimonium inire cupit, sive iam civiliter coniunctus fuerit, sive non.

Demum hortamur Vos in Domino, ut, donec lex civilis, de qua agimus, in usu fuerit, cunctorum officialium civilium, quibus lex ista aliquid muneris contulit, actus in detrimentum Ecclesiae vergentes, ipsaque lege et instructione ministerii prohibitos, ad notitiam nostram perferatis.

II.

Observanda quoad matriculas.

1. Quod ad matriculas adtinet, licet iis scribendis proprios constituerit, iuxta legem novam, status civiles officiales, parochi tamen §. 94-a eiusdem legis et authorizantur et obligantur extractus matriculares, quoad data usque diem executionis novae legis, id est usque *1-am Octobris 1895.* matriculis illata, partibus rite petentibus nec non iurisdictionibus ex officio, more consueto, exarare.¹⁾ Parochi ergo in sensu dictae paragraphi legis novae agent. In casibus autem, ubi fideles extractus matriculares petunt in finem ab Ecclesia vetitum, parochi eos omni hortabuntur sollicitudine, gravitate et caritate, ut a suo desistant proposito; quodsi vero, spretis his hortatibus, in suo perseveraverint proposito, solemniter coram illis enuntiet et protestetur, se, extractum illum eis exhibendo, nullo modo cooperari intendere in illum ab Ecclesia vetitum finem, et nonnisi coactum exhibere illum extractum.

2. Cum a die 1-a Octobris a. c. officialis civilis exarabit matriculas pro usibus civilibus, potestasque civilis matricularum parochialium a 1-a Octobris a. c. exarandarum nullum amplius agnoscet in foro civili valorem, cessat ab eadem die obligatio parochis legē patria a. 1827. art. 23-a imposita, parochialium matricularum alterum exemplar ad archiva comitatum, respective civitatum cum fine cuiuslibet anni transponendi. Quod vero ad anni currentis 30-am Septembris usque, inclusive, exaratas adtinet matriculas, earum duplicata ad respectivas iurisdictiones hac una adhuc vice usque 15-am Octobris a. c. transmittenda sunt. Mandamus autem, ut matricularum duplicata in futurum initio cuiuslibet anni ad Ordinariatum transponantur.

¹⁾ „A jelen törvény életbelépte előtt vezetett felekezeti anyakönyvekből közhitelességű kivonatokat az eddigi módzatok mellett szolgáltatni, a felekezeti anyakönyvvezetők továbbra is jogosultak és kötelezettek. A mely felekezeti anyakönyvvezető ily kivonat kiszolgáltatását megtagadja: kihágást követ el és egy hónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetendő.“

3. Ex eadem ratione a die executionis novae legis cessat obligatio parochorum ex officio exarandi et transmittendi:

a) litteras mortuales virorum, qui annum aetatis 42. non superarunt, ad parochum loci illius, ubi nati sunt. Casus tamen mortis per officialem civilem nefors insinuandi in matricula Baptisatorum notandi veniunt;

b) litteras mortuales militum in reserva — ut aiunt — (tartalék) existentium et ablicentiatorum nec non militum defendendae patriae (honvéd) ad superiores communitatis civilis;

c) litteras mortuales militum pensione vel qualicumque provisione militari donatorum atque ejusdem conditionis militaris viduarum et orphanorum ad eandem superioritatem;

d) litteras mortuales generatim personarum pensione ex parte status gaudentium, nec non litteras copulationales feminae simili pensione provisae ad concernentem jurisdictionem civilem;

e) litteras mortuales exterorum, ut subditorum Badensium, Bavarorum etc. ad Ordinariatum.

Aequè amplius non incumbit parochis officium quietantias pensionistarum quovis mense subscribendo eosdem in vivis esse contestandi; nisi agatur de instituto pensionali vel fundo ecclesiastico, apud cuius superiores subscriptio parochi perinde valebit.

4. Intacta vero manet obligatio parochis per S. S. Concilium Tridentinum et decreta Summorum Pontificum imposita matriculas consuetas accuratissime porro quoque exarandi. Sub vigilantia episcoporum et vicearchidiaconorum conscientiose deduxerunt parochi libros hosce per saecula pro finibus ecclesiasticis, antequam potestas civilis hoc respectu ullos ordines edidisset. Ut notum, habemus in patria nostra parochias, in quibus matriculae inde a saeculo XVI. deductae existunt, dum potestas civilis tantum ad finem vergente saeculo praeterito attentionem suam ad hos libros converterat.

Ordines ergo omnes, quos Ordinarii quoad matriculas exarandas pro suo foro et ecclesiasticis finibus hucusque ediderunt, quosque in futurum edere necessarium duxerint, observandi adamussim erunt et in futurum. Jam nunc autem hortamur parochos, moneant fideles, ut proles natas sacro lavacro initiari curent, antequam nativitatem earum officiali civili indicarent.

5. Coniunctiones mere civiles matriculae copulatorum inferri quidem non possunt, necessarium tamen est, ut harum conjunctionum parochus accuratam consi- gnationem habeat.

Prout ergo in parochia casus primus contractus mere civilis evenerit, et quidem sive fuerit uterque sponsus catholicus sive tantum alter eorum, parochus peculiarem librum parabit eidemque contractum hunc inferet. Ad hunc scopum usitatae typis excusae philirae adhiberi poterunt; rubrica „copulans“ zero notabitur. Data ad eundem contractum civilem spectantia parochus, si aliunde sibi nota non forent, ex matricula civili desumet, cujus inspectionem officialis civilis eidem gratis permittere tenetur.

Si partes civiliter junctae subin ecclesiastice copulantur, matrimonium eorum

matriculae copulatorum infertur, facta in libro praefato adnotatione, partes tunc et ibi ecclesiastice copulatas esse.

Prole ex coniunctione mere civili nata baptisata, in matricula baptisatorum rubricae: „legitimus, illegitimus“ vacuae relinquuntur atque in rubrica observationum connotatur, parentes prolis tunc et ibi solummodo civiliter conjunctos esse.

Si in tali casu litterae baptismales edendae erunt, parochus non utetur exemplaribus typis procusis, sed scribet testimonium, in quo provocando ad tomum, paginam et numerum currentem matriculae baptisatorum, fidem faciet prolem N. parentum N. N. civiliter solummodo junctorum tunc et ibi baptisatam fuisse levantibus N. N. baptisante N.

Inserendo matriculae defunctorum casus mortis¹⁾ personarum civiliter tantum junctarum vel earum prolium, hujus conjunctionis civilis semper mentio facienda erit; sic exempli gratia N. N. mercator, civiliter junctus feminae N. vel: N. N. ex civili solummodo coniunctione vidua N. N.; vel: N. N. filius civili tantum coniunctione junctorum N. N. et N. N.

6. Prout pro consignandis coniunctionibus mere civilibus parochus peculiarem habebit librum, ita aequae in speciali libro connotabit proles, quae ad baptismum non obstantibus monitionibus eiusdem allatae non sunt. Data tales proles concernentia sibi secus non nota aequae ex matricula officialis civilis desumet.

7. Annue a quovis parcho et parochiae administratore exarandus erit et per vicearchidiaconum Ordinariatui substernendus tabellaris conspectus, qui continebit: a) numerum matrimoniorum catholicorum in parochia contractorum; b) numerum matrimoniorum mixtorum *a)* in ecclesia catholica, *β)* in oratorio acatholico celebratorum; c) numerum conjunctionum mere civilium; d) numerum prolium *a)* baptisatarum, *β)* non baptisatarum.

Dubio caret, mutationem, quam lex nova quoad matrimonium contrahendum inducit, in quantum omnes sponsos ad sistendum semet coram officiali civili obligat, perniciosas pro salute fidelium consequentias habere posse. Venerabilis Clerus noster curatus suapte perspiciet, exinde in ipsum manantem gravissimam obligationem, prudenti semper studio et benevolo zelo pastoralis eo adnitendi, ut ex nova institutione quo minimum damni spiritualis in fideles curae suae concreditos dimanet. Si unquam, his calamitosis temporibus, pastor suorum fidelium amorem et fiduciam sibi conciliet necesse est; quod si sibi successerit, adiuvante sancta Dei gratia succedet eidem etiam omnes sponsos permovere, ut postquam coram officiali civili lege praescripta peregerint, quae ad valorem civilem sui matrimonii necessaria, semper in ecclesia se sistant fine eo, ut verum, coram Deo et Ecclesia validum matrimonium ineant.

Fiduciam fovemus firmam Clerum nostrum curatum, nupturientibus pauperibus omnem ademturum praetextum copulationem ecclesiasticam ideo negligendi, quia impares sunt stolarem consuetam taxam dependere. Hinc nec necessum existimamus peculiariter commendare Clero, ut spectata rerum conditione mutata hoc in merito semper semet benevolum et liberalem exhibeat.

¹⁾ Vide 1894. 33. t.-cz. 73. §. A haláleset (polgári) anyakönyvi bejegyzése előtt a temetés csak a községi elöljáróság kivételes (írásbeli) engedélyével történhetik meg.

Haec sunt, quae normae adinstar praesentibus in adiunctis sequenda Vobiscum communicanda habuimus. Commendamus autem Vobis diligens et sanctarum Ecclesiae legum, et civilium novarum legum instructionumque studium, ut fideles Vestros et ad sacra connubia rite ineunda dirigere, et in Sacramenti matrimonii effectibus civilibus, salva religione obtinendis inviare possitis.

Restat, ut Vobis uberrimam adprecemur Dei gratiam, quatenus difficillimo hoc rerum nostrarum cursu, Nobis ducibus, Vestrarum, creditarumque Vobis animarum aeternam salutem quo maiori zelo operemini.

Gratia cum omnibus, qui diligunt Dominum nostrum Jesum Christum in incorruptione. Amen.¹⁾

Datum Budapestini ex conferentiis nostris 31-a Augusti et 1-a Septembris anno salutis 1895. asservatis.

Claudius m. p., Cardinalis AEppus Strigoniensis.

Laurentius m. p., Cardinalis Eppus Magno-Varadinensis.

Georgius m. p., Archi-Episcopus Colocensis et Bácsiensis.

Victor m. p., Archi-Episcopus et Metropolita Alba-Iuliensis et Fogarasiensis.

Joannes m. p., Episcopus Jaurinensis.

Michaël m. p., Episcopus gr. rit. cath. Magno-Varadinensis.

Ferdinandus m. p., Eppus Quinqueecclesiensis.

Constantinus m. p., Episcopus Vaciensis.

Joannes m. p., Episcopus Szamosujváriensis.

Franciscus m. p., Episcopus Transsilvan.

Cornelius m. p., Episcopus Sabariensis.

Joannes m. p., Episcopus Eperiesiensis.

Emericus m. p., Episcopus Nitriensis.

Sigismundus m. p., Episcopus Cassoviensis.

Julius m. p., Episcopus Szathmáriensis.

Carolus m. p., Episcopus Veszprimiensis.

Alexander m. p., Eppus Csanádiensis.

Philippus m. p., Episcopus Albaregalensis.

Julius m. p., Eppus Munkácsiensis.

Paulus m. p., Episcopus Szepesiensis.

Carolus m. p., Episcopus Neosoliensis.

Hippolytus m. p., Archiabbas S. Montis Pannoniae.

Joannes Szekeres m. p., Vicarius Capitularis Rosnaviensis.

Petrus Pap m. p., Vicarius Capitularis Lugos.

¹⁾ Ephes, 6. 24.

DECRETUM.

Illme ac Rme Domine!

De mandato Sanctissimi D. N. Leonis XIII. Supremae Congregationi S. Rom. et Univ. Inquisitionis nuperrimis temporibus duplex quaestionum genus expendendum propositum fuit. Primum respicit facultates, quibus urgente mortis periculo, quando tempus non suppetit recurrenti ad S. Sedem, augere conveniat locorum Ordinarios dispensandi super impedimentis publicis matrimonium dirimentibus cum iis, qui iuxta civiles leges sunt coniuncti aut alias in concubinato vivunt, ut morituri in tanta temporis angustia in facie Ecclesiae rite copulari, et propriae conscientiae consulere valeant; alterum spectat ad executionem dispensationum, quae ab Apostolica Sede impertiri solent.

Ad primum quod attinet, re serio diligenterque perpensa, adprobatoque et confirmato Eminentissimorum Patrum una mecum Generalium Inquisitorum suffragio Sanctitas Sua benigne annuit pro gratia, qua locorum Ordinarii dispensare valeant sive per se, sive per ecclesiasticam personam sibi benevisam aegrotos in gravissimo mortis periculo constitutos, quando non suppetit tempus recurrenti ad S. Sedem super impedimentis quantumvis publicis matrimonium iure ecclesiastico dirimentibus, excepto sacro presbyteratus Ordine, et affinitate lineae rectae ex copula licita proveniente.

Mens autem est eiusdem Sanctitatis Suae, ut si quando, quod absit, necessitas ferat, ut dispensandum sit cum iis, qui sacro subdiaconatus aut diaconatus Ordine sunt insigniti, vel solemnem professionem religiosam emisierint, atque post dispensationem et matrimonium rite celebratum convaluerint, in extraordinariis huiusmodi casibus, Ordinarii de impertita dispensatione Supremam Sancti Officii Congregationem certiores faciant et interim omni ope curent, ut scandalum, si quod adsit, eo meliori modo quo fieri possit removeatur tum inducendo eosdem, ut in loca se conferant, ubi eorum conditio ecclesiastica aut religiosa ignoratur, tum si id obtineri nequeat, iniungendo saltem iisdem spiritualia exercitia aliasque salutare poenitentias, atque eam vitae rationem, quae praeteritis excessibus redimendis apta videatur, quaeque fidelibus exemplo sit ad recte et christiane vivendum.

De altero vero quaestionum genere, item adprobato et confirmato eorundum Eminentissimorum Patrum suffragio Sanctissimus sanxit: 1. dispensationes matrimoniales omnes in posterum committendas esse vel *Oratorum Ordinario* vel *Ordinario loci*.

2. Appellatione *Ordinarii* venire Episcopos, Administratores seu Vicarios Apostolicos, Praelatos seu Praefectos habentes iurisdictionem cum territorio separato, eorumque officiales seu Vicarios in Spiritualibus Generales, et sede vacante Vicarium Capitularem vel legitimum Administratorem.

3. Vicarium Capitularem seu Administratorem eas quoque dispensationes Apostolicas exequi posse, quae remissae fuerint Episcopo aut Vicario eius Generali vel Officiali nondum executioni mandatas, sive hi illas exequi coeperint, sive non. Et vicissim sede deinde provisa, posse Episcopum vel eius Vicarium in spiritualibus generalem seu Officiale exequi dispensationes, quae Vicario Capitulari exequendae remissae fuerant, seu hic illas exequi coeperit seu minus.

4. Dispensationes matrimoniales Ordinario oratorum commissas exequendas esse ab illo ordinario qui litteras testimoniales dedit, vel preces transmisit ad S. Sedem Apostolicam, sive sit Ordinarius originis sive domicilii, sive utriusque sponsi, sive alterutrius eorum; etiamsi sponsi quo tempore executioni danda erit dispensatio, relicto illius dioecesis domicilio, in aliam dioecesim discesserint non amplius reversuri, monito tamen, si id expedire iudicaverit, Ordinario loci, in quo matrimonium contrahitur.

5. Ordinario praedicto fas esse, si ita quoque expedire iudicaverit, ad dispensationis executionem delegare alium Ordinarium, eum praesertim in cuius dioecesi sponsi actu degunt.

Haec quae ad pastorale ministerium utilius faciliusque reddendum Sanctissimus Dominus Noster concedenda et statuenda iudicavit, dum libens tecum communico, bona cuncta Amplitudini Tuae precor a Domino.

Datum Romae, die 20. Februarii 1888.

Raph. Card. Monaco.

Super sensu huius decisionis emanavit sequens Decretum praelaudatae Congregationis:

Illme ac Rme Domine!

Supremae huic Congregationi Sancti Officii propositum fuit dubium: „Utrum Ordinarii in casibus extremae necessitatis facultatem dispensandi super impedimentis publicis matrimonialibus in mortis periculo, litteris Supremae Congregationis die 20. Februarii 1888. concessam, parochis et universim confessariis approbatis modo generali subdelegare valeant, an non.“ Quo dubio mature perpenso, Eminentissimi Patres una mecum Generales Inquisitores fer. IV. die 9. Januarii 1889 dixerunt: „Supplicandum Sanctissimo, ut decernere et declarare dignetur, Ordinarios, quibus memorata facultas praecitatis litteris diei 20. Februarii 1888. data fuit, posse illam subdelegare habitualiter parochis tantum, sed pro casibus, in quibus desit tempus ad ipsos Ordinarios recurrendi et periculum sit in mora.“ Eadem feria ac die Sanctissimus D. N. D. Leo divina providentia P. P. XIII. in solita audientia R. P. D. Adessori S. O. impertita, benigne annuere dignatus est iuxta Eminentissimorum PP. suffragium.

Datum Romae ex S. O. die 1. Martii 1889.

R. C. Monaco.

XIX.

3428

1895

Communi Venerabilium regni Episcoporum ad Clerum curatum circa matrimonialia et matricularia „instructioni“ litteris meis circularibus ddo 14. Septembris a. c. sub nr. 3193. emanatis publicatae, habita specialium in dioecesi mea adiunctorum ratione, sequentia adhuc partim declarative, partim dispositive subiungo, etquidem:

(Supplementum „instructionis“ circa negotia matrimonialia et matricularia.)

1. Parentes proles suas, post earundem in matriculas civiles inscriptionem, actu hoc civili contenti, contumaciter renuentes baptisari permittere respective parentum pars eatenus culpabilis, careant communione sacramentorum et si absque signis poenitentiae decesserint, etiam ecclesiastica sepultura.

2. Facultas copulationes matrimoniales tempore pomeridiano praesuscipiendi, adusque parochis civitatum concessa, ad omnes et singulas dioeceseos parochias extenditur.

In usu tamen huius facultatis s. curiones invigilabunt, ne ullum exinde reverentia aut valor sacramenti matrimonialis patiatur detrimentum.

3. Disciplina in dioecesi adusque iuris particularis adinstar vicens, vi, cuius parochis puellas infra 16-um aetatis annum constitutas absque dispensatione Ordinarii ad iungendum s. matrimonii foedus admittere illicitum fuit, abinde cessat; proinde puellae tales, dummodo formalitati civili ad matrimonium praescriptae praevis satisfactum esse fidem fecerint, citra omnem dispensationem Ordinarii, absque testimonio medici, absque consensu parentum, tutorum vel sedis pupillaris, quae tria posteriora disciplinae huic lapsu temporis e iure civili inhaeserunt, matrimonialiter infacie Ecclesiae iungi poterunt, cunctis eatenus dispositionibus, signanter etiam novissima, loco priorum, ddo 30. Octobris anni 1892. sub nr. 3105. emanata amodo invigoris declaratis.

4. Pariter invigoris declaratur expresse quoque dispositio mea super recursibus dispensationalibus tymbro 50 cum providendis ddo 18. Februarri anni 1893. sub nr. 636. emanata.

5. Ad matrimonii sacramentalis ultroneam custodiam in civitatibus praecipue haud parum valebit ingeminare prolibus ex mero matrimonio civili susceptis, ceu in foro ecclesiastico illegitimis, viam ad statum clericalem, nisi intercesserit papalis dispensatio, interclusam esse.

6. Dispensationem in impedimento mixtae religionis petere in iis tantummodo casibus licitum erit, ubi cautelis pro ineundo mixto matrimonio

ab Ecclesia praescriptis per omnia satisfactum, simul vero sufficiens causa dispensationis praesto fuerit.

Juvat cautelas has, quae sunt sequentes, in mentem revocare:

- a) universae prolis in sanctitate catholicae religionis educatio;
- b) liberum religionis exercitium per partem acatholicam parti catholicae adpromissum;
- c) intentio partis catholicae persuadendi parti acatholicae veritatem fidei catholicae;
- d) seriâ promissio utriusque sponsi de non adeundo fine matrimonii acatholico fano, sive ante, sive post copulationem ritu catholico peractam.

Ex his cautelis autem primae praecipua ratio habenda erit eo, quod liberae parentum in mixto matrimonio viventium quoad religionem prolium dispositioni lex novellaris de religione prolium sonans (1894. art. XXXII) e parte solummodo faveat et liberam dispositionem, cum effectum iuris civilis, circa religionem prolium, nupturientibus solummodo ante actum matrimonii sic dicti civilis, non autem etiam post hunc actum (§. 1.) addicat.

Propterea parochi in eo erunt, ut partes matrimonium mixtum inire insistentes *conventionem*, in sensu legis praecitatae, circa nasciturae universae prolis in religione catholica educationem ante actum matrimonii civilis, servatis praescriptis formalitatibus, ineant, et pro dispensatione in mixta religione nonnisi tunc recurrant, quando conventionem isthanc litteralem prae manibus habuerint, reflectione alioquin ad recursum talem, cui haec *conventio* advoluta non fuerit, futura nulla.

Et hoc quidem quoad ordinarios casus valebit.

In extraordinariis autem casibus, ubi procurandae talis *conventionis impossibilitas iuridica* (quando coniuges mixtae religionis initio mero actu civili contenti postea matrimonium ritu catholico iungere anhelarent), vel *moralis* (quando partem acatholicam ab ineunda litterali conventionem metus exhaereditationis deterreret) obtinuerit, parochi adjecta fide de *moralis certitudine* fore, ut partes datam quoad universam prolem catholice educandam promissionem haud sint violaturi, casus hos Ordinariatui substernant, huius pro rerum adjunctis resolutionem praestolaturi.

Et haec quidem quoad cautelas in tuto collocandas attigisse sufficiat.

Cautelas has, ceu indispensabiles, circa proceduram in contrahendis matrimoniis mixtis summi esse momenti, nemo est, qui ignoret, cum simul sumtae sint dispensationis in mixta religione impetrandae *conditio, sine qua non*.

Attamen solae, nisi iis accedant *iustae causae dispensationales*, ad efficiendam dispensationis gratiam haud sufficiunt.

Ideo in recursibus pro tali dispensatione praeter mentionem praestitarum cautelarum semper adducendum est unum alterumve e motivis dispensationum, quae in decreto S. Congregationis de Propaganda Fide ddto 9. Maii 1877. emanato

et in Circularibus dioecesanis ddto 19. Aprilis 1878. sub nr. 730. publicato per partes recensita habentur.

Invalescenti quorundum postremis temporibus consuetudini, ut in recursibus nil de sauis dispensationis habeant, obviam ire canonicae sanctiones praecipunt.

7. Matrimonia christianorum, sive pure inter catholicos, sive pure inter acatholicos, sive mixtim, ast solummodo civiliter inita in foro ecclesiastico ob clandestinitatem pro nullis et irritis habenda venient, proinde *in casu conversionis*, antequam talium in sinum ecclesiae receptioni locus dari posset, prius matrimonium in facie ecclesiae solennizari debebit.

8. *Duplicata* matricularum *Baptisatorum*, *Defunctorum* et *Copulatorum*, in sensu dispositionis meae in Circularibus nuperrime ddto 4. Septembris a. c. sub nr. 3102. publicatae, ut in casu, si quodumcunque fato originalia exemplaria matricularum in parochiis interire contingeret, unde haec authentice redintegrari possent, praesto forent: imposterum per parochos ultro quoque exaranda et fine custodiae *in archivo dioecesano* reponenda, quotannis termino praestituto ad Officium dioecesanum promovenda venient.

9. *Extractus matriculares* erga requisitionem iurisdictionem vel partium privatarum parochi imposterum quoque extradabunt, etiamsi hos extractus scopo contrahendi matrimonii sic dicti civilis inservituros praesciverint; in casu tamen posteriori enuntiabunt semet hac ratione nullatenus cooperari velle ad fortuitum actum, qui legibus ecclesiae repugnaret.

10. Ne autem nupturientes *baptismales* vel *mortuales* in duplixi exemplari: alterum videlicet pro foro civili, alterum pro foro parochiali procurare cogantur ad evitandum sumtum augmentum et exinde sacramenti matrimonialis neglectum, parochorum procedura poterit esse sequens: Conficiant ipsi harum baptismalium vel mortualium, antequam hae apud officialem civilem inactarentur, *authenticam pro suo archivo copiam* sub sigillo parochiali perseipsos subscriptam; aut conficiant simplicem harum baptismalium vel mortualium copiam, et hanc absque authenticatione una cum originalibus resignent nupturientibus, ea cum inviatione, ut originales, occasione insinuationis suae, officiali civili praesentent, et postquam protocollum promulgationale confectum fuerit, originales baptismales vel mortuales earundem copiis per officialem civilem ex officio gratis authenticandis substitui postulent, originales repetant et ad parochum promoveant. (Instructionis R. H. Ministerii Justitiae ddto 29. Junii 1895. nr. 27.243. §. 24.)

3429

1895

A vallás és közoktatásügyi m. kir. ministertől. 1981. eln. szám. A gyermekek vallására vonatkozó megjegyzések és nyilatkozatok alakszerűségeinek s azok anyakönyvi nyilvántartásánál követendő eljárásnak s a gyámhatósági bele-

(Miniszteri
pótintézkedés
a egyes házasságokból
gyermek
vallása tár-
gyában.)

egyezés mellett való áttérésnek szabályozása tárgyában f. évi július hó 29-én 1676. eln. sz. a. kelt átiratommal megküldött s f. évi július hó 29-én 1674/95. eln. sz. a. kelt ministeri rendelet 7. §-ának utolsó bekezdésében értelemzavaró sajtóhiba, nevezetesen pedig „megadás” szó helyett „megtagadás” fordulván elő, ezen hivatolt §. utolsó bekezdése helyesbitve a következőképen olvasandó:

„Maga az áttérés a gyámhatóság beleegyezésének *megadása* után az 1868: LIII. t. cz. 3—8. §§-aiban körülírt módon megy végbe.”

Miről a Főtiszt. Főhatóságot előlhivatolt átiratom kapcsán szives tudomás végett van szerencsém értesíteni.

Fogadja a Főtiszt. Főhatóság kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1895. szeptember hó 21-én. Wlassics Gyula s. k. Valamennyi egyházi főtiszt. Főhatóságnak.

3430

1895

(Miniszteri rendelet a külföldre szóló postaküldemények czimzése tárgyában.)

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minisztertől. 2189. eln. szám. A közös külügyminiszter urnak a miniszterelnök urhoz intézett s általa velem is közölt átirata szerint az utóbbi időben többször előfordult, hogy magyarországi hivatalos küldemények külföldi képviseliteinkhez nagy késedelemmel érkeztek meg; minek oka az, hogy a külföldi postahivatalok a kizárólag magyar nyelvű czimzést nem értik meg és a „ban, ben” rag, a melyet a magyar nyelvben a helynevekhez hozzátenni szokás, még a rendeltetési helyre nézve is megtéveszti őket, különösen, ha ez utóbbi nehezen olvasható.

A közös külügyminiszter ur átirata kapcsán felkérem tehát a főtiszt. Főhatóságot, hogy külföldi képviseliteinknek szóló küldeményeken a czimzést, főképen pedig a rendeltetési helyet francia nyelven is megjelöljék.

Fogadja a főtiszt. Főhatóság kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1895. szeptember hó 21-én. Wlassics Gyula s. k. Valamennyi egyházi főtiszt. Főhatóságnak.

3431

1895

(Pályázat az udvari kántortanítói állomásra.)

A maissi plébániához tartozó U d v a r fiókközség németnyelvű kántortanítói állomásra okt. 10-ig pályázat hirdettetik. Személyes megjelenés szükséges. Jövedelme: 400 frt évnegyedes utólagos részletekben, malom- és orvosfuvar, csinos és kényelmes lakás, stóla 6 frt, a bellyei uradalomtól 8 mérő kétszeres 4 frt 20 kr., 4 öl keményfa és 2 öl dorongfa a község által behordva. Az okmányok a r. k. iskolaszéki elnökhöz Baranya-Maissra küldendők.

3432

1895

(Pályázat a duna-szekcsői osztálytanítói állomásra.)

D u n a - S z e k c s ő n, a r. k. iskolánál egy önálló tanítói állásra pályázat

hirdettetik. Évi fizetése 450 frt, ezért tartozik ismétlő iskolát is tartani, ugyszintén a kántori teendőkbén is segédkezni. A tannyelv magyar és német. Pályázati határidő november hó 1-je, az állomás azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt folyamodványok a dunaszekcsői plébániára czimzendők.

3433

1895

A szentgyörgyi plébániához tartozó sz á g y i kántortanítói állomás üresedésbe jöven, erre folyó évi október hó 19-ig pályázat nyittatik. Tisztos lakáson, házi kerten és belsőségen kívül jövedelme: 1) három darab szántóföldnek és egy darab káposztáskertnek haszonélvezete, melyet a belsőséggel együtt a hivek szántanak, vetnek s a termést behordják, ugy a trágyát kihordják = 85 frt. 2) egy darab rét, melyet kaszálnak, gyűjtenek s termését behordják = 15 frt. 3) a temető fűvét a tanító kaszáltatja; a takarmány behordását a község végzi = 5 frt. 4) 9 öl vegyes hasábfát, melyből 6 öl a tanítóé és 3 öl az iskoláé, értéke = 30 frt. 5) minden házaspár után jár 1 frt = 75 frt 6) minden elemi iskolás után 50 kr. = 18 frt. 7) ismétlő iskola után a község pénztárából félévenkinti részletben = 20 frt. 8) minden telkes pár ad 2 nyolczados tiszta buzát, minden kisház és zsellérpár 2 nyolczados tiszta rozsot 75 pár után = 112 frt 50 kr. 9) minden szőlőbirtokos 4 itcze tiszta bort vagy ennek hiányában megfelelő pénzértéket = 20 frt. 10) szükséges malomfuvar = 8 frt. 11) minden kisház és zsellér tartozik évenkint egy napszámot leszolgálni; ha nem szükséges ugy 40 krt fizetni = 12 frt. 12) a föld s egyenértéki adót a község fizeti. 13) lakás tisztogatásához szükséges meszet szintén a község adja. 14) szabad legeltetési jog. 15) stóla = 10 frt. Tannyelv német és magyar. Orgonálás szükséges. Kellően felszerelt folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz intézendők.

(Pályázat a
szágyi
kántortanítói
állomásra)

Datum in Nádasd, die 28. Septembris 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XX.

3610

1895

DULÁNSZKY NÁNDOR

ISTEN ÉS AZ APOSTOLI SZENTSZÉK KEGYELMÉBŐL PÉCSI PÜSPÖK, Ő CS. ÉS APOSTOLI KIR. FELSÉGÉNEK VALÓSÁGOS BELSŐ TITKOS TANÁCSOSA, AZ I. OSZT. VASKORONAREND LOVAGJA, A JELES I. FERENCZ JÓZSEF-REND NAGYKERESZTESE, A MŰEMLÉKEKRE FELÜGYELŐ BIZOTTSÁG TAGJA, BEKEBELEZETT HITTUDOR.

Jelen soraink rendjében adjuk emlékezetül mindazoknak, a kiket illet, hogy Mi azon idő óta, a hogy minden érdemünk nélkül, Isten kegyelméből a pécsi püspöki székre emeltettünk, Isten dicsőségére és a kormányzásunkra bizott hives lelki üdvösségére irányzott gondjaink, fáradozásaink és törekvéseink közepett, azoknak javát, kiket főpásztori magas hivatalunk munkatársaivá rendelt az Úr, állandóan szívére hordozván, s egyházmegyénk egyházi és tanügyi céljainak hathatósabb előmozdítására szükséges anyagi eszközök biztosításán munkálkodni meg nem szünnén, ámbár ezen üdvös törekvésünk maradandóbb jelének bizonyosságával, a püspökségi javak jövedelmezővé tételére fordított igyekezetünkben anyagilag fölöttébbvalóképen igénybe vétetvén, sokáig késnünk kellett, az Isten végtelen irgalma, ki a jó szándékra szent áldását adja, rég hön táplált vágyunk és szándékaink idejét meghozta, ezeknek teljesezésbe menetelét lehetővé tette.

(A püspök alapítványa egyházmegyének.)

Azért hálatelt szívével az isteni gondviselés iránt elhatároztuk, hogy a mohácsi szigeti püspökségi birtokon általunk eszközölt befektetéseknek a püspökségi törzsvagyon javára leendő végleges átvétele céljából a kiküldött miniszteri bizottság által legutóbb foganatosított leltározása és felbecslése alkalmával a törzsvagyon terhére és a mi javunkra bizottságilag felvett **83.088 frt 74 kr.** azaz: nyolczvanháromezernyolczvannyolcz forint 74 krnyi összeget, illetve: minthogy ezen összegnek körülbelül egynegyed része ftdő székeskáptalanunk által kifogásoltatott, azon összeget, mely ezen czímen a mi javunkra legfelsőbb helyen véglegesen megállapittatni fog, egyházmegyénknek örök alapítványképen felajánljuk, a mint hogy ezen összeget jelen soraink erejével valójában is a pécsi püspöki egyházmegye javára szóló örök alapítványul határozzuk, rendeljük, rendszeresítjük és rendszeresítettnek nyilvánítjuk, a következő meghatározások és feltételek mellett, ugymint:

I. Az alapítvány „Dulánszky Nándor pécsi püspök alapítványa a pécsi egyházmegye javára“ nevet viselje s ezen elnevezés alatt a pécsi székesegyházi ft.

káptalan gondviselése és a mindenkori pécsi püspök főfelügyelete mellett, mint külön önálló alapítvány kezeltessék.

II. Az alapítvány rendeltetése általában a pécsi püspöki egyházmegyének céljaira szolgálni s mint ilyen, valamint püspökségi szerzeményünkből vette eredetét, úgy fennállásában is jogi természetére nézve római katolikus jellegűnek kell maradnia, s ilyen gyanánt minden időkre tekintetnie.

Különleges céljául pedig a következőket rendeljük:

Az alapítvány évi kamatai minden év végével, illetve esedékességek idejében három egyenlő részre lesznek osztandók és mint alaptőkéek, melyeknek csak kamatai használhatók fel különleges céljaikra, a következő három egyházmegyei intézet, ugymint: 1) Az egyházmegyei pénztárba azon célzattal, hogy a mindinkább fokozódó egyházmegyei tanügyi igények idő folytán minél szélesebbkörű kielégítésre találhassanak; 2) a pécsi egyházmegyei papi nyugdíjintézet alapjainak pénztárába; 3) az Asthenaeum vagyis a pécs egyházmegyei beteg káplánokat segélyező alap pénztárába beutaltassanak, még is olyképen, hogy az egyházmegyei pénztárt illető kamatharmad minden időre ugyanezen pénztárt illesse, a 2) alatti nyugdíjalap és 3) alatti Asthenaeum kamatharmadai azonban ugyanezen pénztárakat illessék csak addig, míg ezen alapok pénzereje annyira megerősödött, hogy az idő viszonyaihoz képest a nyugdíj vagy beteg kápláni segély szükségleteire önmagokban már elégséges fedezetet nyújtani képesek.

III. Amint ezen időpont bekövetkezett, álljon hatalmában és szabadságában a mindenkori pécsi püspöknek, a székeskáptalannal egyetértőleg és a kor követelményeinek mérlegelésével a további tökenövekvésre immár nem szoruló egyházmegyei papi nyugdíjalap, illetve Asthenaeum kamatharmadainak azontul hová fordítása tekintetében más, de mindenesetre szoros értelemben vett egyházmegyei célzt kijelölni és elrendelni, hogy a megfelelő kamatharmad, de megint csak mint alaptőke, melynek csak kamatai fordíthatók az ujonnan kijelölt célra, továbbra az e cél szolgálatára rendelt alapba ennek növelése végett folyósíttassék.

Ezen felhatalmazással éljen a mindenkori pécsi püspök, valahányszor az idők folyamán az így kijelölt célra szolgáló alapok további növekvése feleslegessé vált.

Ezekben körvonaloztuk ezen alapítványunk rendeltetésére és mikénti kezelésére nézve alapítói szándékunkat és megmásíthatatlan akaratomkat, kijelentvén ünnepélyesen, hogy a jelen alapítványunk vagyonául az egyházmegyének ezennel ajándékozott és adományozott, ezen okiratunk kezdő soraiban körülírt pénzösszeg, mihielyt az felsőbb helyen számszerűleg végleg megállapítva és a püspökségi törzsvagyonból kiutalva leendő, a ft. káptalan által a püspökségi törzsvagyonból közvetlenül átvétessék, helyettünk nevünkben nyugtattassék és így alapítványunk céljaira fordíttassék.

Kérjük pedig mindazokat, kiknek ez alapítvány körül jogokat adtunk,

vagy a kiknek kötelessége ez alapítvány gondviselésére kiterjed, hogy ennek ép-ségben tartásáról, az alapítványi vagyon kamatainak kifejtett akaratunknak min-denben hiven megfelelő hovaforrásáról gondoskodni sziveskedjenek; kérésünk főképp a székesegyházi káptalan felé irányul, melynek az alapítványok körüli ki-próbált hűségében van azon bizodalunk, hogy ezen az egyházmegye javát célzó áldozatunk a szent ügynek maradandó istápja leszen.

A mindenható Isten kísérje áldásával, termékenyítse és nevelje nagyra a csekély kezdetet. Ugy legyen!

Jelen alapító levelünket három egyenlő eredeti példányban állítottuk ki, az elsőt püspökutódjaink, a másodikat a ft. Káptalan és a harmadikat a pécs-egyházmegyei alapítványi hivatal részére.

Kelt Nádasdon, 1895. évi október hó 14-én. Dulánszky Nándor s. k. pécsi püspök. (P. H.) Kegyes parancsra Pozsgay József s. k. oldalkanonok, püspöki irodaigazgató.

3619

1895

Opportunum censeo ut haecce duo Oracula S. Congregationis Rituum innotescant nempe :

(Oracula S.
Congreg.
Rituum de
Litaniis.)

I. Pinelorien.

Litaniae SS. Cordis Jesu, etsi nunquam a S. Sede approbatae fuerint, possunt publice cantari, sed extra functiones strictae liturgicas.

Ex Secretaria S. Congregationis Rituum, Romae, die 10. Julii 1895.

II. Argentinien.

Monitum sub die 16. Junii 1880 latum, respicere litanias in liturgicis et publicis functionibus recitandas: posse vero, imo teneri Ordinarios, alias seu novas litanias examinare et quatenus expedire putaverint, approbare; at nonnisi pro pri-vata atque extraliturgica recitatione.

S. Congr. Rituum, Romae, die 29. Octobris 1882. Utrumque Oraculum insertum est Analectis ecclesiasticis, fasciculus octavus, anni 1895.

3620

1895

In examine synodali die 24. Septembris a. c. asservato ad sexennium adprobati sunt: Edmundus Kirschaneck, cooperator M.-Kéméndensis, Georgius Antal, cooperator Quinque-Ecclesiensis ad s. Aug., Alexander Mosgai, vicarius Szab.-Szent-Királyensis, Stephanus Palkó, cooperator M.-Székensis, Joannes Rajczy, cooperator Kurdensis, Guilielmus Pévald, cooperator Czikóensis, Leopoldus Masson, cooperator P.-Szent-Erzsébetensis, P. Joannes Turbié, ord. s. Francisci prov. Bosnae-Argentinae, director spiritualis clericorum Bosnensium Quinque-Ecclesiis.

(De resultado
examinis syn-
odalis anni
1895.)

E quibus Alexander Mosgai, Joannes Rajczy et Guilielmus Pévald laude decorari meruerunt.

Praemium Kralianum vero reportavit Guilielmus Pévald.

(Rationes Cassarum fund. gen. dioec. pensionalis Sacerdotum et Ludirectorum anni 1894. dimittuntur.)

3621
1895

Extractus super Rationibus Cassarum administrationi Officii fundationalis dioecesiani obnoxiarum, quarum statum nosse Venerabilis Cleri dioec. interest, pro anno 1894. redditus in uno exemplari singulis officiis parochialibus resignandi sub $\frac{1}{2}$. acclusi hisce dimittuntur.

3622
1895

(De annua pensione Ignatio Szikora, paracho Rác-Meckensis applacidanda.)

Ignatius Szikora, parochus Rác-Meckensis, sacerdos iubilans, ad munia parochialia rite obeunda iudicio Cl. D. Eduardi Pázsitzky, medici per me deputati habitualiter inhabilis declaratus, recommendationi eatenus sui districtus innixus supplicem se mihi exhibuit, ut inde ab initio affuturi anni albo Emeritorum Sacerdotum cum annua pensione cooptaretur.

Quamobrem in sensu statutorum pensionalium cunctos honorabilium districtuum Vice-Archi-Diaconos praesentibus provocatos volo, ut intuitu annuae pensionis oratori applacidandae vota quisque suorum districtuum sive in coronis, sive extra coronas expetant et usque 20. Novembris a. c. horsum promoveant.

3623
1895

(Propagatio Pastoralium chori Epporum quoad matr. sic dictum civ. inculeatur.)

Buzárovits Gusztáv, esztergomi könyvkereskedő kiadásában, magyar, német és tót nyelveken, kisebb formában megjelent és kapható: 1 drb. 4 krval, 100 drb. 3 frt 50 krajczarával, 50 drb 15 forintjával az ugynevezett polgári házasságra vonatkozólag közrebocsátott közös pásztorlevél.

Felhivom erre t. papságom figyelmét azzal, hogy ezen közös pásztorlevet hiveik közt minél szélesebb körben elterjeszteni törekedjék, a mely célra ezennel a templompénztárak igénybevételét is engedélyezem.

3624
1895

(Dimittuntur phylrae tabellares pro concinnandis datis statisticis super motu populi a 1. Jan. usque 30. Sept. a. c.)

Országos m. kir. statisztikai hivatal 3121/el. szám. A főtisztelendő róm. kath. püspökségnek Pécs. Van szerencsém a főtiszt. egyházi főhatóságot tisztelettel értesíteni, hogy az 1895-ik évi október hó 1-ig terjedő időszakra vonatkozó népmozgalmi adatok felvételére szolgáló füzeteket az illető lelkészek között leendő kiosztás végett 250 példányban külön csomagban a mai postával megküldöttem a főtiszt. egyházi főhatóságnak.

Bátor vagyok ennél fogva a főtiszt. egyházi főhatóságot tisztelettel fel-

kérni, méltóztassék a kérdéses füzeteknek az illető lelkészi hivatalokhoz leendő mielőbbi szétküldését eszközölni, s a lelkész urakat különösen figyelmeztetni és utasítani, hogy a mennyiben folyó 1895-ik évi október hó 1-től fogva az állami polgári anyakönyvvezetés lépett életbe, az 1895. évi népmozgalmi adatokat csak kilencz hónapról azaz október hó elsejéig terjedő időszakról vezessék be, miután az október, november és december havi népmozgalmi adatokat már az állami anyakönyvvezetők lesznek kötelesek az országos m. kir. statisztikai hivatalnak beszolgáltatni.

Tisztelettel kérem továbbá a lelkész urakat arra nézve is utasítani, hogy a betöltött füzeteket az illetékes törvényhatóság közegeinek (főszolgabirónak, polgármesternek) minden további sürgetés bevétele nélkül mielőbb, de legfeljebb *folyó évi november hó 10-dikéig* közvetlenül küldjék be, honnan azok a közigazgatási járások illetőleg megyék szerint rendezve fognak ezen hivatalnak betérjesztetni.

Miután a népmozgalmi adatok az orsz. m. kir. statisztikai hivatal által nem egyházi, hanem közigazgatási, illetve szolgabirói járások szerint dolgoztatnak fel: méltóztassék intézkedni az iránt, hogy az oly anyaegyházak, a melyeknek fiók és leányegyházai közül egy vagy több is más törvényhatóság területén vagy más szolgabirói járásban fekszenek, mint a hová az anyaegyház tartozik, az esetben ezen fiókegyházakról a lelkészek külön kimutatást készítsenek, következőleg annyi füzetrel láttassanak el, a hány törvényhatóság, illetve a hány szolgabirói járás területére terjed az illető anyaegyház lelkészkedése.

Tisztelettel felkérem továbbá a főtiszt. egyházi főhatóságot, méltóztassék egyidejűleg arra nézve is intézkedni, hogy az anyaegyházhoz tartozó fiók és leányegyházak nevei, akár fordult elő bennök népmozgalmi adat akár nem, a füzet czimlapján okvetlenül mind felsoroltassanak.

Budapest, 1895. évi szeptember hó 26-án. Az országos m. kir. statisztikai hivatal aligazgatója: V a r g a s. k. min. osztálytanácsos.

3625

1895

A p ü s p ö k - m á r o k i r. kath. iskolaszék f. é. november hó 10-ig pályázatot hirdet kántortanítói állomásra. Jövedelme: minden telkes pártól $1\frac{1}{2}$ nyolczados és iskolába járó gyermekeik után $\frac{1}{2}$ nyolczados buza (f. évben $22\frac{1}{4}$ mérőre rugott); a zsellérek és kisházásoktól páronként és iskolába járó gyermekeik után ugyanannyi rozs (f. évben 36 mérőre rugott); minden pártól 4 liter bor (f. é. volt 508 liter) és 6 kr. (f. évben 8.46 frt.) Tandij fejében a községtől 10.50 frt és az ismétlődő iskoláért 21 frtot kap; kap a községtől 1 szekér (10 bécsi mázsa) szénát, és kaszáltatja a régi temetőt. Minden ház ad 1 kéve venyegét (v. rőzsét), a pécsi püspöki uradalom 14 ürméter hasáb fát, melyet a község vágat és meghord; ebből az iskolát is tartozik fűtetni. Fekvéségeiben: 6 kat. hold és 1401 □^o szántóföld, ebből 4 kat. h. és 169 □ ölet a község szánt és a termést behordja; a

(Pályázat a püsp.-mároki kántortanítói állomásra.)

többit, valamint a phylloxera által tönkre tett szőlőföldet is a tanító maga munkáltatja. Lakása: 2 szoba, 1 konyha és 1 kamara, van hozzá kis pincze, marha- és sertésistálló. E jövedelem az 1893. évben a nyugdíj megállapítása céljából eszközölt összeírás szerint 433.02 frtot tesz, melyből tisztán tanítói járuléknak vétetett 210 frt 86 kr. — *Kötelessége*: mindennapi és ismétlő iskolát tartani az országos törvényeknek megfelelőleg, és a kántori teendőket végezni. Iskolai és templomi nyelv: német, horvát és magyar. A folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz Himesházára küldendők; a választás november 10-én délután Püspök-Márokon ejtetik meg és az állomás azonnal elfoglalandó.

3626

1895

(Pályázat
szederkényi
osztálytanítói
állomásra)

A mária-kéméndi plebániához tartozó szederkényi népiskola osztálytanítói állomása megüresedvén, erre folyó évi október hó 28-ig pályázat nyittatik. Javadalma: 300 frt készpénz havi részletekben; 8 m. kemény hasáb tűzifa a házhoz hordva; $\frac{1}{4}$ hold föld haszonélvezete; egy butorzott szoba és konyha. *Kötelessége*: az első és második osztályt vezetni, a kántortanító akadályoztatása esetén az ismétlőiskolát vezetni és kántori-teendőkben segédkezni. Tannyelv magyar. Folyamodványok Mária-Kéméndre (Baranyam.) a plebánia hivatalhoz intézendők.

3627

1895

(Pályázat
a német-keéri
osztálytanítói
állomásra.)

A német-keéri róm. kat. német-magyar ideiglenes tanítói állomásra pályázhatnak október 24-ig képezdét végzettek is. Jövedelem 300 frt a hitközségtől, havi részletekben; 50 frt a m. kir. közalapítv. uradalomtól, negyedévi részletekben utólagosan; egy szoba, szükséges butorral. *Kötelessége* az 1-ső osztályt és ismétlő tanköteleseket oktatni. Legalább hitelesített okmányok küldendők a plebánia hivatalnak Német-Keérre, Tolnamegye.

(Personalia.)

Emmanuel Varga, parochus Paáriensis, deputatus est supplens notarii districtualis in districtu Értényensi.

Missi sunt cooperatores: Desiderius Riedlinger e Szebény ad Bozsok in subsidium parochi aegrotantis; Antonius Pataki e D.-Miholjac ad Valpó; Franciscus Hofmeister e Valpó ad Mohács; Carolus Erdélyi e Mohács ad D.-Miholjac; Sigismundus Offenmüller e Mohács ad Berkesd; Paulus Franciscus Berkesd ad Mohács.

Datum in Nádasd, die 14. Octobris 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XXI.

3748

1895

S. C. C. Castrimaris. Postulam quoad baptismi administrationem.

Die 20. Januarii 1894.

Episcopus Castrimaris in relatione suae Ecclesiae S. C. transmissa, haec habet in cap. *De Postulatis*:

(De administratione baptismi in domibus privatis)

Inveni insuper in mea Dioecesi consuetudinem, Neapoli etiam vigentem, pueros domi baptizandi cum omnibus ritibus in Ecclesia peragendis, interdum ob sufficientes rationes, interdum etiam ob dignitatem tantum familiarum. Ego autem consilio habito cum Curato cathedralis ecclesiae, consuetudinem ad normam Ritualis Romani revocavi, baptismum domi tunc tantum indulgens, cum periculum mortis infantis immineat, sine tamen ritibus, qui in ecclesia complendi sunt. Attamen haec agendi ratio aegre fertur, ob contrariam consuetudinem, maxime ab iis qui ex urbe Neapoli veniunt, existimoque ritus omissos in baptismo domi collato haud postea in Ecclesia compleri. Quid ergo agendum?

Ut aliquid pro recepto more breviter utrinque animadvertam praestat in primis recolere quod *ex Extravagante Clement. unic. h. t.* prohibetur ne baptismus in aulis vel cameris, aut aliis privatis domibus conferatur, sub poenis ab Episcopo indicendis, sed in Ecclesiis, in quibus sunt fontes ad id specialiter deputati; quod vetitum manet etiamsi ibidem baptizati postea ad sacrum fontem afferantur, ut consuetae ceremoniae ac ritus in ecclesiis celebrentur. Tantummodo in hoc exceptio duplex est, nempe primo quoad liberos Regum et magnorum principum, quibus, si isti petant, potest conferri baptismus in eorum domibus, nempe in capellis eorum vel oratoriis aqua tamen de more benedicta. Altera exceptio est si infantes absque periculo ad ecclesiam deferri nequeant, quod periculum a Glossa huius cap. explicatur nedum respectu baptizandorum, quando nempe sunt in mortis articulo, quam respectu eorum, qui illos deferre deberent ad ecclesiam. Ritual. Rom. *De Bapt. cap. 8, §. 3*; D'Annibale *Sum. Th. mor. lib. 3, num. 137 etc*; De Angelis *Prael. Iur. can. lib. 3, tit. 42 n. 3*.

At vero in themate, si attendantur ea quae Episcopus retulit, haud rationes adessent, quae taxative ad veniam indulgendam ex iuris dispositione requiruntur. Re sane vera non de necessitate, cui iam a Rmo Praesule provisum est, sed de commoditate tantum agi videretur. Neque familiae nobilitatem ad ius derogandum

sufficere opinarer, cum iuxta Glossam in *dict. Clement.*, ac veriore Doctorum sententiam, nomine Principum non veniant nisi Principes potentes, qui regibus aequiparantur. Riganti in *Reg. Cancell.* 42, n. 117; Suarez *Dist.* 31. sect. 2; Rituale Roman. *loc. cit.*; S. Alph. De Ligorio *Theol. mor. lib.* 6, num. 118.

Praeterquam quod Clemen. et Rit. Rom. extra Ecclesiam Regum aut magnorum Principum filios baptizare indulget, dummodo tamen id fiat in eorum capellis seu oratoriis; quae oratoria saepe saepius in casibus quos Castrimaris Ordinarius proponit, profecto deessent; proindeque in his adiunctis verendum est ne debitum divinis rebus obsequium praestetur; et quod gravius est, ne ansa praebetur, ut in posterum quaelibet familia baptismum in sui aedibus fieri praesumat.

Tandem commemorandum etiam videtur populi fidem, devotionem quam maxime excitare ac augere nobilium baptismata in ecclesiis pompose administrata.

Attamen ex adverso perpendendum est in dioecesi Castrimaris consuetudinem invaluisse a Praesule facultatem indulgendi baptismum domi administrandi. Neminem autem latet consuetudini tantam vim ex utriusque iuris censura inesse, ut scriptae legi aequiparetur. *Textus in leg. sine script. Instit. tit. de iur. nat. et gent.* Peretius in *Comment. Instit. ad dict. leg.* Voet in *Comment. ad Pandect. tit. 1. num.* 30; et *lib. 3. De praescript. in 6.* Hinc mirum haud est doctores unanimi consensu tradidisse, quod consuetudo praesumere facit titulum de mundo meliorem, supponit privilegium, Apostolicum beneplacitum etiam in actibus ecclesiae praeiudicium divinique cultus decrementum inferentibus ut post Urbanum VIII. in *Constitut. Romanus Pontifex* docet Barbosa *De pot. Episcoporum, all.* 25, n. 72; Rota in *Romana Oblationum*, 25. Ianuarii 1725. §. 5; S. C. C. in *Avenionem. Capellaniae* 16. Sept. 1780.

Neque huiusmodi consuetudo in dioecesi Castrimaris abroganda videretur, dummodo pro subiectae materiae gravitate eas induat condicionis tum ratione aliorum adiunctorum necessarias in huiusmodi casibus. *Siquidem hisce funestis temporibus, fide deficiente, damnum bono spirituali puerorum obvenire posset, prout, si eorum baptismus nimis procrastinatur; cui accedit etiam, attenta praesertim locorum adiacentium consuetudine, contemptus Praesulis iussorum periculum.*

Utrum vero ex his causis expediat legem dispensare, quae in tutelam decoris baptismi sacramento debite instituta est, EE. PP. statuunt.

Quare etc.

Responsum Servetur Rituale Romanum; *salvis exceptionibus quas ex rationalibus causis Episcopus concedere pro suo prudenti arbitrio censuerit.*

3749

1895

(Monialibus sub clausura licet uti telefono in certo casu et sub debitis conditionibus.)

Licet Monialibus sub clausura uti telefono, in certo casu et sub debitis conditionibus.

Beatissime Pater!

Episcopus Canarien., ad S. V. pedes provolutus reverenter exponit: quod quum Confessarius Monialium Cisterciensium strictioris observantiae longe a mo-

nasterio dictarum Monialium commoretur, contingere potest, ut haud diu accedit, quamdam Monialium sine religionis adiutorio e vita cedere. Quam ob rem, ne ob distantiam similia renoventur, orator rogatus est indulgendi, ut a monasterio ad domum Confessarii uti possit novo invento, quod vulgo Telefono appellatur. Nihilominus pro rei novitate, ex qua certe, licet maxima adhibeatur diligentia, pericula oriri possent, censuit Sacrae Congregationis sententiam expetere, antequam hoc concedat. Quare

Vigore specialium facultatum a Sanctissimo Domino Nostro concessarum, Sacra Congregatio Eminentissimorum ac Reverendissimorum S. R. E. Cardinalium negotiis et consultationibus Episcoporum et Regularium praeposita, Episcopo oratori facultatem benigne tribuit super praemissis, attenta necessitate ad effectum Vicarium dumtaxat advertendi, juxta preces providendi, praescriptis debitis cautelis, ne aliquod inconveniens exoriatur; ac praecipue, ut in actu advocandi per enunciatum Vicarium duae adsint ex probis et senioribus Monialibus, quae verba audiant: super quibus Episcopi conscientia onerata remaneat; contrariis quibuscunque non obstantibus. Romae, 20. Martii 1895. J. Card Verga, Praef. m. p.

3750

1895

Officinam typographicam Lycei episcopalis ad exigentiam artis typographicae per me nuper opulente instructam et arendatore moderno Adalberto Madarász, ad fanctorum emolumentum, quoad fieri potest, aequitati servientem benevolae attentioni et patrocinio Venerabilis Cleri dioecesanii, intuitu procurandarum rerum huc spectantium, impensius commendo.

(Officina typographica Lycei commendatur.)

3751

1895

Szt.-Ivánban az osztálytanítói állás üresedésbe jöven, erre pályázat hirdettetik folyó évi november 21-ig. Fizetése egy évre (10 hónapra) 300 frt 1 szoba szükséges butorral, 1 öl fa megvágva. A pályázó előnyben részesül, ha kántorságban is jártas és személyesen megjelenik. A kellőkép felszerelt kérvények a szt.-iváni iskolaszék elnökségéhez intézendők.

(Pályázat a szt.-iváni tanítói állomásra.)

3752

1895

A baranya-saásdi plébániához tartozó Meződ fiókközségi ktanítói állomásra, a folyó évi szeptember hó 4-én 3107. sz. alatt (XVII. kelt körlevélben hirdetett pályázat határideje az ott körülírt feltételek mellett ezennel folyó évi november hó 30-ig meghosszabbittatik.

(Pályázat a meződi ktanítói állomásra.)

3648

1895

(Pályázat a
teveli segéd-
kántortanítói
állomásra.)

A tolna-tevelir. k. népiskolánál megüresedett segédkántor-tanítói állomásra nov. 10-ig pályázat nyittatik. Az állomás évi jövedelme: egy butorozott szoba fűtéssel, élelmezés a kántornál s kétszáz frt készpénz. Kötelme egy tantermet az ismétlő iskolát önállóan vezetni, a kántorságban segédkezni. Tannyelv: német-magyar. A kérvények az iskolaszék elnökségéhez intézendők.

(Personalia)

Michäel Horváth vicarius parochi Olaszensis in spiritualibus, constitutus est vicarius ibidem etiam in temporalibus.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 25. Octobris 1895.

Ferdinandus, m. p.
episcopus.

XXII.

3895

1895

Streicher József, német-bólyi plébános kiadásában, az elemi tanuló ifjúság számára, az egyházmegyei hatóság jóváhagyásával megjelent: „Lelki vezér” és „Der Schutzengel” című ima- és énekkönyvecskéket a tanuló ifjúság közt való terjesztés végett a t. lelkész és tanító urak figyelmébe ajánlom. Egy kötött példány ára 10 kr.

(A „Lelki vezér” és „Der Schutzengel” című ima- és énekkönyvecskék ajándéknak.)

3896

1895

Görcsönyben a r. kath. népiskolánál az osztálytanítói állomásra folyó évi november hó 30-áig pályázat hirdettetik. Jövedelme egy polgári évre 350 frt készpénz előleges havi részletekben pontosan kifizetve. Lakása az iskola-épületben egy külön butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége az első, második és esetleg a harmadik osztályt önállóan vezetni és az ismétlő s a vasárnapi tanulók oktatásában valamint a kántortanító hivatalos elfoglaltsága esetében a kántori teendőkben segédkezni. Csak tanképesített egyének pályázhatnak. Az állomás a választás után azonnal elfoglalandó és évközben hasonló állomással föl nem cserélhető. A kérvények a németi esperes-kerületi tanfelügyelőséghez Bodonyba, utolsó pósta: Baranya-Baksa küldendők.

(Pályázat a görcsönyi osztálytanítói állomásra.)

3897

1895

A szabadszentkirályi plébániához tartozó Velin flók községben rendszerezett r. k. tanítói állásra f. é. nov. hó 20-ig pályázat hirdettetik. 1. A tanítói javadalom részére tett alapítványi tőkék kamatjaiból 290 frt; 2. 12 hold jöminőségű szántóföld jövedelme 120 frt; 3. failletmény az uradalomtól 1, Velin és Bagota községektől 1 összesen 2 öl fa a tanító részére házhoz állítva; 4. Párber czimén a) a velini és bagotai telkes gazdák (102 pár) fizetnek 1 nyolczada búzát értéke 61 frt 20 kr., 4 liter bort á 10 kr. értéke 40 frt 80 kr., készpénzben 10 krt 12 frt 20 kr.; b) a velini és bagotai kisházások (18 pár) fizetnek 50 krt 9 frt; 5. Ismétlő iskola után 10 frt; 6. Minden tanköteles után tandíj czimén 50 krt 15 frt; 7. Minden tanköteles után iskola fűtés ezimén 1 frt 50 kr. 45 frt; 8. A temető kaszáltatás joga pénz értékben 2 frt; 9. Temetések után stóla körülbelül 4 frt;

(Pályázat a velini tanítói állomásra.)

összesen 623 frt 20 kr.; 10. Kényelmes lakás 2 szoba, konyha, éléskamara, mosókonyha, istálló, felszer. sertés és baromfi ól. Tannyelv: magyar. Kérvények f. nov. hó 19-ig az iskolaszéki elnökséghez — szabadszentkirályi plébánia hivatal — küldendő.

3898

1895

(Pályázat a
szent-istváni
osztálytanítói
állomásra.)

A s z e n t - i s t v á n i német tannyelvű kath. iskola osztálytanítói állomására okleveles tanító, végzett képezdész is pályázhat. Utóbbi oklevelét egy év alatt megszerezni, avagy állomásáról távozni köteles. Tartozik a kántortanítót betegsége esetén a templomban s tanításban helyettesíteni. Hasonló esetben a ktanító őt szintén helyettesítendő és a kántorságra is ingyen oktatandja, ha abban járatlan volna. Díjazása a bíró által havi részletekben kézbesítve polgári évre 350 frt, megérkezési költségekre 4 frt. Butorozott szobája ágynemű nélkül az iskolaépületben. Kérvények december 5-ikéig a plébánia hivatalhoz Szent-Istvánba (posta Baranya-Lőcs) küldendő.

3915

1895

(Concurs. pro
stat. doc. in
Bozsók.)

A b o z s o k i róm. kat. elemi iskolánál a második osztálytanítói állomásra pályázat hirdettetik. Ezen állomás jövedelme: 300 forint készpénzben, 6 méter kemény hasábfal, $1\frac{1}{2}$ hold föld, mint kertiletmény és egy szép butorozott szoba. A pályázni óhajtók kérvényeiket december 15-ig a plébánia hivatalnál nyújthatják be.

Pécs, 1895. november hó 7-én.

Walter Antal, s. k.

püspöki helynök.

XXIII

4087

1895

A m. kir. vallás- és közoktatásügyi minisztertől. 2666. eln. szám. Az Ausztria értékű 20 kros ezüst és 4 kros rézváltópénz az állampénztáraknál és hivataloknál már csak 1895. évi december hó 31-ig fogadtatik el.

(Ministeri le-
irat a 20 kros
ezüst és 4
kros rézváltó-
pénznek for-
galmon kívüli
helyeztetéséről.)

Különösen a szegényebb néposztály érdekében szükségét látom annak, hogy ezen körülményre a közönség újból figyelmeztessék.

E célból tehát van szerencsém a főtszt. főhatóságot hivatkozással 1894. évi november hó 16-án 2325. sz. a. kelt körrendeletemre tiszteletteljesen felkérni, méltóztassék a lelkészek által a lakosságot figyelmeztetni arra, hogy a 20 és 4 krosok 1895. évi december hó 31-ike után az állampénztárak és hivataloknál sem névértékben, sem anyagértékük megtérítése mellett többé, sem fizetésképen el nem fogadtatnak, sem át nem váltatnak.

Fogadja a főtszt. főhatóság kiváló tiszteletem őszinte nyilvánítását. Budapest, 1895. november hó 5. Wlassics Gyula s. k. Valamennyi egyházi főtszt. főhatóságnak.

Felhivom a t. lelkész urakat, hogy a fenti miniszteri leirat tartalmáról a híveket értesítsék.

4104

1895

Philippus Ollé, parochus Bozsokensis fundamento testimoniorum, quae super inhabilitate eiusdem ad actuale servitium duo medici privati, item medicus eatenus ex officio deputatus exararunt, innixus etiam recommendationi proprii districtus supplicem se Ordinariatui exhibuit, ut inde ab initio affuturi anni cum annua pensione albo emeritorum sacerdotum cooptaretur.

(De applaci-
danda pensi-
one Philippi
Ollé, par. Bo-
zsok.)

Quare praesentibus provocatos volo cunctos Adm. RR. DD. districtuum VADiaconos, ut in sensu statutorum pensionalium, intuitu applacidandae petitae pensionis, vota suorum districtuum usque 15-am mensis Decembris a. c. extracorporaliter expetant et horsum promoveant.

4088

1895

Dr. Dreher Tódor, sigmaringeni kir. kath. gymnasiumi hittanárnak „Iskolai Hitelemzések” című munkáját, a népiskolák felsőbb osztályaiban, polgári-

(Dreher Tó-
dor „Iskolai
Hitelemzések”
című műve
ajánlatik.)

és felsőbb népiskolákban, a középiskolák alsó osztályaiban való használatra V é g h K á l m á n, egri főszékesegyházi hitszónok, érseki tanítóképző tanár által eszközölt magyar fordításban, ezennel a tisztelendő lelkészkező papság figyelmébe ajánlom.

4089

1895

(Pályázat a
szent-iváni
osztálytanítói
állomásra)

A s z e n t - i v á n i osztálytanítói állomásra a folyó évi október hó 25-én 3751. sz. alatt (XXI.) közrebocsájtott pályázati hirdetés határideje az ott körülírt feltételek mellett ezennel folyó évi december hó 8-áig megnyújtatik.

4090

1895

(Pályázat a
velini tanítói
állomásra.)

A szabad-szt.-királyi plébániához tartozó V e l i n fiókközségi tanítói állomásra a XXII. sz. egyházmegyei körlevélben folyó évi november hó 7-én 3897. sz. alatt hirdetett pályázat határideje ezennel az ugyanott foglalt feltételek mellett folyó évi december hó 5-ig kiterjesztetik.

4091

1895

(Pályázat a
vémenendi osztálytanítói állomásra)

V é m é n d e n az I-ső oszt. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Évi fizetés 300 frt fűtött szobával. Tartozik ismétlő iskolát is tartani. Tannyelv: német. Pályázati határidő 1896. január 1-je. Az állomás azonnal elfogalandó. Folyamodványok az iskolaszék elnökéhez küldendők.

4092

1895

(Pályázat a
vémenendi osztálytanítói állomásra.)

V é m é n d e n II-ik oszt. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Évi fizetés 300 frt fűtött szobával. Tartozik ismétlő iskolát is tartani. Tannyelv: német. Pályázati határidő 1896. január 1-je. Az állomás azonnal elfogalandó. Folyamodványok az iskolaszék elnökéhez küldendők.

4093

1895

(Pályázat a
gyümölcsényi
kántor-tanítói
állomásra)

A g y ü m ö l c s é n y i róm. kath. jellegű kántor-tanítói állomásra f. évi december hó 5-ig pályázat hirdettetik. Ez állomás jövedelmeit alkotják, tisztességes lakás és házi kerten kívül: 1) Párber illeték fejében, minden telkes és kisházás pár után két nyolczados tiszta buza, jelenleg van 59 pár, mérőjét hatóságilag kiszámított tíz évi átlag szerint 3 frt 34 krajczárjával, kitesz 98 frt 53 krt. 2) Lélekpenz fejében minden pár után husz krajczár, jelenleg kitesz 11 frt 80 krajczárt. 3) Minden tanköteles gyermek után ötven krajczár, jelenleg kitesz 10 frtot. 4) Varsánapki iskolásokért, évenként a községi pénztárból jelenleg kitesz 15 frtot. 5) Négy öl hasábfu vagy ennek megfelelő ára jelenleg kitesz 40 frtot. 6) Minden telkes és kisházás pár után hét régi itcze tiszta bor, vagy nem termés esetében megváltási

ára, számítva itczéjét tiz krajczárjával, kitesz jelenleg 41 frt 30 krt. 7) Tizenkét és 1112 □ kataszteri hold jó minőségű szántóföld és rét, számítva holdját hét forintjával, kitesz 112 frtot. 8) Két hold legelő illeték 4 frt. 9) Minden telkes gazda tartozik két kocsi trágyát a tanító földjére vagy szőlőjébe kihordani és eltereketni, minden kocsit számítva hatvan krajczárjával, van jelenleg 34 telkes gazda s így kitesz 40 frt 80 krt. 10) A tanító udvarában összegyülemlett trágyát tartozik a hitközség a tanító földjére kivetni s eltereketni, átlag számítva huszonöt kocsi, számítva à 30 krajczárjával, kitesz 7 frt 50 krt. 11) Négy malom fuvar, vagy a gőzmalomba vagy a vízajtó malomba, kitesz 4 frtot. 12) A Honig-féle pusztán után évenként két métermázsa tiszta buza, à 6 frt, kitesz 12 frtot. Összesen 396 frt 83 kr. Tannyelv: magyar. Helyi kántori teendők végzendők. Pályázók, csakis tanképesítővel bírók, folyamodhatnak. A folyamodványok Baranya-Felső-Mindszentre az iskolaszék elnökéhez intézendők.

4094

1895

A szegzárdi róm. kath. népiskolánál f. é. deczember 10-ig tanítói állásra pályázat hirdettetik. Jövedelme 400 frt és 100 frt lakbér, előleg havi részletekben fizetve. Tannyelv magyar. Kérvények az esperes-kerületi tanfelügyelőséghez Agárdra (Tolnam.) küldendők. (Pályázat a szegzárdi osztálytanítói állomásra.)

Pécs, 1895. november hó 24-én.

Walter Antal, s. k.
püspöki helynök.

XXIV

4331

1895

Suam Excellentiam Episcopalem, Patrem suorum amantissimum a longo iam tempore graviore morbo laborare, immo morbum novissimis diebus invaluisse, e VClero dioecesano nullus est, qui ignoret.

(Pro infirmo Episcopo V. Clerus dioec. collectam sumere iubetur.)

Excllmus ac Rssmus Dominus Praesul noster praemissa sacra confessione, sacro viatico iteratis vicibus reffectus, extrema unctione provisus cum patientia christiana adorandam exspectat Dei dispositionem.

Nondum quidem ars humana ad ferendam opem exhausta videtur; nutant tamen hominum consilia, ubi desunt superna auxilia.

Ideo Deum misericordiae et totius consolationis pro vita Praesulis nostri ardentius exoremus: vivorum simul et mortuorum Dominatorem rogemus, ut Praesulem nostrum salvum et incolumem ecclesiae suae repraesentare, eidemque cuncta ad corporis animaeque salutem profutura donare dignetur.

Quare praesentibus dispono, ut a praesentium notitia percepta quivis sacerdos dioecesanus in quotidiano ss. missae sacrificio collectamumat pro infirmo Episcopo, quae habetur in „Missa pro infirmis“ numero singulari dicenda.

4359

1895

Provocantur DD. Parochi, qui obolos Petri pro a. 1895. nondum horsum promoverunt, ut obligationi eatenus ocyus satisfaciant.

(Urgentur Oboli Petri pro a. 1895.)

4332

1895

SACRA DATARIA APOSTOLICA.

Petitionum copia pro obtinendis matrimonialibus dispensationibus super impedimento Primi tangentis Secundum Consanguinitatis gradus Sanctissimi Principis Domini nostri Leonis Papae XIII. mentem, ingluvie malorum percrebrescente, perculit.

(Litterae Datariae Apostolicae de dispensationibus super impedimento primi secundum tangentis consanguinitatis gradus.)

Etenim animadvertens indulgendo huiusmodi concessionibus, effraenata licentia, quae de die in diem augetur, haudquaquam compescitur; eo quod occasio continua, commodum eam impune satisfaciendi magis allectant Nupturientes spe etiam modo conjugali occulturos infelices effectus atque reatus, qui iam praecesserunt.

Ne vero Sanctitatis Suae indulgentia praebeatur occasio salutarem disciplinam labefactandi, quae a Sacramenti sanctitate iubetur et tantum prodest morum integritati, societatis bono et vegetiorum corporum incremento, onerat Episcoporum conscientiam, ut sedulo invigilent, ne Sanctae Sedi praecantes nisi verae causae canonicae iure commendent et litteris manu propria exaratis, rationes in quolibet casu explicent nec non circumstantias, quibus putent gratiam esse concedendam. Tali modo Summus Pontifex tutior annuet petitionibus, quoties agnoscet necessitatem eo obstrictiorem, quo artes erunt minores alio modo consulendi.

Pro certo habeo Amplitudinem Tuam omnibus viribus elaboraturam, ut Sanctitatis Suae vota praeoptatum finem habeant. Interim meae observantiae sensus Tibi profiteor atque cuncta fausta adprecior a Domino.

Datum Romae ex aedibus nostris die 19. Junii 1895. Amplitudinis Tuae servus verus A. Card. BIANCHI, m. p. P. D.

4333

1895

(Belügyminiszteri rendelet az u. n. polg. házasság külső alakszerűségeiről.)

A m. kir. belügyminiszternek a polgári házasság megkötésénél a felektől megkövetelhető külső alakszerűségek tárgyában 1895. évi nov. 26-án 103,374 sz. a. valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez intézett körrendelete.

Több oldalról felmerült kételyek és hozzám intézett panaszok alkalmából a polgári házasság megkötésénél a felektől megkövetelhető külső alakszerűségek tekintetében szükségesnek találom a következőket kijelenteni:

A házasság kihirdetésénél, megkötésénél és anyakönyvezésénél követendő eljárás tárgyában f. évi jun. 29-én 27,243. I. M. szám alatt kibocsátott utasítás szerint: „A polgári tisztviselő a házasságkötésnél nemzetiszinü válszalaggal és megfelelő tisztességes öltözetben, lehetőleg Atillában megjelenni és egyszersmind ügyelni tartozik, hogy a házasságkötés kellő ünnepélyességgel és jelentőségéhez illő komolysággal történjék. Nem szabad azonban oly magatartást tanusítania, mely a házasságkötést az egyházi szertartás utánzatának tüntetné fel s a házassulókat az egyházi összeadásnak igénybevételeitől visszatarthatná.”

Az utasítás ezen rendelkezéseiből folyólag kötelessége a házasságkötésnél közreműködő polgári tisztviselőnek szigoruan megkövetelni azt, hogy a házassulók és tanúk a polgári házasságkötés ünnepélyes jellegéhez méltó és viszonyaiknak megfelelő tisztességes ruházatban jelenjenek meg, viszont azonban nem szabad a polgári tisztviselőnek ezen követelményeken túlmenni.

Tilos nevezetesen megkövetelni vagy a házasságkötésnél való közreműködést attól tenni függővé, hogy a menyaszony menyaszonyi koszorut viseljen avagy a házassulók, azok egyike vagy kíséretök az egyházi házasságra emlékeztető avagy általában szokásos jelvényeket használjon vagy bármennemű jelképes cselekményeket végezzen.

Tilos továbbá megkövetelni, hogy a házasságkötés jogáról szóló 1894. évi XXXI t. cz. 39. §-ában előírt két tanun kívül násznépet hozzanak magukkal. Minthogy azonban az id. t. cz. 37. §-a szerint a házasságkötés nyilvánosan történik, természetes dolog, hogy önszántából a násznép is megjelenhet s a polgári tisztviselőnek a násznépet a megjelenéstől eltiltani nem szabad. Felhivom *czimedet*, hogy ezen rendeletemet a polgári tisztviselőkkel, első sorban az anyakönyvvezetőkkel szoros alkalmazkodás végett haladéktalanul közölje.

4334

1895

A magyar-hertelendi plébániához tartozó Barátur fiókközségi kántortanítói állomásra a folyó év végeig ezennel pályázat nyittatik. Javadalma: 1. A papnövelde uradalomtól 39 frt 50 kr.; 2. 13 pozsonyi mérő buza = 43 frt 42 kr.; 3. 13 pozsonyi mérő rozs = 39 frt; 4. 360 liter bor = 36 frt; 5. minden házas pártól 40 kr. = 20 frt 80 kr.; 6. 5 öl hasábfu az uradalomtól, melyből az iskola is fűtendő = 35 frt; 7. munka-váltáság fejében a községtől 12 frt; 8. lakás két szobából, 1 konyha, 1 éléskamra, 1 padlás, 1 pincze és mellék épületek becsülve 40 frt. 9. 116 □ öl házi kert 38 kr. 10. 2 hold 1002 □ szántóföld évi jövedelme 8 frt 98 kr. 11. 1 hold 1263 □ öl rét becsülve 5 frt 13 kr. 12. Ismétlő-iskolásokért 30 frt. 13. Minden tanköteles gyermek után 80 kr. = 28 frt. 14. Stola fejében 5 frt. 15. Temető füve 5 frt. 16. Iskolafűtés fejében 5 frt. 17. Kegyurtól rét fejében 15 frt. 18. Laubhaimer-féle alapítvány után 11 frt. Összeesen: 378 frt 41 kr. Tannyelv: német-magyar. A kellőkép felszerelt folyamodványok az iskolaszék elnökségéhez Magyar-Hertelendre (Baranya megye, u. p. M.-Szék) intézendők.

4335

1895

A püspök-mároki r. k. iskolaszék a f. évi XX. sz. püspöki körlevélben hirdetett pályázatot kántortanítói állomásra megújítja 1896-iki január 5-ig a f. hivatkozott körlevélben részletezett jövedelem és kötelezettség mellett azon változtatással, hogy a tanítási nyelv magyar (csak írni és olvasni tanít németül és horvátul is); de a kántori teendők német és horvát nyelven végzendők. — A felszerelt folyamodványok az iskolaszéki elnökhöz Himesházára (p. heiyben küldendők. A választás 1896. január 5-én délután Püspök-Márokon ejtetik meg és az állomás azonnal elfoglalandó.

4336

1895

A meződi tanítói állomásra ezennel pályázat hirdettetik. Az állomás jövedelmei: 1) Tisztességes lakáson, házi kerten és fél holdnyi belsőségen kívül: a tanítói szántóföldek — 9 hold — után évi bérjövödelem: 100 frt. — Ha a tanító e földeket maga hajlandó műveltetni, az esetben ugy a tanító udvarán felgyűlő

trágyát, valamint minden ház után 1—1 koci trágyát szállit ki a földekre, a hitközség és mintegy 12 gyalog-napszámot szolgáltat. E szolgáltatás értéke, mely azonban a rendes fizetésben nem számítható, mintegy 40—50 frt. — 2) Minden községbeli pár után 1 8-ada őszi, $\frac{1}{2}$ 8 ada tavaszi gabona; 20 kr. borváltság, 20 kr. lélekpénz; összesen: 168 frt. 3) A pusztai párok után 1 m/m. gabona és páronként 20 kr. lélekpénz; összesen: 8 frt; 4) 4 öl hasábfu = 40 frt; 5) A község rétjéről 1 koci széna, 1 koci sarju; érték: 20 frt; 6) $\frac{1}{2}$ hold kenderföld, melyet a hitközség szántat és takarít = 5 frt; 7) A temetőbeli fű = 5 frt; 8) Szalay-féle alapítványból: 8 frt; 9) Évi tandij: 20 frt; 10) Szabad legeltetési jog; 11) Stoladijak mintegy 8 frt. Összesen 382 frt. Tannyelv magyar-német. Helyi kántori teendők teljesítendőek. Pályázat határideje: 1896. január 7. Az iskolaszék elnöksége: Saáson.

4337

1895

(Pályázat a
vémeméni osz-
tálytanítói ál-
lomásra.)

V é m é n d e n, az I. oszt. tanítói állásra pályázat hirdettetik. Évi fizetés 400 frt, egy szoba fűtéssel. Tartozik ismétlőket is oktatni. Tannyelv: német. Az állomás azonnal elfoglalandó. Személyes megjelenés kéretik, ha előbb nem, folyó évi december 26-ára.

4338

1895

(Pályázat a
vémeméni osz-
tálytanítói ál-
lomásra.)

V é m é n d e n a II. osztálytanítói állásra pályázat hirdetletik. Évi fizetés 400 frt egy szoba fűtéssel. Tartozik ismétlőket is oktatni. Tannyelv német. Az állomás azonnal elfoglalandó. Személyes megjelenés kéretik, ha előbb nem, folyó évi december 26-ára.

4339

1895

(Pályázat a
szent-istváni
osztálytanítói
állomásra.)

A s z t- i s t v á n i osztálytanítói állomásra a XXII. sz. püspöki körlevél 3898/1895. sz. a. kiirt pályázat határideje az ott előadott feltételek alatt, f. évi december 29-ikéig megnyujtatik.

4340

1895

(Pályázat a
göröcsönyi osz-
tálytanítói ál-
lomásra.)

A folyó évi 3896-ik számú (XXII) pályázati hirdetés a göröcsönyi r. kath. osztálytanítói állás betöltésére vonatkozólag eredmény nélkül maradván, ugyanez az ott körülirt feltételek mellett ezennel f. é. december 25-ig megujtattik.

(Personalia.)

E u g e n i u s A j a k y, em. V. A. D. et parochus Varasdensis et I g n a t i u s S z i k o r a, parochus Rác-Mecskensis, sacerdos iubilaris inde ab initio affuturi anni cum annua pensione in quietem recedent; J o a n n e s K ö v e s d y,

parochus Vaszarensis praesentatus est parochus ad Kánya; P. Aloysius Zabavnik ord. s. Franc. e conventu Mária-Gyüd nominatus est administrator Vaszarensis.

Missi sunt cooperatores: Joannes Ács administrator Kányaensis ad Gyula-Jováncza; Julius Szommer, e Kéménd ad Babarcz; Franciscus Schunk, e Babarcz ad Kéménd.

Datum Quinque-Ecclesiis, die 14. Decembris 1895.

Antonius Walter, m. p.
Vic. Gnrlis Eppalis.

